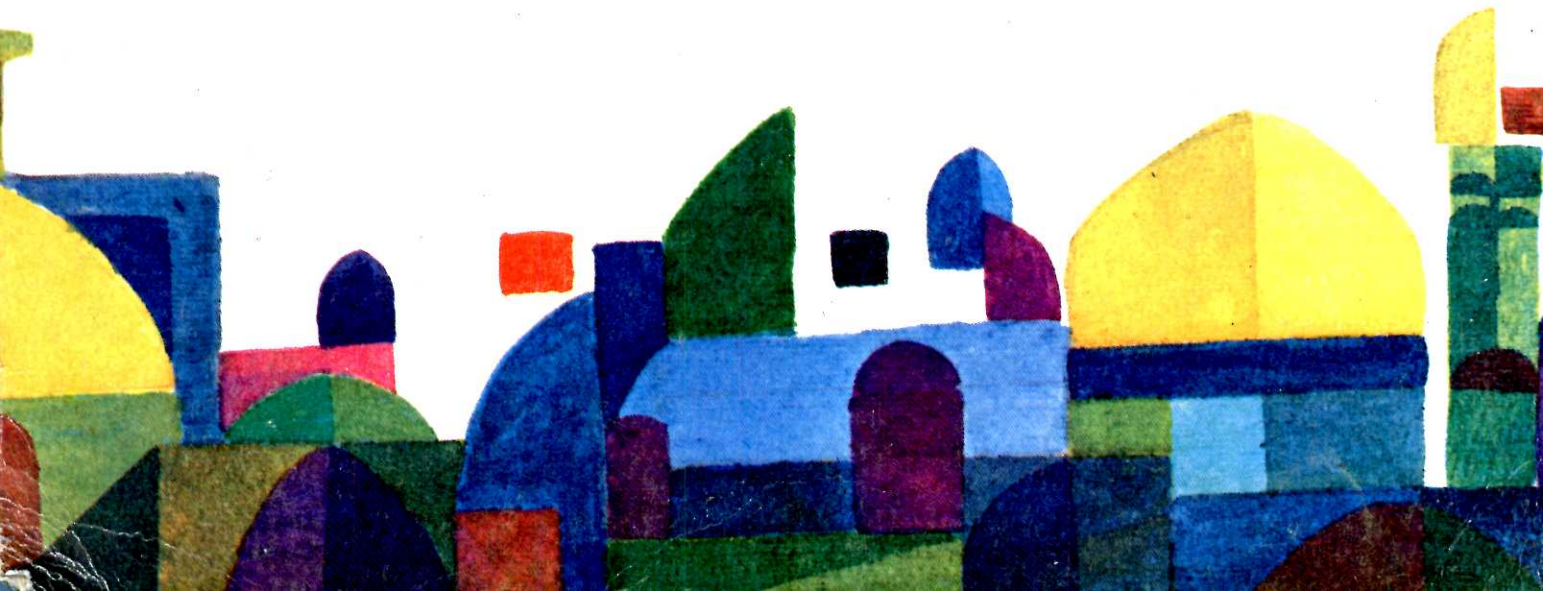
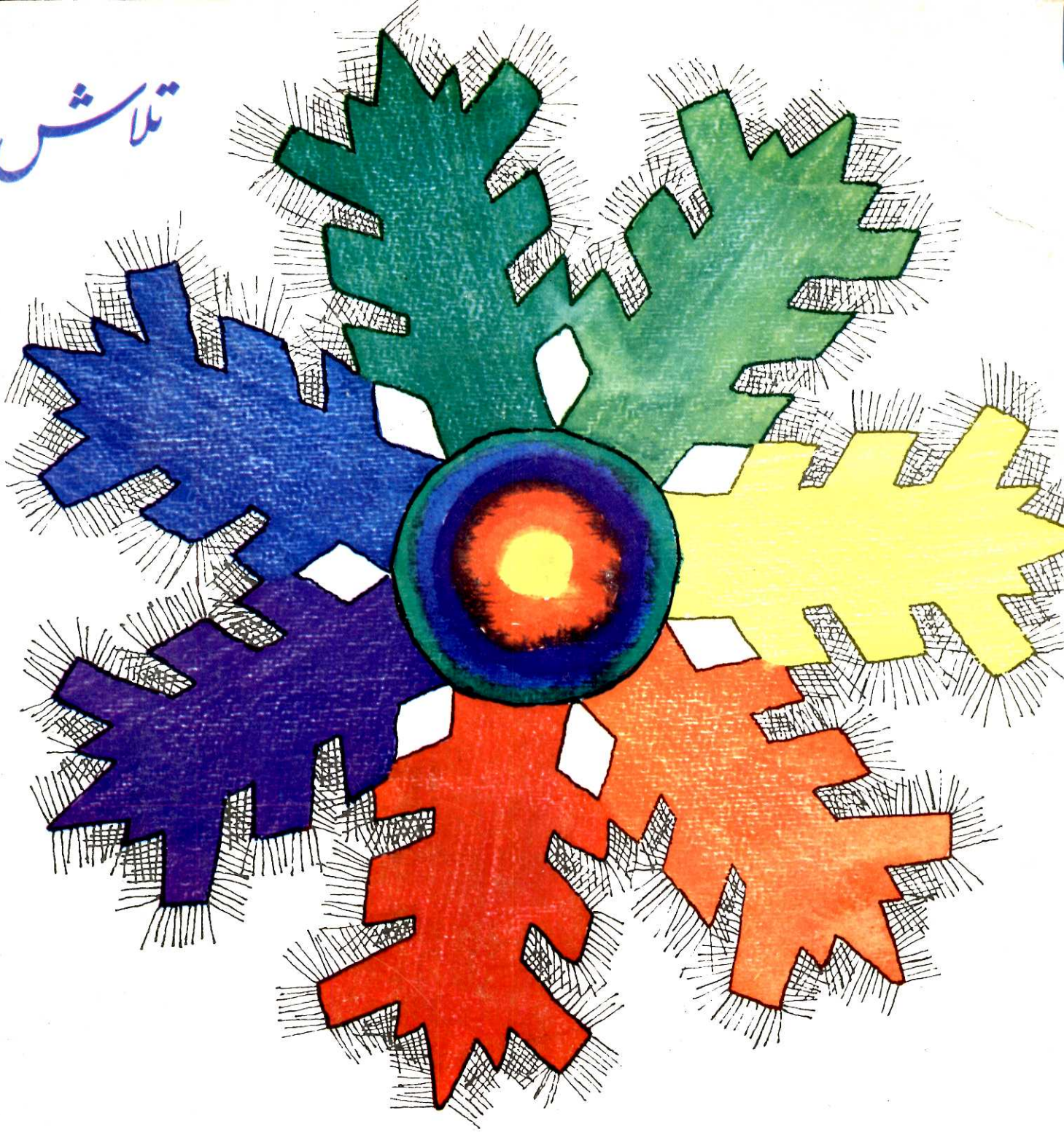

تلاش

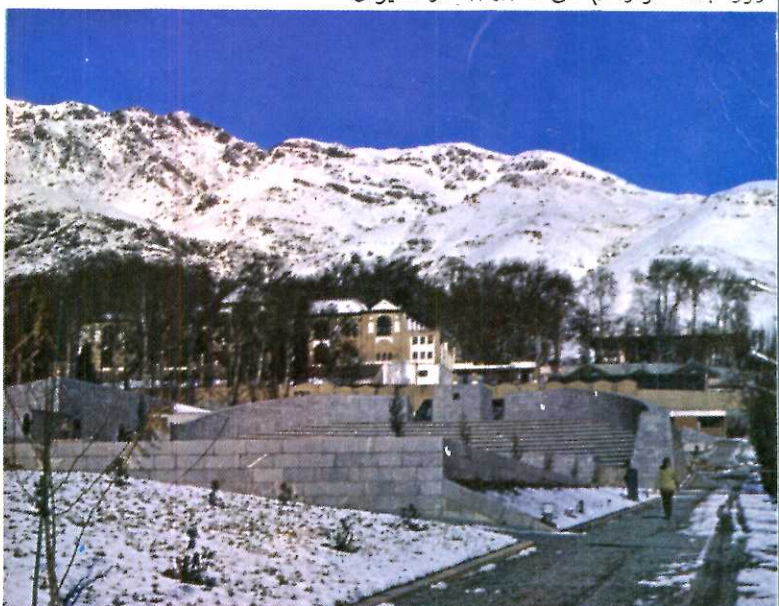
همان روز در نیاوران

روز جمعه دوازدهم دی‌ماه ۱۳۴۸ در شمیران

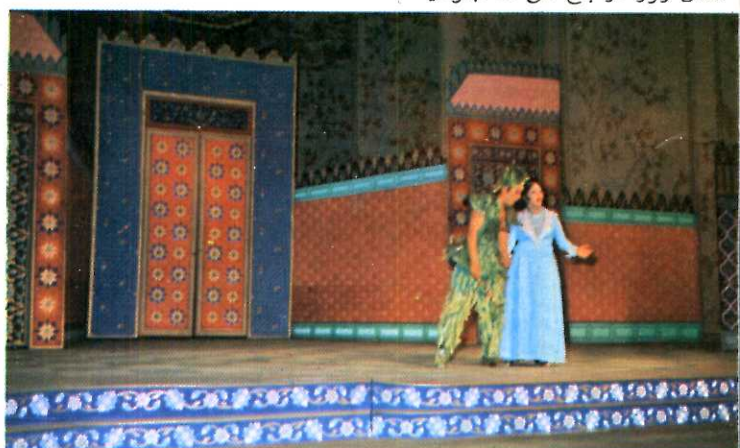
همان روز در آبلی

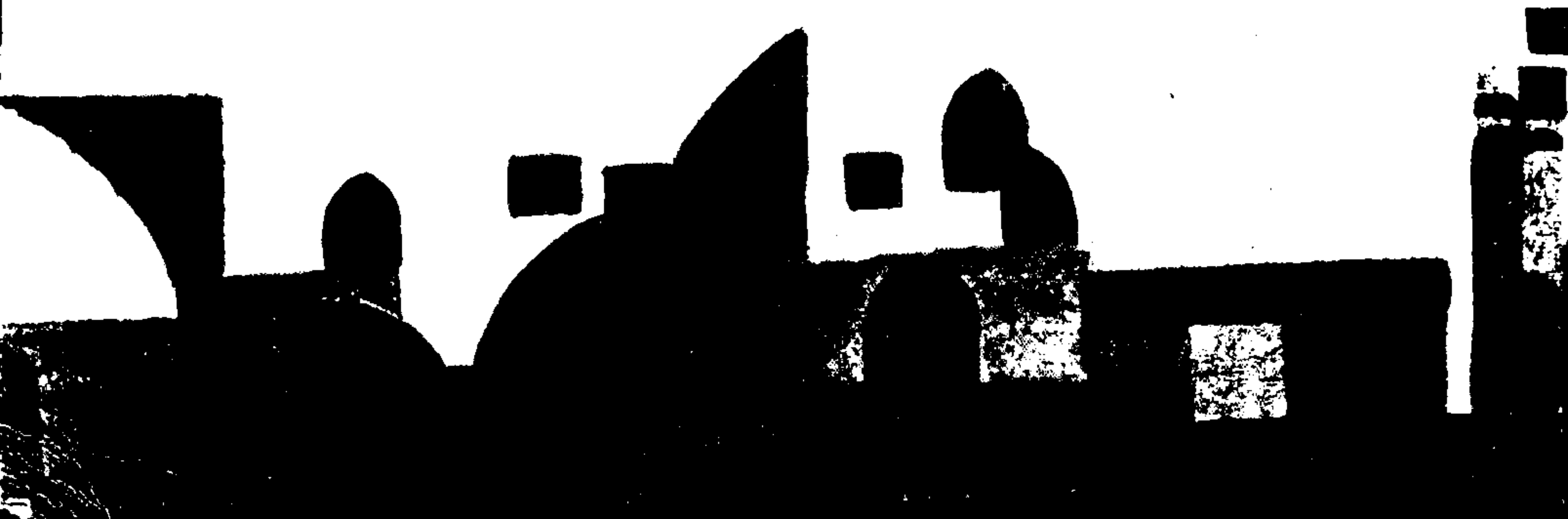
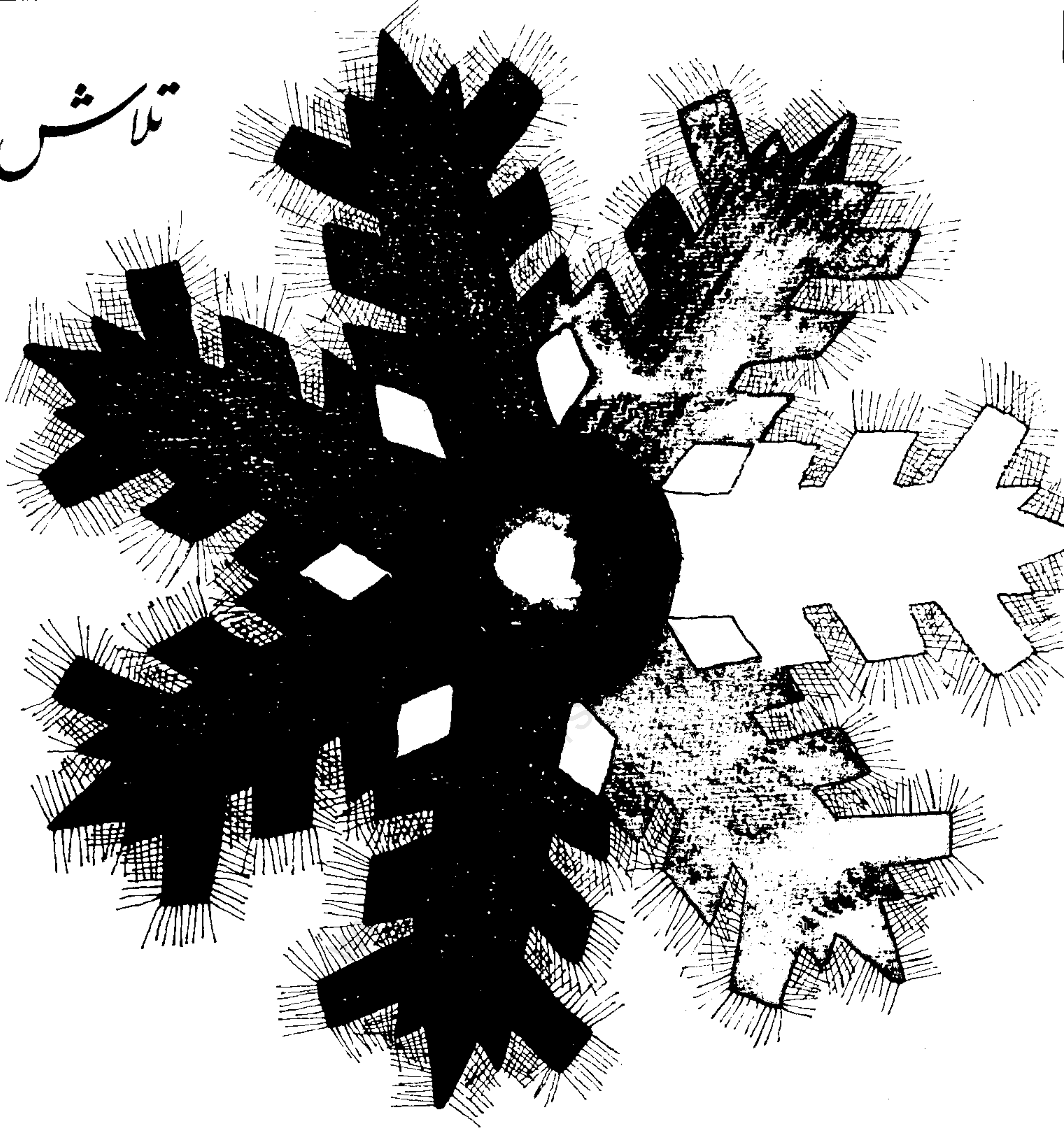
همان روز در باغ ملی صاحبقرانی

چند
صحنه
از
برنامه‌های
شب
تالارودکی

تلاش

همان روز در نیاوران

روز جمعه دوازدهم دی ماه ۱۳۴۸ در شمیران

همان روز در آبعلی

همان روز در باغ ملی صاحبقرانید

چند
صحنه
از
برنامه‌های
شب
تالار رودکی

چند اندیشه تلاش

در باره چند مطلب این شماره تلاش

● خوشه چین از خرمن : دانش فضا ، فلسفه هگل ، سووشون کتاب تازه سیمین دانشور ، شکار خرس و وزیر و دیگر شنیدنی ها و خواندنی ها و دانش ها دانه ها جمع کرده است .

او در صفحه ششم از همه جا ، همه کس و همه چیز توشه‌ای کرد آورده بدین امید که لحظه‌ای چند شما را مشغول کند . برایمان بویسد که آیا این نوشته ها آموزنده هم هست ؟

● دکتر اعتماد در تدوین برنامه فضائی امریکا که منجر به حرکت آپولو شد کمک کرد . او که در امریکا در سازمان ناسا کار می‌کرد و سهمی در فرستادن انسان به آسمان داشت ، به هنگام حرکت آپولو به سوی ماه و نشستن آن در ماه با گروهی از دانشمندان دیگر این کشور تفسیر پرواز به ماه را از تلویزیون ملی ایران برعهده گرفت . او بهنگام بازگشت به امریکا تنها نبود . در تهران با دوشیزه آذربیکگی عروسی کرد و عروس را با خود بامریکا برد نه بسبک گاوبازان غرب بلکه به سبک و سنن قدیم علما و دانش پژوهان کشور عزیزمان ایران . دکتر اعتماد در يك مصاحبه جالب مسائل فضائی و مشکلات آنرا با تلاش در میان شته ، در صفحه دوازده خواهید تواند .

● دکتر کیتی وزیر دوشیزه جوانی که در دانشگاه تخصصی می‌کند و در ات فراغت شعر می‌گوید « مرغی پروبال ، شکوه سر ، دو قطعه از کار های اوست صفحه ۱۷ .

● قند شیرین است . اما همین قند هم دارد و مشکلاتی . مهندس سجادی که سوابق بسیار در کار قند ایران دارد ، ش کرده داستان قند را در دو سال اخیر در کشور عزیزمان برای شما بگوید و پیشنهاد هائی هم در صفحه ۲۰ برای حل مشکلات آن عرضه می‌کند .

● پرستار بچه فانتزی کوتاهی است در صفحه ۲۲ که آسیم از زندگی تهیه کرده ، امیدواریم که شما هم آنرا بیسندید .

● بندر عباس سالهای سال تبعیدگاه اشراز بود ولی امروز بندری است که می‌تواند سالانه بیش از يك میلیون و پانصد هزار تن کالا در کرانه هایش قبول کند و يك مرکز فرستنده تلویزیونی هم دارد . خانم مهشید در گهی اخیرا از این بندر کنار خلیج فارس دیدن کرد و وضع شهر را در گذشته و حال در صفحه ۲۴ برای شما گزارش کرده است .

● مسئولیت تدوین فرهنگ دهخدا و چاپ و انتشار آن اکنون بردوش دکتر شهیدی است که پس از مرحوم دهخدا و کسالت ممتد دکتر معین ، او این مهم را قبول کرد . شهیدی درجه اجتهاد خودش را از آیت‌اله اصفهانی و خوانساری گرفته و ۱۲

دکتر غلامعلی اعتماد

مهین محبوبی

مهشید در گهی

زهرا ستایش

مهندس اکبر سجادی

دکتر جعفر شهیدی

ایران درودی

سال پیش باخذ درجه دکترای ادبیات فارسی از دانشگاه تهران نائل آمد و اکنون استادی ریاست گروه زبان عرب را در دانشکده ادبیات برعهده دارد . درباره این کار دائرةالمعارف دهخداگروهی ایرادها داشتند . و گروهی هم موافق بودند .

تلاش سعی کرده از زبان موافق و مخالف ها در صفحه ۳۳ پرسش هائی را با دکتر شهیدی طرح کند . امیدواریم پاسخ های ایشان شما را قانع کند .

● آقای مظفر پرتوماه از امریکامقاله‌ای درباره ماه نوشته که گرچه بعلت زیادی مطالب تلاش نتوانستیم به مجرد رسیدن به چاپ آن مبادرت کنیم ولی از نظر علمی اطلاعات جالبی دارد : در صفحه ۴۲

● ایران درودی اولین نقاش جوان معاصر ایران است که اخیرا کار نقاشی اش زیب صفحات دو مجله معروف امریکا تایم ولایف شد . اما در باره نقاشی بطور کلی و نقاشی در ایران او چطور فکر می‌کند ؟ در صفحه ۴۶ مابین سؤال راطرح درذیم و پاسخ هایش را هم خواندنی می‌دانیم .

● « دریای خزر و ماهی های آن » نگاهی است به این دریاچه بزرگ ایران و منابع ثروت آن در صفحه پنجاهم .

● « چقدر خرچمون میشه » داستان قشنگی است که در صفحه ۵۴ می‌خوانید از خانم زهرا ستایش . خیال و حقیقت در این داستان باهم در ستیز هستند . اما چه خوب بود که در این دنیای ما خیال‌ها همه حقیقت می‌شد .

● خانم مهین محبوبی به سواحل سفید رود و سواحل دریای مازندران سفری کرد و ثمره این سفر « دشت گیلان » است که در صفحه ۵۷ آمده است .

● ماه روز پیشانی قصه ایست در صفحه ۶۳ از داستانهای کهن که آقای منوچهر لمعه برای تلاش فرستاده‌اند .

● مصاحبه‌ای داریم با آقای زاهدی وزیر کشور که چندی پیش از وزارت کشاورزی به وزارت کشور رفت و همین حرکت ، آغاز سؤال تلاش است از ایشان ، با پرسش های دیگر در باره کشور ما ایران و در باره شخص ایشان و دوستانشان که در صفحه شصت و پنج چاپ شده است .

● اهمیت صنعت گاز و نقش آن در اقتصاد ایران روز بروز روشن تر می‌گردد . خط مشی آینده این صنعت در کشور ما از کدام سو باید باشد ؟ و نقشی را که در کشور مابازی می‌کند چیست ؟ دکتر منصور فروزان یکی از کارشناسان صنعت نفت و گاز سعی کرده در صفحه هفتاد و یکم نظرات خود در باره این پرسش ها طرح کند .

● در رویداد ها بخشی کوچک از کوشش های کشورمان و برنامه های چندی از کار های آینده را برایتان آورده‌ایم . در باره ضمیمه های هفت گانه تلاش سخن نمی‌گوئیم و اظهار نظر در باره هر يك از آنها را بخود شما محول می‌کنیم . اینك این تلاش شما و ما .

بیاتامونس هم ، یار هم ، غمخوار هم باشیم

بیاتامونس هم ، یار هم ، غمخوار هم باشیم
شب آید ، شمع هم گردیم و بهر یکدگر میوزیم
دوای هم ، شفای هم ، برای هم ، فدای هم
بهم بکتن شویم و یکدل و یکزنگ و یک پیشه
حدایی را نماند ز هره یی ، تا در میان آید
حیات یکدگر باشیم و بهر یکدگر میریم
بوقت هوشیاری ، عقل کل گردیم بهر هم
شویم از نغمه سازی عنایب غمناکی هم
به جمعیت پناه آریم از باد پریشانی
برای دیده بانی ، خواب را بر یکدگر بندیم
غم هم ، شادی هم ، دین هم ، دنیای هم گردیم
بلاگردان هم گردیده ، گرد یکدگر گردیم
یکی گردیم در گفتار و در کردار و در رفت
نمی بینم سحر تو همدمی ، ای «فیض» در عالم

از دیوان : فیض کاشانی.

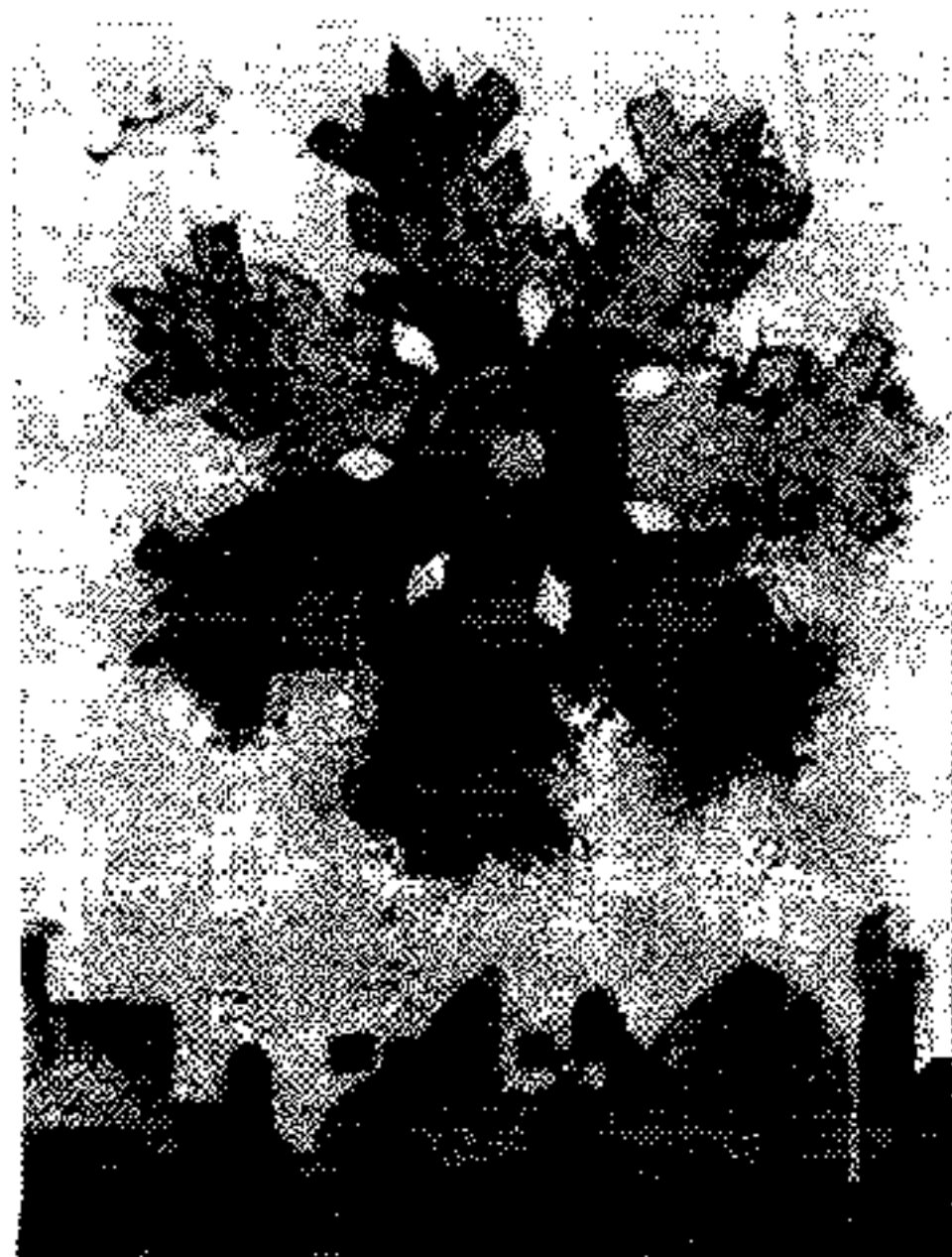
آنس جان غم فرسوده بیمار هم باشیم
شود چون روز ، دست و پای هم ، در کار هم باشیم
دل هم ، جان هم ، جانان هم ، دلدار هم باشیم
سری در کار هم آریم و دوش بار هم باشیم
بهم آریم سر بر گرد هم ، پرگار هم باشیم
گهی خندان ز هم ، گه خسته و افکار هم باشیم
چو وقت مستی آید ، ساغر سرشار هم باشیم
برنگ و بوی یکدگر گشته ، گلزار هم باشیم
اگر غفلت کند آهنگ ، ماهیار هم باشیم
زهر با سبانی ، دیده بیدار هم باشیم
بلا می یکدگر را ، چاره و تاح پار هم باشیم
شده قهر بان هم از جان و منت دار هم باشیم
زبان و دست و پاکت کرده ، خدگار هم باشیم
بیا ، و مساز هم ، گنجینه اسرار هم باشیم

برگزینده : محمود فیضی.

ملاش شماره بیستم دی - بهمن ۱۳۴۸

نویندگان گویندگان مسؤل نوشته ها و گفته های خود هستند.

محل اداره : خیابان شاه - کوچه جم - شماره ۲۷ - بها ۲۵ ریالت.

طرح روی جلد : برف در آفتاب ایران از قباد شیوا

مطالب	صفحه
بیانات شاهنشاه آریامهر	۴
از هر خرمن دانه‌ای	۶
انرژی آفتاب	دکتر غلامعلی اعتماد ۱۲
مرغ بی‌بال و پر (شعر)	گیتی وزیری ۱۷
قند	مهندس اکبر سجادی ۲۰
پرستار بچه	محمد آسیم ۲۲
بندر عباس	مهشید درگهی ۲۴
شب مهتاب (شعر)	علی‌کاوه ۳۳
فرهنگ لغت	دکتر جعفر شهیدی ۳۳
درباره ایران و ایرانیان	۴۱
بررسی کره ماه از نزدیک	منظفر پرتوماه ۴۲
هر لحظه از زندگی تجربه است	ایران درودی ۴۶
دریای خزر و ماهی‌های آن	نورالدین شفیعی ۵۰
چقدر خرجمون میشه	زهره ستایش ۵۴
دشت گیلان	مهین محبوبی ۵۷
ماه روز پیشانی	منوچهر لیمه ۶۳
گفتگو با وزیر کشور	دکتر حسن زاهدی ۶۵
صنعت گاز و نقش آن در اقتصاد ایران	دکتر منصور فروزان ۷۱
فهرست رویدادها	۸۰

این شماره ۷ ضمیمه علمی، کتاب، ورزشی، کدبانو،
قوانین، بریده چاپ شده‌ها و هنری همراه دارد. بهای
تلاش با ضمیمه‌ها ۲۵ ریال است

اسلایدهای رنگی داخل جلد از : ر. نگاه ، ملک
عراقی ، ع. م.

چهار اسلاید رنگی داخل مجله به ترتیب : یک تابلو
از ایران درودی ، پائیز شمیران از ر. نگاه ، یک
تابلو از صادق تبریزی ، گل یخ زمستان تهران از
ر. نگاه .

اسلاید رنگی پریش از : ملک عراقی

اسلاید رنگی پشت جلد : سرپل تجریش از ع. م.
عکس‌های سیاه و سفید : بندرعباس قدیم و قلعه پرتغالی
ها در هرمز ، از یک آلبوم قدیمی. بندرعباس جدید
از ایوب کلاتتری .

عکس مقالات از : ملک عراقی

کاریکاتورها از : درمبخش ، کیانوش ، اردشیر
شهریاری

تنظیم صفحات و طرح‌ها : با همکاری فرشید مثقالی
وقباد شیوا

خطاط : حسن فروغی

چاپ سکه

هم باعث تحیر و هم باعث تأسف .

شاهنشاه آریامهر در شرفیابی رؤسای انجمن‌های شهر و شهرداران سراسر کشور از وضع خیابانهای شهر تهران اظهار نارضائی فرمودند .

شهرداران و رؤسای انجمن‌های شهر برای شرکت در يك كنفرانس بتهران آمده بودند . شاهنشاه آریامهر خطاب به شرکت کنندگان در كنفرانس مذکور فرمودند :

«مسلمانان كنفرانسی که تشکیل شده بود ، برای آشنائی بکار و پیشرفت کار مفید بوده است و همانطوریکه تقاضا شده است لازم است که سالی یکبار تکرار بشود که هم دیده بشود که در این یکسال کارها بچه طریقی پیشرفت کرده است و هم اینکه چه اشکالاتی درپیش بوده است و چه نوع اشکالاتی ممکن است پیش بیاید که یا مانع اساسی در کار ایجاد بکند و یا اینکه احتمالا کارها را کند و مشکل بنماید .

وظیفه شما بسیار سنگین است ، چون هم باید کار را درست انجام بدهید ، هم باید رضایت مردم را بدست بیاورید و هم اینکه اینقدر وظیفه شناس و مآل اندیش باشید و دورنمای مملکت خودتان را و تحول جامعه ایرانی را طوری بادرایت و تیزبینی به بینید و پیش بینی بکنید که بعضی اوقات تصمیماتی بگیرید که اگر امروز احیانا باعث رضایت خاطر فوری همه واقع نشود ، ولی تصمیم شما ده سال دیگر ، پانزده سال دیگر ، کاملاً مستدل خواهد بود و باعث خوشنودی نسل بعدی خواهد شد .

مثل میزنم : بابرنامه مترقیانه‌ای که ما درپیش داریم تعداد جمعیت دهات ایران باید نسبت بگذشته و نسبت به کل جمعیت مملکت کمتر بشود ، طبیعتاً بهمان نسبت تعداد جمعیت شهرها و قطب های صنعتی و فعالیتهای غیر کشاورزی زیادتر خواهد شد .

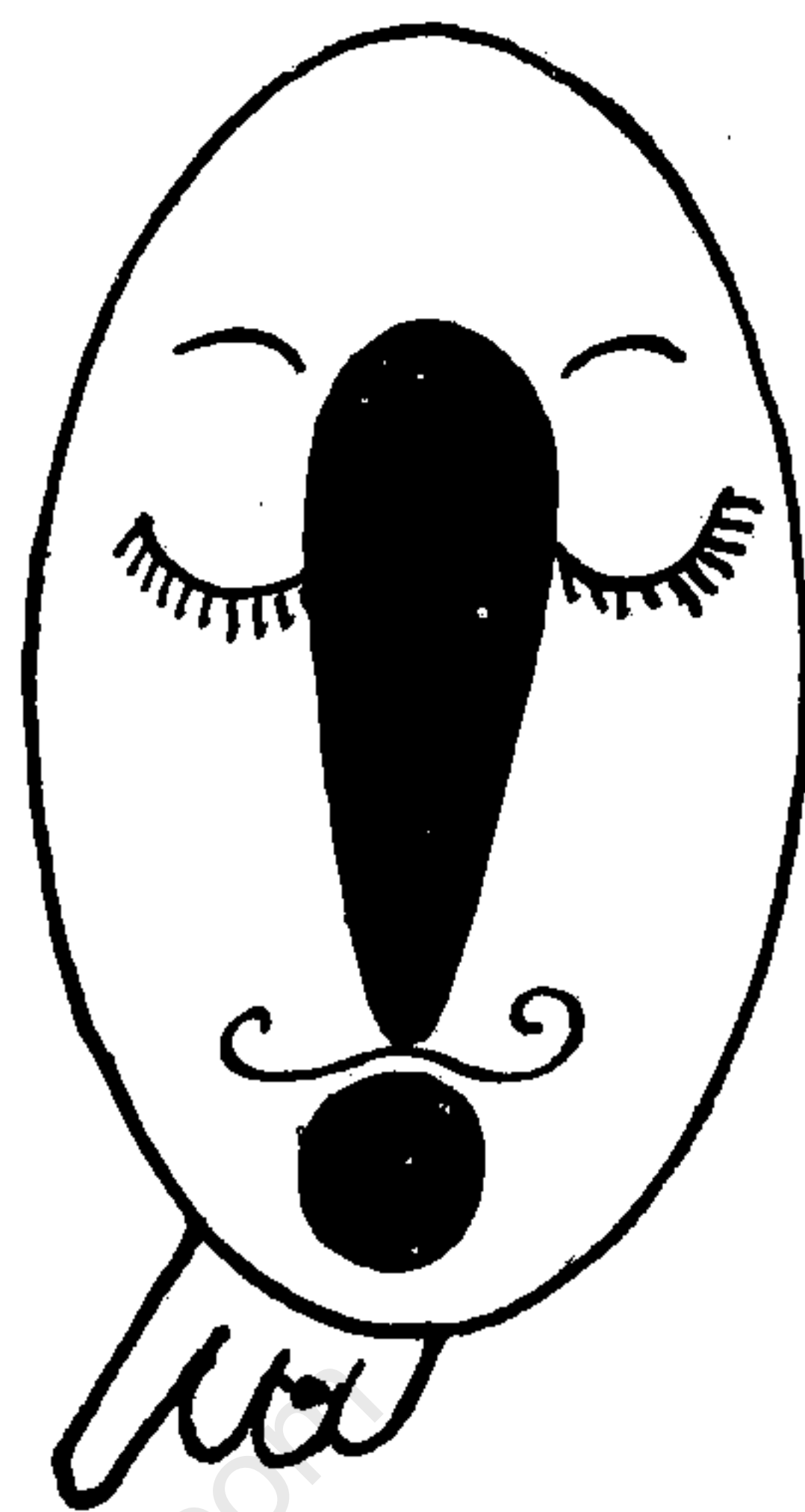
فرض بکنیم امروز یکی از این شهرها ۲۰ هزار نفر جمعیت دارد ولی آب و هوای مملکتی طبیعتاً این شهر را در آینده يك قطب صنعتی خواهد کرد . در محدوده شهر با وسعت کم از لحاظ رساندن آب اشکالات فراوان وجود ندارد . روش عادی این خواهد بود که خوب جلوی هر کسی را ول بکنید ، هر کسی برود يك خانه يك طبقه محقر برای خودش درست بکند و این خانه ها باهم هر فاصله‌ای که داشته باشند داشته باشند خیلی مهم نیست ولی وقتی این شهر بواسطه موقعیت خاص قابل تبدیل بیک قطب صنعتی ، در آتیه نزدیک ، در عرض ده سال ، تبدیل بیک شهر ۲۰۰ هزار نفری یا ۴۰۰ هزار نفری بشود مشکل ها زیاد می شود . امروز باید شما آن روز را پیش بینی بکنید و نقشه شهر را مطابق آن آینده بکشید . قبلاً نقشه را روی زمین پیاده بکنید هرچقدر کابل کشی ، کانال کشی ، برای برق ، برای آب ، برای احیانا گاز ، برای تلفن و غیره لازم است قبلاً پیش بینی بکنید . خیابانهای اصلی ، میدان‌هایی که لازم هست ، فضاهاى سبز ، میدان‌های

بازی که برای تفریح و ورزش لازم است، تمام نقاطی که جنبه عمومی دارند. قبلاً پیش‌بینی بکنید و اگر هم امروز ضرورت این کار فهمیده نشود وظیفه وجدانی شما اینست که بفکر فردا باشید. نه اینکه مثل - مثال میزنیم - همین پایتخت خودمان باشد که خیابانهای آن شاید هر کدامی ده دفعه، بیست دفعه، سوراخ شده است. هر دفعه‌ای برای يك کار، یکدفعه برای آب، یکدفعه برای برق، یکدفعه برای تلفن و هکذا... که حقیقتاً جنبه کارهای ملانصرالدینی پیدا کرده، هم باعث تمسخر است، هم باعث تحیر و هم باعث تأسف. ممکن است که این قبیل پیش‌بینی‌ها را در انجمن‌تان بعضی‌ها نفهمند. بگویند الان که احتیاجی نیست چرا این کار را نمیکنید، چرا فلان کس را راضی نمیکنید چرا آنجائی که ما میگوئیم خیابان بکشید آنجا نمیکشید. شهردار وظیفه وجدانی خودش را باید انجام بدهد و بالاخره حسابش پیش مردم است و مردم باید به بیلان کار او و بحساب کار او رسیدگی بکنند و او برای ارضای خاطر این و آن نباید بکار اساسی خودش کوچکترین لطمه‌ای بزند.

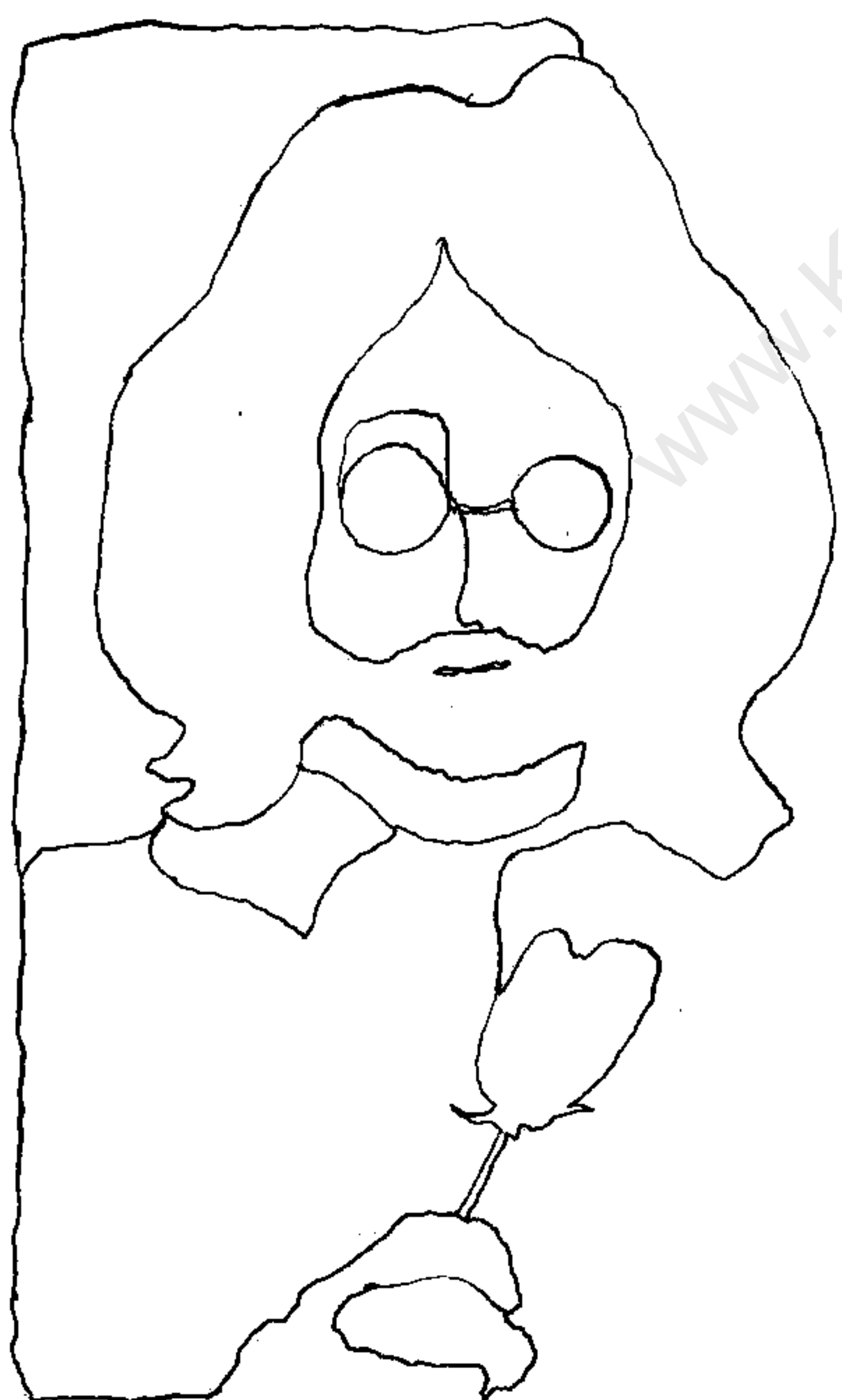
و اما برای ارائه آینده این مملکت و برای پیش‌بینی آینده این مملکت که هر شهری آینده‌اش در حدود نقشه‌های بزرگ مملکتی که ما داریم چه گونه است، این بر وزارت کشور فرض است که از جزئیات ترقیات آتی مملکت، از لحاظ تاسیس قطب‌های کشاورزی و صنعتی، مطلع باشد و شهرداریها و انجمن‌ها را مطلع نگاهدارد و حتی اگر لازم باشد بوسیله دفاتر فنی که چه در وزارت کشور هست و چه در وزارت آبادانی و مسکن چه در سازمان برنامه - اگر شهرداریها قادر به تهیه آن نقشه کلی نباشند - البته این کار را برای آنها انجام بدهد.

وظیفه مهم دیگری که شما دارید تشویق کارهای تعاونی است. در هر امری هر چه قدر بیشتر کارهای شهری‌تان و تامین زندگی مردم شهرهائی که شهردار آن هستید، بدینوسیله انجام بگیرد، تسهیلات بیشتری در کارهای‌تان پیدا میشود. واسطه‌ها را کم میکنید، قیمت خرید ارزانتر میشود. قیمت عرضه ارزانتر میشود. مقصودم قیمت‌های خرید از تولیدکننده اولی نیست، از تولیدکننده اولی حتی بقیمت بیشتری میتوانید بخرید و بمصرف‌کننده از قیمت فعلی میتوانید ارزانتر بفروشید و این را خرید و فروش براساس تعاونی میگویند.

کارهای بیمه‌های گوناگون اجتماعی که یکی از اصول و نکات مهم انقلاب ماست اگر مستقیماً بوسیله خود شهرها نشود انجام داد بوسیله شرکت‌های بزرگتری که در مملکت تاسیس خواهد شد انجام خواهد گرفت. و البته وظیفه دیگری که شهرداریها دارند تامین زندگی افرادی است که در آن شهرداریها کار میکنند. از لحاظ بیمه‌های گوناگون، از لحاظ بهداشت، از لحاظ آموزش بچه‌هایشان و سایر شئون زندگی. بیشتر از این وارد جزئیات کار روزانه شهرداریها و شهرداریها نمیشوم. البته کار سنگینی است و دائم تقاضا است، دائم توقع است، ولی این شغلی است که خودتان انتخاب کرده‌اید و این کار را البته با کمال خوشروئی و در عین حال با متانت و در جائی که باید استقامت کرد با کمال استقامت انجام خواهید داد و ان شاء الله بتوانید وظیفه‌ای که در مقابل مردم و وظیفه‌ای که در مقابل خدای خود و وجدان خود دارید به بهترین وجهی بانجام برسانید».

از
هرخرمین
دانه‌ای

میلیاردها دلار خرج برای يك مشت خاك و كثافت ؟
چنین سئوالی باین ترتیب یا به ترتیب دیگر در فکرها و یا بر زبان های میلیونها نفر ساکن این کره از روزی که سفر انسان به ماه عملی شده عجاری و ساری گشته است .

این آدم که قادر نیست و هنوز نتوانسته درمان سرطان را کشف کند ، این آدم که هنوز درست نمی داند چرا و به چه علت انسولین به مداوای مرض قند كمك می کند . و نمی داند که چرا برای فسادخون ویتامین ث خوبست ؛ و این داروها را نه بآن دلیل که فعل و انفعال آنها در بدن آدمی می داند بلکه بخاطر يك نوع تجربه تجویز می کند ، همین آدم که اینهمه تاریکی ها و حفره های سیاه و خندق های عمیق در دانش و علم خود دارد برای چه میلیاردها خرج می کند و میلیاردها ساعت وقت و نیروی مفید دانشمندان را می گیرد که به ماه بروند ؟ یعنی این آدم می خواهد که چه شود ؟

آیا فقط بخاطر اینکه بگوید از این کره هم می تواند خارج شود ؟ و می تواند در فضای لایتناهی حرکت کند و می تواند به هر کجا که بخواهد برود و می تواند که از آنجا هم بازگردد ؟
بخاطر همین افتخار و بس ؟ یابدتر ، فقط بخاطر اینکه يك مشت خاك و كثافت از روی ماه بردارد و بروی زمین بیاورد ؟
این ها همه از جمله اندیشه هایی است که در افکار مردم روی زمین بیدار گشته و بر زبانها گذشته و قلم ها آنها را بر صفحات نقش بسته اند و عکس های متحرك آنها در معرض دید مردم جهان گذاشته اند و نوارهای صوت در گوش ها فرو خوانده اند و فرو می خوانند .
اما بالاخره دانشمندان و علما که معمولا در مقابل مردم سخن نمی گویند و ساکت هستند ناچار شده اند در قبال این فشار افکار عموم مردم در مقام پاسخ برآیند .
من یکی از این پاسخ ها را چندی پیش در مجله نیویورک تایمز دیدم . ایساك آسیموف در مقاله ای تحت عنوان چرا ما باید در مقام اکتشاف ماه برآئیم . از جمله گفته است که :
در دو هفته ای که شب در ماه

حکومت می کند انجماد اشیاء تا درجه حرارت صفر مطلق ، بسیار آسانتر است تا انجماد آن در روی زمین گرم ما . و باز گفته است که استفاده از وسائلی مانند کومپیوترها و حسابگرهای الکترونیکی و آهن ربا های قوی که به خواص غیر عادی مخصوص نیاز دارد فقط در حدود صفر مطلق امکان پذیر است و در این شرایط هم ساختن و مطالعه آن عملی آسان تر و راحت تر بنظر می رسد .

نیروی تشعشع خورشید بوسیله آتمسفر زمین ناچار ضعیف می گردد ولی در کره ماه کاملا و مستقیم و بدون واسطه آتمسفر به سطح آن می رسد . و همین تشعشع می تواند برای ایجاد عکس العمل های تازه و جدید شیمیائی مورد استفاده قرار گیرد . اثر های این تشعشع در ایجاد یا مداوای مثلا سرطان یا در تغییرها ، تحول ها و دگرگونی ها و اختلال های سلول سرطانی کاملا می تواند مورد استفاده قرار گیرد .

ولی البته نمی دانیم که کی و چه وقت کارخانه ها و آزمایشگاه هایی که بتواند این امکانات را مورد استفاده قرار دهد ساخته خواهد شد ؟

يك مركز سكونت دسته جمعی مستقل انسان در کره ماه می تواند برای مردمان روی زمین از لحاظ روانی مفید باشد ولی چه وقت ایجاد این چنین مرکز سکونت آدمی در ماه میسر خواهد شد ؟ در نمونه سنگ ها و آنچه که

از سطح ماه بروی زمین آورده شده زیست شناسان می توانند مولکولها و ذراتی را کشف کنند که نشان دهنده نقطه سر آغاز حرکت در راه هرنوع « زندگی » است .

شاید که این ذره های زندگی و مولکولها به يك نوع زندگی رسیده باشند که خیلی ابتدائی تر از آنچه که در زمین است باشد و مخصوصا بهمان دلیل می تواند برای ما جالب باشد و آموزنده . و اگر این فرضیه درست باشد که ماه وقتی در نزدیکی های زمین بود نه باین

دوری فعلی ، باتوجه به آثار آلی و اولیه زندگی که در ماه دیده شده ، آنوقت ممکن است فرض کرد که مواد اساسی کره ماه از مواد شیمیائی زمین تشکیل شده باشد در این صورت شاید ما بتوانیم از

مراحل زیست شناسی که سالهای سال است عمر آن در زمین منقضی گشته ولی در ماه سالم و دست نخورده باقی است ، مطلع گردیم .

این يك حقیقت بلا تردید است که باتمام پیشرفتهای که در سال های اخیر شده ما سخت و شاید بتوان گفت بشکل قابل توجهی جاهل هستیم و مثلا هنوز نمی دانیم

که برآستی در داخل سلولها چه می گذرد ؟ ما نمی دانیم که هورمون ها درست چگونه کار می کنند و اگر همه تحقیقاتی که درباره هورمون ها تا با امروز انجام گرفته بنظر دانشمندان اصلا رضایت بخش نبوده ، تحقیقات انسان درباره سرطان نیز بهمان پایه است . و باید گفت که هیچ يك از مطالعاتی که درباره سرطان تا بحال انجام شده بدرستی روشن نکرده که در يك سلول سرطانی چه مشکلاتی و چه وضعی حکمفرما است . دانشمندان و اطبا آگاه شده و می شوند که سلول البته سرطانی شده و سلول سرطانی در حال تولید و توسعه است . اما ما نمی دانیم کدام فعالیت شیمیائی آنها در مسیر غلط سوق داده است . و تا باین راز پی نبریم و دنبال کشف آن برنیاییم و تا درست ندانیم در داخل يك سلول چه می گذرد بسیار سخت است که بتوانیم درمان را پیدا کنیم .

چون وقایع و چیزهای بسیار در درون آن سلول می گذرد یعنی صدها هزار عکس العمل فیزیکی و شیمیائی در عین حال و با هم در آن سلول روی می دهد که هر کدام بر روی دیگری اثری می گذارد . اثرهایی بشکل بسیار ظریف و قاطع بطوری که نمی شود سر کلا فرایند را کرد . اما تصور کنید که تجزیه قشر ماه از لحاظ فیزیکی و شیمیائی و ذرات و مولکولهای آلی آن این رازها را برای ما مکتشف سازد و بما بگوید که این ذرات چگونه در مراحل اولیه حرکت بسوی زندگی

هستند یا علم شیمی مقدمه زندگی را که بسیار بدوی تر از بدوی ترین سلول‌های روی زمین ممکن است باشد، بر ما فاش سازد.

آنوقت است که ممکن است به کلیدها و مفتاح‌های طرز کار سلول پی ببریم. کلیدها و مفتاح‌هایی که دسترسی بدان در روی زمین بعلمت تو در تو بودن عکس‌العمل‌های مختلف شیمیائی آن بسیار مشکل و فعلاً غیر ممکن بنظر می‌رسد وقتی به راز چنین اصولی پی بردیم آنوقت می‌توانیم در مورد آنچه که راه سلامت را در داخل یک سلول سرطانی منحرف می‌کند آگاه گردیم و اطلاعات مورد نیازمان را بدست آوریم.

با چنین اطلاعی، زیست‌شناسان می‌توانند بسوی سلول‌های زمین بازگردند و با اطلاع دقیق از آنچه که بدنانش هستند مثلاً علت سرطان را و علت بسیاری از بیماری‌ها را کشف کنند.

این شاید بتواند پاسخی باشد بآنها که می‌گویند چرا میلیاردها دلار فقط برای رفتن بماء خرج می‌کنند در صورتیکه باید اول مرض سرطان را در روی زمین درمان کنید.

نباید فراموش کنیم که علم یک واحد است. اگر در هر بخشی تاریکی‌ها را عقب برانیم روشنی‌ها در بخش‌های دیگر علم بیشتر می‌شود و این نورها تمام نقاط تاریک دیگر علم را روشن می‌کند. حال می‌توان درک کرد که چگونه ما در پیش گرفتن راه ماء،

برای از بین بردن امراض روی زمین کوتاه‌ترین راه را انتخاب کرده‌ایم.

این بود پاسخ‌های «ایساک آسیموف» که او را مردم زمین از جمله دانشمندان بنام آمریکا می‌شناسند.

با همه اینها توای خواننده عزیز که این سطور را می‌خوانی بکدام دسته حق می‌دهی؟ به آسیموف که کشف ماء را

مقدمه‌ای بر امحاء امراض روی زمین و پیدایش درمان‌های نو می‌داند و آنرا ضروری می‌پندارد و لازم یا مردم دیگر بشمار می‌رود که رفتن به ماء را تجمل و تفریح فرض می‌کنند و آنرا یک نوع فرار از واقعیات روی زمین می‌دانند؟

سووشون

بعد از ظهری در ماء اکتبر سال ۱۹۴۶ بود که در پاریس زن نسبتاً جوانی را در یک مهمانی رسمی بمن معرفی کردند. او کت و دامن تیره‌ای پوشیده بود و جز سیاهی کمی که بدور مژگان و چشمانش دیده می‌شد بزرگ دیگری نداشت. رفتار و رویه این زن و حتی طرز گفتگویش او را از دیگران سوا می‌کرد و مخصوصاً یک نوع کناره‌گیری در برخوردش با دیگران مشهود بود. نام وی را «سیمون دوبوار» گفتند.

در آن زمان سیمون دوبوار فقط سه اثر ادبی بوجود آورده بود که اگر درست بخاطر داشته باشم یکی «زن میهمان» دیگری «دهانهای میهود» و سومی «خون دیگران» نام داشت.

در آن زمان او را بیشتر بعنوان زنی که توانسته بود در سن ۲۱ سالگی اگرچه فلسفه شود می‌شناختند و هنوز هم او بعنوان یک معلم خوب شهرت بیشتری داشت تا یک نویسنده. سیمون شهرت جهانگیر امروز خود را نداشت، سهل است، باید گفت در خود فرانسه هم فقط گروه معدودی او را می‌شناختند. بعد ها کتاب «له مانداران» Les Mandarins که شاید بتوان آنرا به فارسی «آدمک‌ها» ترجمه کرد و جایزه گونکور که در سال ۱۹۵۳ بآن تعلق گرفت موجب شهرت او شد.

سیمای صاف و کشیده و پیشانی بلند و صورت کلاسیک و لحن مصمم و طنین صدای آرام کننده او مرا تحت تاثیر قرار داد. بخاطر دارم یحیی با او شد بیشتر در باره ادبیات تازه نضج گرفته آن زمان فرانسه و کارهای دوست و هم صحبت و همکار و هم کلاسیاش سارتر.

خوب یاد می‌آید وقتی از آن مهمانی بیرون آمدم ساعت یازده شب بود. آنوقت ها پاریس بخلاف

امروز شهر تاریکی بود. فقر بر آن عروس شهر ها سایه‌ای کزیده انداخته بود. مردم فرانسه نان را هم بزحمت بدست می‌آوردند چه برسد به گوشت و تخم مرغ. قیافه های مردم پاریس همه تاریک و لباسهایشان بیشتر کهنه و اغلب زنده بود.

و من تنها از آن میهمانی به هتل باز گشتم.

سوالی که در تمام راه مرا ترك نمی‌کرد این بود:

چرا مادر ایران عزیزمان نباید زنی در نویسندگی به پایه سیمون

دوبوار و به شخصیت او داشته باشیم؟ و فکر من از آن تاریخ تا سالهای سال بعد از آن جوابی برای این سؤال پیدا نکرد.

نمی‌دانم شما «سووشون» کتاب تازه سیمین دانشورا دیده‌اید؟ من این کتاب را خواندم و باید بگویم که به همان پایه که «له مانداران» سیمون دوبوار در چهارده سال پیش مرا تحت تاثیر قرار داد کار سیمین هم بهمان پایه - اگر نه بیشتر - مرا تحت تاثیر قرارداد. و این را هم باید بگویم که این دو اثر با آنکه تقریباً از لحاظ زمان واقع بسیار بهم نزدیک هستند ولی مطلقاً شباهتی با هم ندارند.

اثر سیمین دانشور یک کار ایرانی است که در آن تمام ظرافت ها و نازک کاری‌ها و در عین حال عمق و ژرفای یک اثر اجتماعی و فلسفی هویدا است و کاری است در شان یک نویسنده خوب (اگر بخواهیم در بذل کلمه امساک کنیم و نگوییم) «برجسته».

«کاش دنیا دست زنها بود. زنها که زائیده‌اند یعنی خلق کرده‌اند و قدر مخلوق خودشان را می‌دانند. قدر تحمل و حوصله و یکنواختی و برای خود هیچ کاری نتوانستن را. شاید مردها آتقدر خود را به آب و آتش می‌زنند تا چیزی بیافرینند. اگر دنیا دست زنها بود جنگ کجا بود؟ این قسمتی از کتاب سووشون است. سیمین دانشور روشی نو در رمان ایرانی بوجود آورده است روشی که نمی‌توان با هیچ یک از «ایسم‌های» فرنگی آنرا تعریف کرد. و چه بهتر که نمی‌شود این چنین کاری کرد.

ولی باید به اندیشه و احساس این زن ایرانی که کاری درخور یک اثر زیبای ماندنی کرده تبریک گفت و آرزو کرد که راه درست خودش را ادامه دهد.

امید آنکه این «سووشون» گام بزرگ اول باشد در احیای داستان نویسی ایران و رمان ایرانی: رمان به معنی واقعی و مفهوم درست آن. حیف است که در کشورمان ما جایزه‌ای مثل گونکور فرانسوی ها نداریم و گر نه بجرئت می‌شد توصیه کرد که آن جایزه بمناسبت «سووشون» به سیمین دانشور تعلق گیرد.

وقتی وزیر شکار می‌کرد و
خرس خفته بود

يك گراز، يك گوزن و يك
رواه محصول كار شكار روز
يكشنبه يازدهم ژانويه آقای والری
ژيسكاردستن وزیر کابینه آقای
پمپیدو و در جنگل های اولتانت
در کشور رومانی بود.

وزیر اقتصاد و دارائی فرانسه
در آغاز امیدوار بود که در این
سفر خود بتواند حداقل یکی از
خرس های کوههای کارپات را هم
از پا درآورد.

این خبر را لوموند نشر داده
و علاوه کرده که این امید وزیر
اقتصاد و دارائی فرانسه به حقیقت
نیوست زیرا خرس ها به هنگام
زمستان در بیشه خودشان بخواب
عمیق و طولانی زمستان فرو می
روند و سنت قدیم مردم کارپات
هم اجازه نمی‌دهد که شکارچی‌ها
مزاحم آنها بشوند. ولو اینکه
شکارچی وزیر مقتدر کشور فرانسه
باشد.

البته همان پوست معروف
خرس که آنهمه در میان آدمیان
خواهان دارد به صاحبش اجازه
می‌دهد که از سرمای زمستان رهائی
یابد و بااستراحت بپردازد.

اما ژيسكار فردای روزاستراحت
مثل همه وزرای فعال بكارپرداخت
و بمجرد باز گشت به بخارست

پایتخت رومانی صورت جلسه
کمیسیون مختلط همکاری فرانسه
و رومانی را امضاء کرد و بعد از
ظهر همان روز هم بدیدن رئیس
شورای دولتی رومانی نیکولا
(چائوشسکو) (که چندی پیش به
ایران آمد) رفت.

میان پوست خرس و مالیه
ارتباط کالا و بازار بطور قطع
وجود دارد و خرید و فروش هم
اصل تامین هر دارائی را تشکیل
میدهد.

اما میان اقتصاد و شکار چه
خطوط اصلی ممکن است وجود داشته
باشد؟ نمی‌دانم.

اما می‌دانم که عالیجناب وزیر
سابق اقتصاد و رئیس فعال کنونی
دانشگاه تهران هم تا چندی پیش
روز های تعطیل خود را در شکار
می‌گذراند و در میان طرفداران
شکار هم شهرت نيك بسزائی
دارد.

اما آیا وی تا بحال توفیق
شکار خرس را یافته یا نه؟ آنرا
هم نمی‌دانم.

همینقدر می‌دانم که عالیجناب
هم مانند ژيسكاردستن اقتصاد و
مالیه را در فرانسه آموخته و در
آنجا دکترای دولتی با درجه
خوب گرفته است.

حال عشق به شکار آیا با
اقتصاد و دارائی مربوط است یا
با سرزمین فرانسه یا با هر دو؟
جواب این سؤال را شاید
تو خواننده عزیز بتوانی بدهی.

فلسفه هگل

ایدآلیسم آلمان دوران درخشانی
دارد که بعضی از فلسفه‌شناسان دنیا،
دوره آنرا به اواخر قرن هیجدهم
و اوائل قرن نوزدهم محدود
می‌سازند.

ویرآن نام فلسفه برترین
(ترانستاندنتال) و احتجاجی
(دیالکتیک) اطلاق می‌کنند. در
آن دوره نام فیلسوفانی چون:
فیشته، شلینگ و هگل و نیز
کانت که می‌گفت «اگر تمام دانش
با تجربه آغاز گردد دلیل آن نیست
که تمام دانش، از تجربه حاصل
گردد» قابل ذکر است.

فیشته در «فرضیه علم» خود
معتقد بود که از يك فلسفه انتقادی
و تجزیه‌ای باید به يك فلسفه احتجاجی
(دیالکتیک) رسید.

شلینگ فلسفه خود را براساس
اینکه طبیعت يك واحد کامل
اندامی - ارادی (اورگانیك)
است استوار کرده بود و نتیجه می
گرفت که لازمه قوای طبیعت ناشی
از نیروهای نقطه مقابل هم مانند
تضاد قوه ثقل و نور است که در
بدن آدمی باهم بتوافق می‌رسند.
و معتقد بود که «احساس طبیعت»
را هم باید به فلسفه ملحق ساخت
زیرا که این احساس واسطه‌ای
میان انسان والوهیت است. و فلسفه
روح یا فلسفه برترین، «هنر»
را بمنزله بیان روح می‌دانست که
با نیروهای واقعی و اصلی طبیعت
ملحق گشته و با نیروی خلاقه
آنها یکی می‌شود و بنظر او «هنر»
چیزی جز فاش کردن قدرت
خدائی در اشیاء نیست.

اما فلسفه شلینگ فلسفه يك
سیستم و يك روش نیست بلکه ادامه
راهی است در خلق و ایجاد نابغه
ها و تشکیلات نو و از این جهت
شاید بتوان گفت قدرت تلقین آن
بیش از فلاسفه عصر خود بود.
و پس از او باید از هگل و
دیالکتیک او یاد کرد.

برای هگل فلسفه، اندیشه
زندگی است و مراد او از زندگی
حیات به معنای جان شناسی و پدیده
های صرف مربوط به موجودات زنده
نیست بلکه برای هگل زندگی
مجموعه روابط فکری و روحی
میان آدمیان است. دیالکتیک به
عقیده هگل با منطق (لوژیک) فرق
بسیار دارد چون منطق فقط محاسبات
ساکن و راكد میان عقاید و افکار

ساخته شده را اعلام می‌کند در
صورتی که دیالکتیک سعی می‌کند
در باره درك و كشف حرکت تاریخی
و چگونگی روحیه اقوام و مردم
کشور ها گام بردارد. این گشتن
و این حرکت احتجاجی (دیالکتیک)
است زیرا که از طریق تضاد حالت
ها و عقاید شروع بكار می‌کند و
چون تضاد پیش آید ناچار به يك
اندیشه و تفکر وسیع تر، واقعی
تر و محسوس تر نیازمند است که
بتواند در عین حال که موارد تضاد
را بهمان حالت لحظه ها که تشکیل
می‌شود ملاحظه کند بتواند آنرا هم
حذف کند، و از آن بگذرد و در
موقع لزوم آنرا حفظ کند.

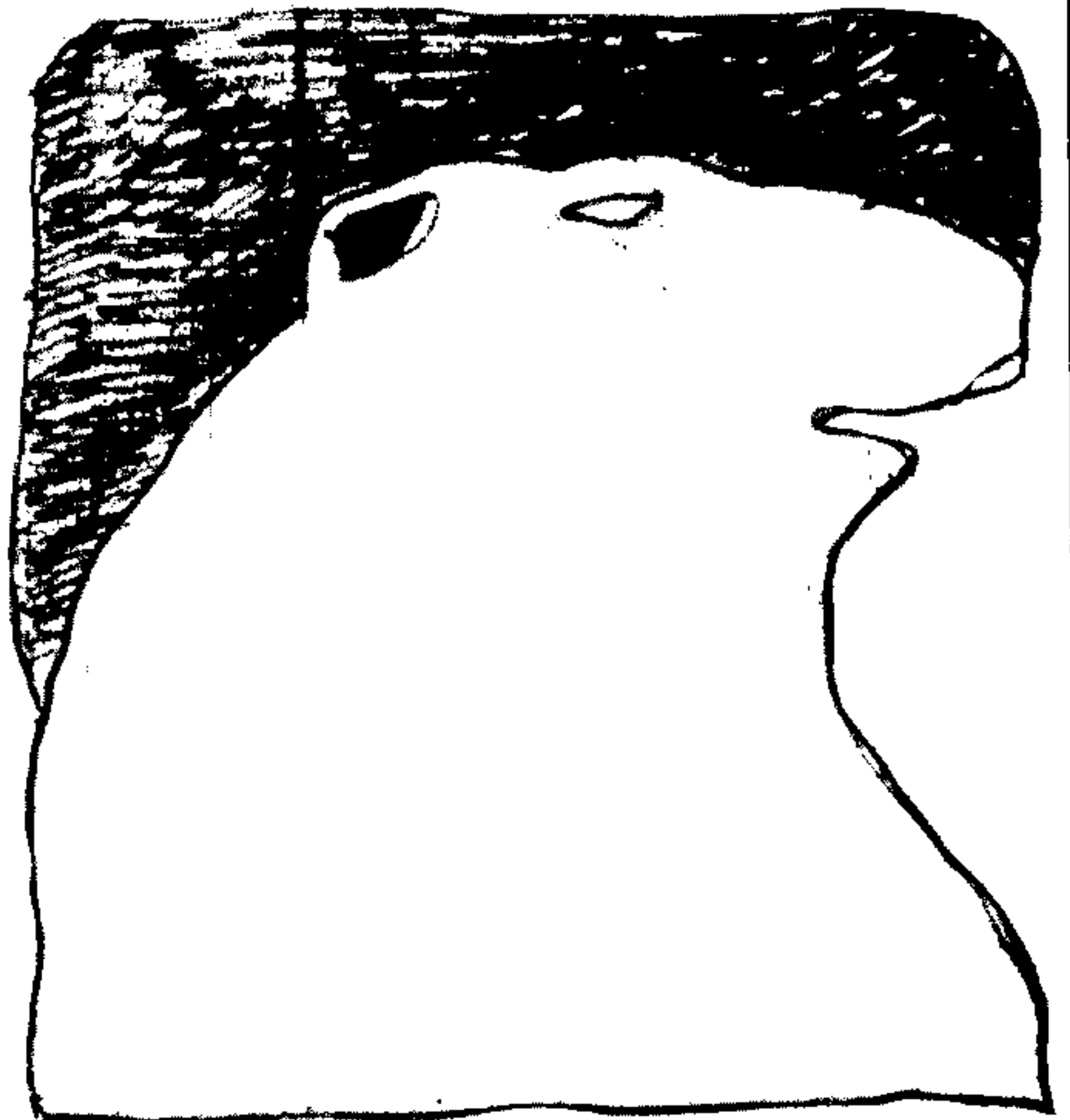
مثلا اگر مناسبات بین «آقا»
و «بنده» را که از مشخصات موجود
و حقیقی دوران یونان و لاتین
قدیم است در نظر بگیریم می‌بینیم
که در این مناسبات حق حیات یا
زندگی را «آقا» نسبت به «بنده»
و غلام» خودش بحد اتم و اکمل
داشت (یعنی «تر» پیروزی ماده)
و اگر به پیدایش يك مذهب
روحانی مثل مذهب مسیح توجه
کنیم باز می‌بینیم که در ایسن
مذهب «بنده» بر «آقا» فائق و
پیروزمند شده چون در «آقا»
وجدان «کار بد و عمل بد نسبت
به بنده» را (یعنی «آنتی تر»
پیروزی روح بر ماده) را بیدار
کرده است.

در این تضاد ناچار باید به
دنبال راه حل برآمد که آنرا در آشتی و
صلح میان «روح» و «قدرت» یعنی
در اعمال قدرت واقعی بشر برعالم
كون و مكان می‌توان پیدا کرد.

کتاب پدیده شناسی روح
(فنونولوژی روح) که هگل نوشت
تشریح حرکت و جنبش است که
بوسیله آن «وجدان طبیعی» از
زندگی اولیه و ابتدای که دارد
راه خود را بسوی همکاری و
مشارکت در ایجاد و تهیه تاریخ
جهان و مشارکت در «این خاک و
در حال حاضر» تا دانش مطلق
می‌پیماید.

پس از هگل می‌توان در این
دوره بزرگ ایدآلیسم آلمانی تنها
از شوپنهاور نام برد.

هگل ۶۱ سال عمر کرد و او
که در سال ۱۷۷۰ متولد شده بود
در ۱۸۳۱ فوت شد و در سیزده
سال آخر عمرش هم بعنوان استاد
در دانشگاه برلن تدریس کرد.

هگل هم سن بنه‌وون موسیقی‌دان معروف بود و يك سال از ناپلئون بناپارت بزرگ‌تر .

ترجمه «فلسفه هگل» راچندی پیش دکتر حمید عنایت در بیش از هشتصد صفحه به بازار علم و تحقیق کشور ما عرضه کرد . دکتر عنایت استاد دانشگاه تهران در این اثر تنها اکتفا به ترجمه خشك و خالی فلسفه هگل نکرده بلکه دو پیشگفتار بسیار آموزنده و دقیق هم یکی تحت عنوان «سالمارزمانه و زندگی هگل» و دیگری بنام «پیوند زندگی و خرد هگل با روزگار او» خود شخصا برای این کتاب تدوین و تهیه کرده است . و واژه‌نامه‌ای از پارسی به انگلیسی و از انگلیسی به پارسی در پایان کتاب آورده است که بسیار دقیق و سودمند بنظر می‌رسد.

«... به تجربه می‌دانیم که اگر گرموموم را آب می‌کند ، باید گرما را گوهر کارگر وموم را گوهر کار پذیر بدانیم دراین حال رابطه آنها رابطه علت و معلول یا موثر و اثر است . ولی اگر اقتضای طبیعت موم خود آن نبود که آب بشود این اثر هرگز در آن صورت نمی‌پست پس طبیعت موم به همان اندازه بخشی از علت است که خود گرما . این طبع گرماست که چنین حالی در موم پدید می‌آورد . ولی به همان اندازه سرشت موم اقتضا می‌کند که در برابر گرما چنین واکنشی ازخود بنماید . این درست نمونه‌ای از کنش و واکنش است .

همین حقیقت را بشکلی تکامل یافته تر در زندگی روحی انسان می‌بینیم .

ما از وسوسه های خود چنان سخن می‌گوئیم که گوئی در برابر آنها یکسره منفعل و بی اراده‌ئیم ولی آدمیان باین دلیل وسوسه می شوند که انگیزه‌ای بیرونی احساسات و عواطف دلشان را به جنبش در می آورد . در حقیقت کوشش از هر دو سوست . اگر انسان يك سره منفعل بود وسوسه ناممکن می گشت . چون «کنش و واکنش» مقولای چندان پیش رفته است که در مرز معقولات روحی صورت معقول قرار دارد . طبعاً چشم‌داریم که کاملترین مصداقهای آن را در زندگی روحی و اجتماعی انسان

بیابیم و به این دلیل هنگامی که عرصه تاریخ و اجتماع را می‌کاویم اغلب تمیین این دشوار است که از هر دو پدیده کدام يك علت و کدام يك معلول است و مثلاً نمی‌دانیم که قوانین و تاسیسات يك ملت را باید معلول خصال روانی آن ملت بدانیم یا برعکس خصال روانی يك

هگل

ملت را معلول قوانین و تاسیسات آن بشمریم ...»

این قسمتی از بخش ۳ این کتاب بود زیر عنوان کنش و واکنش که در این جا بعنوان نمونه آوردم برای آنکه معلوم شود حمید عنایت چگونه کاری را می‌خواهد به خواننده عرضه کند .

ترجمه کتاب سلیس و در خور فهم همگان بنظر می‌رسد .

سادگی در نحوه نگارش و تسلط در بیان عقاید و نظرات و فارسی گیرای نویسنده و وفای مترجم باصل این کار ترجمه او را از سایر کارهای موجود در زمینه فلسفه مجزا وسوا می‌کند .

جا دارد که ناشر کتاب که تصدی و تدوین و پخش کتابهای جیبی را هم دارد بفکر افتد که يك چاپ جیبی از این کتاب تهیه کند . اما نکته مهم اینست که باید کاری کرد تا اینگونه کتاب که در تهیه آن دقت کافی و لازم مبذول گشته به بهای ارزان‌تر در دسترس گروه بیشتری قرار گیرد زیرا بنظر من این کتاب برای هر کتابخوانی قابل درك و فهم است و از اینرو باید به حمید عنایت از این توجه و دقت و وجدان کار و عشق و شور که در تدوین و تهیه و عرضه این کتاب خوب از خود نشان داده دست مریزاد گفت .

حافظه

دوستم می‌گفت :

حافظه‌ام دارد رفته رفته ضعیف می‌شود . آنهمه چیزها را که بیاد داشتم حتی تاریخ وقایع و سال و ماه و روز ساعت و دقیقه آنها رفته رفته دارد از خاطرم می‌رود و آن عزیزترین چیزها را که حافظه نام دارد می‌ترسم روزی از دست بدهم ...

گفتم : دلیل آنرا نمی‌دانی؟
گفت : سیکار را ترك نکرده‌ام و اطبا می‌گویند نیکوتین دررگهائی که جداری باندازه مو دارند و شاید نازك‌تر و خون را به مغز منتقل می‌کنند اثرهای مضر بسیار دارد و اکسید دوكاربن نه فقط در جدار های این رگها اثر دارد بلکه خون را هم آهسته آهسته مسموم می‌کند ... وبعلاوه گذشت زمان و سن هم هستند ...

گفتم : اگر این عالم ماهمه آنچه را که برسرش آمده ، درخاطره و حافظه‌اش نگاهداری می‌کرد آنوقت بقول اسکارپیت آن نویسنده زنده دل فرانسوی ، می‌بایست این دنیا

حتماً دیوانه تر از آنچه که حالا هست بشود چون اگر همه وقایع ، همه دردها ، همه رنج‌ها و همه خشم های تاریخ را دنیای ما در حافظه خود نگاهدارد آنوقت برای آنکه درس های این وقایع را در خاطر نگاهدارد ، حتماً دیگر جائی نخواهد بود .

درس های که باید جنگها و خونریزی‌ها و ناامنی های ماند وقایع ویتنام‌ها و نیجریه‌ها ، بیافرا ها ، امریکها ، چکسلواکی‌ها سیاه ها ، یمنی‌ها ، فلسطینی‌ها ، و مانند آنها را آنوقت در فکرها نگام داشت ...

این درس‌ها است که باید کوشید دراین گوشه امن ایران پیوسته بیاد آورد و بکار بست و گر نه نابودی ثروت هائی که ثمره کار انسانهاست و دربیرون مرزهای کشور ماناگاه با فشاردکمه‌ای یادکمه هائی اجساد کشته و خون آلود بجای می‌گذارد بهتر که فراموش شود و هرچه زودتر ...

واین نسیان آدمی گاه چه نعمتی می‌تواند باشد . نعمتی که قدر آنرا وارزش و مقام آنرا همه آدمیان درست نمی‌دانند .

خوشه‌چین

مجلس
قانون انتخابات
مجلس

مجلس
قانون انتخابات

مجلس
قانون انتخابات

مجلس
قانون انتخابات

تلاش - آقای دکتر اعتماد ممکن است تکنیک فرود آوردن سفینه در ماه را توجیه کنید .

اعتماد - تکنیکی که در پروژه آپولو برای فرود آمدن در سطح ماه بکار برده شده باین ترتیب است که ماه نشین از سفینه مادر در مدار ماه جدا می شود و با کم کردن سرعت خود بسوی سطح ماه حرکت می کند. نزدیکی های سطح ماه را کت شیمیایی خود را روشن کرده و کم سرعت خود را به حدود یک مایل در ساعت می رساند و پس از پیدا کردن جای فرود آمدن مناسبی سرعت خود را با راکت دو مرتبه کم کرده و با سرعت تقریباً صفر روی سطح ماه می نشیند . در موقع فرود آمدن بسطح سیاره یی که در آن جو باشد سفینه می تواند بدون راکت شیمیایی وارد جو آن سیاره شود زیرا در اثر اصطکاک با جو از سرعت آن کاسته می شود ، و در نتیجه می تواند با سرعت مناسبی بر سطح آن سیاره فرود آید . مثلاً سفینه فرماندهی آپولو هنگام بازگشت به سطح زمین با سرعتی در حدود ۲۵ هزار مایل در ساعت حرکت می کند و در چهار صد هزار فوتی وارد جو زمین می شود و در اثر اصطکاک با جو زمین سرعت آن بطوری کم می شود که در نزدیکی های مثلاً ۵۰ هزار فوتی سرعت آن در حدود ۲۰۰ مایل در ساعت است بعد از نجات سرعت سفینه را به ۱۹ مایل در ساعت می رساند تا موقعی که وارد اقیانوس گردد .

تلاش - اجازه بفرمایید از شما پرسیم راجع به تبدیل انرژی به ماده و تبدیل ماده به انرژی چه نظری دارید ؟

دکتر اعتماد - تبدیل ماده به انرژی عملی شده و در حال حاضر جلوه بیشتر آن در بمب اتمی مشاهده می شود ولی وقتی که برای مصارف عمومی از آن استفاده شود البته به مراتب مفیدتر خواهد بود . اکنون راکتور هایی که ساخته می شوند در حال آزمایشی هستند ولی شاید بیش از پنج شش سال طول نکشد که راکتورها قادر باشند که با منابع انرژی شیمیایی و آبها (منابع هیدرولیکی) رقابت کنند . منابع شیمیایی و آبی بدون شك احتیاجات روز افزون آتیه دنیا را تامین نخواهد کرد تقریباً پس از پنجاه سال ، منابع شیمیایی و آبی فقط می تواند پانزده تا بیست درصد از احتیاجات دنیا را تامین کند ؛ در آن هنگام یا باید منابع شیمیایی بیشتری پیدا کرد یا اینکه قوه اتمی را پیشرفت داد و شك نیست که قوه اتمی پس از ۵۰ سال بقدری پیشرفت خواهد کرد که بسیاری از احتیاجات انرژی بشر را تامین خواهد کرد .

تلاش - همانطور که اشاره فرمودید تبدیل ماده به انرژی عملی شده آیا روزی خواهد رسید که انرژی را به ماده تبدیل کنیم ؟

دکتر اعتماد - در طی زمان مثلاً انرژی آفتاب در طبیعت تولید ماده می کند ولی تبدیل انرژی به ماده در لابراتوار هنوز عملی

انرژی آفتاب در طبیعت تولید ماده می کند

● شاید بیش از پنج شش سال طول نکشد که راکتورها قادر باشند که با منابع انرژی شیمیایی و آبها (منابع هیدرولیکی) رقابت کنند .

گفتگو با دکتر غلامعلی اعتماد

باشد و اما گذشته از منافی که عرض کردم می‌توان قسمت زیادی از تحقیقات علمی که لازمه آن خلاء است و بعضی که باید دور از قوه جاذبه مطالعه شود در ایستگاه های فضایی مطالعه نمود. در قسمت زمین شناسی، جغرافیایی کشاورزی و جنگل‌بانی، تشخیص دادن منابع اقیانوس و هیدرولوژی، مطالعاتی به عمل آمده که نشان می‌دهد چقدر صرفه جویی در این قسمت، می‌توان به عمل آورد و این صرفه‌جویی در قسمت کشاورزی و جنگلبانی در حدود هزار میلیون دلار و در قسمت زمین شناسی و هیدرولوژی ۶۰۰۰ میلیون دلار و در قسمت امور مربوطه به اقیانوس و تشخیص دادن منابع اقیانوس و پیدا نمودن منابع زیر اقیانوس ها قریب ۷۰۰۰ میلیون دلار و در تسهیل کار نقشه برداری و معین نمودن حدود قسمت های مختلف دنیا و امور جغرافیایی ۸۰۰ میلیون دلار و هواشناسی یا قسمت های مختلف جو ۸۳۰۰۰ میلیون دلار است.

نکته جالب توجه این است که این برنامه های فضایی که جدید ترین تکنولوژی و علمی ترین پروژه مهندسی در تاریخ بشر می‌باشد انرژی صدها هزار مردم و هزاران کمپانی های صنعتی را معطوف بخود داشته و جستجو های این تیم های مختلف، بقدری علم و تکنولوژی را پیشرفت داده است که در هر

چه می‌کند؟
 دکتر اعتماد - درست است که هزینه های گزافی برای پرواز های فضایی صرف می‌شود ولی فوائد زیادی هم از پرواز های فضایی حاصل می‌گردد. گذشته از اینکه سفر به فضا تکنولوژی و در نتیجه تمدن بشر را پیشرفت می‌دهد از فضا می‌توان زمین را آسانتر و بهتر مطالعه نمود. مثلاً به سہولت میتوان زمین را از لحاظ زمین شناسی، جغرافیایی، کشاورزی، منابع جنگلی، منابع اقیانوسی و همچنین هیدرولوژی از مدار زمین مطالعه کرد. منافی که از این مطالعات حاصل می‌شود بقدریست که اگر کاملاً عملی بشود تمام مخارج پرواز های فضایی که تاکنون انجام شده در یک سال بازگشت خواهد شد.

تلاش - منظورم تأثیر این هزینه ها در اقتصاد این کشور ها است.

اعتماد - تأثیر خوبی دارد چون به عقیده من هم سطح استخدام را بالا می‌برد، هم سطح فکر بشر را بالا برده و بدان تغییر و جهت خاص می‌دهد.

تلاش - آیا صرف این هزینه هالطمه‌ای به اقتصاد این کشور ها وارد نمی‌کند؟

اعتماد - خیال نمی‌کنم.

تلاش - پرواز های فضایی چه فایده‌ها و چه ضرر هایی دارد؟

اعتماد - ضرر که خیال نمی‌کنم داشته

نشده است.

تلاش - به نظر شما عملی خواهد شد؟

اعتماد - ممکن است.

تلاش - آیا در آن صورت مساله نا بودی و آفرینش حل می‌شود؟

اعتماد - خیال نمی‌کنم به آن حد برسیم.

تلاش - به نظر شما پرواز هایی که انسان به آسمانها می‌کند برای بهتر زیستن است یا اینکه بشر فقط در فکر تسلط یافتن بر فضا است؟ یا تنها برای تسلط یافتن بر نیرویی دیگر است؟

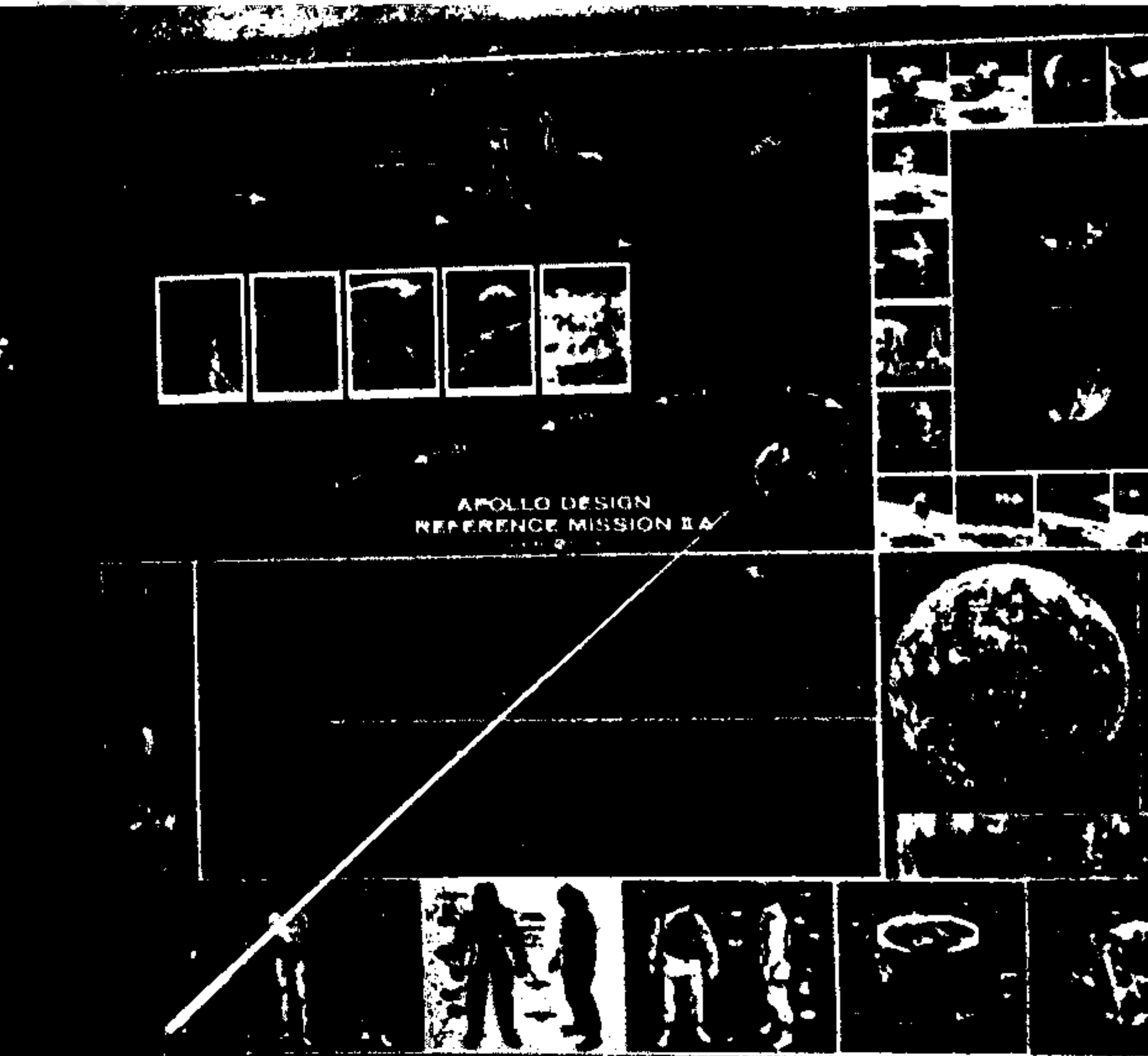
اعتماد - علوم فضایی و رفتن به کره های دیگر برای حل عده‌یی مسائل است که ماهنوز از آن ها چیزی نمی‌دانیم رفتن به ماه یا به سیارات دیگر در آتیه، مثلاً وقتی که جمعیت دنیا به حدی برسد که زمین نتواند جواب تمام احتیاجات زندگی آن جمعیت را بدهد به بشر کمک زیادی خواهد کرد.

جنبه تسلطی بسته به این است که چطور این عمل انجام شود. کاملاً ممکن است که فکر تسلط یا فکر نظامیگری میان برخی ملت ها و گروهها باشد. ولی اکنون چنین فکری در این پروژه نیست که ماه را به عنوان ایستگاه نظامی مورد استفاده قرار دهند.

تلاش - ارزش اقتصادی پرواز های فضایی را چطور توجیه می‌کنید؟ بنظر شما هزینه های گزافی که برای پرواز های فضایی مصرف می‌شود با اقتصاد کشور ها

صفحه سیزدهم

قسمت فواید بسیار ارزنده‌یی برای بشر بدست آمده است. نتایج عملی تحقیقات و تکنولوژی فضا بسیار مهم است و ذکر همه آنها در این مصاحبه نخواهد گنجید شاید بهتر است فقط شمه‌یی از فواید آنها در علوم طبی و منابع زمینی، در نظر بگیریم بخصوص در امر پیشرفت طب و بهداشت عمومی که فوق‌العاده جالب توجه و امیدوار کننده می‌باشد.

۱ - مثلاً يك سیستم مراقبتی که در اثر پروژه های فضایی «مرکوری» و «جمینی» تکمیل شده است برای اعمال فیزیولوژیک بدن انسان در بیمارستان St Louis آمریکا بکار گذاشته شده است که این سیستم قادر است شش بیمار را در عین حال مطالعه نماید.

۲ - موقعی که فضاوردان در سفینه بوده یا بر روی ماه راه می‌روند تنفس، نبض، قلب، فشارخون و مقدار حرارتی که بدن آنان تولید می‌کند، توسط مرکز طبی زمین قابل کنترل می‌باشد. و مرتباً صدای ضربان قلب آنها در زمین بگوش پزشکان مرکز فضائی آمریکا می‌رسد و آنها بکوچکترین تغییر حالتی که در وضع فضاوردان پدید آید پی می‌برند و در صورت لزوم بیدرنگ دستور های لازم را به فضاوردان مخابره می‌کنند. دستگاهی که برای مطالعه حرکات قلب فضاوردان، موقعی که آنها در فضا هستند، بکار رفته امروزه با مختصر تغییراتی در بیمارستانها برای مطالعه دائمی بیماران قلبی بدحال بکار می‌رود بدین ترتیب طبیب به محض مختصر تغییر در وضع قلب بیمار از آن آگاه می‌شود.

۳ - ماده‌ای که برای فوق اینسولی شن Insolotion حرارتی سفائن فضایی اختراع شده است که فقط يك صدم میلیمتر قطر داشته و از صفحات آلومینازد پلاستیک Aluminized Plastic درست شده است امروزه در ساختن راکت های نجات و نظایر آن بکار می‌رود. این ماده با وجود قطر بسیار کم آن دارای قدرت فوق‌العاده زیادی بوده و با سانی آنها می‌توان تا کرده و در جیب حمل نمود.

۴ - يك کلید برقی که فقط با حرکات چشم کار می‌کند برای مرکز فضایی آمریکا اختراع شده است. امروزه این کلید برقی برای صندلی های چرخدار بکار می‌رود که بتوسط آن يك بیمار فلج می‌تواند حرکات صندلی چرخدار خود را کنترل نماید و از همین کلید می‌توان برای ورق زدن صفحات کتاب، خاموش و روشن کردن چراغ - کنترل درجه حرارت منزل، باز و بسته کردن رادیو تلویزیون بدون کمترین حرکت استفاده نمود.

۵ - يك وسیله شش پا که می‌توان آنها را از راه دور کنترل نمود و برای تجسسات در روی ماه در پروژه سورویر Surveyer اختراع شده است برای مصرف بیماران بدون پا و فلج بکار رفته است. این وسیله بتوسط دست و حتی حرکات چانه کنترل می‌شود و بیمار را قادر می‌کند که با این وسیله در

صفحه چهارم

پیچ و خم ها و پستی و بلندیها که با صندلی های چرخدار معمولی امکان پذیر نیست رفت و آمد کند.

۶ - تشکیلاتی که در حال حاضر برای لباسهای فضایی بکار می‌رود برای بیمارانی که دچار نارسایی گردش خون هستند بکار می‌رود و بنظر می‌رسد که از روشهای مختلف کنترل فشار در آینده در این زمینه بتوان استفاده های بیشتری کرد.

۷ - دستگاههای فشار خون سنج اتوماتیک که برای ثبت فشارخون فضاوردان بکار رفته برای همین منظور در بیمارستانها بکار می‌ود که حتی افراد غیر وارد می‌توانند بدرستی از آن استفاده نمایند.

۸ - دستگاه مخصوص دایلیز Dialyse که برای مطالعه بیولوژیکی مولکول بکار رفته است با تغییراتی جهت مصرف در کلیه های مصنوعی بکار می‌رود که عمل تبادل آب و املاح را بنحو کاملتری انجام می‌دهد. ۹ - روشهای مخصوص استریلایزاسیون که برای مطالعه آلودگیها در تحقیقات فضایی بکار می‌رود در اعمال جراحی بکار رفته و نتیجه بسیار عالی داشته است و امروزه کارخانه های دارویی از این متدها در تهیه مواد دارویی استفاده می‌نمایند.

۱۰ - متدهای مختلف استریلایزاسیون و در امر تحقیقات فضایی پیدا شده است باین ترتیب که میکروبهای زمینی در محیط فضا قرار داده شده و سپس مطالعه شده اند و برای اولین بار اثرات استریل کننده خلاء امواج کوسمیک Cosmic امواج ماوراء بنفش و اشعه X و حرارتهای بسیار سرد و گرم اندازه گرفته شده است.

۱۱ - اکتشاف شگفت انگیز دیگر اینکه اشعه قوی ماوراء بنفش که قادر است چشمهای انسان را کور نماید اثری در چشمهای لاک پشت ندارد. این مطلب می‌تواند در تحقیقات مربوط به پیوند قرنیه چشم و سایر انساج و هم چنین در تحقیقات مربوط به محافظت در مقابل امواج رادیو اکتیو مورد استفاده قرار گیرد.

۱۲ - اثرات بی وزنی در استخوان و مطالعات مربوط آن نکاتی را در بیوشیمی Biochemistry و تغییرات استخوان آشکار می‌کند که می‌تواند مقدار زیادی از مشکلات مربوط به بهداشت عمومی و بیماریهای استخوان را حل کند.

۱۳ - سیستم خودکار که برای تجزیه ادرار میمونهای فضاورد بکار رفته می‌تواند مقدار زیادی از ترکیبات ادرار و یا خون را تجزیه نماید و می‌توان آنها را برای استفاده روزانه در بیمارستانها بکار برد که از نظر اقتصادی و وقت بسیار مقرون به صرفه است.

۱۴ - سیستمی که برای کنترل فشار هوای لباس فضاورد بکار رفته را می‌توان برای محافظت غواصان در عمق زیاد بکار برد.

مردم دنیای امروز مواجه با احتیاج روز افزون آب - غذا - مواد معدنی و منابع

سوخت و مشکلات آلودگی آب و هوا و تجمع ترافیک می‌باشند - برخی از این مشکلات پیش بینی شده که بصورت حاد در چندسال آینده، وقتی که تراکم جمعیت زمین بیشتر شد، ظاهر خواهد شد. هرچند که برنامه های فضایی فی نفسه مشکلی از این جهت حل نخواهد کرد ولی اطلاعات اساسی در مورد رفع این مشکلات ارائه خواهد داد مثلاً:

۱ - مقدار زیادی آبهای زیر زمینی که بطور خفی داخل اقیانوس می‌شوند بدون استفاده از بین می‌روند. يك عکس فضایی با اشعه مادون قرمز از حوالی جزیره هاوایی اتلاف چنین آبهای زیر زمینی را نشان داده و بدین ترتیب می‌توان به منابع زیر زمینی آب دسترسی یافته و استفاده کرد.

۲ - مطالعاتی که اکنون در مناطق آبهای آلوده بعمل می‌آید نشان داده است که از طریق مدار محتملاً می‌توان کانونهای آلودگی را پیدا نموده و تغییرات آنها در دریاچه و مخازن بزرگ مرتباً تحت نظر داشت، و نیز بطریق عکس برداری بوسیله اشعه مادون قرمز می‌توان آبهای یادرجات حرارت مختلف را مثلاً در مصب رودخانه ها تشخیص داد.

۳ - با مطالعه تعدادی از عکسهای رنگی Gemini مشاهده می‌شود که مشخصات زمین بوضوح می‌تواند مورد مطالعه قرار گرفته و از روی چنین عکسهایی می‌توان برای انتشار جمعیت و شهرسازی استفاده شایانی نمود.

۴ - تاکنون بیش از ۷۰۰۰ عکس از قسمتهای مختلف زمین در طی برنامه های «جمینی» و «آپولو» گرفته شده است مقداری از این عکس ها هم از حوالی خلیج فارس خوزستان کرمان و بلوچستان است.

با مطالعه این عکسها می‌توان اطلاعات بسیار دقیق در مورد وضع جغرافیایی زمین موقعیت محل های پر جمعیت و نسبت نقاط ده نشین به شهر نشین را معین نمود که می‌تواند کمک به تعیین انتشار جمعیت نماید. نقشه های جغرافیایی بدین ترتیب اصلاح می‌شوند که هم از نظر تجارتی و هم از نظر علمی بسیار مهم می‌باشد این عکسها نکته مهم را که آشکار نبودند نشان داده مثلاً در جنوب غربی آفریقا این عکسها تشکیلات جغرافیایی خاصی را که قبلاً مشخص نشده بود آشکار کردند و حدود خاک الماس رادر صحرای Namib نشان دادند.

در استرالیا کمک به تسخیر آتش بزرگ جنگلی که برای هفته ها می‌سوخت کردند. بتوسط امواج رادار می‌توان دریاچه ها، رودخانه ها، اقیانوسها و رطوبت خاک را معین نمود و لذا با تعیین مقدار رطوبت خاک می‌توان نوع خاک زمین را مشخص نمود. بتوسط امواج رادار می‌توان محلهای معادن را با تعیین مشخصات جغرافیائی آن پیدا نمود.

تلاش - آقای دکتر اعتماد شنیده شده که در سنگریزه هایی که از ماه آورده اند دوفلز که در روی زمین بسیار کمیاب است پیدا کرده اند. آیا فکر نمی‌کنید که در صورت مسافرت

بیشتر به فضا از زحمات دانشمندانی که برای دسترسی به فلزات کمیاب کوشش می‌کنند کاسته شود ؟

دکتر اعتماد - بیشتر موادیکه در ماه است بدلیل عدم جو در حال کریستال خالص - تری می‌باشد در ماه همان عناصر شیمیایی هستند که در زمین وجود دارد . منتهی در ماه بصورت ترکیب خالص‌تر و نایاب‌تری دیده می‌شود و از این لحاظ جستجو و تحقیقات دانشمندانی که در جستجوی این گونه ترکیبات شیمیایی هستند به مراتب ساده‌تر خواهد شد .
تلاش - یعنی در میان این سنگریزه ها که آورده شده دو فلز تازه دیده نشده است ؟
اعتماد - فلز همان فلزیست که در زمین است منتهی آنجا بصورت ترکیب دیگری است یعنی مثلاً از لحاظ شیمیایی گوگرد یا آهن

همان است که ما اینجا داریم منتهی در ماه بصورت کریستال دیگریست .

تلاش - می‌پردازیم به مسائل آپولوی دوازده که در حیطه تخصص شما است و اولین مسأله‌یی که برای ما مطرح است این است که بفرمایید پروژه آپولوی دوازده چه تفاوت‌هایی با پروژه آپولوی یازده داشت و مهمترین تفاوت‌های دو پروژه چیست ؟

اعتماد - پروژه آپولو از لحاظ سفینه و تمام دستگاه‌ها یکی است . پروازهای با فضاورد از آپولوی هفت شروع شد و ادامه پیدا خواهد کرد تا آپولو بیست ، پروازهای آپولوی هفت تا ده مقصودش امتحان کردن کامل دستگاه فرماندهی و دستگاه ماه نشین در مدار زمین و ماه بود بنابراین با پرواز های آپولوی هفت ، هشت ، نه ، ده ، ما

حاضر بودیم که دستگاه فرماندهی و ماه‌نشین را وارد ماه بکنیم آپولوی یازده اولین پروازی بود که برای ورود به سطح ماه انجام شد . پرواز های بعد از آپولوی یازده تمام برای ورود به ماه و آزمایش‌های گوناگون در سطح ماه و ورود به جاهای مختلف ماه انجام خواهد شد . آپولو ها از این لحاظ تفاوتی بایکدیگر ندارند ، فقط هر پرواز آپولو قدری مشکل‌تر و قدری کاملتر خواهد بود چون در جاهای مشکل‌تر ماه فرود خواهد آمد . بنابراین می‌توان گفت که پروازهای پی‌درپی آپولو ها تقریباً ادامه مقصود اصلی یعنی تکمیل کردن و بهتر شناختن ماه می‌باشد .

تلاش - ترکیب سوخت‌های این سفینه های فضایی چیست ؟

اعتماد - راکت های شیمیایی قسمت اول سفینه موشک «ساترن ۵» اکسیژن و نفت مصرف می‌کنند . قسمت دوم و سوم سفینه اکسیژن و هیدروژن بکار می‌برد و در قسمتهای ماه نشین و همچنین در قسمت سرویس «مدول» که به دستگاه فرماندهی ملحق می‌شود سوخت شیمیایی دیگری که «استروبل پروپلانت» نامیده می‌شود بکار می‌رود .

تلاش - آپولوی دوازده چه مأموریتی داشت ؟

اعتماد - مأموریت آپولوی دوازده ادامه مأموریت آپولوی یازده بود یعنی ورود به قسمت دیگر ماه آپولوی یازده در دریای آرامش نشست و اطلاعات بشر را در مورد کارکردن در سطح ماه و امور دیگر تکمیل کرد و مواد و سنک هایی را از سطح ماه آورد . اما این ها کافی نیست زیرا اگر فقط موادی از يك جای ماه بیاوریم و امتحان بکنیم ترکیب ساختمان ماه کاملاً معین نمی‌شود . بنابراین باید در جاهای مختلف نشست

و مواد آنجاها را آورد تا کاملاً اطمینان پیدا کرد که ماه از چه چیزی ساخته شده است و چه معادنی یا موادی در آن وجود دارد.

آپولو دوازده نزدیک سورویر ۳ پایین آمد. سورویر ۳ يك ماه نشین بدون سر نشین بود که در ۱۹۶۷ وارد ماه شد و خاک سطح ماه را امتحان کرد. قسمتهای حساس بسیار زیادی در آن وجود دارد سر نشینان آپولو دوازده دسترسی به سورویر ۳ پیدا کرده و قسمتهای حساس آن را آوردند. بوسیله این قسمت ها تغییرات ۲ ساله سطح ماه را می توان مورد مطالعه و بررسی قرار داد.

تلاش - چرا هر بار سه نفر سر نشین برای آپولو انتخاب می کنند؟ چرا عده زیادتر یا عده کمتری انتخاب نمی شوند؟

اعتماد - عده کمتر خوب نیست برای اینکه لااقل سه تن فضا نورد لازم است. اگر جا داشتند بیشتر انتخاب می کردند اما ظرفیت سفینه کنونی فقط سه نفر است.

تلاش - فقط به همین دلیل؟

اعتماد - بله، چون قسمتی از سفینه در مدار ماه می ماند حداقل يك نفر برای این قسمت لازم است. برای فرود آمدن به سطح ماه و تکمیل آزمایشها و کارهای مختلف که باید انجام بشود دو نفر لازم است و این حداقل است، به همین جهت دستگاه فرماندهی طوری ساخته شده که سه نفر به آسانی و راحتی می توانند در آن، به مدت طولانی دو هفته زندگی کنند. در پروژه های آتیه سفینه ها طوری ساخته می شود که ظرفیت آن بیش از سه نفر باشد. ایستگاه های فضایی در دفعات اول برای ۱۲ نفر ساخته می شود ولی ممکن است پس از تکمیل پروژه این عده حتی به پنجاه نفر برسد.

تلاش - آقای دکتر اعتماد از مطالعات بر روی سفینه هایی که به ماه رفته و برگشته اند تاکنون چه نتایجی بدست آمده است. منظور این است که جریان هوا در موقع خروج سفینه از اتمسفر زمین، و هم چنین هنگام ورود به اتمسفر آن، چه تأثیری بجای می گذارد؟

اعتماد - در تمام سفینه هایی که به ماه رفته و برگشته است، قسمت دستگاه فرماندهی که به زمین بر می گردد بطور کامل آزمایش شده و از هر لحاظ تغییراتی که در آن بعمل آمده کاملاً مطالعه و معلوم شده که از لحاظ ماده هیچ تغییری در آن بوجود نیامده فقط در اثر تماس سفینه با ملکولهای جو در موقع خروج از جو حرارت کم و در موقع ورود به جو زمین حرارت زیادی در دستگاه فرماندهی پدیدار می گردد. دستگاه فرماندهی در موقع ورود به جو زمین سرعت بسیار زیادی در حدود ۲۵ هزار مایل در ساعت دارد از اینرو قسمت سپر حرارتی بی اندازه گرم می شود. درجه حرارت در جلوی سپر حرارتی به ۵۰۰۰ درجه فارنهایت می رسد به همین جهت يك قطر زغالی در خارج آن

تشکیل می شود که این ذغال بقیه سپر حرارتی را محافظت می کند این تنها تغییر است که در مدول بعمل می آید.

تلاش - از لحاظ زوایای سفینه ها و شکل و فرم آنها چه مطالعات مقدماتی معمولاً قبل از فرستادن آنها به فضا انجام می شود؟
اعتماد - شکل و فرم سفینه در موقع خروج از جو زمین و همچنین در موقع ورود به جو زمین خیلی مهم است برای اینکه تماس بین سفینه و جو تولید حرارت زیاد و همچنین تولید «درک»، «ارودینامیک» می کند که به ضرر سفینه است از این جهت در ساختن سفینه آزمایش می شود که چه شکل و فرمی بهترین نتیجه را خواهد داد.

تلاش - در مورد تناسب زمان حرکت و کشش این سفینه ها در فضا چه مطالعات مقدماتی معمولاً بعمل می آید و انواع محاسبات الکترونیکی که برای ارزیابی در این زمینه ها مورد استفاده قرار می گیرند چیست؟

اعتماد - رسیدن به ماه در محل معینی، بستگی کامل به تعیین زمان حرکت، از زمین دارد باید موقعی از زمین حرکت کرد که ماه در محل مناسبی قرار گرفته باشد. در نتیجه يك دريچه برای پرواز وجود دارد که فقط در آن دريچه می توان پرواز کرد. سیاره های اطراف خورشید مدار مخصوصی دارند. از این رو فاصله دو سیاره مثلاً زمین و ماه همواره با مرور زمان تغییر می کند. برای جلوگیری از مصرف انرژی بسیار کمترین مسافتی را که بین دو سیاره وجود دارد انتخاب می کنند. معمولاً معادلات حرکت بین دو سیاره و وضع حرکت با حسابگرهای الکترونیک به آسانی محاسبه می گردد و با معین کردن مدار سیاه، موقع مناسب برای حرکت و میزان انرژی لازم بدست می آید.

تلاش - شنیده می شود که با پیشرفت مداوم سرعت ها، فنون جدیدی مثل فنون تولید حرارت در سرعت بسیار زیاد و مرز ها و دیوارهای حرارتی و امواج شوک ظاهر می شود نظر شما در این مورد چیست؟

اعتماد - وقتی سرعت سفینه زیاد می شود در موقع ورود به جو مقدار حرارتی که تولید می گردد متناسب است با درجه سوم سرعت یعنی سرعت بتوان ۳، البته وقتی که سفینه از مارس بر می گردد سرعتش به مراتب بیش از سفینه ایست که از ماه بطرف زمین می آید. در مورد ماه سرعت و رود به جو زمین در حدود ۲۵ هزار مایل در ساعت است، ولی در موقع ورود از طرف مارس یا هر سیاره دیگر حداقل ۴۵ هزار مایل در ساعت یا بیشتر خواهد بود. وقتی که سفینه با این سرعت وارد جو می شود انرژی حرکتی سفینه تبدیل به انرژی حرارتی می شود و این حرارت حاصله باید بوسیله سپر حرارتی جذب شود تا سفینه از سوختن و نابود شدن نجات پیدا کند. برای این مقصود از دیوارهای حرارتی یا «سوپر اینسولیشن»، بین سپر حرارتی و داخل سفینه استفاده می شود و این

«سوپر اینسولیشن» طوری است که اجازه نمی دهد با اینکه حرارت خارجی در حدود ۵۰۰۰ درجه فارنهایت است درجه حرارت داخل سفینه از ۷۰ درجه فارنهایت بیشتر باشد.

این «سوپر اینسولیشن» همچنین در قسمت های دیگر سفینه آپولو دستگاههای فضایی بکار می رود و قادر است از نفوذ حرارت و ورودت به داخل سفینه کاملاً جلوگیری نماید و از بخار شدن اکسیژن و هیدروژن مایع که به مقدار زیاد در «ساترن» بکار می رود مانع شود.

تلاش - می گویند که در ظرف ۳۰ سال اخیر پیشرفتهای بشر در رشته های مختلف آنقدر بوده که با تمام پیشرفت های بشر قبل از آن مساوی و شاید هم بیشتر است آیا شما هم در همین حدود فکر می کنید؟

دکتر اعتماد - من با این گفته کاملاً موافقم، ترقیات اخیر مخصوصاً از ده سال پیش صورت تصاعد هندسی پیدا کرده است. پیشرفت تمدن در گذشته بسیار کند و آهسته بود ولی از هنگامی که علوم جدید پا گرفت پیشرفت تکنولوژی و استعمال تکنولوژی سرعتی پیدا کرد که حدس زدن در آن زمان دشوار بود.

تلاش - چرا همیشه سفینه های آمریکایی در آب و چنانکه می گویند سفینه های شوروی در سطح زمین فرود می آیند. آیا عوامل مربوط به تولید حرارت یکی از علل این اختلاف است؟

دکتر اعتماد - از لحاظ تکنیک برای فرود آمدن در زمین چیز تازه ای غیر از استعمال راکت کوچکی با چترنجات بزرگتری لازم نیست روسها البته در زمین پایین می آیند برای این که اقیانوس مناسبی در سواحل روسیه وجود ندارد بیشتر اقیانوسها درجه حرارتشان طوریست که برای فرود آمدن و نشستن و پیدا کردن سفینه مناسب نیست در حالیکه در شرق و غرب آمریکا این امر به سبب سهولت میسر است اطراف جزایر مختلف آمریکا مانند هاوایی یا «ساتسفیکت» یا اطراف «فلوریدا» برای فرود آوردن سفینه مناسب است و می توان آن را به سبب سهولت پیدا کرد. مسأله دیگری هم اینجا وجود دارد و آن این است که وقتی سفینه در سطح دریا فرود می آید قدری از دستگاه و وزن صرفه جویی می شود و در نتیجه می توان وزنی را که صرفه جویی شده است به مصارف دیگری رساند، قدرت موشکهای ساترن اکنون طوریست که می تواند به آسانی فرود آمدن در سطح زمین را عملی نماید و این امر در پروژه های آینده آمریکا عملی خواهد شد. همچنین در پروژه های آینده موقعی که ایستگاه فضایی درست شد رفت و آمد بین زمین و ایستگاههای فضایی بوسیله سفینه هایی خواهد بود که مانند هواپیما از فرودگاه های معمولی زمین بلند شده و به فرودگاههای زمینی بر می گردند.

مرغ بی بال و پر

مرغ بی بال و پر راه به جائی نبرم
لانهام پر خطر و من هدف هر خطرم
شعله‌ای ز آتش مرموز و بدور از نظرم
گوهری پاک به انگشتی بد گهرم
گر از این خانه نفرین شده آزاد شوم
فارغ از جور و ستم دور زبیداد شوم
پرتوی بودم کز یار جدا گردیدم
در دل حور و ملک پر ز صفا گردیدم
همچو آئینه پر از نقش خدا گردیدم

بین این عالم تاریک رها گردیدم
جای من این قفس بی در و پیکر نبود
این لجن زار سزای در و گوهر نبود
شمع هر انجمنم ، جلوه‌گه هر چمنم
بلبل زیرک و خوش نغمه گلزار تنم
آسمانی بدنم ، دور ز هر اهرمنم
چند روزیست که پیچیده‌در این پیرهنم
شود آیا که بر این رخت سیه چاک دهم؟
زودتر زین قفس کوچک خاکی برهم؟

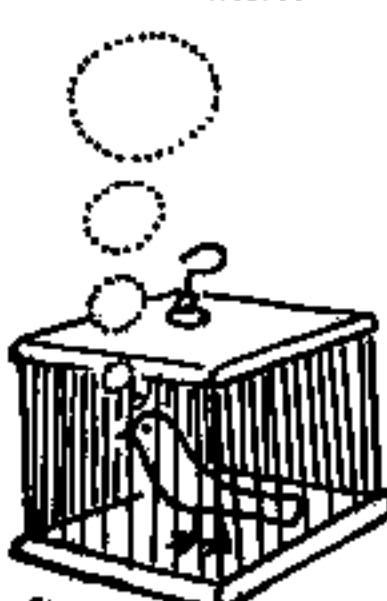
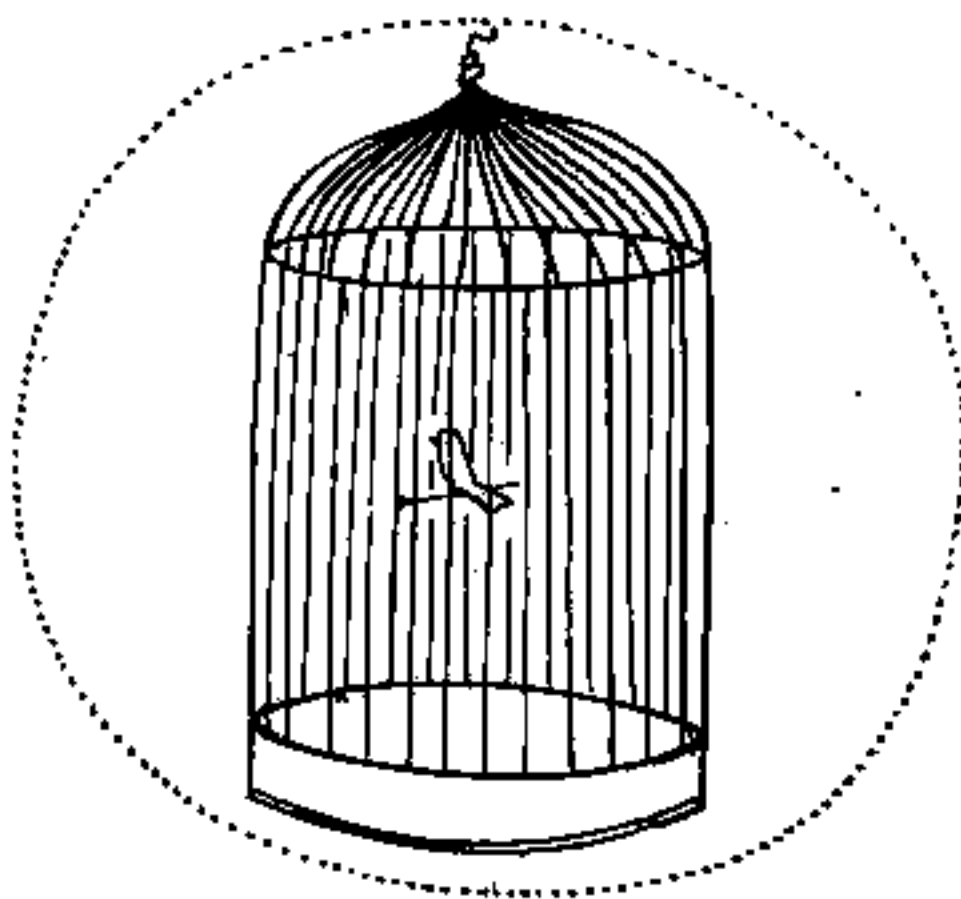
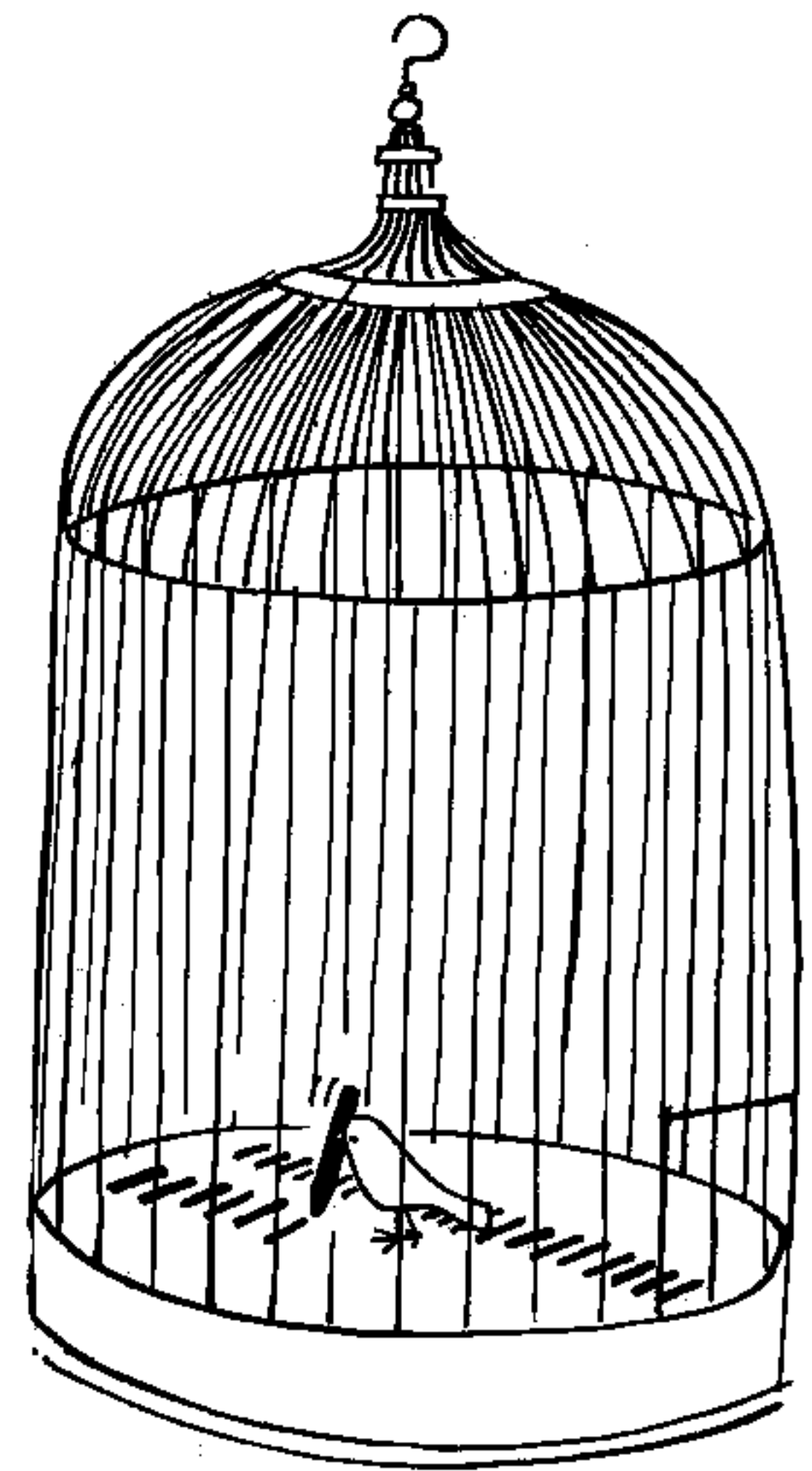
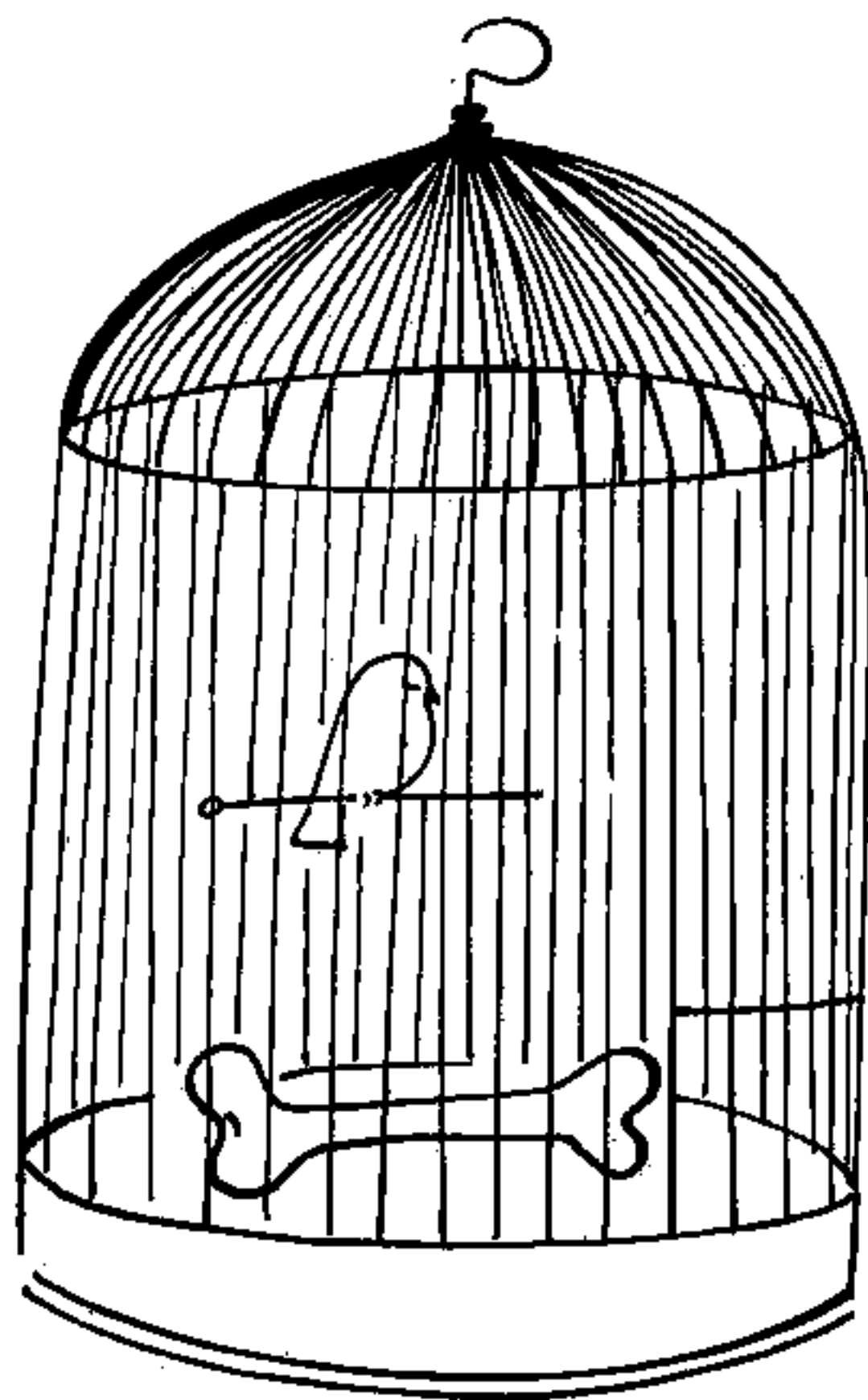
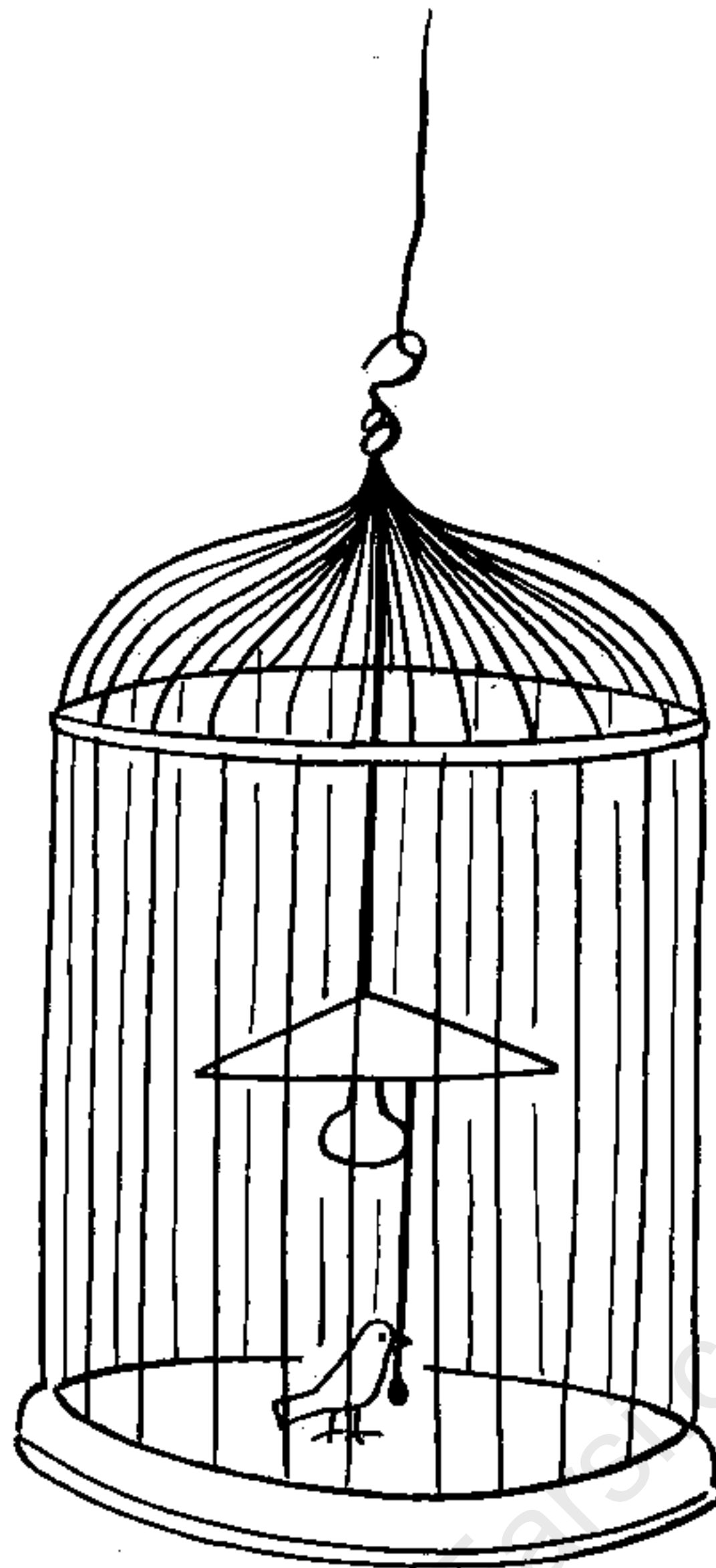
شکوه

مردکی از همه جا رانده شده
خسته و گشنه و درمانده شده
فحش میداد به ارباب جهان
شکوه میکرد ز دست دوران
که بود کور و کر این خالق ما
تف بر این خالق نالایق ما
مردی از جمله مردان خدا
نور پاکی ز جبینش پیدا
گفت ای بنده مسکین و حقیر
تو تترسی ز گناه و تقصیر؟
مگر از خشم خدا بی خبری؟
یا ز لطفش نگرفتی ثمری؟
پاسخش داد که ای مرد بین است
این خدائی که تو گوئی چه کس است
نه پدر داده مرا نه مادر
نه برادر نه عمو نه خواهر
نه بود طرح امیدی ب سرم
نه یکی خاطره خوش ب سرم

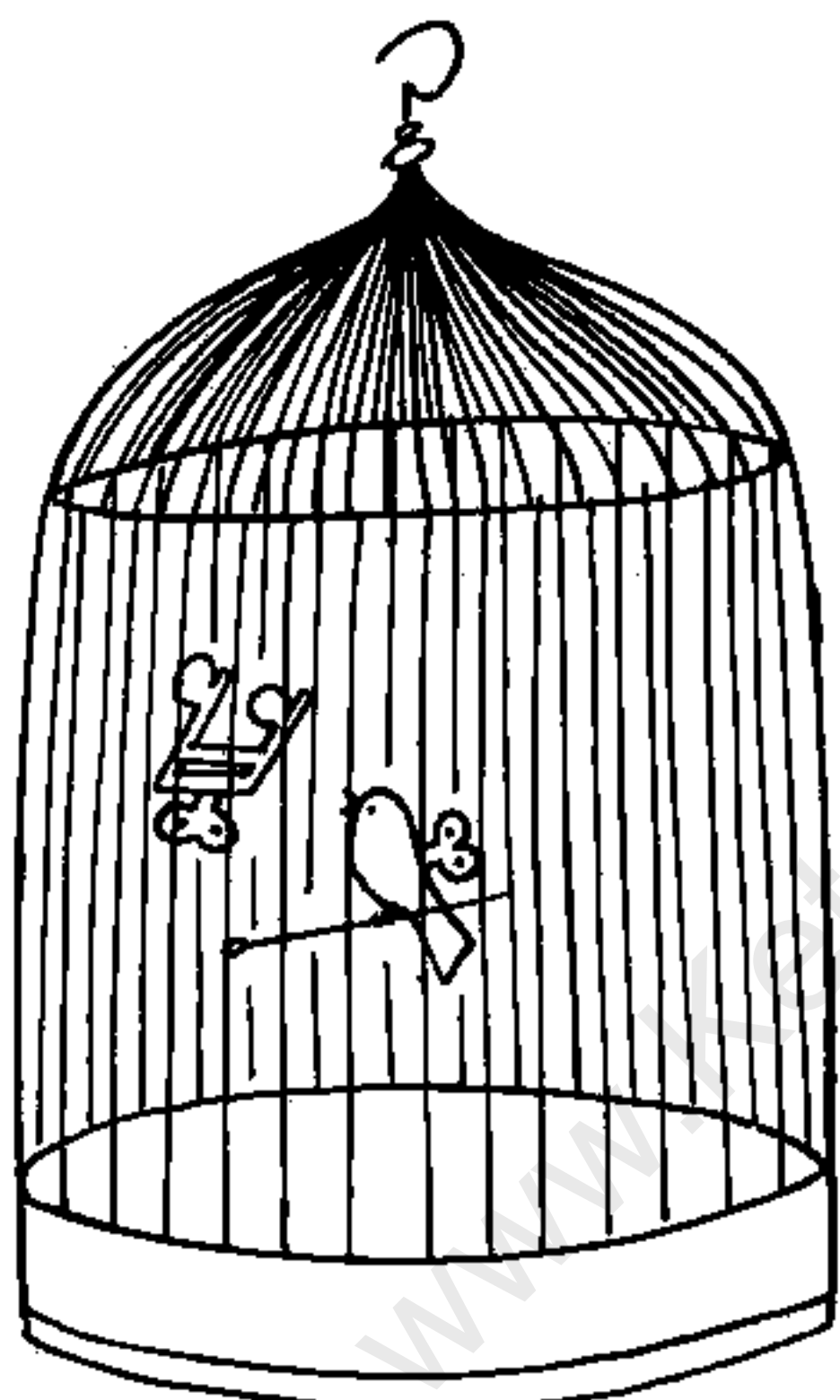
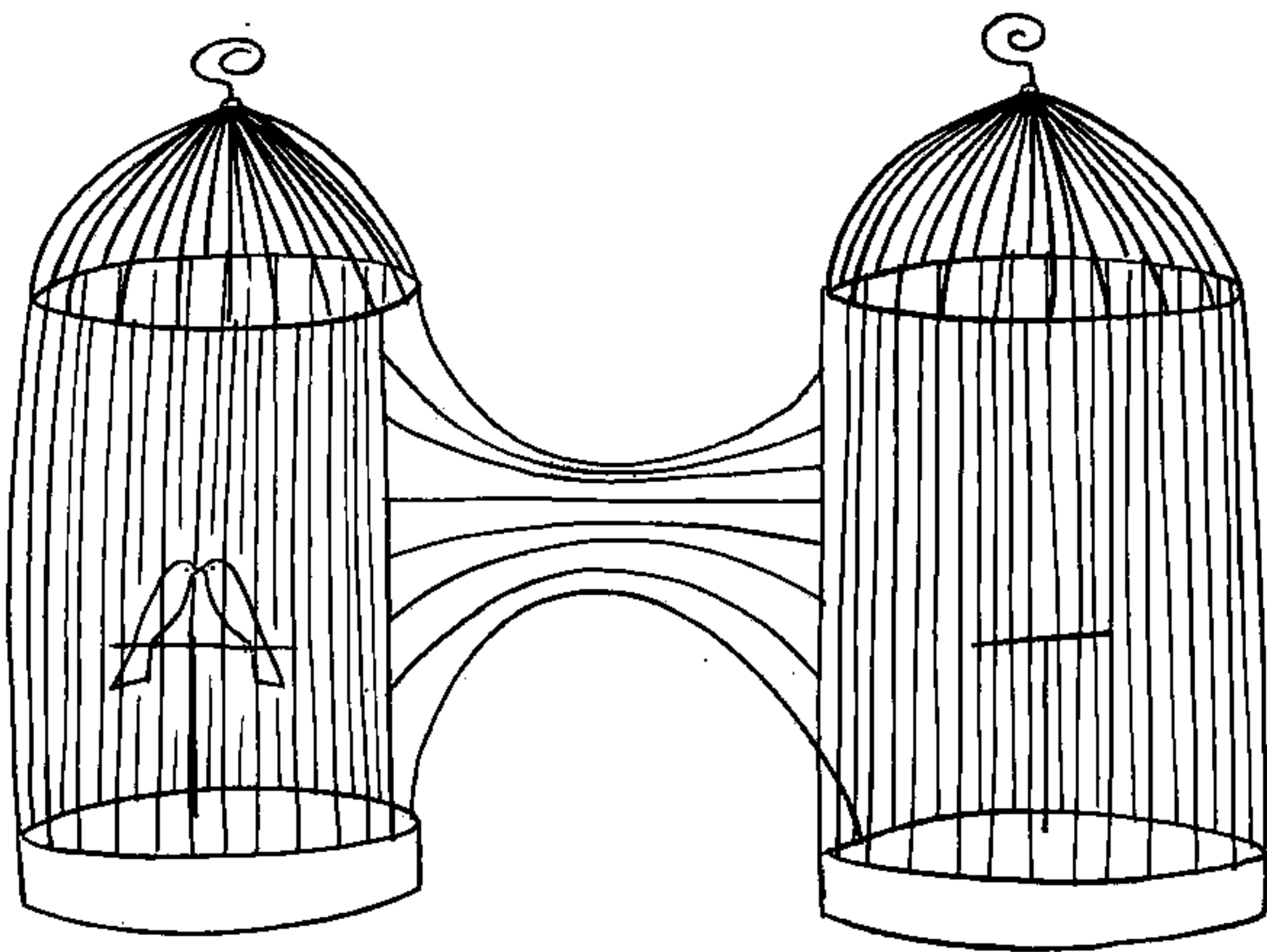
گر بسوزی تو زبان و دهنم
رو بدرگاه خدایت نکنم
زاهد با خرد خوش بنیاد
سکه‌ای زر به ره مرد نهاد
از قضا مرد فقیر آنرا یافت
سرخوش و شاد به بازار شتافت
بین ره شکر نمودی صد بار
توبه‌ها کردی و صد استغفار
کای توئی قبله آمال همه
هم تو آگاه ز احوال همه
تو کریم و تو رحیم و دانا
هم تو گویا شنوا هم بینا
سکه‌ای کوچک و ناقابل بست
دهن بد سخن کافر پست
آری آری به یکی جرعه آب
پیرد مرد سیه مست ز خواب
سکه مهر به مردم بپار
تا کنی خفته دلان را بیدار

گیتی وزیری

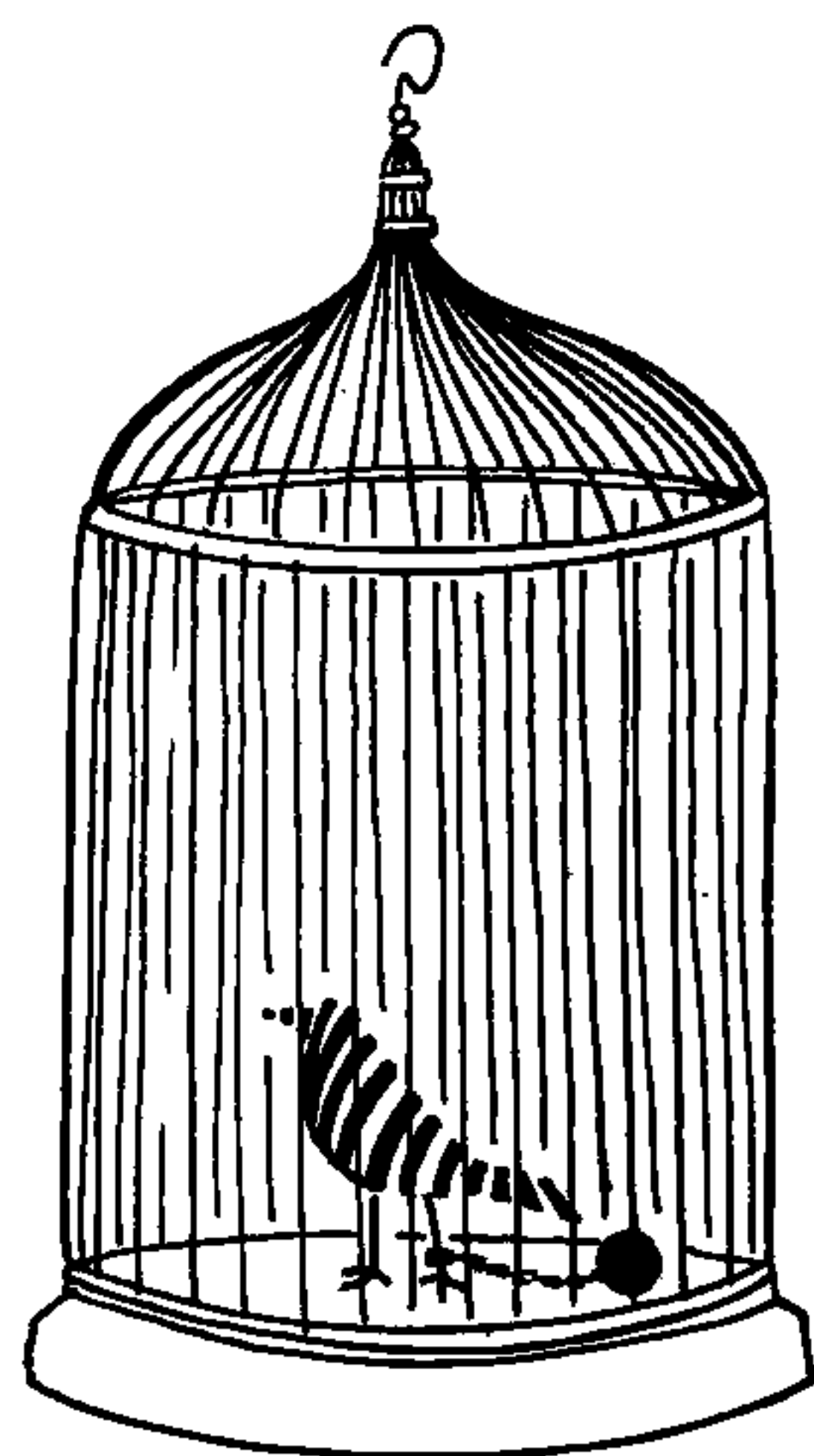
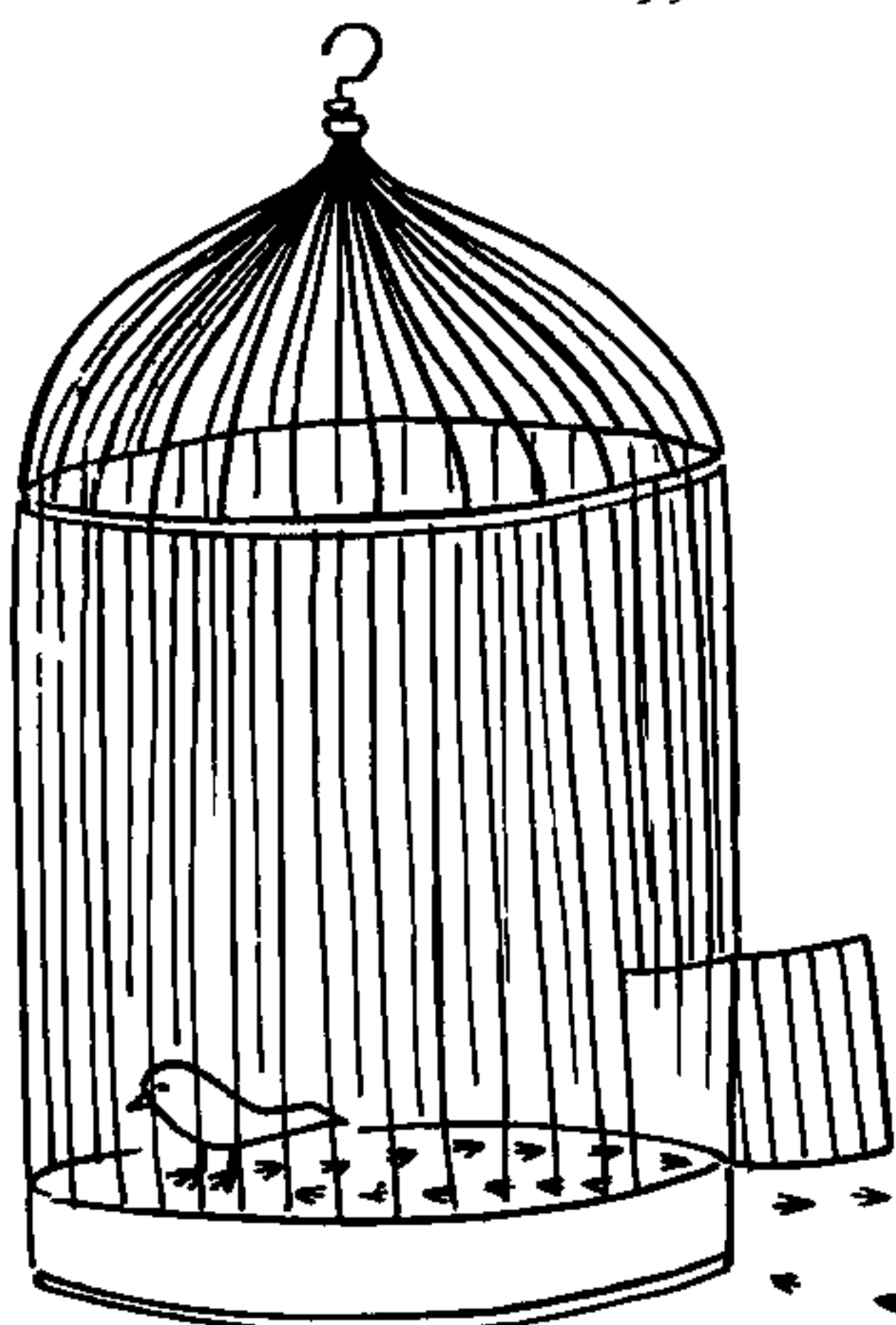
هنگام زدن کاه از دست

فکر حرکت اولی کوهنکریه بزرگتر

چوبه ماهک و نرکوک

صنایع قند ایران در سال ۴۷ و ۴۸

نوشته :

مهندس اکبر سجادی

توزیع جغرافیایی کارخانهای قند
در ایران

هزار تن قند و شکر تهیه خواهد نمود .
در سال ۴۷ برنامه توسعه کشت چغندر وزارت کشاورزی موفق شد متجاوز از سه میلیون و چهارصد هزار تن چغندر تهیه نماید و در سال ۴۸ نیز محصول چغندر در این حدود خواهد بود نتیجتاً در سال ۴۷ محصول کارخانجات قند داخلی با چهل هزار تن محصول کارخانه نیشکر هفت تپه به چهارصد و سی و هفت هزار تن بالغ گردیده که فقط یکصد هزار تن کمتر از میزان مصرف بوده است و انتظار دارد در سال آتی با توسعه چغندر کاری و تامین چغندر برای کارخانجات قند جدید - التاسیس احتیاجات داخلی تامین گردد زیرا بطوریکه مشاهده میشود در شرایط فعلی از نظر وجود کارخانجات مصرف داخلی تامین گردیده و فقط برنامه چغندر کاری است که بایستی تقویت و توسعه داده شود .
علاوه بر کارخانجات قند چغندری که در سالهای اخیر تاسیس شده است واحد چهار هزار تن نیشکر هفت تپه در خوزستان از پروژه هائی است که بکمک سازمان برنامه و سازمان آب و برق خوزستان تاسیس گردیده و سالانه متجاوز از چهل هزار تن شکر سفید تهیه مینماید و اکنون طرح توسعه آن تا دو برابر ظرفیت فعلی در دست اقدام است .
این واحد کشت و صنعت توانسته است نیشکر کاری خوزستان را که جنبه تاریخی دو هزار ساله در تاریخ قند سازی جهان داشته و معدوم شده بود تجدید حیات نماید و با شرایط مساعد آب و زمین موجود در خوزستان

۷۰۰ تن به ۱۲۰۰ تن در روز توسعه یافته است
۵ - کارخانه قند فسا از ظرفیت ۳۵۰ تن به ۱۰۰۰ تن در روز توسعه یافته است
۶ - کارخانه قند شیروان از ظرفیت ۲۵۰۰ تن به ۴۰۰۰ تن در روز توسعه یافته است
۷ - کارخانه قند فریمان از ظرفیت ۱۸۰۰ تن به ۲۵۰۰ تن در روز توسعه یافته است
۸ - کارخانه قند خانه با ظرفیت ۱۵۰۰ تن در روز بهره برداری خود را شروع نموده است
۹ - کارخانه قند تربت جام با ظرفیت ۱۵۰۰ تن در روز بهره برداری خود را در سال ۴۹ شروع مینماید
۱۰ - کارخانه قند اهواز با ظرفیت ۲۵۰۰ تن در روز بهره برداری خود را در سال ۵۰ شروع مینماید
۱۱ - کارخانه قند کرمانشاه با ظرفیت ۱۵۰۰ تن به ۳۰۰۰ تن توسعه خواهد یافت .
بدین ترتیب ظرفیت کارخانجات قند چغندر در ایران در آخر سال جاری بالغ بر ۳۹۸۰۰ تن گردیده که با کار یکصد روزه خود متجاوز از چهار میلیون تن چغندر مصرف مینماید و در صورتیکه پائیزهای خشک ایران در نظر گرفته شود و امکان کار یکصد و بیست روزه در کارخانجات قند ایران را سود آور تشخیص دهیم کارخانجات قند فعلی چهار میلیون و هشتصد هزار تن چغندر مصرف نموده و متجاوز از پانصد و هفتاد

در سالهای ۴۷ و ۴۸ در وضع صنایع قند ایران توسعه و پیشرفتهای قابل توجهی حاصل شده و قسمتی دیگر از برنامه های تامین مصرف داخلی و برنامه تامین چغندر مورد مصرف کارخانجات قند کشور به نتایج مطلوب رسیده است .
در سال ۴۷ کارخانجات قند جدیدی بشرح زیر بهره برداری آزمایشی خود را شروع نمودند و یا ظرفیت خود را توسعه داده اند :
۱ - کارخانه قند نقش جهان در اصفهان با ظرفیت ۱۵۰۰ تن در روز
۲ - کارخانه قند لرستان در بروجرد با ظرفیت ۱۵۰۰ تن در روز
۳ - کارخانه قند خوی در آذربایجان با ظرفیت ۱۵۰۰ تن در روز
۴ - کارخانه قند شیروان در خراسان با ظرفیت خود را از ۱۰۰۰ تن به ۲۵۰۰ تن در روز توسعه داده است .
همچنین در سال ۴۸ کارخانجات قند جدیدی بشرح زیر ایجاد و یا ظرفیت خود را توسعه داده اند .
۱ - کارخانه قند نیشابور از ظرفیت یک هزار تن به یک هزار و پانصد تن در روز توسعه یافته است .
۲ - کارخانه قند کرج از ظرفیت ۶۰۰ تن به ۱۲۰۰ تن در روز توسعه یافته است
۳ - کارخانه قند قزوین از ظرفیت ۱۵۰۰ تن به ۲۰۰۰ تن در روز توسعه یافته است .
۴ - کارخانه قند تربت حیدریه از ظرفیت

امیدوار است در ظرف چهار ساله آینده سطح کشت نیشکر به ده هزار هکتار و میزان تولید آن به هشتاد هزار تن بالغ گردد ضمناً در دو کارخانه تصفیه شکر اهواز و ورامین اولی با ظرفیت دویست تن در روز و دومی با ظرفیت هشتاد تن شکر در روز اکنون از شکر خام وارداتی تغذیه میشود و میزان کمبود مصرف داخلی وسیله اداره کل قند و شکر که مسئول تامین مصرف قند و شکر کشور است از خارج خریداری و در کارخانجات مذکور تصفیه و توزیع میگردد لکن طبق برنامه دولت این دو واحد بایستی تا دو سال دیگر تبدیل به کارخانههای چغندر برای تهیه شکر شوند بهمین علت کارخانه قند اهواز اقدام به تبدیل کارخانه خود بیک کارخانه قند چغندری با ظرفیت ۲۵۰۰ تن در روز قابل توسعه به چهار هزار تن نموده است که در بهار سال ۵۰ بایستی اولین بهره برداری خود را شروع نماید.

این کارخانه در ماههای پائیز سال آتی شروع بچغندر کاری در اراضی اطراف رودخانه کارون و اهواز نموده و محصول چغندر حاصله را در ماههای فروردین و اردیبهشت مصرف خواهد نمود.

این کارخانه مجهز بدستگاههای تفاله خشک کن و قند گیری از ملاس بوده و بعلت نزدیکی به بنادر جنوب شرایط مساعدی برای صدور تفاله خشک و ملاس خود دارا میباشد. **برنامه های آتی صنایع قند ایران**

در اغلب کشور های جهان سه هدف اصلی عمومی در تاسیس کارخانجات قند مورد نظر است.

۱- تامین قند و شکر مورد مصرف در داخل کشور

۲- توسعه اقتصادی مناطق چغندر کاری و اصلاح وضع کشاورزی

۳- تامین علوفه و صنایع مصرفی برای محصولات فرعی آنان

اکنون بطوریکه فوقاً اشاره شد دو هدف اولیه از اجرای برنامه فوق در شرف تامین است لیکن برنامه بعدی یعنی بهره برداری از محصولات فرعی کارخانجات قند هنوز مراحل ابتدائی خود را طی میکند زیرا با ایجاد کارخانجات قند زمینه ایجاد رشته جدیدی از صنایع شیمیائی بنام رشته سوکرو شیمی فراهم میگردد که در ایران هنوز به آن توجهی شایسته نشده است هنوز ملاسهای زیادی کارخانجات قند به مجاری فاضل آب میرود و هنوز تفاله بسیاری از کارخانجات بلامصرف است.

برای توضیح بیشتر یادآور میشود که هدف اصلی از تاسیس کارخانجات قند در سوئیس فقط تامین علوفه برای دامداری کشور سوئیس است و کلیه ملاس تولیدی در کارخانجات قند اروپا بمصرف تهیه محصولات فرعی از قبیل الکل صنعتی - انواع مشروبات الکلی - جوهر لیمو - انواع مایه خمیر و لورها برای علوفه و غیره میرسد.

تعدادی از کارخانجات قند جدید کشور اکنون مجهز بدستگاههای تفاله خشک کن شده اند و از هر یک صد تن چغندر در حدود هفت تن تفاله خشک تهیه مینمایند که قسمت اعظم آن متاسفانه با وجود کمبود گوشت و چربی در کشور بخارج صادر میشود و محصول تفاله بقیه بمجاری فاضل آب رفته و بلامصرف است.

طبق نظریه متخصصین دامداری محصولات فرعی تفاله و ملاس کارخانجات قند بزرگترین منبع تامین علوفه برای دامداری و تهیه گوشت و شیر و چربی است. با ایجاد روش صحیح در تغلیف با مصرف هر تن چغندر قند در کارخانجات کشور امکان تهیه ده کیلو گوشت و پانصد لیتر شیر بوجود می آید و بدین ترتیب در شرایط فعلی بخوبی امکان تامین گوشت و چربی در کشور فراهم شده است و پروژات تولیدات و وزارت کشاورزی است که برنامه های ترویج و پخش وسیعی برای توسعه مصرف تفاله و ملاس علاوه بر آنچه کارخانجات قند تهیه کرده اند طرح ریزی و بمورد اجرا گذارد، بنحویکه کلیه تفاله و ملاس تولیدی در داخل کشور مصرف شده و صدور آن مقرون بصرفه برای کارخانجات قند نگردد.

در شرایط فعلی نرخ تفاله چغندر خشک در اروپا هر تن ۶۰ دلار است در حالیکه در ایران بعلت عدم آشنائی دامداران این رقم اصولاً قابل توجه نیست و برای نمونه بهای تفاله تازه در نیشابور بقرار هر تن سی ریال عرضه میشود و تفاله چغندری را که در کارخانه قند شاهزند بمجرای فاضل آب ریخته میشود بعنوان مثال میتوان نام برد. در مورد ملاس که بهای آن در ممالک اروپائی و امریکائی هر تن چهار هزار ریال است شرایط نامساعد تری وجود دارد زیرا صدور ملاس بخارج از کشور محتاج به مخازن و تانکر هائی است که فعلاً وجود ندارد مضافاً باینکه تحمل هزینه کرایه باربری آن در طول مسافت دو هزار کیلو متری شمال تا جنوب غیر ممکن و بهای آن در بندر غیر قابل صدور میباشد فقط کارخانه هفت تپه در سالهای اخیر محصول ملاس خود را بقرار هر تن پانزده دلار صادر نموده است که این رقم برای سایر کارخانجات ایران قابل عرضه نیست و نتیجتاً ملاس کارخانجات قند کشور سوای آنچه بمصرف قند گیری میرسد و مقادیر جزئی که بمصرف الکل کشی میرسد بمجاری فاضل آب میرود اخیراً کارخانه قند شاهرود یک کارخانه تهیه مایه خمیر تاسیس نموده است که ممکن است بتواند سالیانه پنجهزار تن ملاس مصرف نماید در هر حال وجود حداقل یکصد هزار تن ملاس بلامصرف در داخل کشور را منبع درآمد بزرگی میتوان بحساب آورد.

بنابراین برنامه آتی صنایع قند شامل بهره برداری از محصولات فرعی کارخانجات است تا بدوا وضع اقتصادی کارخانجات

بهبودی حاصل نماید و ضمناً از نظر مملکتی این محصولات قابل بهره برداری شده و کشور از نظر گوشت و چربی بی نیاز گردد و برای محصول ملاس کشور راه حلهای اقتصادی جدیدی باید جستجو نمود

صرف نظر از برنامه های تولید و مصرف اکنون چهره کارخانجات قند کشور با چند سال قبل تفاوت نموده است که بایستی از نظر فنی و اقتصادی دگرگونیهای آن مورد نظر قرار گیرد.

در ظرف سالهای اخیر هزینه تولید در ایران ترقی قابل توجهی نموده است، فروش محصول بتدریج از ید اداره کل کارخانه های دولتی و اداره قند و شکر خارج و به بخش خصوصی انتقال یافته است یعنی کارخانجات ملی کلیه مصرف کشور را پخش و توزیع مینمایند و در عین حال مقید به رعایت نرخ فروش دولتی میباشند در حالیکه هزینه پخش و توزیع و دلالتی را بایستی تحمل نمایند و در این حالت است که رعایت اصول فنی و اقتصادی در کارخانجات قند مورد توجه کامل قرار گرفته است.

کارخانجات قند کشور بخوبی احساس میکنند که ضایعات نامرئی و ضایعات غیر عادی و هرشاهی از هزینه در وضع آنان موثر است زیرا راه حلی جز از طریق صرفه جوئی در هزینه و رعایت اصول فنی نداشته و امکان تحصیل درآمدی بیش از ۲۳ ریال نرخ دولتی ندارند.

تاسیس کارخانجات قند جدید در سالهای اخیر و تاسیس واحد های بزرگی چون ذوب آهن پتروشیمی - واحد های کشت و صنعت کم بود کادر فنی و کارگر ماهر را برای کارخانجات قند سبب و موجب ترقی سطح دستمزد و حقوقها شده است و کارخانجات را وادار مینماید که خدمات اجتماعی بیشتری را چه در قسمت کشاورزی و چه در قسمت صنعتی بر عهده گرفته و امکان حیات خود را تامین نمایند.

بدین دلیل دولت به تاسیس سازمان نظارت بر صنایع قند مبادرت جسته و کارخانجات در صدد تاسیس مرکز تحقیقات قند سازی برای تحصیل بازده بیشتر و تهیه کادر فنی بهتر میباشند و حتی دولت و کارخانجات در صدد اتخاذ روشهای بهتر برای خرید چغندر بر اساس عیار قند برآمده اند. کلیه این فعالیتها احتیاج به کادر تحصیل کرده و متخصص دارد که تامین آن از کادر فعلی کارخانجات قند، میسر نیست و چون در دانشگاههای داخلی قسمت تخصصی کارخانجات قند موجود نیست بنابراین امکانات زیادی در داخل برای اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاههای خارجی فراهم شده است.

پرستار بچه

حیلی خوشحال بود . تابحال او را باین شنگولی ندیده بودم ، دایم می‌خندید شوخی می‌کرد، متلك می‌گفت: تعجب کردم که آیا چه اتفاقی برایش رخ داده ، بالاخره طاقت نیاورده علت خوشحالیش را پرسیدم.

در اثنایکه نیشش باز بود و دستها را تکان می‌داد، خواست طفره رود.

گفتم : آیا در قرعه‌کشی بلیط‌های بخت آزمائی برنده شده‌ای ؟

گفت : نه

پرسیدم : آیا ارثی رسیده است ؟

پاسخ داد : خیر

گفتم : آیا زنت را طلاق داده‌ای و از شرش راحت شده‌ای.

رنجید و گفت: این حرفها چیه ؟ خیلی مهم‌تر از اینهاست ... میدانی که در این مملکت زن گرفتن دردسر و گرفتاری هائی دارد ... تازه اگر همه تشریفات را پشت سر گذاشتی و صاحب زن شدی ... دردسر و بیچارگی بعدی سراغت می‌آید... یعنی بچه .. هیچ صاحب خانه‌ای حاضر نیست خانه به زوجی که بچه دارد اجاره بدهد . می‌گویند در چنین و ماچین صاحب خانه‌ها خانه خود را با میل به بچه‌دارها اجاره می‌دهند و تعداد بچه هرچه زیاده‌تر باشد شانس اجاره منزل بیشتر است ...

در اینجا برعکس است ...

خوب اگر خانه هم بدست آوردی ... پرستار بچه مشکل حل نشدنی است من در اداره کار می‌کنم و زنم هم دبیر است و هر دو مجبوریم بدنبال کارمان برویم تا پول کرایه منزل، آب، برق و خوراک و پوشاک و هزاران چیز دیگر را که مورد نیازمان است تهیه کنیم. پس بچه را چکار کنیم و زناشوئی که بدون بچه نمی‌شود . یعنی از نظر اقوام و دوستان. ما خیال نداشتیم باین زودی‌ها بچه دار شویم تاوضع مالی‌مان روبراه بشود ولی نگذاشتند و مرتباً در گوش ما خواندند که اگر زود بچه‌دار نشوید پیر می‌شوید و حوصله بچه‌داری نخواهید داشت جلوگیری باعث تقیم شدن می‌شود و ازین حرفها ...

این حرفها بالاخره اثر خود را کرد و ما صاحب دختری شدیم ... جشنی گرفتیم و سوری دادیم، همه آمدند، خوردند و رفتند ... ما ماندیم و بچه ... بچه مقداری زیاد توجه و نگاهداری لازم دارد ... پرستار مسنی برایش گرفتیم . زنم غذای بچه را حاضر می‌کرد و باو می‌سپرد تا در ساعات معین باو بدهد و

مواظب او باشد ... وقتی بخانه می‌آمدیم بچه ناراحت بود ... روزی یکی از دوستان پرستار پیر را دیده بود که بچه ما را در آغوش گرفته و در گوشه کوچهای نشسته و قیافه ماتم زده‌ای بخود گرفته ... و عابرین هم دلشان بحال او سوخته چند ریالی در کف دستش می‌گذاشتند ... نزدیک بود شاخ در بیاوریم ... آخر اینکار را برای چه می‌کرده بگفته خود او مقصودش هواخوری بود ... خوب اگر مردم دلشان می‌خواهد چیزی باو بدهند... این میل دل‌آنهاست... او که از آن‌ها گدائی نکرده و چیزی نخواسته است.

بهرحال مجبور شدیم بیرونش کنیم ... گفتند دختر جوان بهتر است ... رفتیم يك دختر جوان پیدا کردیم .. پس از مدتی دیدیم بچه زرد می‌شود و رنجور ... دردسر ندهم معلوم شد این خانم شیر بچه را خودش می‌خورده و به بچه قند آب می‌داده ...

عذر او را هم خواستیم ... گفتیم بچه را به پانسیون بسپاریم ... رفتیم پانسیون را دیدیم — خیلی مرتب و تمیز ... تعدادی بچه قشنگ در تختخواب‌ها خوابیده بودند ، بچه خود را بآنها سپردیم ... هر وقت می‌آمدیم بچه را ببریم می‌دیدیم بچه خواب است و مدت‌ها هم بیدار نمی‌شود و سر حال هم نیست. معلوم شد برای این که از شر بچه‌ها راحت شوند به آنها مقداری داروی خواب‌آور می‌دهند ...

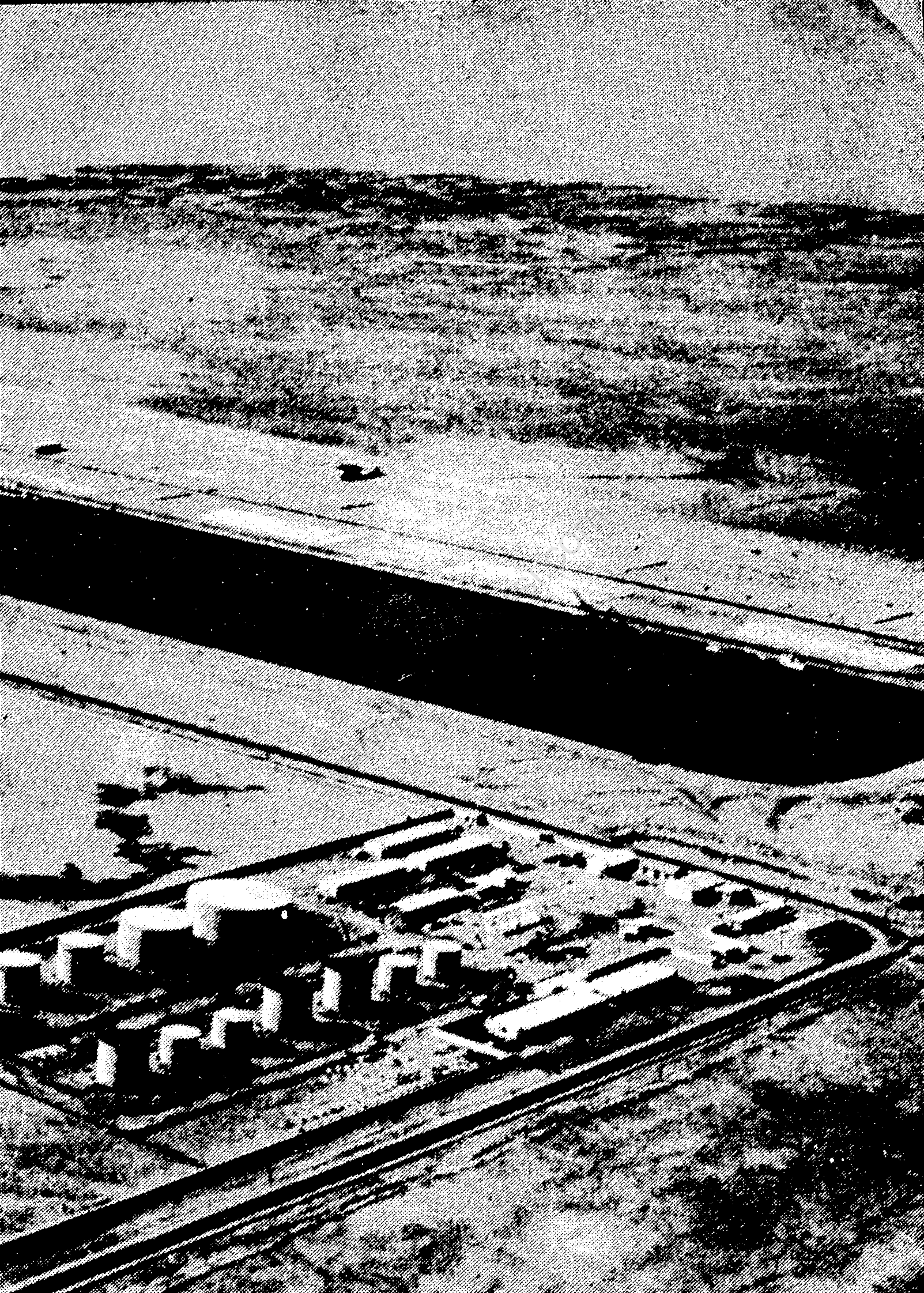
لا علاج مانده بودیم .. رفتیم يك زن پیر پیدا کردیم ... الان مدتی است که گوش شیطان کر دیگر دردسری نداریم و بچه‌مان سر حال و شنگول است و خوب رشد می‌کند... گفتم خوب این که اینقدر خوشحالی نداشت چون خنده از لبانت محو نمی‌شود. باید چیز دیگری باشد.

گفت راستش اینکه از وقتی که این زن را آورده‌ایم مادر زنم و خاله‌جان‌ها و پیران قوم دیگر بمنزل ما نمی‌آیند . می‌گویند خانه‌تان نجس است.

وما بطور معجزه‌آسایی از شرشان راحت شده‌ایم ...

گفتم واقعا معجزه‌ای رخ داده و شانس عجیبی آورده‌ای . حیف که ما بچه کوچك نداریم تا یکی از اون زن هارو بیاوریم خونمون ... خیلی حیف شد ...

بندر عباس

پوشاك اهالى هرمز قدیم

کوه های متعددی در عباسی و پشت بندر خمیر می باشد . از جمله کوه فرغان است که در مسافت ۷۵ کیلومتری بندر عباس و در شمال آن واقع و ۳۲۴۹ متر ارتفاع دارد و جود این کوهها، آبهای خوشگوار و مرآتق مفید جهت این قسمت از سواحل ایجاد نموده است. رودخانه های موجود در بندر عباس عبارتست از رود مسران (مهران) و رود شور و رود شیرین که همه به خلیج فارس می ریزد، عرض بندر عباس از خط استوا ۲۷ درجه و ۱۴ دقیقه و طول آن ۵۴ درجه و ۳۰ دقیقه است. امروز وقتی هواپیما به مقتضی و مساعدت خوبی هوا، پس از گذشتن از چاه های هوایی بسیار بر زمین این بندر فرود می آید، هنوز نمی توان باور کرد که این همه آبادی و خیابان و چراغ در قلب خلیج متعلق به همان «تبعیدگاه» چند سال پیش است که حتی شنیدن نامش هم لرزه بر اندام زندانیان آن روز می انداخت .

بادیدار اولین چراغ قرمزی که بر بام آسمان بندر می درخشد ، می توان بیاد شهری

مدرن و تازه افتاد که رادیوی آن شهر با آتن بلندش بهوایما همدار مواظبت می دهد. آتن های تلویزیون ، رادیو و بی سیم ، همه این ها قبل از نئون های درخشان مغازه ها که روزگاری حتی فانوس های دریائی هم چشمك زن ساحلش نبوده یادآوری می کند که آن تبعیدگاه مرك خیز ، اینك شهری پر جنب و جوش و آباد است . و دیگر نوشته های سدیدالسلطنه محقق ارزشمند این دیار در چهل پنجاه سال پیش در مورد بندر عباس واقعا افسانه شده است و آن «عباسی» ای که بنا بنوشته سدیدالسلطنه: «در سال هزار و سیصد و بیست و چهار دو قسمت بود ، يك قسمت را حکومت اداره می نمود و قسمت دیگر در اداره کارگذاران معین التجار بوده است» نه تنها مرده و نابوده شده ، بلکه بجای آن بندری زنده، مهاجر پذیر ، شهری هفت زنگ و پرهیجان روئیده است که موج و تحرك نه تنها در خیزاب های ساحلیش ، بلکه در وجب بوجب خاکش دیده می شود .

در امتداد جاده فرودگاه که تا چندی دیگر

نیز جت های عظیم هم بردامش خواهد نشست بطور تك تك مزارع و درختان نخل دیده می شود و شوری ساحل ونم آب و صدای مرغان دریائی چون تمام ساحل های دنیا ، حتی از آن جائی که دریادیده نمی شود، احساس می شود و آن بندری که «مالیاتش را امین الوزراء به کفالت جهانیان. از حکومت بنادر چهارده هزار تومان اجاره کرده بود» تبدیل به شهری شده است که مبلغ مزبور خرج ماهیانه يك دبستانش هم نمی شود و طنین سرود صبحگاهان کودکانش از صدای هر طوفان دریائی کوبنده تر است .

بندر عباس اینك پس از گذراندن دوره هائی عجیب ، (چه آن دوره ها که گمبرون نامیده می شد و پس از شکست پرتغالیها بدست شاه عباس بنام عباسی خوانده شد و هنوز هم این نام بر آن باقیست و چه آن دوره ای که

امیرزاده عبدالباقی میرزا ، حاکم لارستان پسر طهماسب میرزا مؤیدالدوله، والی فارس اعراب مسقط را از عباسی بیرون کرد و آن

جا را متصرف شد) بدوره‌ای از آبادی و جمعیت رسیده و قدرت فعاله روز بروز در آن زیادتر می‌شود.

ساحل زمرد و ماهی :

شاید بسی‌اغراق ساحل بندر عباس ، یکی از زیباترین ساحل‌های دنیاست . کرانه طولانی و کم عمق ، آب صاف و وجود ماهیهای زیبا که فوج فوج در سطح آب می‌پرند و شناورند و نبودن کوسه می‌تواند سواحل این بندر را بخصوص در فصل سرما از پر جمعیت ترین سواحل دنیا کند .

وجود ماهیهای گوناگون و دریای زنده و پر تحرک جنوب که بقول راشل کارسون آمریکائی (نویسنده کتاب دریای پیرامون ما) اسرار آمیز ترین و پر موجودترین دریای دنیاست و هم چنین منابع بی‌پایان تغذیه‌ای که از لحاظ میگوو ماهی در آن نهفته است می‌تواند شکارچی سیاحان و دانشمندانی باشد که بدنبال تازگیها در حرکتند

در ساحل بندرعباس کنونی نرسیده به اسکله قدیم ، جابجا کپر نشینان خانه کرده‌اند و کپرهایشان را ازنی و حصیر ساخته‌اند ، تابستانها بعلت وجود گرمای شدید و شرجی، روی کپر ها هم پارچه مرطوبی می‌اندازند که در اثر جریان هوا بین نی‌ها باد خنکی ایجاد کرده و هوا را قابل تحمل می‌کند .

کپر نشینان هنوز نوعی زندگی کولسی دارند که با تغییر فصل نیز آن را تغییر می‌دهند

هنوز هم شغل اغلب کپر نشینان ماهیگیری است که پیرمردان به آن علاقه بیشتری نشان می‌دهند و جوانان در کارخانه ها و کارگاه‌ها بکار مشغولند .

سرگرمی زنان کپر نشین ، بچه‌داری ، درست کردن ماهی برای زمستان و گاهی هم حصیر بافی است بعضی از آنها خیاطی می‌کنند . و لباسشان عموماً لباس محلی بندری است که شلوارهای پاچه تنگ زردوزی شده و پیراهن بلند دارد و پوششی بلند و حتماً سیاه بسر می‌کنند .

زیبائی زنان بندر ، زیبایی مخصوصی است که مخلوطی از تژاد سیاه و تژاد آریاست ، آنها قد های بلند و کشیده ، صورت‌های سبزه و هیکل خوش‌فرمی دارند و چشم‌های بعضی از آنها رنگی و شفاف است .

از موقعی که شرکت شیلات در جنوب تاسیساتی برپا کرده‌است عده‌ای از زنان کپر نشین بکار در شیلات مشغولند و در آمد خود را از این کار بکمک خرج خانواده زده و مقدار کمی نیز پس انداز می‌نمایند .

مصرف زینت آلات بین زنان بندرعباس، خصوصاً زنان کپر نشین رایج و حتی تعداد و وزن آنها قابل رقابت است . آنها علاوه

برالنگوو گوشواره و گردن‌بند زینت مخصوصی هم روی بینی‌شان نصب می‌کنند . رنگ‌های شاد و زنده لباس زنان کپر نشین و تزییناتی که برای دوخت آن بکار می‌برند سخت هم آهنگی و اصالت دارد . آنها هم مثل زنان شهری نقاب سیاهی که چشمها و دماغ آنها را محفوظ می‌دارد برچشم می‌زنند. این نقاب‌ها بعلت رنگ‌خاصشان درخشش زیبایی دارد که انعکاس آن بخصوص در زیر آفتاب جنوب قوس و قزح می‌شود .

قیمت این نقاب‌ها ، نوع خوب آن در بازار بیست و پنج ریال است .

زیبائی بعضی از زنهای بندر ، بخصوص آنها که چشم‌های رنگی دارند با وجود این نقاب‌ها چند برابر می‌شود و از لحاظ موقعیت مکانی شاید این نقاب‌ها پوشش خوبی برای چشمها در مقابل آفتاب خیره کننده و بادهای پر گرد و غبار جنوب است .

اخیراً دولت برای کپر نشینان دستور ساختن خانه‌هایی را صادر کرده است که مطابق با اصول بهداشت و از وسائل راحت زندگی برخوردار است .

ساحل و بیماری دریا زدگی

ساحل بندرعباس از لحاظ دید و منظره تماشا اعجاب انگیز و قشنگ است . در دریای جنوب نوعی طبیعت افسون کننده وجود دارد که وقتی کسی محو آن شود ، بدون اغراق مدت‌ها طول می‌کشد تا از دست آن خلاصی یابد. این بیماری، بیماری دریازدگی است، بیماری‌ای است که شاید برای آدمی که دریای جنوب را ندیده است چیزی مسخره و دروغ بیاید . در حالی که در روز شاید ده‌ها نفر به این بیماری دچار می‌شوند .

مرد یا زنی که دریا زده می‌شود، بزودی نمی‌تواند از ساحل دل‌بکند، مدت‌ها و مدت‌ها غرق تماشای آن شده از جایش نمی‌تواند تکان بخورد و نوع شدید این بیماری را در مواقع معینی زار زدگی می‌گویند .

محویان دریا ممکنست بصورت انفرادی و گاهی دسته جمعی به این بیماری دچار شوند که بستگی به نوع دریا گرفتگی گاهی ۲ تا ده ساعت طول می‌کشد ، تا از این بیماری خلاصی یابند . بعلاوه گاه این بیماری بصورت اعتیاد درمی‌آید و از جمله معروفترین معتاد این بیماری ، پیرمردی است در شقو (محله مخصوصی است در بندرعباس که مردان آن زنان و دختران خود را بهم خوابگی با میهمانان مرد خود تشویق می‌کنند) که هر روز با مادر خود بکنار دریا می‌رود . ابتدا کمی تار می‌زند و سپس ساعت‌ها خاموش برجای می‌نشیند و غروب دوباره به منزلش برمی‌گردد . در بندر عباس تقریباً همه او را می‌شناسند .

بندر و دیدنیهایش

معروفترین محل بندر و زیاده‌ترین نامی که بگوش يك تازه وارد بندری می‌خورد بازار است . و واقعاً بازار بندر جای جالبی است ، جائی است تنگ و تاریک و سرپوشیده و خنک که تابستانها در هر مغازه‌اش لااقل دوپنکه کار گذاشته‌اند و گرمای سخت را به این ترتیب کمی جبران می‌کنند .

در بازار همه گونه آدمی دیده می‌شود ، سیاه ، سفید ، خارجی و ایرانی .

بازار به موازات دریا کشیده شده و غیر از چند مغازه عطاری و بقالی ، بقیه دکانها را لوکس فروشی و خرازی تشکیل داده است . اجناس این مغازه‌ها اغلب اجناسی است که از کویت و بنادر و سایر جزایر خلیج فارس و گاهی از کشتی‌های خارجی وارد می‌شود .

در بازار بندر کنسرو ، چای ، و نوشابه های خارجی نیز زیاد است و تقریباً احتیاجات اهالی بندر را تامین می‌کند .

در انتهای بازار اداره گمرک بندر عباس قرار دارد که ساختمان قدیمی و در بزرگ و خاکستریش از دور کاملاً مشخص است .

غیر از بازار بندرعباس در خیابانهای آن نیز مغازه لوکس فروشی وجود دارد که هر کدام مشتریهای فصلی و مخصوص بخود دارد. روبهمرفته اغلب مغازه های بندرعباس در تابستان بعلت هوای شرجی و گرمای بسیار تعطیل است و دکانداران به سفرهای دریائی یا نقاط خوش آب و هوای اطراف بندر مثل اطراف کوه های گنوو خوش کوه می‌روند . کوه‌های گنوبه ارتفاع ۲۳۴۴ متر به مسافت ۲۷ کیلومتری شمال باختری بندرعباس و خوش کوه به مسافت ۵۷ کیلومتری شمال خاوری بندرعباس با بلندی ۲۵۹۰ متر قرار دارد .

بعلاوه کوه فرگان یا فرغان به مسافت ۷۵ کیلومتری بندرعباس و در شمال آن قرار دارد که ارتفاع آن نیز ۳۲۴۹ متر می‌باشد .

هم چنین درختهای جنگلی گوروم در اعتدال کرانه جنوب خاوری بندرعباس تا دهانه خورمیناب به مسافت ۴۳ کیلو متر کشیده شده و این قسمت از کرانه پست و باتلاقی است .

خارج از بازار، در کناره اسکله فروشندگان محلی و بومی در فصل‌های مختلف میوه‌ها و تره بار روز را می‌فروشند و فروشندگان معمولاً کمتر از سایر شهرستانهای ایران به خریدار میدان و اجازه چانه زدن می‌دهند .

امروز دیگر نوشته کتاب سدیدالسلطنه در مورد اغذیه مردم بندرعباس حرفی بیش نیست که : «اغذیه طبقات پست و متوسطین آرد گندم و آرد جو و برنج پست هندوستان و ماهی تازه ، هرگاه عاید نمایند ماهی شور و ماهی سوراخ و چاهی پست کلکته همراه شکر صرف نمایند و طبقه عالیه مصروفشان

معروف است که مرض بی‌خوابی این پیرمر به علت استثنائی بودن بدنش از لحاظ طبی است .
 آقای مظفری را بارها از لحاظ پزشکی، پزشکان مختلف معاینه کرده‌اند و نتوانسته‌اند علت بی‌خوابی پنجاه ساله او را کشف کنند.

و شهرستانها نیز حمل می‌شود .
 از دیدنی های جالب بازار نیز پیرمرد جواهر فروشی به اسم «علی مظفری» است که در حدود هفتاد سال دارد و از این هفتاد سال در حدود پنجاه سال است که اصلا نخوابیده و مژه نزده است .

مانند فوق است فقط آرد جو مصرف نکنند و برنج و چاهی‌شان در درجه وسط و گاهی گوشت بز و قند مصرف نمایند»
 بمناسبت بهبود نسبی وضع راه ها ، اغلب خوراکیها در بندرعباس یافت می‌شود و گاهی تره بار آن در فصل های سرما ، بتهران

او در مورد زندگیش می گوید :
 - حالا دیگر برای من خواب جزو زندگی نیست . چرا که آن را نمی شناسم و از آن شبها که بالش بر زیر سر می گذاشتم چون تمامی مردم بخواب فرو می رفتم . خاطره ای بیش ندارم ولی گاه هنگام شب بخصوص

اکنون که که پیر شده ام ، احساس کسالت می کنم ، کسالتی که بلافاصله با دیدن اولین شعاع خورشید بر طرف می شود و من چراغ را که همانند خورشید همدم پنجاه ساله منست خاموش می کنم . در حدود نیم قرن است که من سپیده را زودتر و بیشتر از همه آدم های جهان دیده ام .

بهر حال بندرعباس جای دیدنی و غریبی است و آدمهای غریبی هم نیز دارد ، بندری است که عرب بادیه نشین ، سیاه آفریقائی ، سفید اروپایی در آن ، در هم میلولند و زندگی می کنند .

دیگر از دیدنی های بندرعباس خانه مرحوم سدید السلطنه و محقق کتاب خلیج فارس ، معبد هندیه و چند زیارتگاه است که به شرح خانه سدید و معبد هندیه می پردازیم . نام سدید السلطنه کبابی ، نام آشنائست که پس از سال ها هنوز فراموش نگشته است و از محققین عالی درجه معاصر بشمار می رود . محمد علی سدید السلطنه کبابی فرزند حاج احمدخان سرتیپ کبابی بندرعباسی در سال ۱۲۶۹ هجری شمسی در بغداد بدنیا آمد و در ۱۴ مرداد ماه ۱۳۲۰ در بندرعباس در گذشت . سدید بیشتر هفتاد و یکسال زندگی خود را در خدمت تحقیق و تتبع در مسائل مختلف خلیج فارس بخصوص جغرافیای تاریخی بندرها و جزیره های جنوب بسر آورد .

غیر از نوشته هایش آنچه از سدید باقی مانده خانه ای است در بندرعباس که اینک دادرای بندرعباس است . این خانه برخلاف زمان سدید که عمری را در اطاقهای بادگیر و بزرگش به آرامی به نوشتن و جمع آوری تحقیقاتش مشغول بود ، اینک مکانی پرسرو صدا و پررفت و آمد است که دادخانه بیشتر اهالی بندرعباس بشمار می رود و آنچه در این خانه بیش از هر چیز قابل مطالعه می باشد نوع پرونده هائست که بر روی میزهای کهنسال و قدیمیش گشوده می شود و آرامش هفتاد ساله خانه سدید را بهم می ریزد .

در حاشیه بدنست بدانیم بیشترین نوع پرونده هائی که در بندرعباس وجود دارد عبارتست از دعوای زناشوئی ، لواط ، قاذق ، بخصوص قاذق تریاک و بعد قاذق کشتی

یکی دیگر از دیدنی های بندرعباس ساختمان سفید بلندیست که به معبد هندوها معروف است و هنوز پس از گذشت سال ها ، با همه کثافتی که در زمین و محوطه آن بچشم می خورد مثل همه ساختمان های کهنه با شکوه است .

در مورد تاریخچه این معبد که اینک چندین

و بچه هندی و یک پیرزن و پیرمرد بندری در آن زندگی می کنند سدید السلطنه در کتاب خلیج فارس نوشته است .

« هندوها سابقا معبد یعنی بتخانه صحیح نداشته اند ، تقریباً در سال ۱۳۱۰ ، محمد حسن خان سعدالملک در بنادر حکومت داشت ، دوستان تومان از هندوها تعارف گرفت و اجازه بنیان معبد به آنها داده و آنها در وسط باغی که قبل از موقع تدارک کرده بودند در شمال مشرق شهر بنیان آن معبد گذاشته و استادان ماهر برای بنا ، از هندوستان آوردند و معبد رفیع البناء را به اندک زمان به انجام رسانیده ، طول محوطه باغ تقریباً سیصد فیت و عرض آن حدود صد و بیست فیت می شود . « باغ این معبد با شکوه اینک تبدیل بخرابه ای شده که چند بزلاغر ، یک سک و چند مرغ و چندین هزار مگس روزانه در آن بچرامشغولند .

از جمله دیدنی های تازه و مدرن شهر ساختمان تلویزیون بندرعباس است که بصورت گنبدی شکل و فوق العاده زیبا ساخته شده ، از طرف تلویزیون بندرعباس نیز چند تلویزیون برای مردم در نقاط مختلف شهر کار گذاشته اند تا جوانان و کسانی که بیکار هستند با تماشای تلویزیون سرگرم شوند .

تلویزیون بندرعباس روزانه در حدود هفت الی هشت ساعت برنامه دارد . نیروی دریائی نیز در بندرعباس پایگاه و ساختمان های بسیار زیبایی دارد که بعضی از ادارت دولتی نیز از آن استفاده می کنند .

علاوه بر این ساختمان هتل بسیار بزرگی نیز در دست اقدام است که از لحاظ کمبود جا و مسافر خانه می تواند برای مسافرین داخل و خارجی بندرعباس بسیار مفید واقع شود .

در سفر اخیر هیئت دولت نیز دستور بوجود آوردن یک کارخانه بزرگ سیمان داده شده است که از لحاظ ارزانی سیمان کمک بزرگی به آبادانی بندرعباس و ساختن بنا های تازه می کند .

اسکله و ترافیک بندرعباس

بموازات آبادی سریعی که در بندرعباس جریان دارد ، در دریا نیز دولت بساختن اسکله ای بزرگ که بتواند کشتی های غول پیکر را در خود پناه دهد مشغول است .

اسکله تازه بندرعباس یکی از مجهزترین و بزرگترین اسکله های بندری ایران است که هم از نظر تجاری و هم از نظر جغرافیائی اهمیت بسزا و خاصی دارد . اما این اسکله آماده نشده و بومیان و اهالی هنوز از اسکله قدیمی استفاده می کنند .

لنگرگاه قدیمی نیز می تواند از کشتی هائی که آبخورشان بیش از ۹ متر نباشد تا مسافت سه کیلومتری و جهت کشتی های

بزرگترین تاسافت دورتری مورد استفاده واقع شود .

در مقابل گمرک که وسط جبهه شهر در کرانه می باشد پلی وجود دارد که برای پیاده کردن کالا و غیره در همه موقع از آن می توان استفاده کرد .

بهر حال اینک هنوز بیشتر مسافرت های بومی و کوتاه و کرجی های مسافر بری و باربری از این لنگرگاه استفاده می کنند . و در همین لنگرگاه است که کرجی های کوچک گاه تا دوپست مسافر را سوار و پیاده می کنند و با خود به جزایر و بنادر اطراف می برند .

نزدیکترین جزیره به بندرعباس جزیره هرمز است که کوه های آن نیز از کرانه های بندرعباس قابل دیدن است .

علاوه بر راه های دریائی، ترافیک در خود بندرعباس، آرام و امروزی است . ماشین، بخصوص تاکسی در شهر فراوان است و چند خط شهر را به سایر نقاط مرتبط می سازد .

دوچرخه و موتور سیکلت و هم چنین کامیونت های بارکش در شهر زیاد به چشم می خورد و دیگر از آن کاروان های شتر که تا چند سال پیش خطوط ارتباط بین بندرعباس و سایر شهر بود چیزی دیده نمی شود و ماشین و اتوبوس های آخرین سیستم پیوسته بین این بنادر و سایر شهر های ایران در رفت و آمد است .

رفت و آمد آبی بندرعباس هنوز با همان کرجی های قدیمی که خیلی زیادتر از ظرفیت مسافریشان، گاه تا دوپست نفر را بار می کنند و هر لحظه در خطر غرق شدن قرار دارند انجام می شود و بندرت قایق یا کرجی نوتری میان آنها دیده می شود .

فرهنگ در بندرعباس :

طبیعی است فرهنگ شهری که به موازات ناکامی های اقلیمی، زیباییهای دریائی و خاکی زیاد داشته باشد و شهری در معرض وجود انسان های مختلف باشد و مرتب از راه دریا با سایر شهرها و خشکی ها آمد و شد کند، فرهنگی رشد کرده و لااقل در سطح متوسط دارد .

در شهر بندرعباس از جمله تابلو هائی که شوق آفرین و قشنگ است . تابلوی کتابخانه آن جاست که در يك ساختمان سفید و قدیمی به چشم می خورد . این کتابخانه در حد شهر بندرعباس کتابخانه ای خوب و قابل استفاده است . و جوانان بندری علاقه خوبی به مطالعه کتاب بخصوص ادبیات روز دارند . شعرای تازه بندرعباس شعرای واقعا خوبی هستند که بجزئیات می توان گفت چه بسا بهتر از شعرای سایر نقاط ایران شعر می گویند و آن اصالت شیرین و تلخ سرزمینی

بخوبی در کار هایشان دیده می شود .

حسن کرمی ، رامی ، و احمد رفیعی هر سه چهره درخشانی هستند که شاید ادبیات معاصر ما هرگز آنها را فراموش نکند .

در بندرعباس دبیرستان ها و دبستان های دخترانه و پسرانه نسبت به جمعیت بحد کافی وجود دارد و قرار است يك هنرستان صنعتی برای دختران و پسران بومی جزایر در آن جا باز شود تا آنها بتوانند به تحصیل و فراگیری فنی مشغول شوند . (در قسمت میانگین اجتماعی به میزان سواد اشاره خواهد شد .) تعصب های خشک مذهبی در بندرعباس تا حد زیادی از بین رفته است و جوانان بزرگترین تفریحشان ماهیگیری ، رفتن به سینما و بازیهای دسته جمعی و تماشای مهاجرینی است که گاه بگاه به بندر سرازیر می شوند .

عروسی و عشق در بندر :

عروسی در بندر مراسم جالبی دارد ، مراسمی لبریز از اشتیاق ، نعمت ، و زیبایی و این مراسم تا آنجا که ممکن است به زندگی تازه و مشترک عروس و داماد کمک می کند . در بندر عباس ، ابتدا خانواده داماد

بخواستگاری دختر می روند در صورت موافقت با نامزدی چند دست لباس برای عروس خریده قرار مهریه ، شیربها و غیره را می گذارند

بعد از گذشتن سه چهار روز و قطعی شدن قضیه عروسی چند نفر از خانواده عروس و داماد ، آنها را برای عقد کردن رسمی بمحضر می برند . بعد از انجام این عمل، ظرف چند روز، زنهای خانواده عروس به خانه تمام بستگان رفته و آنها را برای شرکت در مراسم عروسی دعوت می کنند .

شب اول و دوم و سوم مراسم حناپندان توسط خانواده عروس انجام می شود که جالب و دیدنی است و به خصوص ترانه هائی که در این شهر خوانده می شود شورانگیز و زیباست در هیچکدام از این سه شب عروس در مراسم حضور ندارد و تمام بستگان عروس و داماد در خانه داماد جمع هستند .

در شب چهارم داماد را (برخلاف جا های دیگر که عروس را بخانه داماد می آورند) به خانه عروس می برند و همه بخانه هایشان برمی گردند .

در مراسم روز بعد هر کسی بفراخور حال خویش برای کمک به عروس و داماد، هدایائی تقدیم آنها می کند . لباس عروسان بندر رنگ مشخص ندارد و اغلب از رنگ های زنده و شاد استفاده می کنند .

در مراسم روگشائی نیز هدایای دیگری بین عروس و داماد رد و بدل می شود .

در عروسی های بزرگ که چندین شب جریان دارد از مطرب های محلی دعوت می شود تا به مجلس شور و حال بپخشند ،

مطربها اغلب سیاهپوست هستند و با نمایش های فوق العاده جالب که تاحد يك «اپرت» زیباست ، مجلس را گرم و مدعویین را به نشاط می آورند و سائلی که مطرب های محلی از آن استفاده می کنند، دهل، شیپور و تنبور است که با آواز های محلی هم آهنگی خاصی دارد و اغلب نوازندگان از اهالی بومی بندر هستند که بیشترشان نژاد زنگباری دارند .

طبعاً بندری که در معرض رفت و آمد های زیاد دریائست و خود بخود مامن پذیرائی اشخاص مختلف می شود دارای محله های مخصوص پذیرائی مشتریان غریبه خود می باشد . این محله در بندر عباس بنام «نیرآباد» خوانده می شود و اغلب مشتریان آن ، کامیونداران و دریانوردانی هستند که از نقاط دور به بندر آمده اند .

اخیرا زنی ارمنی در این محله يك درمانگاه بهداشتی ساخته و قرار است پرورشگاه کوچکی برای فرزندان زنانی که در این محل بسر می برند دایر کند . . .

بهر حال همه بندرهای دنیا، جاهای شلوغ و پرهیجانی هستند که زندگی در آنها مخلوطی از تحرك دریا و سکون خاک است و بندرعباس نیز بندری است که سرعت این تحرك و سکون ، جابجاو يك جا ، در آن . در حال رویش است و دیگر بقول استاندار آن جا آقای پیروز ، کسانی که به آن جا می روند ، بخصوص کارمندان نباید خیال کنند تبعید می شوند بلکه باید بدانند سرزمینی می روند که اینک از فراموشی درآمده است . اینک بعلت توجه و اهمیت خاصی که بندر عباس پیدا کرده است بدنیست بمشخصات مختلف بندرعباس که از طرف استانداری بنادر ساحلی در اختیار ما گذاشته شده توجه کنیم .

مشخصات جغرافیائی :

شمال - بخش حاجی آباد - دهستان درآگاه .

جنوب - جزایر قشم .

شرق - دهستان شلیل - به ضمیمه

بخش غربی شهر میناب تا بندر جاسک

مغرب - بخش ضمیر .

بخش های تابعه :

۱ - بخش حومه (مرکز بندرعباس)

۲ - بخش فین

۳ - حاجی آباد

۴ - جزایر قشم (مرکز جزیره قشم)

۵ - بندر خمیر

۶ - بندر جاسک

مشخصات دموگرافیک :

جمعیت شهرستان بندرعباس سر شماری

سنگ و گل ، کپر ، شاخه خرما کلوخ
 حصیر و چوب بنا شده است .
 - حدود ۵۰ درصد منازل بندرعباس
 دارای تاسیسات برق و آب لوله کشی است

قریب ۱۰۰ واحد از این تعداد متعلق به
 واحدهای دولتی است که به کارمندان
 سازمانهای مختلف واگذار شده است .
 - قریب ۷۴ درصد از منازل موجود از

سال ۴۵ : ۱۶۲ هزار و ۹۸۹ نفر
 جمعیت مناطق روستائی بندرعباس سر
 شماری سال ۴۵ : ۱۲۸ هزار و ۳۶۲ نفر .
 جمعیت موجود شهر بندر عباس سرشماری
 سال ۴۵ : ۴۰ هزار نفر (تخمین است)
 جمعیت بندرعباس در سال ۳۵ حدود ۲۱
 هزار نفر
 جمعیت بندرعباس در سال ۴۵ حدود
 ۳۴ هزار و ۶۲۷ نفر
 میزان رشد جمعیت در دهه ۳۵ - ۴۵
 سالانه حدود ۷ درصد

خصوصیات اجتماعی :

نسبت افراد با سواد ۱۰ سال بیلا
 (سال ۴۵) :
 شهر بندرعباس ۳۶٫۲ درصد - مناطق
 روستائی ۱۲٫۵ درصد
 افزایش افراد با سواد در دهه ۳۵ - ۴۵ :
 ۱۳ درصد (شهر بندرعباس)
 - دانش آموزان مدارس ابتدائی در سال
 تحصیلی ۴۷ - ۴۸ : ۲۰۷۸۰ پسر - ۴۶۰ دختر
 جمع کل دانش آموزان ابتدائی و متوسطه :
 ۱۹ هزار و ۸۷۵ دختر و پسر
 - مذهب اکثریت مردم بندرعباس اسلام
 است (۹۸ درصد) از این گروه جمعی سنی
 و اکثریتی شیعی هستند .

خصوصیات اقتصادی :

نسبت جمعیت فعال ۱۰ سال بیلا کل
 جمعیت
 در سال ۴۵ شهرستان بندرعباس ۴۳٫۳
 درصد - شهر بندرعباس ۳۹٫۸ درصد
 - نسبت جمعیت بیکار به کل جمعیت
 فعال
 سال ۳۵ : ۱٫۹ درصد سال ۴۵ : ۱٫۱ درصد
 - افزایش تعداد بیکاران به نسبت جمعیت
 فعال : ۹ درصد
 - مشاغل عمده اهالی (طبق آمار سال
 ۴۵) :
 کشاورزی و استخراج : ۳٫۷ درصد
 مشاغل صنعتی و ساختمانی : ۳٫۴ درصد
 خدمات : ۶۲٫۳ درصد

صنایع خانگی

- تعداد خانواده ها در شهرستان بندر
 عباس که بتولید صنایع خانگی مشغولند :
 حدود ۲٫۷ درصد است که ۹۰٫۷ درصد
 آن در نقاط روستائی متمرکز است .
 صنایع عمده خانگی عبارتست از : تکه
 بافی حصیر بافی

مشخصات ساختمانی :

- مجموع واحدهای مسکونی در بندر
 عباس حدود ۷۰۰۰ دستگاه است

گردآورنده - علی کاوه

شب مهتاب

ترانه‌هایی از کویر

بهاباد بافق

اگر فاطو (۱) طلاشه من نمی‌خوام (۲) بزن احمد که از عمرم شدم سیر
عقیق و کهربا شه من نمی‌خوام میون کپه شور او مدم گیر
اگر فاطو بیوشه شال ترمه اگر دستم رسه برقاب ده تیر
که فاطو بی وفایه من نمی‌خوام کشم سالار نمی‌آیم بزن جیر

سکینه خانمو مرغ و مسمی رسیدم بر سر تل شکاری
بغل واکن که من مردم اسرما (۳) زدم نعره به پیش آمد نگاری
بغل واکن مرا تنگ بغل گیر سر دستش مثال یک تنور شور (۶)
سخنهای دیشب امشب بفرما لبونش طعنه می‌زد بر بخاری

سرکوی بلند دو دو کنم من شب مهتاب برای بار خوبه
سبوی شربونو (۴) را او کنم من نشستن در کنار یار خوبه
سبوی شربونو که او نمیره نشستن در کنار یار جاهل
بروی خال سیش خوکنم من بده بسون (۷) بی‌جنجال خوبه

خودم اینجا دو پایم در لب ریز شب مهتاب که قلیونم شکسته
دو چشمم واکنم از راه سیریز (۵) دو تا دشمن به پهلویم نشسته
خداوندا تو این راه را پناکن خداوندا تو دشمن را پنا کن
دو صدمن نقره دارم سنگ تبریز که شاخ نرگم تنها نشسته

۱- فاطو = فاطمه ۲- نمی‌خوام = نمی‌خواهم
۳- اسرما = از سرما ۴- شربونو = شهربانو ۵-
سیریز = نام قریه‌ایست ۶- تنور شور = وسیله‌ایست
که با آن تنور را پاک می‌کنند ۷- بده بسون = دادوستدن

بندر عباس
قدیم

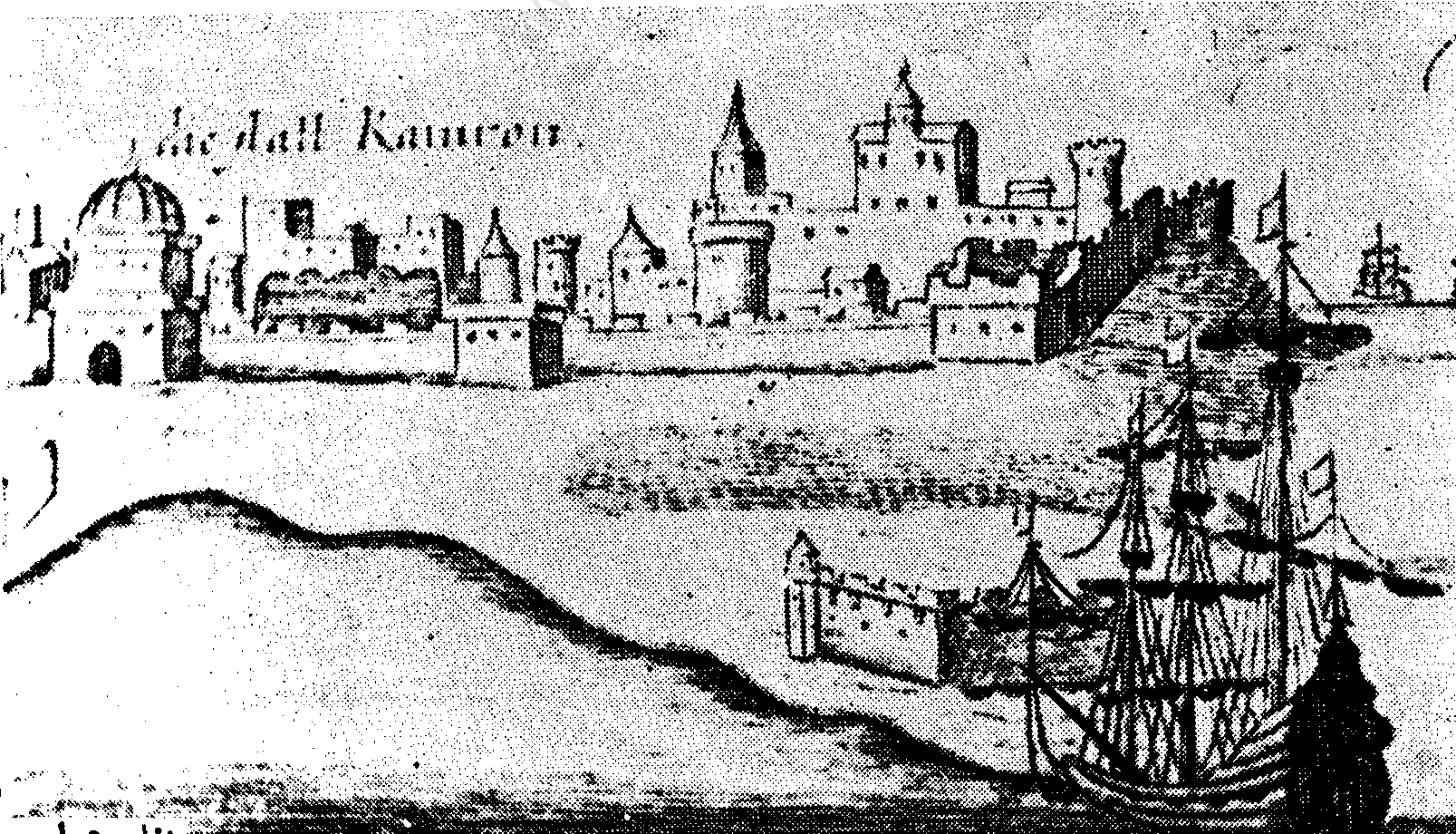

درختی که در هندوستان به «کاستا» و
در ایران به «لؤل» موسوم است با معبد
کوچک هندیان در بندرعباس

RAPA EX PERSIA.

مقام سابق ایران

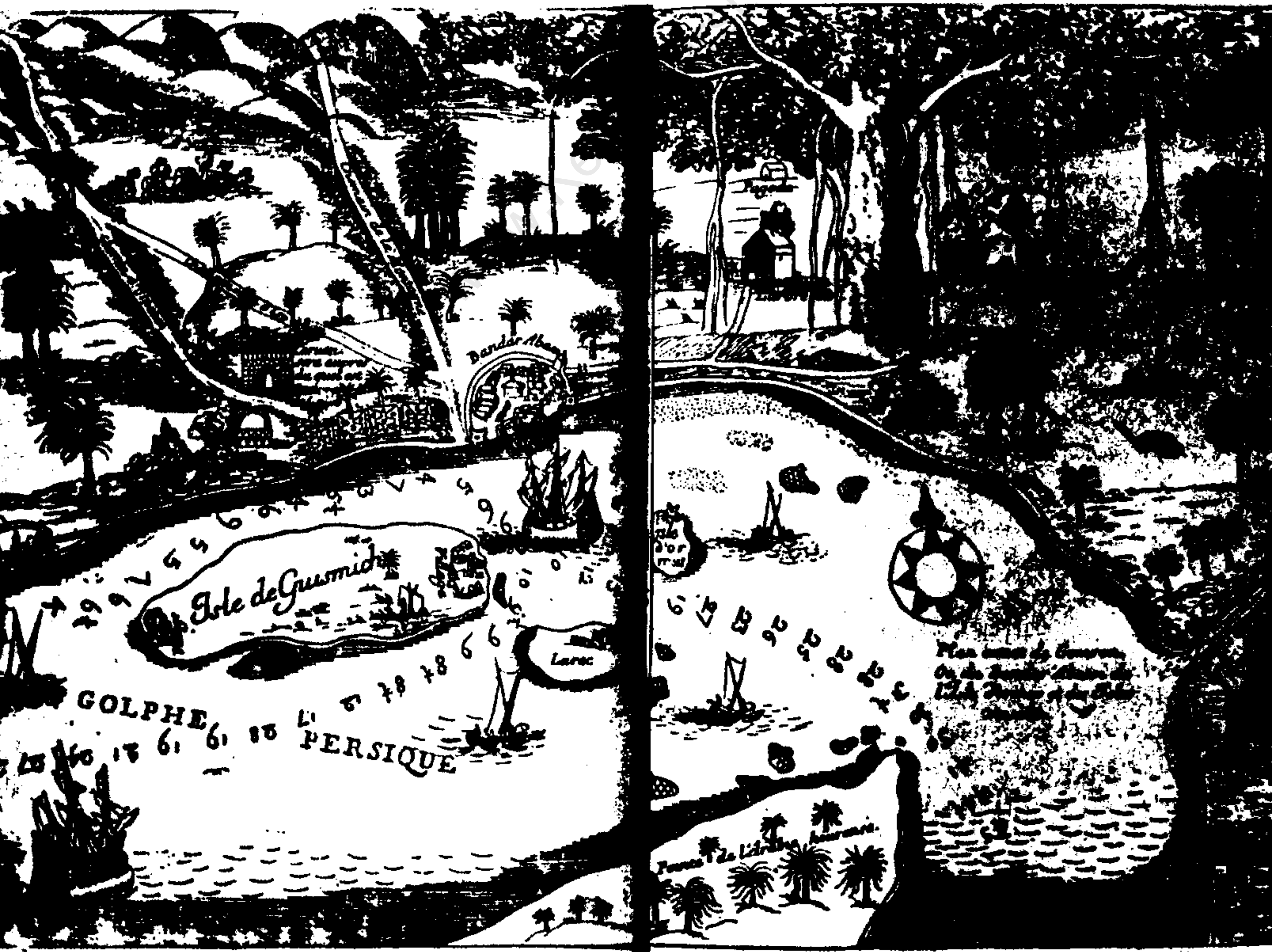

بک خانوانہ ایرانی کتاره خلیج فارس

قلعه
پرتقالیه
در هرمز

قلعه صحیح و دقیق گمرن یا بندرعباس و جزیره هرمز و جزایر اطراف آن

بندرعباس قدیم

یک مرد و زن ایرانی
ساحل خلیج فارس

استقبال حکمران هرمز
از آلبو کرک

بندرعباس

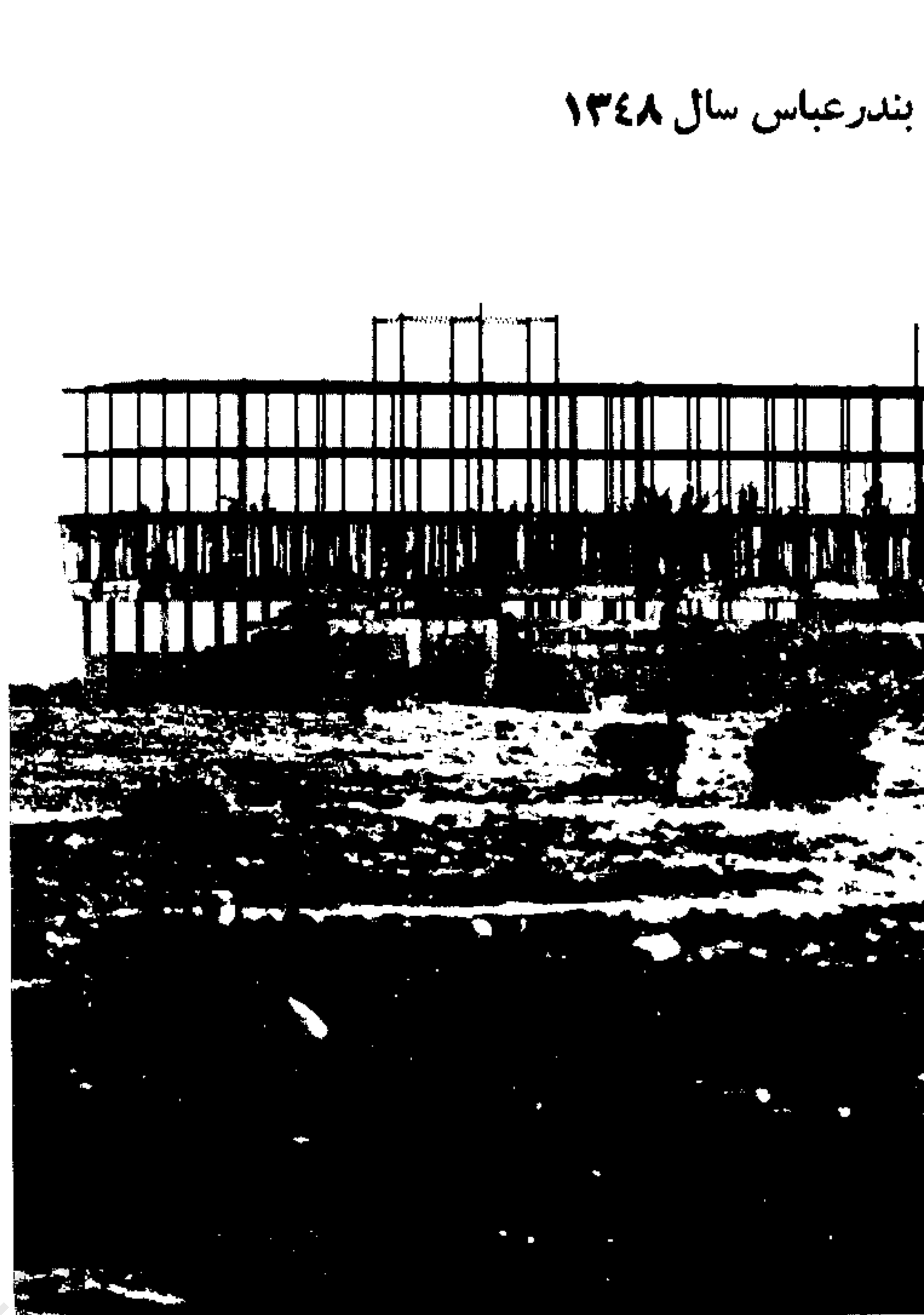

بندر عباس سال ۱۳۴۸

فرهنگ لغت

تلاش - آقای دکتر شهیدی لطفا بفرمائید
دهخدا کی بود و این کار (تالیف فرهنگ و
یا کلی تر بگوئیم دائرةالمعارف) ایشان بنظر
شما چه ارزشی دارد و چه تاثیری در فرهنگ
و ادب ایران خواهد گذاشت ؟

شهیدی - شرح حال مرحوم دهخدا
مکرر نوشته شده و از جمله در شماره چهارم
لغت نامه بتفصیل آمده است گمان نمی کنم
احتیاج به توضیح بیشتری داشته باشد . پایه
گذاری تالیف لغت نامه بموازات «امثال و
حکم» فارسی بوده است . طبعاً با امثال و حکم
آشنائی دارید ؛ چهارمجلد نسبتاً ضخیم است
شامل بیشتر مثل های رایج در زبان پارسی
و همچنین مثل های عربی که در عرف فارسی
زبانها بکار می رود مرحوم دهخدا تقریباً در
ضمن تدوین این کتاب مشغول جمع آوری
یادداشت های از لغات فارسی و عربی متون
نظم و نثر می شوند و به همت خود ایشان
مجموعه ای از این یادداشتها فراهم می شود.
(اینکه می گویم تقریباً چون ممکن است بین
۴۰ تا ۴۵ سال پیش بوده است) سپس
بصرافت طبع و بر اثر تشویق دوستان فاضل
خویش مصمم می شوند که این یادداشتها را
مرتب کنند و بصورت یک کتاب لغت آماده
سازند. بعدها بفکر می افتند که به لغت تنها
اکتفا نکنند و رؤوس کلمات علمی و اعلام

مصاحبه با آقای دکتر سید جعفر شهیدی.

* پایه گذاری تالیف لغت نامه بموازات امثال و حکم فارسی بوده است.
* لغت نامه از حد يك كتاب لغت بالاتر است.

جغرافیائی و اشخاص را هم ضمیمه نمایند تا تقریباً کتاب بصورت دائرةالمعارف ماندی درآید. درطول این مدت از فضلا و همکاران و دوستان خودشان هم کمک می گیرند و مجموع این یادداشتها فراهم و آماده چاپ می شود. در سال ۱۳۱۶ وزارت معارف آنوقت در صدد برمی آید که این کتاب را چاپ کند و یکی دوتن از فضلا هم از طرف آن وزارتخانه مامور همکاری با ایشان می شوند. از جمله کسانی که نامشان اکنون در ذهنم هست استاد فقید مرحوم «بهمنیار» و استاد محترم آقای «همائی» است که بحمدالله در قید حیات هستند. با همکاری این آقایان و سرپرستی خود مرحوم دهخدا وزارت معارف يك جلد از این کتاب را چاپ می کند، ولی معلوم نیست (یعنی بنده نمی دانم) به چه علت دنباله چاپ کتاب متوقف می ماند! اما مرحوم دهخدا از کارشان دست نمی کشند و مرتب به این یادداشتها اضافه می کنند تا تقریباً جمع یادداشتها بالغ بر بیش از ۳ میلیون می شود. در سال ۱۳۲۵ زمانی که مرحوم «سید محمد صادق طباطبائی» ریاست مجلس شورای ملی را بعهده داشت، مجلس در صدد برمی آید که کتاب مرحوم دهخدا را چاپ کند و بطوریکه در مجلد اول ملاحظه می شود، طرحی به امضای بیست و چهارتن از نمایندگان تقدیم مجلس می شود و به اتفاق آرا به تصویب می رسد و مجلس شورای ملی آماده چاپ این کتاب می گردد. در همان وقت چند تن از استادان دانشگاه مامور همکاری با ایشان می شوند که نام آنها در مجلد چهارم لغت نامه آمده است. مرحوم دهخدا در فواصل سالهای ۱۳۲۵-۱۳۲۶ جلد اول و دوم لغت نامه (آ- ابوسعید و ابوسعید - اثبات) را بچاپ می رسانند. بعد آن آقایان هم برای همکاری به ایشان می پیوندند و عده ای دیگر از فضلا را هم خود ایشان دعوت می کنند. این نکته را باید عرض کنم که وقتی چاپ لغت نامه آغاز می شود مطالب آن بصورت کتاب آماده طبع نبوده است بلکه یادداشتها می بوده است مرتب شده از «الف تا یا». به همین صورت که ملاحظه می کنید و ما اسمش را فیش گذاشته ایم و در سالهای بعد هم بدان افزوده شده است - این فیشها چنانکه می بینید گاهی فقط يك کلمه روی آن نوشته شده با ذکر ماخذ و غالباً بدون ماخذ و یا لغتی نوشته شده و ذیل آن شعری نبشته شده. آن شعر ممکن است شاهد معنی همان لغت باشد و ممکن است نباشد. مطالبی که بعداً چاپ شد (از مجلد سوم بعد) - که تا حال ۱۵۲ جزء آن چاپ شده است - به کمک عده ای از فضلا تدوین شد. که تا شماره ۲۳ در زمان حیات مرحوم دهخدا وزیر نظر خود ایشان تنظیم و چاپ شد و از

شماره ۲۳ بعد تا سال ۱۳۴۵ که آقای دکتر معین دچار بیماری نشده بودند، زیر نظر ایشان و با همکاری همین عده از همکاران لغت نامه که هم اکنون مشغول کار هستند، تالیف شد. و از آن تاریخ بعد هم مرتباً این اجزاء تالیف و چاپ و منتشر می شود. مرحوم دهخدا خودشان نخواستند که اسم این کتاب را دائرةالمعارف بگذارند و به پیروی از «اسدی طوسی» که نام کتاب خود را «لغت فرس» گذاشته، ایشان اسم تالیف خود را لغت نامه گذاشتند. لغت نامه از حد يك كتاب لغت بالاتر است، زیرا شامل اعلام جغرافیائی و تاریخی و اشخاص و لغات علمی است. تلاش - نفرمودید چه تاثیری در ادب و فرهنگ ایران دارد.

شهیدی - اما تاثیری که لغت نامه در فرهنگ این مملکت دارد. نمی دانم آیا اجزاء لغت نامه را مطالعه کرده اید یا نه؟ این کتاب گره گشای بسیاری از مشکلات پژوهندگان دانش است. اولاً کتاب لغتی است شامل تقریباً تمام لغات فارسی و عربی متداول در فارسی بلکه مقداری لغات عربی که در متون مهجور و مصنوع فارسی مانند «دره نادره و ووصاف الحضرة» است، و شاید دیگر کسی الآن به اینها مراجعه نمی کند در اینجا آمده که اگر کسی گرفتار شك و تردید در معنای این کلمات شد، می تواند به این کتاب مراجعه کند و لغات اروپائی متداول در فارسی، لغات ترکی متداول در فارسی نیز در آن وارد شده. از این گذشته، لغت موید و پشتیبانی شده به شواهد منظوم و منثور است که معنی درست کلمه را روشن می کند. پس به این ترتیب پژوهنده فرهنگ فارسی برای مراجعه به این کتاب از کتابهای دیگر بی نیاز خواهد شد. شامل اعلام تاریخی است. نام نویسندگان، شاعران، پادشاهان، وزیران و دانشمندان این سرزمین یا ممالک حوزه حکومت اسلامی که بیشتر آنان پرورده ادب این مملکت هستند، در این کتاب آمده است بنابراین کسی که به این کتاب مراجعه کند به میراث گرانبهائی از فرهنگ این ملت واقف خواهد شد. شامل اعلام جغرافیائی است، کسی که بخواهد حدود شهری یا نقطه ای را بداند و یا از تعداد جمعیتش آگاه شود و از آب و هوای آنجا اطلاع پیدا کند و بطور کلی بخواهد اطلاعات جغرافیائی راجع به منطقه ای به دست آورد، با مراجعه به این کتاب به مقصود می رسد. علاوه بر آن، لغت نامه شامل اصطلاحات علمی است مخصوصاً آن قسمت که مربوط به علوم و معارف شرقی می شود اصطلاحات فلسفی، ریاضی، نجومی، گیاهی، پزشکی، داروئی و مواد دیگر. و خوب ملاحظه می کنید که با این سه حجم لغت نامه

و کثرت مواد آن، این کتاب چه خدمتی به بالا بردن سطح فرهنگ مملکت می کند. تلاش - ممکن است بفرمائید اول بار چه کسی بفکر تالیف فرهنگ فارسی افتاد و این کار چه وقت و توسط چه کسی یا کسانی شروع شد و در حال حاضر چند فرهنگ فارسی در دسترس می باشد؟

شهیدی - نخستین فرهنگ فارسی بفارسی که امروز در دست ما است فرهنگ اسدی طوسی است معروف به «لغت الفرس». مولف این فرهنگ خود از شاعران معروف ایران سراینده «گرشاسب نامه» است. این کتاب را اسدی بمنظور شرح لغات مشکلی که در شعر آمده، در قرن پنجم هجری تدوین کرده است. البته قبل از آن هم باز اسمی از فرهنگهای فارسی هست و از جمله «فرهنگ قطران تبریزی» که معاصر با ناصر خسرو بوده ولی متأسفانه این کتاب در دست نیست. بنابراین تا جائیکه بنده اطلاع دارم تالیف فرهنگ فارسی بفارسی نباید از آغاز قرن پنجم جلوتر باشد بعد از لغت فرس اسدی کتابی که رایج و مورد اعتناء است «صحاح الفرس» است که بوسیله بنگاه ترجمه و نشر کتاب چاپ شده، در فاصله تالیف لغت الفرس و صحاح الفرس فرهنگهای نویخته شده که متأسفانه بچاپ نرسیده است. بعد سلسله فرهنگهای است که در هندوستان تدوین شده است و مشهورتر از همه «برهان قاطع» و «غیاث اللغات» و «سروری» و «فرهنگ رشیدی» است. این را هم باید اضافه کنم که بموازات تالیف فرهنگ فارسی بفارسی نوشتن فرهنگ عربی بفارسی هم آغاز شده است و اگر بخواهیم مجموع فرهنگهای فارسی بفارسی و عربی بفارسی را حساب کنیم - اعم از آنچه چاپ شده باشد یا نسخه خطی آن موجود باشد - شاید از ۳۰۰ مجلد تجاوز کند - و فهرستی از مجموع فرهنگهای فارسی بفارسی در مقدمه برهان قاطع و فهرست بعض فرهنگهای عربی بفارسی در مقدمه لغت نامه آمده است. و از جمله فرهنگهای مفصل باید نام فرهنگ آندراج و فرهنگ مرحوم ناظم الاطباء را ببریم، ولی بمصادق «کل الصید فی جوف الفراء» لغت نامه را می توان جامع همه این معضلات دانست. زیرا اینها که نام بردیم کتاب لغت است اما لغت نامه علاوه بر لغت آن امتیازات دیگر را هم که به اطلاع رساندم دارد. در اینجا بهتر است از فرهنگ آقای دکتر معین که باتوجه به جنبه های گوناگون فن فرهنگ نویسی فراهم کرده اند یاد کنم و کوششهای ایشان را در فراهم کردن چنین اثر ذی قیمتی ستایش کنم. بطوری که میدانید لغات آن تمام شده و يك جلد از اعلامش نیز

* این کتاب گره گشای بسیاری از مشکلات پژوهندگان دانش است
* کسی که باین کتاب مراجعه کند به میراث گرانبهائی از فرهنگ این ملت واقف خواهد شد.

منتشر شده است و امیدوارم جلد ششم آن نیز بزودی منتشر شود.

تلاش - بفرمائید این سازمان در چه سالی تاسیس شد و شروع بکار نمود؟

شهیدی - بنام سازمان لغت نامه از سال ۱۳۳۷ که طبع لغت نامه از مجلس شورای ملی منتشر و به دانشکده ادبیات منتقل شد شورای دانشگاه این اسم «یعنی سازمان لغت نامه» را بدان داد. ولی خود لغت نامه همان طوریکه گفتم از سال ۱۳۲۵ در منزل مرحوم دهخدا تاسیس شد و بیشتر این آقایان هم که اسمشان در جلد چهارم لغت نامه هست در آنجا با ایشان همکاری می کردند. بعد در سال ۱۳۳۴ این دستگاه از منزل مرحوم دهخدا به مجلس شورای ملی منتقل و قریب یک سال واندی ما در همین اطاقی که الآن اطاق انتظار ملاقات کنندگان با نمایندگان است، بودیم. بعد که بموجب قانون بودجه ۱۳۳۷ لغت نامه به دانشگاه تهران و دانشکده ادبیات منتقل شد و ما به دانشکده ادبیات منتقل شدیم و این اسم (سازمان لغت نامه) را روی آن گذاشتند.

تلاش - شما از چه سالی همکاریتان را با این سازمان شروع کردید؟

شهیدی - بنده از سال ۱۳۲۸. تلاش - سالانه چند صفحه منتشر می شود و آیا امکان اینکه این تعداد را بیشتر کنید هست؟

شهیدی - سالانه ۱۲۰۰ صفحه منتشر می شود. بطوریکه فهرست مجلد آخر نشان می دهد، اینها اجزاء چاپ شده است. هر ماهی مرتب یک صد صفحه منتشر شده است و اگر یک ماه منتشر نشود، ماه بعد ۲۰۰ صفحه منتشر شده که جبران کرده ایم. پس بطور کلی در هر سالی ۱۲۰۰ صفحه چاپ می شود، اما امکان چاپ بیشتر را نداریم. زیرا نه چاپخانه دانشگاه وسیله دارد و نه بودجه ما و امکانات ما این مجال را بیا می دهد. و همانطوریکه اطلاع دادم این کار کار تالیفی است و کاری نیست که قبلا آماده شده باشد و حالا بخواهیم چاپش کنیم. مولف مجال بیشتر می خواهد - بعد توضیح خواهم داد - بنابراین اگر هم امکان داشته باشد گمان نمی کنم که بیش از مثلا ماهی ده بیست صفحه بیشتر بتوان براین مقدار افزود.

تلاش - آقای شهیدی، توضیحی باید خدمتان عرض کنیم و آن اینکه عده ای هستند که بعزت کندی کار شما کمی از این سازمان دلگیر شده اند و شاید باشند از همین عده کسانی که بکلی قطع امید کرده اند. در این مورد توضیحی ندارید؟

شهیدی - خیلی خوب شد این سؤال را کردید، این تصور از آنجا برای این عده پیش آمده است

مرحوم دهخدا کار می کردند کارشان تالیف بوده است بدین معنی که موظف بوده و هستند که مطلبی علمی را بنویسند، جرح تعدیل کنند، تهذیب کنند، برای چاپ آماده کنند، بلی اگر اینها را می دانستند، خود این آقایان به ما حق می دادند که ما نه تنها کارمان کند نیست بلکه شاید در کشور های

- من گمان می کنم - که خیال کرده اند مطالب لغت نامه در زمان مرحوم دهخدا تماما تنظیم شده و این آقایان که اینجا و در این سازمان کار می کنند کارشان تصحیح مطبوعه ای است! اما اگر اطلاع داشته باشند که آقایانی که اینجا مشغول کار هستند پس از فوت مرحوم دهخدا و حتی همان وقت هم که با

مجاور کم نظیر باشد. خودتان اهل مطبوعات هستید و دست در کار مجله و در هر دو ماه یکبار شاید حدود ۱۲ یا ۱۳ فرم ۸ صفحه‌ای منتشر می‌کنید یعنی تقریباً ۱۰۰ صفحه، درست است؟ در حدود ۱۰۰ صفحه مجله منتشر می‌کنید با آنکه مجله است و می‌بینید که چه مشکلاتی دارید! در حالیکه ما حدود صد صفحه با قطع سه‌ستونی و با حروف ۱۲ مطلب تنظیم می‌کنیم یعنی مطلب علمی را به این صورت، این فیش‌ها را، این یادداشت‌ها را، ملاحظه کنید. این یادداشتی است بخط مرحوم دهخدا. نوشته شده است... فقط این خط مرحوم دهخدا است و هیچ چیز دیگر زیرش نیست. این کلمه علم مثلاً ممکن است معنای اصلی داشته باشد. این وظیفه آقایان مولفان است بروند بدیوان مراجعه کنند. این شعر را از دیوان پیدا کنند. ببینید آیا این کلمه... بمعنای حقیقی است، بمعنای مجازی است؟ اگر معنای مجازی است کدام یک از معانی مجازی مختلف. بعد آيا شاهد دیگر هم برای این هست یا نه؟ به یادداشت‌های دیگر هم مراجعه بکنند. گاهی ممکن است این دسته یادداشت‌ها که حدود ۲۵۰ برگ است و شما آن را می‌بینید. از این ۲۵۰ برگ ۴ صفحه مطلب تهیه شود و گاهی ممکن است يك برگ آن ۴ صفحه مطلب شود. این کار را کی باید بکند؟ این آقایان که مشغول تالیف‌اند، در ظرف همین فرصت. پس ملاحظه می‌کنید که اعتراض کنندگان اگر این جزئیات را بدانند نه تنها ما را ملامت نمی‌کنند که کارتان پیش نمی‌رود، بلکه شاید اگر هم انصافی داشته باشند ما را تشویق بکنند که در مدت کوتاهی شما موفق می‌شوید ۱۰۰ صفحه مطلب علمی را اینطور تالیف کنید. این یادداشت‌ها که ملاحظه می‌کنید عکس صفحه ۳۸. بوسیله آقایان مولفان بدین صورت درمی‌آید و روی این کاغذ، نوشته می‌شود. بعد نزد دو نفر از اعضائی که ما اسمشان را هیئت مقابله گذاشته‌ایم، خوانده می‌شود. جرح و تعدیل می‌شود، گاهی ممکن است نظر مولف درست باشد گاهی ممکن است غلط باشد. راهنمایی می‌کنند که تصحیح بشود. بعد از آنکه مطلب منقح شد می‌فرستند مطبعه. بصورت نمونه های ستونی در می‌آید. بعد دوباره خوانده می‌شود. بعد صفحه‌بندی می‌شود به این صورت این صفحه‌بندی است که مولف برای من آورده. اینها را بنده باید بخوانم. به این صورت درمی‌آید. مطالبی را در حاشیه‌اش یادداشت کرده‌ام. دو مرتبه جرح و تعدیل می‌شود. نمونه می‌خواهیم. وقتی آخرین نمونه آماده شد که مولف گفت از نظر او درست است، من یکبار دیگر می‌خوانم اگر صحیح بود آن وقت اجازه چاپ می‌دهم. به این ترتیب است که ما ماهی صد صفحه مطلب چاپ می‌کنیم. امیدوارم کاملاً روشن

شده باشید.

تلاش - لطفاً بفرمائید که چرا تا بحال در این باره سکوت کرده بودید؟

شهیدی - کار علمی احتیاج به تبلیغات و جار و جنجال ندارد. این رفقائی هم که ملاحظه می‌فرمائید - حالا هیچکدامشان اینجا نیستند که پیش روی آنها بگویم - این مبلغی که از ما می‌گیرند بسیار ناچیز است و اگر بخواهند برای مجلات یا روزنامه‌ها مطلب تهیه یا ترجمه بکنند، در مدت خیلی کمتر اجرت خیلی بیشتر به آنها خواهند داد. ولی در ظرف این ده سال و بعضی ۱۵ سال و بعضی بیش از ۲۰ سال است که اینجا هستند. در این مدت اینها خودشان را وقف اتمام اینکار کرده‌اند. وقتی این کار تمام شد و مردم نتیجه را دیدند همه این گله‌گزارها از بین می‌رود.

تلاش - ممکن است بفرمائید چه موانع و مشکلاتی در کارتان هست چه از لحاظ نیروی انسانی و چه از نظر توانائی مالی و غیره؟

شهیدی - فعلاً مشکلی در کار ما مشاهده نمی‌شود. بودجه ما را همانطوریکه درخواست کردیم تصویب کرده‌اند. و شاید اگر اضافه بودجه هم می‌خواستیم می‌پرداختند ولی ما درخواست نکردیم زیرا حدود توانائی خودمان را سنجیدیم و دیدیم با همین مبلغی که هست ما می‌توانیم این کار را انجام بدهیم. منتهی ما انتظار داشتیم که بتوانیم امسال یعنی در آخر سال ۴۸ کار لغت‌نامه را پایان بدهیم اما چون کار تا حدی سنگین است و مشکلات (از لحاظ تهیه مواد) فراوان، موفق نمی‌شویم. ان شاء الله امیدوارم بلکه اطمینان دارم که در آخر سال ۴۹ کار طبع لغت‌نامه پایان برسد.

تلاش - آیا توسط موسسه یا موسسات یا توسط رجال و شخصیت‌های دانشگاهی موانع و مشکلاتی که سبب فترت یا کندی کار شما بشود وجود دارد یا نه؟

شهیدی - خوشبختانه هیچ مانعی نیست و تمام آقایانی که بنده افتخار آشنایی آنان را دارم به سازمان ما محبت دارند و با نظر احترام بدان می‌نگرند و همیشه از تشویق معنوی آنان برخوردار بوده‌ایم. دوستان من هم همینطور و حتی چند تن از استادان دانشگاه که جزء هیئت مقننه هستند، وقتی که بودجه لغت‌نامه مطرح شده با گشاده‌روئی و لطف کامل از ما پشتیبانی کرده‌اند که من بدون اینکه اسم از آنها ببرم که حمل بر مداهنه بشود از آنها تشکر می‌کنم و امیدوارم در سال آینده هم این لطف را از ما دریغ نکنند تا بتوانیم این کار بزرگ فرهنگی را پایان بدهیم.

تلاش - بفرمائید بطور کلی با سیستم کار مرحوم دهخدا اصلاً مخالفتی تا بحال نشده است؟

شهیدی - اصول روش کار مرحوم دهخدا حفظ شده است. منتهی باید توجه داشته باشید که این مطالب همانطوریکه گفتم مطالبی است که بوسیله این مولفان در این سازمان تنظیم می‌شود. چندی پیش (در زمانی که آقای دکتر معین تصدی این سازمان را بعهده داشتند) گویا از طرف وزیر فرهنگ وقت مخالفت‌هایی با این سازمان شد که حتی سبب فترت کار چاپ و انتشار لغت‌نامه گردید.

تلاش - ممکن است بفرمائید به چه علت بود و آیا این مخالفت جنبه فردی داشته و یا غیره؟

شهیدی - تا آنجائیکه من اطلاع دارم هیچگاه چنین مخالفت‌هایی نبوده است. فقط در زمان دولت آقای دکتر امینی بود که بودجه لغت‌نامه جزء بودجه سالانه کشور منظور نشده بود. روزنامه‌ها نسبت به این موضوع اعتراض کردند. پس از تحقیق معلوم شد که حسابداری دانشگاه رقم بودجه لغت‌نامه را جزء ارقام درخواستی بودجه دانشکده ادبیات منظور نکرده (بعلمت اینکه این رقم جدا از بودجه دانشکده و ضمن بودجه دانشگاه است). در همان هنگام آقایان مولفین این سازمان نامه‌ای امضا کردند که حاضر می‌باشند بدون دریافت حق‌الزحمه به کار خود ادامه دهند. بعد موضوع معلوم و اصلاح شد.

تلاش - آقای شهیدی، مردم ایرادات گوناگونی نسبت به محتوی این فرهنگ دارند و کم و بیش نقائصی هم در کار شما می‌بینند که شاید هم محق باشند از قبیل اغلاط چاپی (که در این مورد می‌شود به گردن حروف چینه‌انداخت). ولی در باره محتوی، نمونه‌ای می‌آورم از جزوه حرف «س» در باره سعدی که فقط در چند سطر است که چه سال متولد شد و بین چه سال‌هایی مرده و چه کرد بطور اختصار و خیلی جزئی ولی درباره سقراط حدود يك صفحه نوشته شده (بگذریم از اینکه عقیده بر این است که این اطلاعات دقیق و صحیح و جامع نبوده) ولی بفرمائید آیا در مورد اشخاص تبعیضی قائل می‌شوید و مثلاً بصرف اینکه فلان شاعر یا نویسنده ایرانی است و مشهور از دادن اطلاعات بیشتر صرف‌نظر می‌کنید، و اگر هست چرا؟

شهیدی - همانطوریکه در مجلات اول تا شماره ۲۵ می‌بینید در ابتدا برای اعلام اشخاص و اماکن جغرافیائی حد معینی قائل نبودند. اگر ملاحظه کنید شرح حال ابوسعید ریحان بیرونی به ۲۷ صفحه و شرح حال اسکندر به يك صد صفحه رسیده است. پس از آنکه این دستگاه به دانشکده ادبیات منتقل شد. هیئت مولفان و مقابله و سرپرست وقت برای اینکه این کار سر و سامانی بگیرد و هرچه زودتر تمام بشود، تصمیم گرفت که اعلام اشخاص و جغرافیائی را مختصر و محدود

تالیف فرهنگ فارسی بفارسی نباید از آغاز قرن پنجم جلوتر باشد .
فهرستی از مجموع فرهنگهای فارسی بفارسی در مقدمه برهان قاطع و فهرست بعض فرهنگهای عربی بفارسی در مقدمه لغت نامه آمده است .

بکند . البته نه به آن حدی که مخمل باشد . بنابراین تصمیم گرفته شد که شرح حال اعلام ایرانی مثلاً اشخاص برجسته‌ای مانند سعدی ، حافظ و فردوسی از یک صفحه و گاهی هم بسته به اهمیت شخص از دو صفحه تجاوز نکند . و اعلام خارجی از ربع ستون تا یک ستون بیشتر نوشته نشود . آنگاه برای اینکه اگر خواننده خواستار اطلاع بیشتری باشد مراجعی که ممکن است به او کمک کند ذیل آن مآخذ نوشته شود . اما در مورد سعدی خلاصه مطالب مآخذ همانست که نوشته شده و اگر بنا بود بیشتر نویسنده باید عین عبارت تاریخ ادبیات را آورد . شاید هم حق باشما باشد . در این مورد بیش از اندازه باختصار گزاشیده‌اند . اما مساله اغلاط مطبعه‌ای ، من متأسفانه این حق را به مراجعه کنندگان می‌دهم که این اغلاط موجود است و در هر کتابی هم هست . همه‌اش را هم نمی‌توان بگردن مطبعه گذاشت یک مقدار قصور یا تقصیر از خود ماست . اما در باره مطالب باید عرض کنم این کاری است که برای اولین بار بصورت دسته جمعی در ایران پیریزی شده و در حدود بیش از یک ربع قرن است که ادامه پیدا کرده ، طبعاً نقائصی در آن دیده می‌شود و ما خودمان هم به این نقائص واقف هستیم . مرتباً از خوانندگان هم می‌خواهیم که هر چه بنظرشان می‌رسد بما بگویند و ما اینها را در یک پرونده مخصوص جمع آوری کرده‌ایم . ان شاء الله پس از پایان کار لغت نامه بصورت ذیل و تکمله بر آن اضافه خواهد شد . و اگر چاپ دومی بخواند از این کتاب بشود مواد آماده‌ای هست برای اینکه این کتاب را تنقیح و تصحیح کنند و بصورت بهتر و مطمئن تری در دسترس مردم قرار بدهند . شما دائرة المعارف انگلیسی قرن ۱۷ را با چاپ ۱۹۶۰ مقابله کنید تا ببینید چه تغییراتی بتدریج در این کتاب راه یافته و چگونه از نقص بکمال گزاشیده .

تلاش - آقای شهیدی ، سؤالی پیش می‌آید و آن اینکه چرا شما برعکس دائرۃ المعارف های بزرگ دنیا سالیهای تولد یا وفات را با تقریب ذکر می‌کنید در حالیکه چنین چیزی مثلاً در لاروس بچشم نمی‌خورد حتی در مورد دانشمندان و بزرگان علم و ادب ایران . و در همین کتاب لاروس (آخرین چاپ) آقای «هانری ماسه» نظرش را با قاطعیت در باره سعدی و تولد و وفاتش ذکر کرده ، در صورتیکه در لغت نامه چنین چیزی بچشم نمی‌خورد . این چطور ممکن می‌شود ؟

شهیدی - این دلیل نمی‌شود که چون آقای «هانری ماسه» چنین سالی را اختیار

کرده و نوشته‌اند ، واقعیت داشته باشد . آنچه مسلم است اختلاف اقوال در تذکره‌ها موجود است و شما اگر به تذکره‌ها یا کتب تاریخ مراجعه کنید می‌بینید هر کدام در این موارد سالیهای متفاوتی را ثبت و ضبط کرده‌اند . آنهم با چه اختلافی . در اینصورت گاهی برای یک نویسنده از روی قرینه‌ای نسبت به سال معین قطع حاصل می‌شود در صورتیکه نسبت به نویسنده دیگر چنین نیست . و این تردید در باره بیشتر از شعرا و بزرگان ایران موجود است . زیرا چنانکه می‌دانیم در قدیم وسائل منظم و مطمئن برای ثبت و ضبط وقایع موجود نبوده است . و طبعاً در چنین موردی اختلاف اقوال پیدا خواهد شد .

تلاش - آقای شهیدی چرا نخواستید این فرهنگ طوری تنظیم شده باشد که محل رجوع مستشرقین و یا خوانندگان خارجی زبان فارسی باشد . و مثلاً همین در مورد سعدی بتوانند از این فرهنگ اطلاعات نسبتاً کامل و جامع و مطمئنی بدست بیاورند که نیاز آنها را تا حدی برطرف سازد ؟

شهیدی - ما در حال حاضر شاید بیش از ۳۰۰ مرکز اعم از اشخاص یا موسسه های علمی در اروپا و امریکا داریم که مرتب لغت نامه را طبق درخواست آنان برایشان می‌فرستیم . و از جمله ملاحظه می‌کنید این نامه از یکی از دانشگاه های امریکا رسیده است که قیمت لغت نامه را از ما خوسته‌اند . پس معلوم میشود این لغت نامه برای خارجیان هم قابل استفاده است اما در مورد کیفیت اعلام پاسخ جنابعالی را قبلاً عرض کردم .

تلاش - آیا در مطالب چاپ شده اصالت فیش ها حفظ شده است ، یعنی فیش هایی که مرحوم دهخدا نوشته و تنظیم کرده اند کم و یا بیش حک و اصلاح شده یانه ؟

شهیدی - همانطوریکه گفتم این فیشها که الان عده آن از سه و نیم میلیون بیشتر است ، همه‌اش نوشته مرحوم دهخدا نیست . از محصل دبیرستان گرفته تا استاد دانشگاه این یادداشتها را جمع آوری کرده‌اند . مقداری از آنها هم بخط خود مرحوم دهخداست پس چنانکه گفتم ، مطالب این فیشها درست مورد اعتماد نیست مگر آنکه بخط مرحوم دهخدا باشد و در زیر آن علامت «صحیح» گذاشته باشد . با این وصف ما آنرا با مآخذ مطابقه می‌کنیم . اگر دیدیم مآخذ آنرا تایید می‌کنند ، می‌نویسیم و مآخذ را هم ذکر می‌کنیم . ولی اگر چیزی مرحوم دهخدا نوشته است که جای دیگری پیدا نمی‌شود و خودش علامت صحیح را گذاشته ، آن یادداشت را بخط مولف لغت نامه و به مسؤولیت خود آن مرحوم می‌نویسیم . اما

بقیه یادداشتهایکه بخط اشخاص دیگر است ، باید بوسیله آقایان مولفان با مآخذ اصلی تطبیق بشود و همانطوریکه گفتم جرح و تعدیل گردد .

تلاش - بفرمائید در حال حاضر چند حرف تمام شده است و چند حرف دیگر در دست اتمام ؟

شهیدی - اما حرفهاییکه تا امروز تمام شده است حرف : پ ، ت ، ث ، ج ، چ ، ح ، ذ ، ر ، ژ ، س ، ص ، ض ، ط ، ظ ، ع ، غ ، ف ، ق ، گ ، ل ، ه و چند حرف هم هست که تا پایان این سال ان شاء الله تمام می‌شود . حرف : الف ، ب ، خ ، ن و شاید واو - اگر بتوانیم و دو سه حرف دیگر می‌ماند که در سال آینده ان شاء الله تمام خواهد شد که از جمله آنها «میم و یاء» خواهد بود .

تلاش - آیا دلیلی دارد که تا بحال در مورد حرف «میم» و «یاء» سکوت کرده‌اید ؟

شهیدی - دلیل بخصوصی ندارد . و علت اینکه در زمان مرحوم دهخدا در عوض هم شروع به چاپ این حرفها کردند این است که اگر می‌خواستند از الف شروع کنند ، چون حجم این حرف زیاد است ، سالها طول می‌کشید و آنوقت عده‌ای از مؤلفان دیگر بیکار می‌ماندند . مرحوم دهخدا حرفهایی که کوتاه تر بود را پیش انداخت برای اینکه زودتر تمام بشود و در دسترس خوانندگان قرار بگیرد ؛ بعد هم الف را شروع کردند . پس در حال حاضر ملاحظه می‌کنید که ۱۲ حرف بموازات هم چاپ می‌شود ، آن حرفهایی که کوتاه تر هستند طبعاً زودتر تمام خواهد شد . منتهی میم را چون حجمش زیادتر از همه است برای آخر گذاشتیم . و دیگر اینکه می‌خواهم حروفی که چاپ آن نیمه کاره مانده زودتر پایان برسد .

تلاش - با اینکه می‌دانیم لغات حرف «میم» زیادتر از سایر لغات است و خودتان هم به آن اشاره فرمودید و با آنکه حرف الف لغت نامه در بیش از ۳۰۰۰ صفحه چاپ شده و با این ترتیب حرف «میم» اندکی بیش از این مقدار خواهد بود ؛ حال چطور ممکن است کار این فرهنگ تا پایان سال ۴۹ تمام بشود در صورتیکه شما در گذشته فرمودید که امکان چاپ بیش از ۱۲۰۰ صفحه در سال را ندارید ؟

شهیدی - بظاهر این موضوع چنین بنظر می‌رسد . ولی شاید لغات حرف میم بیش از ۵۰۰ صفحه نباشد . چه باید توجه داشت که چنانکه گفتم در حرف الف اطباء فراوان شده است که در حرف میم نخواهد شد . و دیگر اینکه بسیاری از اعلام حرف میم ذیل لقب یا کنیه آمده است که بدانجا ارجاع داده

می شود .

تلاش - بفرمائید تعداد افرادی که در تهیه این فرهنگ با این سازمان همکاری داشته اند چند نفرند و تا بحال چقدر برای این فرهنگ خرج شده و چه مبلغ دیگر باید بشود ؟

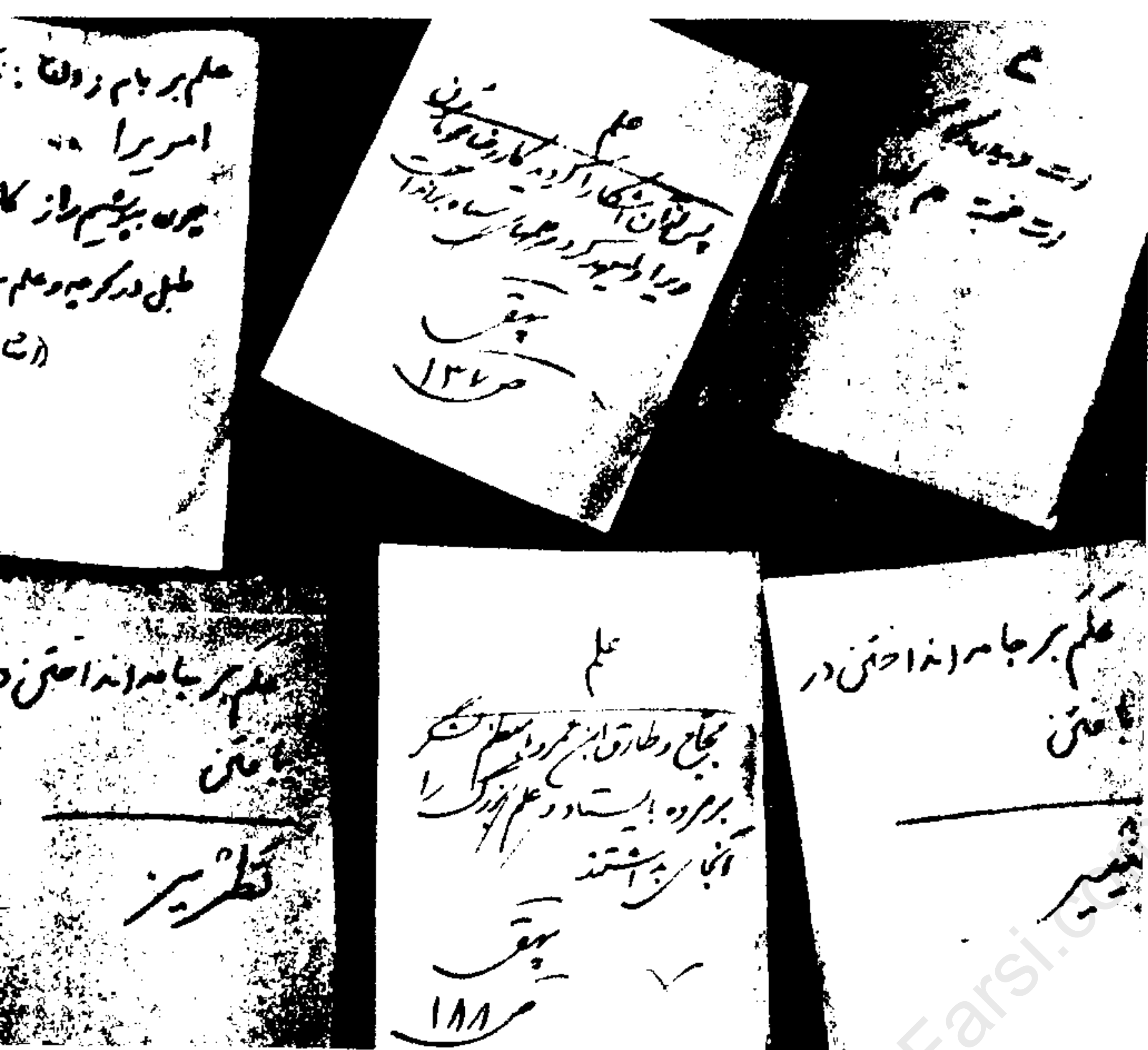
شهیدی - قسمت اول سؤال را دقیقاً نمی توانم جواب بدهم ؛ زیرا همانطوری که گفتم در طول این ۴۰ سال بسیاری از استادان و فضلا و دانشمندان داخلی و خارجی و دانشجویان با مرحوم دهخدا کار کرده اند که شاید عده آنان از ۲۰۰ تن تجاوز کند . چند تن از آنها متأسفانه مرحوم شده اند . عده ای با ماهمکاری می کردند که حالا بکار مشغول نیستند . نام چندتن از این آقایان در مقدمه لغت نامه نوشته و می توانید از آنجا استفاده کنید . در حال حاضر ۲۲ تن در کار تألیف و یا تصحیح با ماهمکاری دارند . اما درباره بودجه لغت نامه ؛ قسمتی از کیفیت تأمین بودجه سالهای اول لغت نامه در مقدمه جلد اول چاپ شده است و من عیناً برای شما می خوانم : « ... بوزارت دارائی اجازه داده می شود مبلغ ۳ میلیون ریال از درآمد عمومی کشور برای هزینه طبع یکساله ۱۳۲۵ فرهنگ آقای دهخدا به کارپردازی مجلس بپردازد » متأسفانه اکنون رقم دقیق بودجه در سالهای بعد یادم نیست . ولی چند سالی است که بودجه لغت نامه ۴۰۰ هزار تومان در سال است . همانطوریکه عرض کردم بودجه امسال که تصویب شده است . بنابراین برای اتمام این کار به ۴۰۰ هزار تومان دیگر احتیاج داریم . یک توضیح دیگری هم باید عرض کنم که در مقابل این هزینه مقداری هم فروش داریم و این فروشها به حساب اختصاصی می رود . در این سالها اقبال فراوانی نسبت به خرید این کتاب شده ، مرتب از دبستانها ، دبیرستانها و مؤسسات دولتی و یا ملی خارجی و یا داخلی می خرند و این پولها بازگشت خواهد شد و بحساب دولت می رود . پس در واقع سازمان یک قسمت انتفاعی هم خواهد داشت .

تلاش - بفرمائید مسؤولیت افرادی که در تألیف این لغت نامه دست دارند تا چه حد است ، و اگر اغلاطی ملاحظه شود ترمیم پذیر است یا نه ؟

شهیدی - ملاحظه بفرمایید اینها در مقابل کار حق التألیف می گیرند ، بنابراین باید مطلبی که آماده می کنند منقح و صحیح باشد و از نظر هیئت مقابله بگذرد . حال اگر احیاناً پس از چاپ آن چنان غلطی دیده شد که محتاج به تجدید چاپ فرم شویم ، بهزینه خودمان چاپ می کنیم .

تلاش - فرمودید افراد خارجی هم در تهیه این فرهنگ دست داشته اند ، ممکن است مختصر توضیحی بفرمائید ؟

شهیدی - یکی از این اشخاص آقای پرفسور «لازار» استاد معروف فرانسوی است که کتابهایی هم راجع به شعر و ادبیات

در ممالک مجاور مشابه ما بتواند سریع تر از این کار بکند . اما راجع به تجدید نظر در وضع کار ؛ ما نمی توانیم . زیرا این اساسی است که مرحوم دهخدا و قانون آنرا تأیید کرده ، بعد هم شورای دانشگاه صحت بر آن گذاشته و ما مجبوریم آن روش را همانطور حفظ کنیم . اگر بخواهند لغت نامه را مجدداً چاپ کنند ، البته در اصول کار باید تجدید نظر شود .

تلاش - بسیار بجاست که سهم آقای دکتر معین را در مورد این لغت نامه بفرمائید ؟

شهیدی - سهم آقای دکتر معین را بنظرم بهتر از هر کس خود مرحوم دهخدا تعیین کرده است . من اکنون از روی وصیت نامه آن مرحوم آنرا برایتان می خوانم : « بورئ خود وصیت می کنم که تمام فیشهای چاپ نشده لغت نامه را که ظاهراً بیش از یک و نیم میلیون است - بیشتر از ۳ میلیون می باشد - به آقای دکتر معین بدهند که مثل سابق بچاپ برسد و این زحمتی است جانکاه که اقلاً معادل نصف تألیف است » . من گمان می کنم که بهتر از هر کس خود مرحوم دهخدا سهم ایشان را در این کار تعیین کرده اند .

تلاش - آقای شهیدی زمانی که فرهنگ آقای دکتر معین (مجلد اول) منتشر شد در افواه چنین شایع شده بود که خلاصه ای است از لغت نامه دهخدا - البته بمرور زمان عکس آن ثابت شد - چون جنابعالی در تهیه

فارسی نوشته اند . سالی که بنده در خدمت مرحوم دهخدا بکار پرداختم آقای لازار هم بودند و قسمتی از حرف «ج» لغت نامه را ایشان نوشتند . نام ایشان هم در مقدمه لغت نامه (شماره ۴۰) صفحه ۲۳ آمده است .

تلاش - از هر جزوه چه تعدادی منتشر می شود و میزانی در دست هست که تعداد فروش را تعیین کند ؟

شهیدی - از هر شماره ۴ هزار نسخه چاپ می شود و در حال حاضر در حدود ۲۵۰۰ جزوه فروش رفته و اهدا و یا مبادله داریم .

تلاش - آیا پس از تکمیل این فرهنگ تصمیم ندارید لغات را تجزیه کرده و به صورت مجزا مثلاً فرهنگ پزشکی ، گیاهی ، علمی و ... چاپ کنید ؟

شهیدی - این کار باید بشود و ما خودمان هم این تصمیم را داریم ولی اجرای آن بسته به نظر دانشگاه تهران است . اگر بخواهند البته این سازمان آمادگی برای این کار را دارد .

تلاش - از چند شماره پیش مسؤولیت مستقیم این سازمان بعهده شماه جلول شده است . اگر چه می دانیم از زمان کسالت آقای دکتر معین این مهم را شما انجام داده اید - آیا تصمیم ندارید که کار را سریع تر انجام دهید ، و راه روشن تر و مناسب تر و جدیدتری از لحاظ تدوین این کار بنظرتان نمی رسد ؟

شهیدی - جواب این سؤال را قبلاً هم عرض کردم و گمان می کنم دستگاه دیگری هم

اعتراض کنندگان اگر این جزئیات را بدانند نه تنها ما را ملامت نمی کنند که کارتان پیش نمی رود ، بلکه شاید اگر هم انصافی داشته باشند ما را تشویق بکنند .
کار علمی احتیاج به تبلیغات و جار و جنجال ندارد .
ما در حدود ۱۱ قرن ادبیات داریم (شعر و نثر) .

خواهند خوب است - و من ممنون می شوم - اینجا تشریف بیاورند - همانطوریکه شما آمدید - بنده از صبح تا عصر در اختیار آنان خواهم بود تا ذهنشان را روشن کنم . ما به مؤلفی که در اینجا کار می کند و حداقل تحصیلاتش دکتری است سطر شمار حق التالیف می دهیم ؛ یعنی اگر از صفحه اش یک ستون کم آمد ما آنرا حساب نمی کنیم و برابر آن یک ستون که مثلاً ۳۰ تومان می شود از حق التالیف او می کاهیم . اگر لیست حق التالیف ما را ملاحظه کنید می بینید که نوسان دارد و یکنواخت نیست و این نماینده این است که اینها به مقدار کارکردشان پول دریافت می دارند . این چیزی است که بنده میل دارم که منعکس بشود . دیگر عرضی ندارم .

مؤسسه افتخار خدمتگزاری را دارم و از نزدیک شاهد بودم این آقایان با چه اشتیاقی - که فقط می شود آنرا اشتیاق علمی نام برد و با هیچ میزان مادی نمی توان سنجید - در این مؤسسه کار کرده اند و قصدشان این نبوده است که بخواهند پولی از اینجا دریافت کنند . زیرا همانطوریکه ضمن جواب به سؤالات قبلی گفتم اگر منظور اینها استفاده مادی بود ، در مقابل صرف وقت خیلی کمتری مبلغ خیلی بیشتری می توانستند بدست بیاورند . نظیر این اشخاص شریف کم داریم - کسیکه ۲۰ سال مداوم در گرما و سرما در تمام شرائط مختلف زندگی در مؤسسه ای علمی کار بکند ، پیداست که جز نیروی عشق و علاقه به علم چیزی محرک او نیست . بنده استدعا دارم هر یک از آقایان نسبت به ما اعتراضی دارند یا توضیحی می

یا دائرة المعارفهای خارجی استفاده کرده اند و اگر آری کدامیک از آنها بیشتر ملاک کار ایشان قرار گرفته است ؟

شهیدی - ایشان برای ترجمه اعلام اروپائی بیشتر به لاروس توجه داشته اند (لاروس بزرگ) .

تلاش - بفرمائید امکان اینکه در آتیه فرهنگی باز کار تاریخ لغات منتشر شود هست یا نه ؟ و آیا تاکنون در این مورد اقدامی شده است ؟

شهیدی - طرح اینکار بوسیله آقای دکتر معین آماده شده . می دانید که ادبیات ما سابقه طولانی دارد و مثل ادبیات اروپائی محدود نیست . ما در حدود ۱۱ قرن ادبیات داریم (شعر و نثر) . سال تولد و وفات بسیاری از شعرا و نویسندگان دقیقاً معلوم نیست و بنابراین تعیین استعمال لغت و همچنین تاریخ تحریر بسیاری از کتابهای فارسی را نمی توانیم معلوم کنیم . ولی برای گذشته تعیین تاریخ استعمال کلمه ممکن است . یعنی ما می توانیم بگوئیم فلان شاعر در قرن چهارم و یا قرن پنجم می زیسته و این کلمه را برای نخستین بار بکار برده پس می توانیم بگوئیم این لغت مثلاً از قرن چهارم یا پنجم وارد زبان فارسی شده . از لغت نامه می توان برای این منظور بسیار استفاده کرد . زیرا مشاهده هائی که ملاحظه می کنید در زیر لغات لغت نامه به ترتیب قرن نوشته شده و برای تدوین چنان فرهنگی کمک مؤثری خواهد کرد (البته باید بگوئیم که باز هم این کار دقیق نخواهد بود . زیرا صدها بلکه هزارها متن منظوم و منثور در کتابخانه های ایران و خارج ایران است که تا همه آنها بچاپ نرسد تاریخ دقیق استعمال کلمات معلوم نخواهد شد . ولی بهر حال بطور تقریب این کار را می توان انجام داد .

تلاش - دیگر سؤالی نداریم شاید سؤالات دیگری باشد که مطرح نشده . فقط بفرمائید خود سرکار چیزی ندارید که بعنوان معترضه بفرمائید ؟

شهیدی - چیزی را که من می خواستم منعکس کنید و باز روی آن تکیه می کنم ، روشن ساختن ذهن خوانندگان و پژوهندگان است نسبت به کار لغت نامه . بنده وظیفه دارم از حقوق مؤلفان محترم لغت نامه - چه آنکه فعلاً در این سازمان مشغول کار هستند یا آنهاست که قبلاً به این کار مشغول بودند - دفاع کنم . بنده در حدود ۲۱ سال است که در این

در باره ایران و ایرانیان

با صفات نیک خود را نگاه دارد. مینوخرد.

زن و فرزند خود را از تحصیل دانش و کسب و هنر باز مدار تا غم و اندوه بر تو راه نیابد و در آینده پشیمان نگردی. پندنامه ادریاداسپند

کسی که از اندک دانش برخوردار است و دیگران را آموزد نزد خدا پسندیده تر است از آنکه دارای علم بسیار باشد و از دیگران دریغ کند. شکند. کمابیک و یچار.

همه اندیشه و گفتار و کردار نیک نتیجه دانش و شناسائی است و همه اندیشه و گفتار و کردار زشت ثمره نادانی و بیبیهومتی.

کاهلی را از خود دور دار و اگر نه او تو را از نیکی دور دارد. مینوخرد.

ای اسپستان زرنست پیمان شکننده سراسر مملکتی را ویران میسازد. ای اسپستان تو نباید هرگز مهر و پیمان بشکنی اگر چندان پیمان با دروغ پرست بسته شده باید در حفظ آن بکوشی زیرا عهد و پیمان با راستی پرست و دروغ پرست هر دو درست و محترم نگاهداشت آن ناگیر است. مهریشت.

فرشته مهر از محلی که جایگاه پیمان شکنان است با نفرت روی بگرداند. مهریشت ۱۹-۵.

از این سه نیکوترین چیز هرگز دوری میجوی: پندار و گفتار و کردار نیک از این سه همواره دوری گرین: اندیشه و گفتار و کردار زشت. و ندیداد.

کهنتران را با خود برابر گیر و آنان که باتو برابرند از خود برتر شمار و آنکه از تو برتر است او را فرمانبر و گرامی دار. مینوخرد.

نیکی که بدون اراده بجا آرند ارزش آن کمتر است از کردار نیکی که با اراده نیک بانجام رسد. مینوخرد. باب ۱ فقره ۲۳ - ۲۵.

کسی که نسبت به دیگران مطابق وظیفه خود رفتار نکند دزد وظیفه باید خواند زیرا از آن خدمت که باید انجام دهد کوتاهی میوزد. و ندیداد.

راه یکی است و آن راه راستی است آن راهی است که از آغاز راه سروان اولیه بوده پس تو همواره در راه راستی باش و هرگز از این شاهراه منحرف متو نخواه در موقع سختی و خواه در هنگام راحت. این را سر بدان و آگاه باش تاوان و اسان خاک کردند ز رو سم بخاک بودند و تن نیر مستی خاک کردند اما آنکس نرسد و بدخاک نپسوند و تباهی نپذیرد که راستی و درستی را بستاند و بدان رفتار کند. از ارادی ویرافنامد.

و هومن از انور زرنست پرسد «ای سپیدمان زرنشت آمل و آرزوی تو چیست و از برای چه میگوئی؟ زرنشت پاسخ داد یگانه آرزوی من بخشی راستی و درستی است. کوشش و کار من برای راستی و درستی است. آرزویی که من دارم برآورده شود اتسار راستی و درستی است. دینکرد باب ۱۰۱. بدتقل دینامد.

باستعانت راستی و بدوستی راستی هر کسی می تواند در دوحهان رستگار گردد (بستا ۳۵-۸).

هرگز سخنان ناراست دروغگویان گوش فرامده و در حضور کسی سخن ناراست بر زبان مران. پندنامه ادریاد.

برای فرستادن پیغام مرد راستگو برگزین. هنگامیکه در انجمن می نشینی نزدیک دروغگو جای مگیر. پندنامه ادریاد.

با پدر و مادر خود مودب و فرمانبردار باش و سخنان آنان گوش فرا ده. زیرا تا پدر و مادر زنداند فرزندان چون شیر است در بیشه که از هیچ ترسد ولی چون پدر و مادر در گذرند مانند پیوه زنی است که زیر دست دیگران شود و هر چه از او ستانند دم نتواند زد. اندرز ادریاد.

از اغنیا پینوا کسی است که با آنچه دارد خرسند نباشد و از پینوایان آنکس غنی است که بهر چه دارد سازگار و خرسند باشد. مینوخرد.

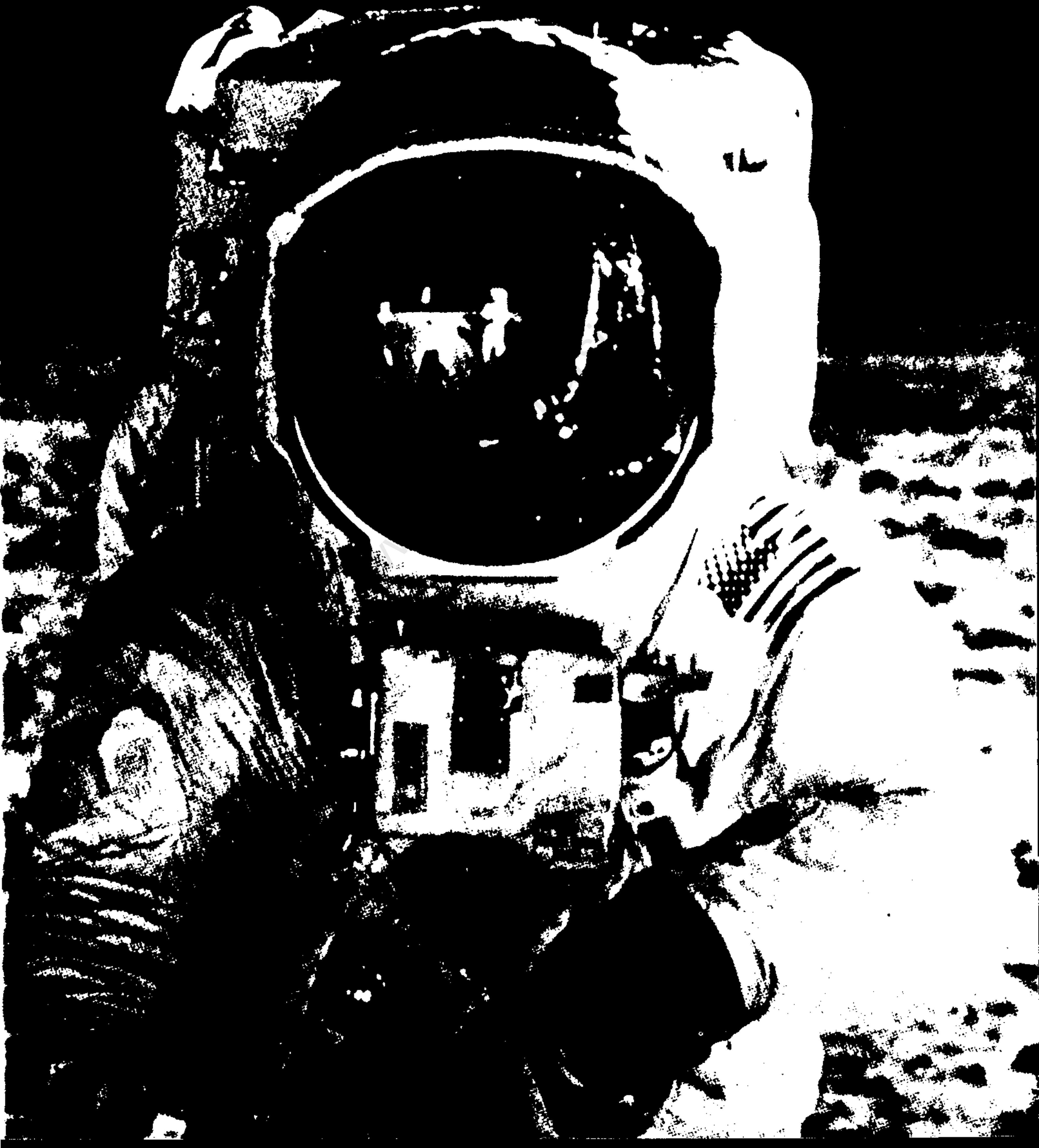
گذشته را فراموش کن و بر نیامده تیمار مبر. از پندنامه ادریاد ماراسپند.

گوهر نیک و بد هر کس با خوردن می آشکار شود منش پاک و خصلت هر کس آنگاه ظاهر شود که خواهش نفسانی و هوا و هوس یا خشم و غضب او را بهیچان آرد و او بتواند

مطالعه و بررسی ماه از نزدیک

نوشته : مظفر پرتوماد

* همه امیدوارند این بررسی‌ها برداشش بشر در مورد پیدایش ماه و زمین و تاریخچه آندو بیفزاید .
* ماه و زمین باهم از غبار اولیه تشکیل شدند ولی ماه فشردگی کمتری دارد .
* ماه در اصل قسمتی از زمین است .

موفقیت تاریخی آپولو یازده منجر به آوردن اولین نمونه از سنگها و خاک ماه به زمین شد. دانشمندان آزمایشگاه گیرنده قمری در تکزاس نمونه‌های سطح ماه را برای خطرات زیستی و شیمیائی احتمالی آنها بازدید کردند و بما این فرصت را داده‌اند که در ویسکانسین نظیر ۱۲۴ جای دیگر، همه باهم خصوصیات فیزیکی و شیمیایی این سنگها را بطور دقیق تر مورد مطالعه و بررسی قرار دهیم. همه امیدوارند این بررسی‌ها برداشی یش در مورد پیدایی ماه و زمین و تاریخچه آندو بیفزاید. مردم کنجکاو عموما سؤال می‌کنند که دانشمندان در این گونه مطالعات دقیق چه مسائل حل شده‌یی را می‌خواهند حل کنند؟

سؤال جالبی است. چون همه دانشمندان می‌دانند:

اولا - ساختمان مواد از نظر فیزیکی و شیمیایی با اندازه کافی شناخته شده است و انتظاری برای پیدا کردن عناصر جدید در بین نیست. زمین و سنگ‌های آسمانی که بزمین افتاده‌اند اکثر حاوی عناصری نظیر آهن، منگنز، سیلیکات‌ها و اکسیژن و ... هستند و پیش بینی می‌شود که در ماه هم چنین عناصری وجود داشته باشد.

ثانیا - نوع مواد معدنی مرکب عموما به مواد شیمیایی تشکیل دهنده آن بستگی دارد. بنابراین محتمل است که قسمت عمده ماه از يك سلسله مواد مرکب معدنی بسیار معروف شناخته تشکیل شده باشد. چنانکه سنگ خارا، فلدسپات و بلورهای سیلیکات که در زمین فراوان است بوسیله دانشمندان هوستن در نمونه سنگهای ماه تشخیص داده شده است. اما ترکیباتی که در شرایط زمین تشکیل آنها کمتر احتمال دارد، و یا اگر تشکیل شود بزودی به ترکیبات دیگر تبدیل می‌گردند، ممکن است در ماه پیدا شود. اکنون باید دید که سنگهای ماه بکدام نوع از سنگهای زمین بیشتر شباهت دارد؟

انتظار می‌رود که در هر حال این دو گروه سنگ کمی متفاوت باشد چون بطور قطع شرایط ماه و زمین تفاوتی با هم دارد. با اندازه گیری و بررسی دقیق این شباهتهای کلی و اختلافات جزئی امید می‌رود که منشاء پیدایش ماه و زمین هر دو روشن شود. بدون شك چنین امیدی دانشمندان را بهیجان در می‌آورد.

ماه از کجا پیدا شد؟ حقیقت آنست که وجود ماه از نظر علمی يك معمای حل نشده و پیچیده برای دانشمندان امروز است یکی از آنها گفته است: «شاید انکار وجود ماه آسانتر از آن باشد که بخواهیم چگونگی بوجود آمدن آن را از نظر علمی توضیح دهیم».

از میان تمام نظریات موجود در این باره سه نظریه ذیل با وجودیکه بهر يك ایراداتی

وارد است معقولترین توضیح را در بردارد و هر سه نظریه از يك فرضیه مشتق می‌شوند و آن فرضیه پیدایش تمام منظومه شمسی از يك غبار عظیم اولیه است.

نظریه اول - ماه و زمین باهم از غبار اولیه تشکیل شدند ولی ماه فشردگی (Density) کمتری دارد. این بدان معنی است که مقدار درصد آهن در ماه کمتر از مقدار درصد آن در زمین است. ایراد بر عیب این نظریه اینست که عاملی که باعث این نوع تبعیض شده باشد شناخته نیست.

نظریه دوم - ماه در اصل قسمتی از زمین است که بعزت چرخش سریع دورانی از آن جدا و بمدار خود در اطراف زمین پرتاب شده و ناحیه عمیق اقیانوس کبیر جایی است که ماه از زمین جدا گردیده است. محاسبات ریاضی نشان می‌دهد که چنین پیش آمدی بدون نقض بعضی از مهمترین قوانین ثابت شده فیزیکی (نظیر ثابت ماندن انرژی و مقدار حرکت دورانی) نمی‌توانسته است بحالت فعلی منجر شود.

نظریه سوم - ماه در ناحیه‌یی از فضا بوجود آمد و از زمین فاصله دوری داشت و چون در آن فشردگی آهن کمتر از زمین بود، زمین آن را بخود جذب کرد. همانطوریکه سرعت حرکت يك سفینه فضایی باید در حدود مقدار معین و جهت آن نیز معلوم باشد تا سفینه بتواند مثلا بماء برسد یا در مدار زمین بصورت ماه مصنوعی درآید. همانطور سرعت و جهت حرکت ماه در آغاز پیدایش لازم بوده است که مقداری معین داشته باشد. بنابراین مشکل است باور کرد که يك شیئی فضائی واحد بنام ماه چنین سرعتی را داشته باشد که بمیدان جاذبه زمین وارد شده و بدون برخورد یا آن در حالتی چنین دقیق و حساب شده بدور آن شروع به چرخش کند.

علاوه بر سه نظریه فوق گفته شده است که ماه تنها یکی از هزاران اجرام سماوی می‌باشد که در آغاز تشکیل منظومه شمسی اغلب آنها باهم دیگر برخورد کرده متلاشی شده‌اند و از تکه پاره‌های آنها سیارات منظومه تشکیل یافته است. اگر چنین نظریه‌ای را بپذیریم باید بگوییم «ماه» مسن‌تر از زمین است و باید يك مرحله مقدماتی‌تر در تاریخ تکامل سیارات منظومه شمسی محسوب شود.

بنظر می‌رسد که نظریه سوم ایرادات اساسی کمتری دارد و از این رو دارای طرفداران بیشتری است.

ساختمان ماه - سطح ماه از دو قسمت عمده تشکیل شده است که تشخیص آنها از همدیگر بسیار آسان است. يك قسمت نسبتا تیره و صاف که بنام «دریا» (Maria) موسوم است. این قسمت در ناحیه‌یی روشنتر محاط است که بنام «کوهستان» (Highland) نامیده می‌شود. هر دو قسمت مزبور مثل صورتی آبله

زده دارای سوراخهای متعدد هستند که شبیه دهانه آتشفشان می‌باشند و من در اینجا اصطلاح «چاله‌های ماه» یا «آبله‌های ماه» (Grater) را برای آنها بی‌مناسبت نمی‌دانم. دریاهای زمین از آب پر شده‌اند ولی نه تنها در «دریا» ی ماه بلکه در تمام سطح آن يك قطره آب هم پیدا نمی‌شود.

پیدایش کوه‌ها در زمین بر اثر چین خوردن سطح ماده مذاب در حال سرد شدن بعنوان يك استدلال تقریبی پذیرفته شده است. و نیز گفته می‌شود: کوههای جدید اغلب بر اثر تلاقی دو ناحیه مجزای غشاء جامد زمین بوجود آمده‌اند.

چنانچه کوههای ماه نیز بدین ترتیب تشکیل شده باشد بایستی بعضی از آبله‌های ماه از شکل دایره‌یی و منظم کنونی خود خارج می‌شدند، در حالی که چنین نیست.

قسمت عمده سوراخهائی که در زمین موجود است و به آبله‌های ماه شباهتی دارد آتشفشان‌هایی بوده است که ریزش کرده و فرو رفته و با خاک یکسان شده است. بعضی از آنها نیز، مانند گودال وسیعی که در ایالت آریزونا ی آمریکا موجود است، در اثر سقوط قطعات آسمانی بزرگ تشکیل یافته است.

چنانچه چاله‌های ماه در اثر آتشفشانهای مرده بوجود آمده باشند. چرا بعضی از خصوصیات عمده‌یی که در چاله‌های زمین موجود است در ماه دیده نمی‌شود؟

در واقع اغلب چاله‌های ماه نتیجه برخورد اجرام سماوی به ماه بنظر می‌آیند. ولی مساله اینست که اگر حقیقتا چاله‌های سطح ماه در اثر برخورد چنین قطعاتی بوجود آمده‌اند چرا زمین آن اندازه آبله گون نشده است. چه عاملی این قطعات را از برخورد با زمین که هم جاذبه و هم سطح خارجی بیشتری دارد باز داشته است؟

البته ناگفته نماند که سائیدگی و حرکت های ناگهانی غشاء خارجی زمین چنین آثاری را در زمانی نسبتا کوتاه می‌تواند معدوم کند و شاید ماهنوز بآن درجه از دانش نرسیده‌ایم که اثر چنین چاله‌های معدومی را با آسانی پیدا کنیم ولی باز هم اشکال از میان نمی‌رود. زیرا می‌بینیم که طبقات رسوبی سنگهای زمین از انهدام محروم و یا معاف مانده‌اند و سائیدگی و حرکت های ناگهانی غشاء خارجی زمین آنها را معدوم نکرده است.

این سؤال‌های پی‌درپی ما را به این نتیجه می‌رساند که شاید اغلب آبله‌های ماه در زمان جوانی ماه بر روی او پدید آمده است، در آن هنگام که هنوز غشاء خارجی ماه لطیف و نیمه مذاب بود. این نتیجه بوسیله گزارش سه فضانورد آمریکایی در ماه تایید می‌شود. چه آنها در طول گردش خود در ماه و بدور آن هیچگاه بایک سنگ آسمانی برخورد نکردند. اما ناگفته نماند آن مدت کوتاه

دیگر می‌توان شدت و طول موج آنها را اندازه گرفت. هر جسم شیمیایی که در بلور مذکور موجود باشد يك طول موج مخصوص بخود از اشعه ایکس منتشر می‌کند. بنابراین باتعیین طول موجهای موجود در يك بلور كوچك می‌توان نوع مواد شیمیائی، و باتعیین شدت اشعه مربوطه می‌توان مقدار درصد مواد شیمیایی آن را بدست آورد.

با روش میکروسکپ الکترونی بلورهای را که اندازه آنها دو میکرون (۰.۰۰۲ سانتیمتر) باشد می‌توان بدقت مطالعه کرد. و مواد شیمیایی موجود در آن را بدست آورد. باتعیین مواد معدنی ماه و ترکیبات آن باید بتوان در مورد درجه حرارت و فشاری که تحت آن سنگهای ماه تشکیل شده‌اند قضاوت و اظهار نظر نمود. چون هر نوع ماده معدنی خود تحت يك نوع خاص از شرایط تشکیل می‌شود.

هدف دوم زمین‌شناسان دانشگاه ویسکانسین آنست که «بافت گسترده» نمونه‌های سنگ ماه را تعیین کنند. این بدان معنی است که در جستجوی فهم آن هستند که مواد معدنی بچه ترتیبی و باچه نظمی در سنگها بهم ملحق شده‌اند.

ویسکانسین خواهد رسید. سنگهای ماه عموماً تیره رنگ و سیاه هستند و بمصداق مثل معروف که «آواز دهل شنیدن از دور خوش است» نباید زیاد جالب باشد که ماه از نزدیک دیده شود.

زمین‌شناسان این دانشگاه در حال حاضر مشغول مطالعه قطعات ساییده شده در زیر میکروسکپ انعکاس نوری هستند. این تشخیص از روی خواص نوری و فیزیکی آنها و نیز از مقایسه باترکیباتی که مواد نظیر آنها در زمین تشکیل می‌دهد انجام خواهد گرفت. بعضی دیگر از مواد معدنی موجود در سنگها ممکن است برای نمایش خود روش تفرق با اشعه ایکس را لازم داشته باشند. چنین مطالعه‌یی ساختمان اتمی سنگها را روشن خواهد کرد. ترکیبات موجود در سنگها گذشته از يك سری بررسی‌های از این نوع، بوسیله يك میکروسکپ الکترونی که در دانشکده زمین شناسی این دانشگاه موجود است مورد مطالعه قرار خواهد گرفت. با چنین دستگاهی يك اشعه باریک الکترونی بر روی یکی از بلورهای ریز صفحه ساییده شده متمرکز می‌شود. الکترونها موجب تابش اشعه ایکس در داخل بلور معدنی می‌شوند که بوسیله وسایل الکترونی

در مقابل عمر ماه بسیار ناچیز است. بنابراین آنچه گذشت خصوصیات بارز سطح ماه کاملاً با خصوصیات سطح زمین برابری ندارد. هسته ماه نظیر هسته مایع زمین بنظر نمی‌رسد. ماه میدان مغناطیسی ندارد.

در نیم کره نزدیکتر به زمین تورمی وجود دارد که نشان می‌دهد در ماه هسته مایع و مذاب وجود ندارد. زیرا در صورتیکه وجود می‌داشت موجب فرونشستن تورم می‌گردید. معذک در خصوصیات کوچکتر، ماه بدون شك خصوصیت‌هایی از خود نشان می‌دهد که در زمین با آنها آشنایی داریم. از آن جمله است: جریان خاکسترهای آتش‌فشانی، ریزشهای جاذبه‌یی، تعداد بسیار کم از آبله‌های معترج، انتقال مقادیر کم از مواد سطح ماه و غیره...

توضیح مردان فضایی که در ماه پیاده شدند حاکی از تشابه سنگهای ماه به سنگهای آتش فشانی زمین است زلزله سنجی که در ماه کار گذاشته شد و هنوز در آنجا باقیست تاکنون چندین «ماه لرزه» را ثبت و بزمین مخابره کرده است که نشان دهنده حرکت درهسته ماه می‌باشد. بنابراین ماه نیز دارای يك قشر خارجی مشخص باید باشد.

برای تلفیق چنین اکتشافات تازه با آنچه که از سطح ظاهری ماه و دانش کنونی بشر در مورد زمین فراهم آمده لازم است هم سنگهای ماه بادقت بیشتر مورد مطالعه قرار گیرد و هم پدیده‌هایی که بنظر ما سنگهایی مشابه با سنگهای ماه در زمین تشکیل می‌دهد باید بیشتر بررسی شود.

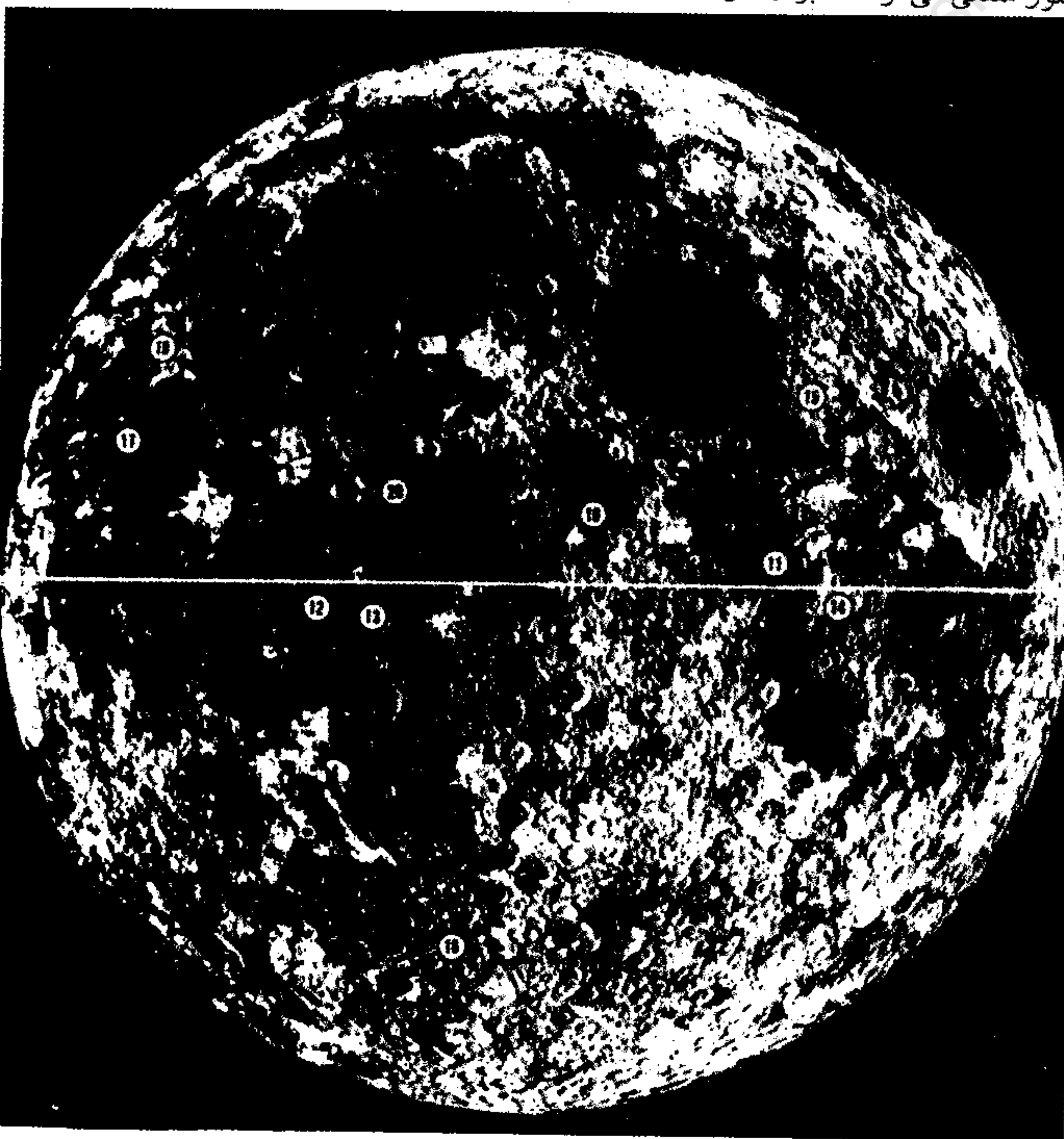
ترکیب سنگها و نوع آن: زمین‌شناسان

دانشگاه ویسکانسین، از جمله پرفسور «یوجین کامرون» به سنگهای نمونه سطح ماه، از این نظر علاقه وافر نشان می‌دهد که این سنگها ترکیبات معدنی و پدیده‌هایی را که منجر به تشکیل آنها در سطح ماه شده نمودار می‌سازند. نمونه سنگهایی که بدانشگاه ویسکانسین رسیده و نگارنده شخصا از نزدیک آنها را مشاهده کرده است در سه فرم مختلف می‌باشد.

يك نمونه (در حدود ۳ گرم) سنگ سیاه متخلخلی است نظیر سنگ پا با شکل غیر مشخص.

نمونه دوم (در حدود ۴ گرم) خاک نرم است که شبیه زغال ساییده شده می‌باشد. نمونه سوم چند قطعه بسیار نازک دائره شکل ساییده شده است که برای مطالعات میکروسکپی و الکترون میکروسکپی (میکروسکپ الکترونی) بوسیله متخصصان تهیه شده است.

این برشها حدود ۲ سانتیمتر قطر دارند و جمعا کمتر از يك گرم می‌باشند. در آینده بسیار نزدیک بطوریکه پرفسور «هشکین» در دانشکده شیمی به اینجانب اظهار داشت مقدار ۵ گرم دیگر از نمونه‌های فوق به دانشگاه

نقاط فرود سفائن آپولو

خود را به سنگ می افزاید و نتیجه تحقیق را بهم می زند .

برای حل چنین مشکلاتی است که تجزیه سنگهای ماه در این دانشگاه بوسیله روشی موسوم به «روش تحریک بوسیله منفی چدها» یا «تحریک نوترونی» انجام می شود .

برای این کار ابتدا سنگهای نمونه در رآکتور اتمی دانشگاه که در دانشکده مهندسی هسته ای قرار دارد تجزیه می شود . منفی چه های رآکتور عناصر موجود در نمونه را تحریک کرده باعث تشکیل «هم هسته های فعال» یا ایزوتوپهای رادیو اکتیو می شود . هرهم هسته در هنگام بازگشت بحالت عادی يك اشعه گامای مخصوص با انرژی مشخص می تاباند . این اشعه ها بوسیله يك ژرمانیوم گرفته می شود . در ازاء هر اشعه يك علامت الکتریکی (سیگنال) از بلور ژرمانیوم بیرون می آید . با تجزیه و تحلیل این علامت الکتریکی يك دستگاه «تجزیه اشعه با کانالهای متعدد» تعداد اشعه ای را که بوسیله هر کدام از عناصر موجود ازهم هسته های آن تابیده شده است تعیین می کند . تعداد این اشعه شاخص مقدار تشکیل شده از آن هم هسته در رآکتور است و این بنوبه خود مقدار موجود از هر عنصر را در نمونه سنگ بدست می دهد مواد شیمیایی نیز بر روی نمونه ها اثر داده خواهد شد . این کار بعد از تحریک نوترونی انجام خواهد شد در این صورت ناخالصی آنها اشعه گاما منتشر نخواهد کرد این روش بقدری دقیق و حساس است که فقط ۰.۳ گرم از نمونه سنگها برای بدست آوردن رد ۳۰ عنصر مختلف کافیهست .

توجه : این مطالعات بیشتر از آنچه که در حال حاضر در مورد ماه می دانیم بخواهند آموخت . اما در عوض مسائل حل نشده متعددی در مورد تشکیل سطح خارجی ماه بجا می گذارند .

زمین شناسان با استفاده از اقامار مصنوعی که در مدار ماه قرار داده اند و عکسهای که بوسیله آنها گرفته شده است دریافته اند که چندین رده از انواع مواد سطحی ماه موجود است .

برای کمترین اطلاع در این مورد تحقیقات بسیار دقیق بوسیله دانشمندان مجرب زمین شناسی لازم است .

ما هنوز خصوصیات سطح زمین را آنطور که لازم است ، درك نکرده ایم در حالیکه کوششهای مداوم و بسیار پردامنه تری در این مورد انجام شده و دسترسی ما بمواد آن بسیار آسانتر است . بدین ترتیب نارسایی دانش ما نسبت به ماه که تازه به دو نقطه آن دست یافته ایم بخوبی آشکار است .

مع هذا نادیده نمی توان گرفت که دری عظیم و گشایشی خارق العاده برای دستیابی انسان به اسرار آفرینش باز شده است .

دانشمندان هنوز دلیل این اختلاف بزرگ را درك نکرده اند . ممکن است که ترکیب سنگ های تشکیل دهنده در قمر اقیانوس با ترکیب آنها در بطن قاره ها اختلاف داشته باشد . در اینجا می توان پرسید در صورتیکه بعضی از سنگهای ماه آتش فشانی هستند آیا بیشتر شبیه سنگهای آتش فشانی اقیانوس هستند یا سنگهای پیدا شده در خشکی ها ؟

ممکن است سنگ های ماه يك حالت میانه را نشان دهد ، چنین حالتی قرنهای پیش در زمین از بین رفته است رد بعضی عناصر در سنگها غالبا خیلی خیلی کم است . مثلا صد تن سنگ آتش فشانی فقط حدود ۰.۲۹ گرم طلا در بردارد . چنانچه تجزیه این سنگها برای بدست آوردن مواد فقط بطریق عادی شیمیایی میسر باشد می بایست اول این اقلیت های ضعیف را از اکثریت سنگها جدا کرد . مسلما مقداری از مواد دلخواه و مورد نظر در هنگام تجزیه از بین می رود یا بهتر گفته شود از دست داده می شود . این اتلاف تصحیح نتایج را مشکل می کند بعلاوه مقدار بسیار زیادی از سنگها لازم است و حال آنکه سنگ های ماه فعلا بسیار کمیاب و از السماس گرانبهاترند .

گذشته از آن اگر ماده شیمیایی که بکار می رود مقدار بسیار کمی هم ناخالصی داشته باشد مقدار قابل ملاحظه ای از مواد ناخالص

موشك ماه - در این عکس جیمز لاول (سمت راست) فرمانده سفینه آپولوی ۱۳ در حال اشاره به موشك ساترن ۵ که قرار است آنها را به ماه ببرد دیده میشود . در سمت چپ سرنشینان سفینه مزبور فراهیز و توم ماتینگلی دیده میشوند .

گزارشهای مقدماتی در این باره نشان داده است که در میان سنگهای ماه قطعاتی موجود است که از تبلور مواد مذاب حاصل شده اند از مطالعه بافت گسترده این قطعات اطلاعاتی در مورد عمق آنها در هنگام تشکیل در ماه بدست خواهد آمد . چنانچه حقیقت آن باشد که آتش فشانیهای در سطح ماه بوقوع پیوسته ، مطالعه بافت های گسترده این سنگها نشان خواهد داد که آیا فعالیت آن آتش فشانیها بصورت تخلیه آرام مواد مذاب در سطح خارجی ماه بوده یا اینکه با شدت و انفجار صورت گرفته است .

مطالعه سنگهای ماه اطلاعات تازه ای را به بشر خواهد داد .

در حال حاضر که ما اطلاعات بسیار ناقصی از زمین اولیه خود داریم ، ممکن است مطالعات دقیق نمونه های سوقاتی آپولو یازده و دوازده و برنامه های آینده اطلاعات ما را از زمین اولیه کاملتر کند .

رد پای مواد - دانشمندان فیزیک و

شیمی دانشگاه ویسکانسین در حال تجزیه و تحلیل سنگهای ماه به دنبال پیدا کردن رد مواد مختلف هستند . موادی که برای تشکیل سنگها و بلورها از لوازم اصلی نیستند اما در هنگام تشکیل سنگ همراه یکی از مواد لازم در آن داخل شده اند . در تشکیل يك سنگ فراوان ترین ماده معدنی موجود شرکت می کند ، ولی مقادیر بسیار کم از سایر مواد نیز ممکن است در آن دیده شود .

تقریبا می توان گفت که هر سنگ مقداری ولو خیلی کم - از تمام عناصر را در بر دارد .

مثلا فرض کنیم آزمایش نشان دهد که سنگهای ماه باندازه سنگهای زمین رد موادی نظیر باریم ، توریم ، و لانتانیم را در خود دارند . در این صورت نتیجه گرفته می شود که مواد تشکیل دهنده سنگ از عمق داخلی ماه بیرون آمده و سطح ماه را تشکیل داده است . این بنوبه خود دلیل برداغ واحیاناً مذاب بودن عمق ماه خواهد بود .

از طرف دیگر اگر مقدار آن مواد خیلی کمتر از مقدار آنها در سنگهای زمین باشد نشان آنست که سنگهای ماه از موادی تشکیل شده اند که قبلا در سطح ماه بوده و احتمالا بر اثر برخورد اجرام سماوی بزرگ باماه حرارت زیادی در محل تشکیل سنگ ایجاد شده و مواد موجود را در آن حول و حوش ذوب کرده است .

نسبت رد موجود عناصر لانتانیم به لوتسیم در سنگهای مخصوصی که از آتش فشانیهای سطح خارجی زمین و در قاره ها بدست آمده برابر ۷۵ است (رد لانتانیم ۷۵ برابر لوتسیم) در حالیکه نسبت رد همان مواد به هم دیگر در سنگهای مشابه که از آتش فشانیهای قمر اقیانوسها بدست آمده اند ۱۰ می باشد .

- گفت و شنودی با خانم ایران درودی نقاش و منتقد هنرهای تجسمی
- - زندگی را بدپرستش دوست دارم. زندگی بازیائی ها-و زشتی هایش . من برای شناخت زیبایی و زشتی آن زحمت کشیده ام .
 - - هر لحظه زندگی برایم تجربه ای است، تجربه ای که فرصت دوبار زیستنش را بدارم .
 - - انسان ها فقط تا حدی مرا مایوس کرده اند که من خواسته ام مرا مایوس کنند.
 - - دشمنانم آدمهای ساده ای هستند که من را بزرگ می کنند.
 - - قرن ما احتیاج به افسانه پردازی ندارد ارزش هنر در معیاری بالاتر از این حاشیه پردازی ها مطرح است .
 - - سینما برای من کامل ترین همه هنرهاست .
 - - واقعیت کوچکی (هنر) وجود ندارد که کپی واقعیت بزرگ (طبیعت) باشد .
 - - انسان می بایست آن رابطه ای را بشناسد که بین واقعیت های آشکار شده به مثابه هنر و واقعیت وجود دارد .
 - - من بطور کلی اختلافی بین فرم و محتوی نمی بینم . انسان چیزهایی را می بیند که دارد که آنها را میشود گفت . این تمامی مسئله است .

هر لحظه
از زندگی
تجربه است

من هنر سینما را بزرگترین هنر قرن میدانم که فقط غولهای چون برگمن و فلینی و یازولینی و بل اوکیو حق دارند دست بآن بزنند.

اینها بسادگی میتوانند بجای هنر عطریا پارچه بفروشند. عدم آگاهی آنها را نمیتوان بآنها بخشید، از طرفی عملا ثابت کرده اند که تاکنون نتوانسته اند استعداد کشف نشده ای را کشف و بشناسانند. فقط آثار نقاشان شناخته شده را ارائه و در مقابل فروش آثار از نقاشان باج بی دلیل و ناروایی گرفته اند.

برای گفتن دارد که آنها را میشود گفت. این تمامی مسئله فرم و محتوی است. اگر قرار باشد که ما گفته شده را بخواهیم در ظاهر عینی بگوئیم می بینیم که فرم ظاهر میشود. اما نقاشی ترکیبی از رنگ و فرم است رنگ به تنهایی اندیشه را القاء نمیکند و فرم بدون رنگ از محدوده نقاشی خارج است. در نقاشی وجود این دو عامل ضروری است.

تلاش: آگاهی از طبیعت زنانه در نقاشی شما مطرح میشود یا فلسفه؟

ایران درودی: آثار يك نقاش همچون يك آینه نمایشگر اجتماع اوست من در نقاشی خود کوشیده ام تا آنچه را که به محیط من مربوط میشود توأم با برداشتی که از مسائل محیط و زمان خود دارم صادقانه منعکس کنم. این نه فلسفه است نه آگاهی طبیعتی زنانه. ولی مسلما اگر احساسی از این دو وجود داشته باشد در بازگوئی بخاطر واقعیتشان شکل خواهند گرفت.

تلاش: فکر نمیکند در نقاشی شما يك عنصر گیاهی، معنای عام نقاشی را محدود میکند؟

ایران درودی: من از هر آنچه که نقاشی را محدود کند هراس دارم حتی اگر عامل این محدودیت «فکر» باشد.

من نه حس تاریخ در کارهایم میکنم نه حس گیاه. هر کسی آزاد و مختار است برای خود تصویری از نقاشی من بکند. بارها اتفاق افتاده تماشاگران در کار من ستونهای تخت جمشید را دیده اند که بسیار باعث تعجب من بوده.

این ستونهای شکسته ممکن است مال هر خرابه ای باشد ولی چرا حتما تخت جمشید؟

تلاش: آیا برای رسیدن به مرحله کنونی چگونه دورانی را گذرنیده اید، موفقیت و شکست چه تاثیری روی شما گذاشته؟

ایران درودی: دوره ای که من آنرا دوره اولیه یا دوره «شناخت» میخوانم برایم بسیار درد آلود و همراه با شکستهای زیادی بود.

من برای شناخت زندگی که فقط قسمتی از آن هنر است زحمتی زیاد کشیده ام. و فقط در پذیرفتن شکستها بود که آنها را شناختم.

نمیتوان از محیطی که او را در برگرفته تفکیک کرد. اما من انسانی را که در نهایت محکومیت خود عصیان کرده و بر طبیعت غالب میشود میپذیرم و ستایش میکنم.

تلاش: مگر ستیزی میان طبیعت و انسان حس میکنید؟

ایران درودی: همان انسانی که اعتقاد دارم در نهایت قدرت بر محیط خود غلبه میکند انسان فنا پذیری است. شاید این فنا پذیری مرحله تکامل دیگری از انسان باشد. من به مظهر انسان می اندیشم انسانی که خالق است و انسانی که می اندیشد و برای بقای نافر جام خود تلاش میکند.

تلاش: ولی برای انسانها بهر حال می توان بخاطر تنها زندگی کردن هم ارزش قائل شد.

ایران درودی: هر موجود انسانی خلاق است اما زندگی کردن؟ خیلی کم هستند کسانی که میدانند زنده اند و خیلی کمتر هستند که فقط برای نفس زندگی زندگی میکنند. هر هنرمند و هر شاعری بزرگترین سرود این حماسه بزرگ را در آثارش میسراید همه این عوامل بهانه ای در بیان شکوه و شوکت زندگی است.

تلاش: پس در نقاشی شما باید این حس را دید و بآن پی برد؟

ایران درودی: من در نقاشی آگاهانه در پی بیان داستان و احساسی نیستم، این آلودگی پیش داوری شده، هیچوقت مرا مریض نکرده است.

اما هر اثر هنری پرتره کاملی از درون خالق آن است. گاهی تمام شادیها و غمها و همه آن چیزهایی را که در زندگی دوست داشته و میشناسم در تابلوهایم میبینم. شاید آنچه را که من میبینم اصلا کسی نبیند. بهر حال در پی مطرح کردن مسئله و هدف بخصوصی نیستم. اگر بتوانم يك لحظه موجودیت را بكمك نقاشی القاء كنیم آنگاه این موجودیت زندگی و هستی تمام آدمیان را تصویر خواهد کرد.

تلاش: حس رنگ در شما ایجاد نقاشی میکند یا حس فرم و فیکور؟ و بنظر شما فرم در نقاشی مهمترین یا محتوی؟

ایران درودی: من بطور کلی اختلافی بین فرم و محتوی نمی بینم. انسان مسائلی

ایران درودی: در نقاشی هایم به این آگاهی دست یافته ام که همه چیز قابل کاویدن است و کشف هر کاوش سرنوشت آن برایم به حساب می آید. همه چیز حیرت مرا بر میانگیزد. و این فقط سر آغاز شناخت حقیقت است. معتقد نیستم که به حقیقت موعود دست یافته باشم فقط در این آغاز درست قدم گذارده ام.

تلاش: این کاملا درست است. همه چیز در بدویت و در حد تجریدیش راز است. اما هنگامی پای انتخاب بمیان می آید آفرینش شروع میشود.

ایران درودی: من از قضاوت کردن وحشت دارم. من میگذارم که عناصر بخاطر حیثیت خود موجودیتشان را بمن بنمایانند. اما در آفرینش همانطور که اشاره کردید ناگزیر انتخاب پیش می آید. چنین قضاوت یا انتخابی، در نفس خلاقیت مستتر است. آنچه برای من قابل مطالعه است، وسایلی که با آفرینش منجر میشود نیست بلکه نقش هنری است که بوجود آمده. چرا که اولی تاریخ یا داستان پردازی هنر است اما دومی موجودیت هنر.

تلاش: معیارهای شما برای شناخت چیست؟

ایران درودی: تمام معیارها از انسان «اشرف مخلوقات» شروع و باو نیز ختم میشود.

اما من برای شناخت در ارتباطی که برقرار میکنم در جستجوی دید بهتر و عمیق تری هستم که تمام «ذرات» را در حقیقتشان بشکافم و در این جستجو در پی گرفت و دادی مادی که ناچار بوجود می آید نیستم. تلاش: بنابراین شما هرگز به نتیجه کار خودتان نخواهید رسید.

ایران درودی: چرا، اینهم يك قضیه نسبی است. من هرگز خود را معیاری برای سنجش جهان نمیدانم.

تلاش: این برتری و تمایزی را که به انسان داده اید و او را از جهان پیرامونش جدا کرده اید چگونه توجیه میکنید؟

ایران درودی: انسان به زیستن در محدوده جهانی محکوم است. انسان درگیر وسایلی است که بگونه های بسیار بدوی یا تازه او را بخود زنجیر کرده است. انسان را

اما پس از شناخت خلق پیش می‌آید خلاقیت با تمام ذهنی بودنش مسئله‌ای کاملاً مادی است. اما هیچ موفقیتی تاکنون باعث نشده که بمن اطمینان خالق بودن راداده باشد. حتی هنگامی که اخیراً مجلات مهم دنیا اثری از مراجع چاپ کردند.

موفقیت یا شکست برای من وسیله‌ای هستند که احساس آن مانند جرقه‌ای لحظه‌ای تمام وجود مرا در اشتیاق اینکه آیا روزی واقعا يك خالق خواهم بود میسوزاند و فقط در این هنگام است که حس میکنم زنده‌ام.. تلاش: چند سال است که عضو کنگره بین‌المللی منتقدین هستید.

ایران درودی: پنج سال پیش بود که مرا عضویت این کنگره بعنوان منتقدپذیرفتند. تلاش: آیا حرفه منتقد بودن بکار نقاشی شما لطمه‌ای نمی‌آورد.

ایران درودی: مسلماً نه بلکه دید مرا بشناخت مسائل جهانی میکشاند و از آن برای شناخت عمیق‌تری از هنر کمک میگیریم. وانگهی من همیشه خواسته‌ام يك وسیله یا وسیله دیگر مسائل هنری را که مورد علاقه‌ام هست بنحوی بدیگران منتقل کرده باشم.

تلاش: بدنبال چه حادثه‌ای یا معنا دادن بچه‌چیز نقاشی را انتخاب کردید؟

ایران درودی: نقاشی برایم کشف یا اصولاً حادثه نبود من از بچگی حتی از موقعی که از بخاطر آوردن آن عاجز هستم نقاشی را دوست داشتم و در بچگی این شعور هم همراهم نبود که هنر چیز برتری است.

امروز میدانم که «بانه نقاشی زندگی میکنم. اشتباه نکنید» بانه نقاشی زندگی کردن «یا» برای نقاشی زندگی کردن دو مسئله جداگانه است.

تلاش: آیا در نقاشی امروز جهان، که حس جهیدن از سطح به فضا و دست یافتن به بعد هجوم نقاشان را به مجسمه‌سازی ممکن ساخته، شما واقعیت نقاشی با قلم مو و رنگ را هنوز تأیید میکنید آیا این نشانه عدم اعتماد شما بعرصه نقاشی بانور و درفضاست؟

ایران درودی: قبل از همه انسان‌می‌بایست آن رابطه‌ای را بشناسد که بین واقعیت‌های آشکار شده و وسیله هنر و واقعیت وجود دارد. پس از آن شناخت هنر در قالب‌های گوناگون و وسائل نو آسانتر قابل توجیه میشود. ما میدانیم که واقعیت قرن ما، تسلط صنعت و قدرت دانش بشر است. هنرمند شاهد زمان نیز حقیقت قرن و مسائل آنرا بخوبی لمس کرده و از این جهت به تکنیک و امکانات وسیع آن بعنوان تکامل یا مرحله تکامل روی آورده است.

مسئله زمان ما که سفینه فضائی، طیاره، و بالاخره تسلط صنعت بر تمام شئون زندگی بشر است بصورت تکنیک «سی برنتیک» در هنر شکل کامل خود را یافته است.

اما اگر نقاشی همه این حقایق را با قلم

صفحه پنجم

مو نقش کند آنرا نمیتوان عیب کار اوب حساب آورد.

بحث بر سر «نفس هنر» و موجودیت آن است در صورتیکه وسایل این سازندگی و خلاقیت فقط «ابزار کار» هستند.

مهم این است که انسانی از نیروی آفرینش بهره‌مند باشد اما وسیله‌ای که در آفرینش بکار میرود همیشه وسیله باقی خواهد ماند.

تلاش: خود شما تا بحال تحت تأثیر چه مکتب‌هائی نقاشی کرده‌اید و از این میان در کدام مکتب بیشتر احساس رضایت از کار خودتان را داشته‌اید؟

ایران درودی: بعنوان يك دانشجوی کنجکاو در مکتب‌های زیادی کار کرده‌ام. ولی مکتبی که بانحوه دید و بیان من سازش بیشتری دارد و جوابگوی خواسته‌های من است مکتب سوررئالیسم است. خاصه اینکه مهارت در تکنیک نقاشی در این مکتب امکان عرضه بیشتری دارد.

تلاش: درباره نقاشی مینیاتور ایران چگونه فکر میکنید و آثار کلاسیک مینیاتور، از جمله کارهای رضاعباسی را بیشتر می‌پسندید یا کارهای معاصر مینیاتور را مثل کارهای بهزاد؟

ایران درودی: مینیاتور ایران واقعا یکی از مکتب‌های درخشان هنر تمام ادوار

تاریخ است.

امتیاز و حسن مینیاتور در سادگی در عین حال لطافت و ظرافت رنگ پردازی و خلاصه بودن فرم‌هاست. اما آنچه را که امروز بعنوان هنر مینیاتور میشناسیم تقلید ناشیانه‌ای است از این امتیازات.

نقاشی مینیاتور مکتبی است که باید بتاریخ سپرده شود بکاربردن تکنیک مینیاتور نمی‌تواند احیا کننده آن باشد. توضیح بدیهیات داده‌ام اگر بگویم تکنیک نیست که هنر را بوجود می‌آورد و ریزه‌کاری نیست که میتواند اثری را به پایه ارزش اثر رضاعباسی برساند.

تلاش: سطح کلی هنر نقاشی ایران را با مقایسه، با هنرهای دیگر ایرانی از جمله شعر و سینما در چه حد و منزلی میدانید؟

ایران درودی: همانطور که قبلاً گفتم واقعا از قضاوت درباره هر چیز آنهم قضاوت فهرست‌وار پرهیز دارم ولی میدانم که هنر نقاشی، سینما، شعر قبل از همه نمایان‌گر حدی از کمال آفریننده آن هستند کمال در همه چیز. تجربه و شناخت از عوامل اساسی رسیدن به کمال هستند.

نقاشان نوپرداز ما همه جوان هستند و فرصت دست یافتن بکمال را درپیش دارند. در مقام مقایسه هنر نقاشی با شعر و سینما باید

پذیرفت که شخصیتی چون نیما یوشیج را در نقاشی نداریم و کارگردانهای تحصیل کرده ما هنرمندانی هستند بایک اثر. کسانی که از سینما دفاع میکنند گفته اند که شرایط در ساختن فیلم دخالت بسیار دارد این سؤال همیشه برای من پیش آمده که اگر تمام شرایط لازم را برای کارگردانهایمان مساعد میکردیم آیا اثری بهتر از آنچه که ساخته اند در حد سینمای جهانی میساختند؟ جواب این سؤال همیشه منفی بوده است و حال آنکه نقاشان ما ثابت کرده اند که میتوانند برای رسیدن به حد جهانی تلاش کنند و عملاً چهره‌ی کاملتری از هنر معاصر ما را به جهانیان بشناسانند.

تلاش: بکارهای تلویزیونی و کارگردانی فیلم بی‌رنال ونیز سال ۶۸ خود تاج محمد معتقدید؟
ایران درودی: هیجان و لحظات فرار تلویزیون و تکنیک تلویزیون را بسیار دوست دارم و حتی معتقدم که تلویزیون میتواند یکی از عوامل مهم اشاعه هنر در بوده مردم باشد. برنامه‌های تلویزیونی که من تهیه یا کارگردانی میکنم غالباً در زمینه هنری و تعریف هنرهای تجسمی هستند.

این کارها تا حدی که یک کار تکراری و روزنامه‌نویسی نباشد مرا راضی میکند ولی عیب بزرگ تلویزیون این است که پس از مدتی فرم تکراری و خسته‌کننده‌ای پیدا میکند و انسان امید هر نوع پیشرفتی را از دست میدهد. اما در مورد فیلم بی‌رنال ونیز که برای تلویزیون ملی تهیه کردم به تجربه بسیار جالبی هم از نظر محتوی و هم از نظر تجربه دست‌یافتیم. من هنر سینما را بزرگترین هنر قرن میدانم که فقط غولهای چون برگمن و فلینی و پازولینی و بل اوکیو حق دارند دست بآن بزنند.

فیلم بی‌رنال ونیز من سندوفادار یا گزارش درستی بود از این نمایشگاه. اجازه بدهید هنگامی که صحبت از معتقدات و اشخاصی چون فلینی و پازولینی بمیان می‌آید من از فیلم خودم صحبت نکنم. فقط این را گفته باشم اگر فرصت ساختن فیلمی برایم پیش بیاید همیشه جرئت فکر کردن و دست زدن بآن را خواهم داشت حتی اگر شکست مسلم خود را پیش‌بینی کنم.

تلاش: بنظر شما این فیلم شما نسبت به فیلم‌های مستند دیگری که در ایران ساخته شده در چه حدی بود؟

ایران درودی: برای من توهینی بالاتر از نسبی کردن معیارهای هنر نیست. اگر صحبت از هنر میکنید صحبت از نسبت‌هایی که فقط در چهار چوبه مملکت ما معیار بشمار می‌آیند نکنید در این صورت جوابی برای این سؤال نخواهم داشت.

تلاش: آینده نگری و بینش آینده در هنر نقاشی شما امید یا ناامیدی میدهد؟
ایران درودی: امیدوارم میکند چون

من آدم امیدواری هستم و سازندگی برایم مطرح بوده و هست. اما از طرفی وحشت دارم زیرا مسلماً دید آینده با دید امروز من فاصله پیدا خواهد کرد. شاید هم فاصله‌ای خیلی زیاد و فرصتی نیست که بشود این فاصله را جبران کرد.

تلاش: اصولاً با توجه باینکه تلویزیون ملی ایران رنگی نیست فکر میکنید معرفی آثار نقاشی در چنین امکاناتی ضروری و صحیح باشد؟

ایران درودی: صحبت از هنر در هر مکان و بهر شکلی صحیح و ضروری است من معتقدم که شناخت هنر نو به سواد و بینش نیازمند است و برای رسیدن باین هدف سالها در مجلات و روزنامه‌ها مقالاتی در باره هنرهای تجسمی نوشته‌ام اما تلویزیون وسیله تصویری بهتری است. بیان یک مطلب هنری و نتیجه‌گیری مثبت از آن بستگی به نوع مطرح کردن مسئله هنر دارد. چون صحبت از ضرورت و صلاحیت پیش آمده در جواب باید بگویم هر کسی صلاحیت تهیه برنامه‌های هنری تلویزیون را ندارد.

تلاش: عقیده‌تان درباره نحوه عرضه آثار نقاشی در گالری‌ها و همچنین نقش گالریها را در اینمورد، بگوئید و آیا صاحبان گالری در ایران به شناخت موثری در نمایش آثار نقاشان رسیده‌اند و یا هنوز نه؟

ایران درودی: گالری‌هایی که در حال حاضر داریم بیشتر جنبه بنگاه معاملات ملکی را دارند تا گالری هنری، زیرا بدبختانه کوچکترین شناختی از هنر ندارند. اینها بسادگی میتوانند بجای هنر عطر یا پارچه بفروشند. عدم آگاهی آنها را نمیتوان بآنها بخشید، از طرفی عملاً ثابت کرده‌اند که تاکنون نتوانسته‌اند استعداد کشف نشده‌ای را کشف و بشناسانند. و فقط آثار نقاشان شناخته شده ما را ارائه و در مقابل فروش آثار از نقاشان باج بی‌دلیل و ناروایی گرفته‌اند. گالری داری در نوع خود حرفه‌ای است که احتیاج به تخصص و آگاهی دارد.

من از بابت خودم هیچ نوع نگرانی از گالری‌ها نداشته‌ام ولی برای نقاشانی که در آینده خواهیم داشت و ناگزیر هستند که کار خود را از عرضه کردن در گالری موجود شروع کنند، بیمناکم. زیرا در شرایط موجود نقاش نه‌تأمین مادی دارد و نه‌تأمین معنوی و معلوم نیست چه کسانی بچه‌حق و بچه صلاحیتی حق تصمیم گرفتن درباره سر نوشت او را خواهند داشت و یا چگونه هنر او را همچون متاعی بی‌ارزش به بازار فروش عرضه خواهند کرد. در کشور های غربی نقاشان در مقابل زور و تسلط ناروای صاحبان گالری از خود عکس‌العمل شدیدی بروز داده‌اند و تا اندازه‌ای فعالیت منهدم کننده آنها را خنثی کرده‌اند.

تلاش: آیا شما معتقدید که مرکزیت هنری از پاریس به امریکا منتقل شده است؟
ایران درودی: مسلماً اینطور است.
تلاش: از میان سایر هنرها کدام را بیشتر دوست دارید؟

ایران درودی: هنر سینما را. هنر سینما تلفیق و ترکیبی است از هنرهای تجسمی شعر و موسیقی (یک کارگردان سینما بنظر من هنرمند کاملی است که باید همه این عوامل را به نحو کامل بشناسد، برای کارگردان بودن باید واقعا همه چیز بود. البته بعقیده من فقط تاکنون چند کارگردان چون فلینی، پازولینی و برگمن توانسته‌اند واجد چنین مقامی باشند.

دریای خزر

ماهی‌های آن

شیلات ایران در بهمن ماه ۱۳۳۱ ملی اعلام شد و به صورت شرکت سهامی درآمد و سهام آن تماماً متعلق به دولت است. در حقیقت نوسازی شیلات ایران از این تاریخ شروع شد. قبل از این تاریخ حق بهره‌برداری از دریای شمال تماماً در اختیار دولت شوروی بود و تنها حق‌السهمی از این بابت به ایران تعلق می‌گرفت. گرچه مدت‌ها بعد از ملی‌شدن نیز عده‌ای از کارشناسان روسی با سمت‌مشاور در شیلات ایران ماندند، مع‌الوصف تمام درآمدناشی از شیلات به ایران تعلق دارد.

باد سرد و مرطوبی از جانب دریا می‌وزید و موج‌های بلند دنبال هم به ساحل می‌رسیدند قایق‌ها به کناره نزدیک می‌شد. صیادها با چهره‌های سوخته از سرما و کلاه پشمی و چکمه‌های بلند لاستیکی در ساحل سر تور را می‌کشیدند. ساعت در حدود ۲۳۰ بعد از ظهر بود. چهره‌ها عموماً خسته و چشم‌ها بر اثر باد شدید قرمز بود. دو سر تور بزرگ را با طناب‌های بلند از دریا بیرون می‌کشیدند. حدود نیم ساعت طول کشید که تور تماماً به ساحل برسد.

قبل از همه تسمه‌های چوب پنبه‌یی و وزنه‌های کوچک سربی از آب بیرون آمد.

میان تور ریز بافت ماهی‌های کوچک و بزرگ درهم میلولیدند، تور بزرگ را روی شن‌ها رها کردند. بعضی از ماهی‌ها بخود می‌پیچیدند.

کارگران تور را از ماهی‌ها خالی می‌کنند. در میان ماهی‌ها ماهی غضروفی نارس و یا آزاد کم سن را در صورتی که زخمی نباشند به دریا برمی‌گردانند. ماهی‌ها اکنون برای حمل به سردخانه‌های شیلات آماده‌اند.

گرچه طرح‌های متعددی برای نوسازی شیلات ایران اجرا شده است، معالوصف

هنوز صید تعقیبی (صیدی که از طریق تعقیب گله ماهی‌ها در میان دریا بوسیله کشتی‌های ماهی‌گیری مجهز به رادار انجام می‌شود) معمول نشده است و تمام صیدها در کرانه دریا با قایق‌های چوبی بزرگ که به «نوح» معروف است انجام می‌گیرد و صیدها همگی به اصطلاح کرانه‌یی‌اند. این نوع صید سبب می‌شود که بیش از یک هشتم از کل سطح دریای خزر که به ایران تعلق دارد، مورد استفاده واقع نشود در واقع بهره‌برداری از دریای شمال هنوز به معنای واقعی صورت نمی‌گیرد. هم‌اکنون چهل و هشت صید گاه ثابت در تمام طول کرانه

بحر خزر بادم های ثابت در مسیر حرکت گله های ماهی مستقر است و ماهی ها هنگام عبور به دام می افتند .

ماهی فلس دار را معمولا در مسیر کوچشان صید می کنند ولی ماهی های غضروفی را در نقاطی به دام می اندازند که غذای آماده ای برای آنان مهیا باشد . فیل ماهی (ماهی خاویار) را معمولا در کرانه های منطقه گرگان و خلیج حسینقلی خان صید می کنند ، زیرا که به علت گرم بودن آب ، ماهی «کولمه» که غذای مناسبی است برای فیل ماهی در آنجا فراوان است .

در این اواخر معمولا ماهی را یخ زده به بازار عرضه می کنند ، زیرا ماهی تازه آمادگی بیشتری برای فاسد شدن دارد . این از یکطرف و از طرف دیگر چون امکان توزیع مستقیم ماهی از سر «پره» های ماهیگیری به بازار مهیا نیست ، این روش مقرون تر به صرفه است . ماهی بعد از انجماد کامل در سردخانه ها ، به وسیله کامیون های دارای سردخانه به بازار های فروش حمل می شود .

با یکی از صیادان صحبت کوتاهی می کنم : (علی طالب زاده)

— شما قبلا چه می کردید ؟
— من کارگر يك سماك بودم . (سماك — کسی است که ماهی را از صیاد پیش خرید می کند و صیاد بعثت بدهی در اختیار اوست)
— غیر از ماهی گیری چه کاری داشتید ؟

— معمولا تابستان ها پلاژداری می کردم
— وضع درآمدت چطور بود ؟
— خیلی خوب نبود برای این که هرچه در می آوردم می بایست به عنوان نرول به سماك بدهم .

— الان وضعیت چطور است ؟
— بهتر شده است . یعنی ما توی شرکت تعاونی عضو هستیم . هرچه ماهی بگیریم شرکت از ما می خرد . تازه ظرف بقیه سال هم می توانیم از شرکت وام بگیریم .
— الان غیر از ماهی گیری چه می کنی ؟
— پائیز زراعت می کنم ، اواخر پاییز و اوایل زمستان ماهی گیری می کنم . تابستان هم پلاژدارم .

— معمولا با چه ماهی می گیرید ؟
— می بینید دیگر ، ساليك (تور) است و قايق

— وسایل کارتان از پیش تا حال عوض نشده ؟

— نه ، جور دیگر هم نمی شود . تور است و قايق ... چیز دیگری لازم نیست .

— در هر تور معمولا چندتا ماهی هست ؟

— فرق می کند گاهی می شود صد تا گاهی هم تا بیست هزار ماهی ... از ماهی

كفال و آزاد و کپور و همه چی ...

از سال ۱۳۴۳ به بعد ماهی در بازار کمیاب شد و فقط در بازار های خصوصی با قیمت های خیلی گزاف به فروش می رسد . این ماهی ها نیز اغلب از طریق صید غیر مجاز (قاجاق) به بازار ها می رسد .

کمیاب ماهی در بازار معلول علت های دیگری غیر از تحدید صید بود :

الف — کوچ ماهی ها

که کوچ نیز به عواملی بستگی دارد :
۱ — عدم دسترسی به غذای کافی در بعضی از مناطق دریا .

گرچه رودخانه هایی که از کوه های البرز به دریای خزر می ریزند حاوی مقدار زیادی خوراك برای ماهی ها است ، مع الوصف در بعضی از مناطق ساحلی به علت ورود فاضل آب کارخانه ها ، این خوراك آلودگی هایی پیدا می کند و چه بسا ماهیانی که از این طریق تلف می شوند و آن ها که می مانند ، کوچیدن را بر اقامت ترجیح می دهند ، فاضل آب کارخانه ها دشمن اصلی تخم ماهی هاست و حتی ماهی های ریز که در اوان رشد هستند گاه غذای کافی به دست نمی آورند و از بین می روند .

۲ — تغییر شرایط :

با سرد یا گرم شدن زیاد از حد فضای زندگی ، ماهی ها ناگزیر از کوچ می شوند . (در این گونه موارد ماهی ها به قعر دریا کوچ می کنند .)

۳ — پیدا نکردن محل تخم ریزی :

بخاطر آلوده بودن رودخانه ها (به وسیله فاضل آب کارخانه ها یا سیلابی شدن رودخانه ها) ماهی ها محل مناسبی برای تخم ریزی پیدا نمی کنند . از این رو برای یافتن يك محل با شرایط مناسب مجبور به کوچ کردن می شوند . اساسی ترین علت کوچ ماهی ها نیز همین است . ناگفته نماند که در این گونه کوچ های دسته جمعی تعداد زیادی از ماهی ها قبل از آن که موفق به همراهی با گله ماهی ها باشند تلف می شوند .

ب — از بین رفتن تخم ها :

يك ماهی آزاد نسبت به هر كيلو وزنش ۱۵۰۰ تخم می ریزد و ماهی سفید هربار بین پانصد تا ششصد هزار تخم می ریزد . اگر از این تخم ها حتی یکدهم هم به ثمر برسد ، دریا از ماهی پر خواهد شد . ولی همان طور که اشاره شد مقدار خیلی زیادی از این تخم ها از طریق خورده شدن به وسیله ماهی های نر ، یا حمله قارچ ها و یا بدست نیابورن فضای مناسب برای رشد و خوب تکانه نشدن تخم ها و مردن تخم ها در مراحل اولیه ، از بین می روند .

ج — صید بی رویه و غیر منطقی :

۱ — صید بی رویه صیادان غیر مجاز که غیر از صید اغلب مشاغل دیگری هم داشته و

دارند و در فصل صید نیز بکار ماهی گیری می پردازند ، يك خطر جدی به شمار می آید . ولی چون بازار ماهی گرم است و ماهی سفید به وفور و با قیمت های ارزان در بازار یافت نمی شود صیادان غیر مجاز سعی می کنند که هرچه بیشتر ماهی بگیرند . اولین تصویری که يك ایرانی ساکن مرکز و شمال ایران از ماهی دارد ، ماهی سفید است . گرچه ماهی های دریا های جنوب (خلیج فارس و بحر عمان) نیز به خاطر داشتن چگونگی های ویژه در این اواخر مورد توجه قرار گرفته اند مع الوصف به نظر می رسد که هیچ ماهی بی نمی تواند جای ماهی سفید را بگیرد ، و وقتی صحبت از ماهی است ، ماهی سفید مورد نظر است .

۲ — در گذشته صید بیشتر در رودخانه ها انجام می شد . این کار هنگام بهار هر سال که ماهی ها برای تخم ریزی به رودخانه های آب شیرین می رفتند ، انجام می شد . صیاد ها معمولا در فاصله بین محل تخم ریزی تا مصب رودخانه بندهایی می بستند و ماهی ها را بعد از تخم ریزی و اغلب حتی قبل از تخم ریزی صید می کردند و در حقیقت او را از ساده ترین حقوق يك ذیروح که تولید مثل و بقای نسل باشد ، محروم می کردند ، در این میان شیلات از دو جهت متضرر می شد ، انقراض نسل ماهی ها و دیگر عدم توزیع صحیح ماهی در بازار . بعد از ممنوع شدن صید آزاد ، اجازه تخم ریزی بطور آزاد و طبیعی به ماهی ها

داده شد. گرچه تا این زمان نیز يك قوه اجرایی که بتواند کنترل دقیقی به عمل بیاورد و از صید غیر مجاز ممانعت کند وجود ندارد با اینهمه محدودیت صید سبب گرانی ماهی در بازار گردید زیرا میزان عرضه ماهی به بازارها به نسبت زیادی پایین آمد. در سال ۱۳۴۶ با قانون مجازات صید غیر مجاز بهره برداری از دریا هم برای صید ماهی محدودتر گردید و تنها به صیادانی اجازه صید داده شد که رسماً عضو یکی از چهار شرکت تعاونی صیادان باشند. پیش از این در زمستان و بهار هر سال، هرزارع و کاسب و پلاژداری می توانست با ایجاد بندها در رودخانه و انداختن تور در کنار دریا ماهی صید کند.

صید در دریای خزر اکنون به میزان زیادی محدود گردیده است زیرا صید آزاد در گذشته لطمات زیادی به بقای نسل ماهی ها وارد کرده بود. در حقیقت بعد از ملی شدن شیلات، میزان بهره برداری از دریای شمال به شدت رو به تزاید گذاشت و هدف تنها بهره برداری بود و تامین يك محل درآمد، بی آن که به بقای این منبع عظیم طبیعی توجهی بشود. این وضع هم چنان ادامه داشت تا آن که خطر انهدام نسل ماهی های دریای خزر بصورت جدی مطرح شد و هیئت وزیران صید آزاد را در سال ۱۳۴۳ ممنوع اعلام کرد.

گذشته از این عوامل، در سال گذشته به علت سرمای شدید و کولاکهای خطرناک،

میزان بهره برداری از دریای خزر به میزان قابل ملاحظه یی پایین آمد و در میان کلیه صید های انجام شده، ماهی های فلس دار رقم بسیار اندکی را تشکیل می داد. در سال گذشته جمعا سه هزار تن ماهی فلس دار صید شد که در بازار های تهران و شهر های شمالی توزیع گردید. فصل تخم ریزی نیز امسال به تعویق افتاد. زیرا که ماهی برای تخم ریزی به محل های نسبتاً گرم نیازمند است ولی چون حتی در بهار امسال رودخانه ها اغلب یخ زده بود، تخم ریزی ماهی ها به اواسط اردیبهشت ماه موکول شد از همین رو شیلات ایران به صیادان تا آخر فروردین ماه اجازه صید داده است تا شاید بتوانند ضرر های ناشی از قلت صید سال گذشته را جبران کنند.

دریای خزر از نظر تنوع ماهی ها و انواع دیگر آبریان دارای موقعیت خوبی است. این دریاچه ۱۴۸ نوع ماهی اعم از غضروفی و فلس دار دارد و غیر از آن حدود ۶۰ نوع آبریان دیگر در آن پیدا می شوند. جالب اینجاست که تمام ماهی ها و آبریان دریاچه خزر شناخته شده هستند.

از انواع معروف ماهی های غضروفی دریاچه خزر می توان از: ازون برون، تاسماهی، شپ، فیل ماهی و از ماهی های فلس دار از ریزه کولی «کیلکا»، ماهی آزاد، ماهی سفید، ماهی کولمه، ماهی سیم، ماهی سوف، کپور و کفال، یاد کرد. ماهی آزاد که از انواع خوش گوشت

ماهی ها و بسیار حساس و ظریف است و به علت صید نا معقول و مداوم نسل آن نزدیک به انهدام بود. این ماهی به محض ایجاد کوچکترین خلل در فضای زندگی و نا مناسب شدن شرایط یا کوچ می کند و یا از بین می رود.

گوشت ماهی های غضروفی در ایران هواخواه چندانی ندارد. از این رو گوشت این ماهی ها بیشتر به کشورهای اروپایی و امریکایی و مخصوصاً به اتحاد جماهیر شوروی صادر می شود، (در حدود ۲۰۰ تن در سال).

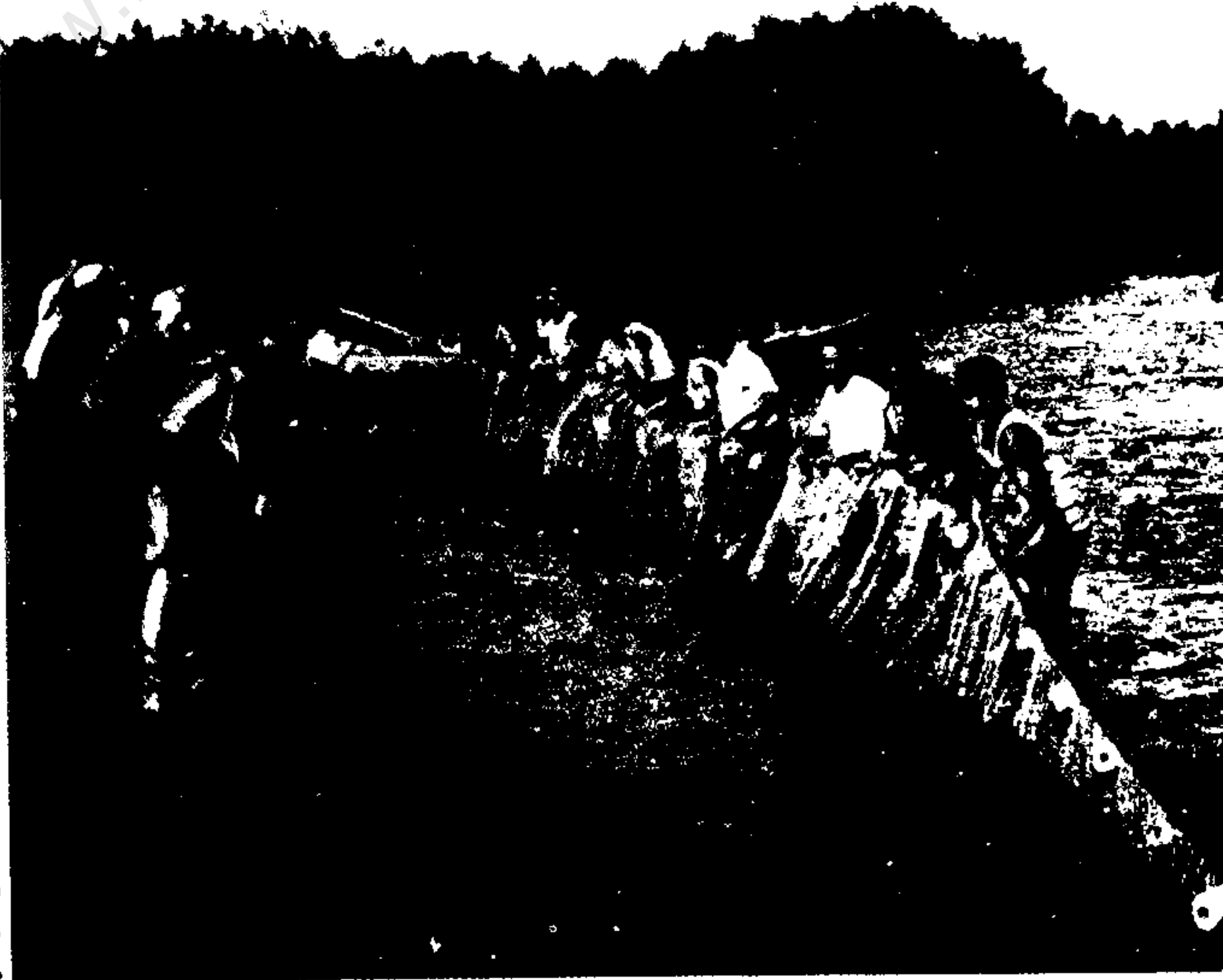
خاویار ایران که به مروارید سیاه معروف است، در اروپا و امریکا خواستاران زیادی دارد و صدور آن به کشورهای امریکایی و اروپایی و اتحاد جماهیر شوروی یکی از اقلام نسبتاً درشت صادرات ایران را تشکیل می دهد.

خاویار ایران گرچه در بازار های داخله هم به فروش می رسد ولی میزان آن چندان چشم گیر نیست. در حال حاضر سالانه ۱۷۰ تا ۲۰۰ تن خاویار صادر می شود و در حدود ۵۰ تا ۶۰ تن در داخل کشور مصرف می شود برای جلوگیری از انهدام قطعی نسل ماهی ها، روش اساسی تکثیر ماهی ها به طور مصنوعی است.

با اجرای طرح سدسنگر، در نظر است در دریاچه آن ماهی های غضروفی به طور مصنوعی تکثیر شوند. با اجرای این طرح شیلات قادر است سالانه تا ۵ میلیون تن ماهی غضروفی تولید کند. البته این ماهی ها بعد از ۱۲ سال می توانند مورد بهره برداری قرار گیرند. از این دریاچه ضمناً به منظور تکثیر ماهی های فلس دار نیز استفاده خواهد شد و دریاچه قادر خواهد بود سالانه در حدود ۳۰ هزار تن ماهی فلس دار تولید کند. گذشته از این طرح کارگاههای دیگری در مصب رودخانه های مهمی که به دریاچه خزر می ریزند برای تکثیر ماهی فلس دار و مخصوصاً ماهی سفید ساخته خواهد شد.

در سال جاری شیلات حدود ۲۰۰ هزار ماهی آزاد که طولشان در حدود ۱۵ سانتیمتر خواهد بود در دریا رها می کند. این ماهی ها برای تعیین مسیر کوچ و ضمناً برای شناخت دقیق نوع زندگی علامت گذاری می شوند. در این مورد قرارداد های بین المللی وجود دارد که اولاً از این ماهی ها تا وقتی که به سن بهره برداری نرسیده اند، استفاده نشود و در ثانی علایم را با ذکر دقیق محل صید به آزمایشگاه شیلات برگردانند. اخیراً يك نوع ماهی علف خوار بنام «آمور سفید» از شوروی خریداری شده است که بوسیله آن می توانند از مرداب پهلوی به منظور تکثیر ماهی ها استفاده کنند. این نوع ماهی در سال ۱۹۵۶ از شرق دور (رودخانه آمور) به دریای خزر حمل گردید و در آن بومی شد.

صفحه پنجاه و نهم

چقدر خر جمون میشه؟

داستان
از : زهرا ستایش

تو حیاط نشسته بودم. فردا آخرین امتحانم تموم می‌شد. اگر تجدید نمی‌شدم بعد از این منم دیپلمه شناخته می‌شدم مادرم لباسهایی را که شسته از روی طناب رخت جمع کرد. به عالمه لباس شسته بود. ضمن درس افکار زیادی به مغزم هجوم می‌آوردن، فکر امتحان فردا، فکر پرویز، فکر آینده‌ام و هزار مسائل دیگر. باخودم فکر کردم این ساعات واقعا گرانبها هستند نباید فرصت را از دست داد مگر تا ساعت ۸ فردا صبح که آخرین امتحان شروع می‌شد چقدر وقت باقیست؟

همه امتحاناتم خوب شده بودند این یکی هم اگر خوب می‌شد من دیگر از مدرسه فارغ می‌شدم. شاید با پرویز عروسی می‌کردم و شاید می‌شدم معلم و شاید هم به مدتی توخونه می‌موندم و شاید هم سرنوشت فکر دیگری برایم کرده بود. پدر و مادرم عقیده داشتند که معلم بشوم، گرچه خودم چندان علاقه‌ای نداشتم مادر لباسها را جمع کرد و رفت تو اطاق.

بعد از اینکه برای بار دوم کتابم را دوره کردم دوباره از اول شروع کردم بخواندن اما ترجیح دادم بروم پیش مادر شاید راجع به پرویز چیزی بگه.

آخه مادرها وقتیکه می‌خواهند مادر زن بشوند قیافه بخصوصی پیدا می‌کنند، حالتی مثل تردید و دو دلی بخودشان میگیرند. نمی‌دانم شاید هم من اینجور فکر می‌کنم اما مادر من از حالا شورش را در آورده بود. داشتم با ناخنهایم که تازه بلند شده بود ورمی‌رفتم (آخه تو مدرسه نمی‌گذاشتن ناخن بلند داشته باشیم) مادر یکی یکی لباسها را زیر و رو و نو و کهنه می‌کرد.

«زری این لباس خیلی از تنت کوچك شده بدش به پوری».

من از این پیراهن آبی رنگ خیلی خوشم می‌آمد. اما چاره‌ای نبود.

سرم زیر بود بظاهر داشتم مطالعه می‌کردم اما منتظر بودم مادر راجع به پرویز حرفی بزند اما مثل اینکه چنین خیالی نداشتم.

دوباره خودم را مشغول کردم که یکدفعه مادر رشته افکارم را پاره کرد :

زری

هوم چیه ؟

میگم که ... هیچی ، درست را بخون

چیه مادر ؟

هیچی یادم رفت چی می‌خواستم بگم.

صدای برادر کوچکم از توی حیاط بلند

شد که می‌گفت:

چرا کلید دوچرخه منو قایم کردید . مگه اینو نخریدید که سوار بشوم . پس چرا قفلش می کنید ؟

گفتم : « مادر چرا اذیتش می کنید . بهش بدید تا بره بازی او که دیگر امتحان ندازه درسهایش تموم شد . »

— تو نمیدونی تو کسوجه با بچه ها چه الم شنگه ای پیامی کنه سروصدای همه همسایه ها را درمیاره .

« پس چرا برایش خریدید ؟ »

من نخریدم بابات خرید .

« فرق نمی کنه »

اما برادرم مثل اینکه چیز جالبی توجهش را جلب کرده باشد رفت و هرچه صدایش کردم که بیاد و کلید دوچرخه اش را بگیره نبودش .

دوباره سکوت برقرار شد و مادر لباس هایی را که به دوختن احتیاج داشت کنار گذاشت .

— میگم زری

چیه ؟

می خواستم بهت بگم اگه من و پدرت تابستان بخواهیم یه سری بریم مشهد تو حاضری مواظب بچه ها باشی ؟ یکیشون را خودمان می بریم .

ما چهار تا بچه بودیم که من از همه بزرگتر بودم دوباره ویه خواهر کوچولو داشتم لابد می خواستند دوتا پسرهای شیطان را پیش من بگذارند و خواهر کوچکم را همراهشون ببرن .

گفتم : « اشکالی نداره اما من شاید ... »

— شاید چی ؟

« آخه موقعیکه امتحانم تموم شد وضعیت من معلوم نیست . شما هم می خواهید برید مشهد . »

می خواستم کم کم مادر را وادار به گفتگو درباره پرویز بکنم ، اما مثل اینکه متوجه نبود منظور من چیه ؟

چون بلافاصله گفت : بنظر تو چقدر خرجمون میشه تا بریم و برگردیم .

گفتم : « تا چقدر بخواهید خرج کنید همه جور مشهد رفتن داریم . می خواهید گدا بازی در آرید یا اعیان بازی ؟ »

مادر خنده اش گرفت .

— خوب معمولی دیگر .

من اصلا سؤال نکردم چرا مرا نمی برید ؟ و مادر هم حرفی نزد .

پس بهتر بود چیزی نپرسم . چون اول بار که من مشهد را دیده بودم کلاس هشتم بودم و دیگه بهتر بود تو تهران بمونم .

باز هم دلم می خواست موضوع من و پرویز به میان کشیده بشود . خوشبختانه مادر خودش شروع کرد به سؤال درباره پرویز . — راستی زری این پسر ... پرویز را میگم چند سالشه ؟

خودم را برای جواب آماده کردم تا هرچه که دلش میخواد بپرسد می خواستم بسؤالات مادر جواب کامل بدهم .

« متولد ۱۳۲۱ است . درست ۱۸ تیر ۲۷ سالش تموم میشه .

خوب پس تو تاریخ تولدش را هم میدونی .

« باشیطنت گفتم : ای ... شاید . »

البته می خواستم مادر زیاد احساس نکنه من تا چه اندازه به جزئیات زندگی پرویز علاقه مندم اما چه می شود کرد شاید ۱۸ تیر یکدفعه از ذهنم پرید بیرون و شاید هم توی ذهنم ناخود آگاه در فکر کادوئی بودم که پنهان از پدر و مادر تا یکماه دیگر که جشن تولدش بود بهش هدیه کنم .

— خوب آلاں سپاهیه ؟

آره مادر .

— ببینم سپاهیه چیه ؟ دانش ؟

نه سپاهی بهداشت . دکتره دیگه .

برای مادر بیشتر توضیح دادم که وضع پرویز به چه ترتیب خواهد شد و او چگونه خواهد توانست من و یا هر دختر دیگری را که زنش بشویم خوشبخت کند . کم کم داشت غروب می شد . مادر دوباره رفت تو حیاط « لوله » آب را برداشت و گلهای باغچه را آب داد .

موزائیک های حیاط را شست و رفت تو آشپزخانه سماور را آورد کنار قالیچه تو حیاط گذاشت .

آخه کم کم بابا از شرکت می آمد و بایستی مادر برایش جای درست کند .

اصولا پدر و مادر من آدمهای بسیار خونسردی بودند و نسبت بهم خیلی مهربان من گاهی فکر می کردم اگر منم ازدواج کنم آیا تا چندین سال همین احساس را بشوهرم خواهم داشت و گاه تردید می کردم . کم کم سروکله بابا پیدا شد با دوتا پاکت میوه ، من و دوتا برادرم عجله داشتیم تا هر کدام زودتر میوه را از دست بابا بگیریم و بالاخره من موفق شدم ، هردو را از بغل بابا قاپیدم .

— یکیش انگور — یکیش سیب .

بلافاصله یکی را گاز زدم . یه دفعه بابا که داشت می رفت تو اطاق لباسهایش را در بیاورد . منو دید که سیب نشسته را گاز

می زنم .

گفت : بابا جون سیب نشسته می خوری ؟ خوبه که از بهداشت یه چیزای میدونی خنده ام گرفت و جلو بابا خجل شدم . راستی چقدر شکمو .

شام خورده شد و من دوباره کتابم را برداشتم و رفتم اونطرف حیاط تا دوباره مشغول مطالعه بشوم . اما با هر صفحه ای که می خواندم حواسم بیشتر پرت می شد و عجیب بود که لحظه به لحظه یاد پرویز ذهنم را مغشوش می کرد . همین دیروز عصر نامه اش برای سیما آمده بود و نوشته بود که اگر من اجازه بدهم برایم نامه ای بنویسد .

سیما دوست صمیمی من بود و یکی از همکلاسیهای بود که از کلاس هفتم با هم دوست شده بودیم و پرویز هم برادرش بود . درواقع می خواستم زن برادر دوستم بشوم . بابا و مامان هرشب بعد از شام عادت داشتند باهم حرف بزنند .

نمی دانستم که صحبت امشبشون راجع به چیه ؟ نزدیک هم نشسته بودند بطوریکه حرفهایشان را من اصلا نمی شنیدم . بچه ها هم که رفته بودند بخوابند دیدم بابا یک صفحه کاغذ از جزوه طبیعی من که همان نزدیکها بود جدا کرد و یه خودکار از جیبش بیرون آورد .

من بظاهر داشتم در سهایم را مرور می کردم اما در واقع حواسم بحركات آنها بود مادر یواش یواش چیزهایی می گفت و بابا یادداشت می کرد و گاهی خود بابا چیزی اضافه می کرد و می نوشت .

مادر گاه گاهی زیر چشمی مرا نگاه می کرد .

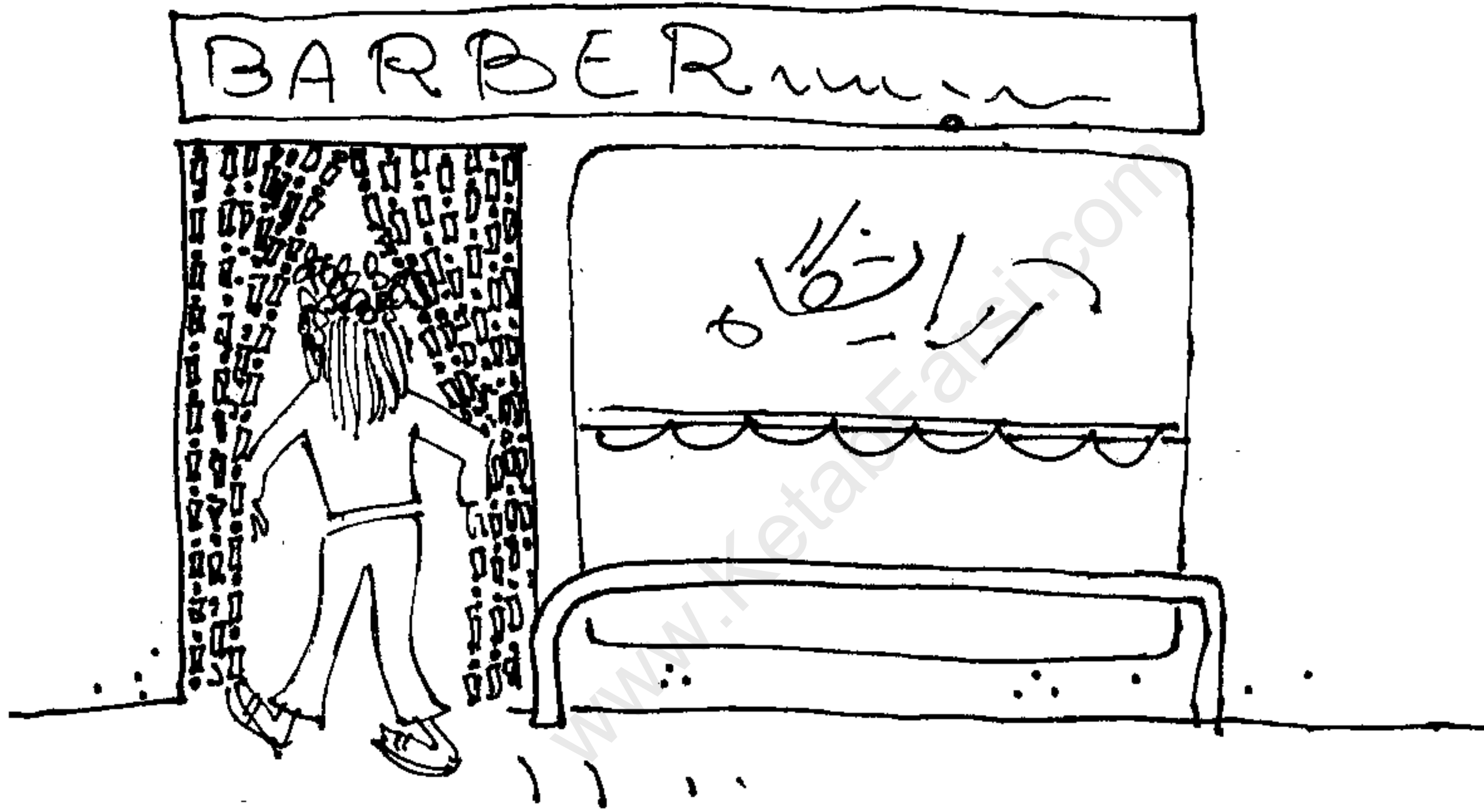
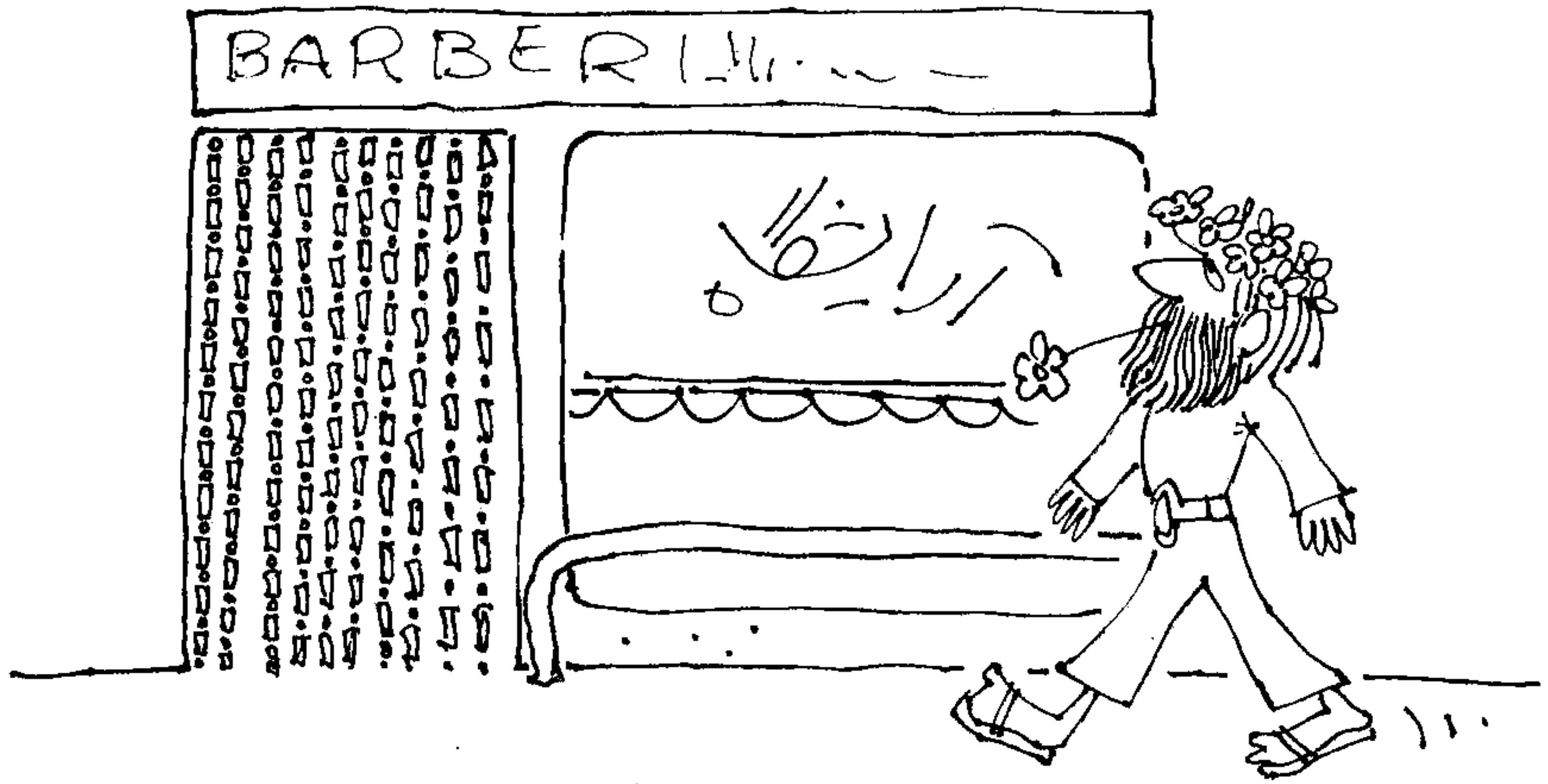
شك نداشتم که راجع بمن صحبت می کنند و حتما می خواهند صورت جهیزیه مرا که ممکن است تا چند ماه دیگر تهیه شود حساب کنند . می نوشتند می خط زدند . کم کم ساعت به ۱۲:۰۵ رسیده بود . من حتی نتوانسته بودم پنج صفحه حسابی دوره کنم . هر سه تایمان گنج خواب بودیم .

حسابهایشان تمام شد و من دیدم که بابا بلند شد می خواست خودکارش را توجیبش بگذارد .

دوتا گوشه هایم را تیز کردم تا که یک کلمه بشنوم و بالاخره شنیدم .

بابا بمادر گفت :

درست ۹۵۰ تومان خرج بر میداره تا بریم مشهد و برگردیم .

از دامنه های زیبای جبال زاگرس رودخانه ای جریان می گیرد که بانام قزل اوزن راه پرفراز و نشیبی را تا منتهاالیه قسمت جنوبی شهرستان رشت طی می کند و در نزدیکی شهری کوچک و کوهپایه بنام منجیل با رودخانه شاهرود که سرچشمه اش کوههای الموت است همبستر گشته سپیدرود پرخیز و برکت را تشکیل می دهد.

درست در محل برخورد این دو رودخانه، سد شهبانو فرح باهمه عظمتش جلوه گراست. دریاچه این سد به مساحت ۵۶ میلیون متر مربع تابلوی زیبا و بدیعی ترسیم کرده که بی اختیار بیننده را بتماشا و تحسین وامی دارد.

سپید رود که می توان آنرا در شمار شاهکارهای ساختمانی و سد سازی جهان دانست علاوه بر داشتن این دریاچه دل انگیز و آرام که يك منبع کافی و مطمئن برای آبیاری ۲۴۰۰۰۰ هکتار اراضی زیر کشت دشت گیلان است نیروگاه برقی نیز متشکل از ۵ واحد ۱۷۵۰۰ کیلوواتی دارد که سالیانه حدود ۴۰۰ تا ۴۵۰ میلیون کیلووات ساعت برق تهیه و تولید مینماید. نیروی تولید شده نه تنها کلیه احتیاجات برقی سراسر گیلان را تأمین می کند بلکه از طریق خط فشار قوی منجیل - تهران عامل مؤثری برای تقویت برق تهران است، همچنین قدرت لازم را برای پمپاژ و استفاده از آبهای زیرزمینی جهت آبیاری دشت قزوین منتقل مینماید در زمینه آبیاری نیز باید گفت که تا قبل از ساختمان سد شهبانو فرح زمانی بعلا خشکسالی و کمبود آب و گاهی دیگر بسبب سیلابهای خانمان برانداز محصول کشتزارهای دشت زرخیز گیلان براه فنا می رفت و خسارات فراوانی بجای می گذارد ولی سد سفیدرود با تنظیم شبکه آبیاری و جلوگیری از قدرت تخریبی رودخانه در مواقع طغیان به احیای اراضی کشاورزی و جلوگیری از سوخت محصول شتافت و با وجود آوردن کشتزارهای جدید بویژه در دلتای سفیدرود میلیونها ریال مستقیماً بدراآمد کشاورزان و در نتیجه بدراآمد ملی افزود.

شاید اگر سد سپیدرود همچنان استوار و محکم برجای نبود جریان سیلابهای عظمی که از اسفند ماه سال ۱۳۴۷ تا خرداد ماه سال ۱۳۴۸ بطول انجامید و بنام سیل های هزار ساله معروف شد خانمان گیلانیان را برباد می داد.

دبی لحظه ای آب در زمان سیلاب ۴۲۰۰ متر مکعب در هر ثانیه بود که سد سپیدرود پس از ممانعت از هجوم آب، هزار هزار آنرا رد کرد و باتمام قدرت از هر گونه تخریب و خسارتی جلوگیری نمود.

در فاصله ۳۵ کیلومتری این سد، سد دیگری جلوه گر است که «تاریک» نام دارد و اولین آبگیر از شبکه سد شهبانو فرح می باشد، این سد قسمتی از آب رها شده از مخزن سد سپیدرود را در تونل آب برفومن

که ۱۶۶۴۰ متر طول دارد منحرف ساخته توسط کانال فومن بطول ۵۱ کیلومتر به مصرف اراضی فومنات می رساند. کانال فومن قادر به آبیاری بیش از ۶۰۰۰۰ هکتار اراضی تحت کشت دشت فومنات می باشد.

وبالاخره در فاصله ۶۰ کیلومتری پایاب سد سفیدرود سد دیگری ساخته شده است که از آن دو کانال در جهت راست و چپ منشعب می شود. کانال سمت راست بطول ۱۹ کیلو متر اراضی زیر کشت درلنگرود، سیاهگل و لاهیجان را آبیاری می کند و کانال سمت چپ بطول ۲۵ کیلومتر ضمن عبور در جهت غرب گیلان، مساحتی در حدود ۲۵۰۰۰ هکتار بیشه زار را سیراب می نماید. این سد را «سنگر» نام نهاده اند.

فعالیت تولیدی دشتی که سفیدرود بر آن مسلط است

رسوبات رودخانه سفیدرود دشتی را تشکیل داده است که گیلانش می خوانند این دشت رادریای خزر در شمال و جبال البرز در جنوب دربر گرفته و رودخانه سفیدرود چونان جریانی از ثروت و برکت بر آن مسلط است گرچه مساحت این منطقه ۳۰۷۰ کیلومتر مربع یعنی فقط هشت درصد مساحت کل استان گیلان است ولی با ۸۳۵۰۰۰ نفر جمعیت، ۴۷٪ اهالی استان در آن متمرکزند آب سفیدرود، حاصلخیزی خاک، و آب و هوای خاص دشت گیلان علت این تراکم فوق العاده جمعیت یعنی ۲۷۲ نفر در هر کیلومتر مربع است.

فعالیت تولیدی دشت گیلان منحصراً وابسته به کشاورزی است و نقش بدون رقیب آن در منطقه کاملاً چشم گیر می باشد. ولی ماقبل از بررسی این مهم، یکی از منابع درآمد ملی را که سفیدرود سبب ساز آنست مورد بحث قرار می دهیم:

گنجی که روبیکاهش نهاده
سفیدرود گنجی است که در دل خود مروارید سیاه پنهان دارد. مرواریدی که رقم مهمی از صادرات کشور ایران را تشکیل می دهد. این مروارید خاویاری است که از ماهی استرایا استروژن گرفته می شود و در دنیا تاکنون رقیبی برای آن شناخته نشده است. حتی خاویار ماهیهای سواحل شوروی یا آنکه از همین نوع است مرغوبیت نوع ایرانی آنرا ندارد. محل صید این ماهی فقط مصب رودخانه سفیدرود است و زاد و ولدش نیز در سفیدرود.

متأسفانه طی سالهای اخیر ذخیره این گنج روبیکاهش نهاده و این ثروت ملی بفقر گرائیده است بطوریکه از ۴۰ تن محصول سالیانه خاویار (فقط از سفیدرود) اکنون حتی يك تن خاویار نیز بدست نمی آید. عوامل زیر روشنگر علل کمبود ماهی، خاصه ماهی استروژن است:

۱ - تغییر شرایط شیمیائی آب - در گذشته گل آلود بودن آب سفیدرود در حفظ

تخمکهای ماهی نقش مؤثری داشت چون هنگام تخم ریزی ماهی ها، دور تخمکهای ماهی را لایه ای از گل می پوشاند که آنها را از طعمه آبیهای مختلف درامان نگه میداشت ولی در چند سال اخیر بابتن سدهای متعدد برای بهبود وضع آبیاری و کشاورزی، گل آب درته دریاچه این سدها ته نشین می شود و شفافیت آب سبب از دست دادن مصونیت تخمکهای ماهی می گردد.

۲ - ایجاد تأسیسات زراعی و آبیاری -

ایجاد پمپهای آبیاری نیز زیان قابل توجهی به این منبع درآمد ملی زده است. بطوریکه تاکنون مقدار زیادی بچه ماهی و تخمک بوسیله پمپ به مزارع کشیده شده تا حدیکه گاهی يك مزرعه مالامال از بچه ماهی و تخم ماهی شده است. چندی پیش دریك قطعه زمین زراعتی که مدت شش ماه آب بدون انقطاع در آن جاری بود این بچه ماهیها و تخمکها تبدیل به ماهی های سهالی چهارماهه گشتند که پس از اطلاع صاحب زمین بداره شیلات، تعدادی از آنها بوسیله مأمورین این اداره نجات یافته بدریا ریخته شدند.

۳ - مبارزه با پشه مالاریا - قبل از ریشه کن کردن مالاریا در گیلان پشه مالاریا يك غذای کافی و باب میل برای ماهی ها بود ولی پس از این مبارزه علاوه بر از بین رفتن پشه ها، سموم بکار برده شده نیز در کمبود ماهی اثر گذاشت و یکی دیگر از علل انهدام این منبع درآمد گردید.

۴ - صید بی رویه - در مراحل نهائی علل کمبود ماهی می توانیم صید بی رویه را نیز نام ببریم. تاکنون اداره شیلات برای رفع این مشکل اقداماتی انجام داده که متأسفانه قوانین نارسا، منطقه وسیع، و نیروی انتظامی کم باعث شده است تا نتیجه این اقدامات درخشان نباشد.

مشکل دیگری که مأمورین شیلات همیشه با آن روبرو بوده اند مبارزه با قاچاقچیان ماهی است.

اما از طرف دیگر اداره شیلات در زمینه علاج کمبود ماهی دست با اقداماتی زده است که ایجاد کارگاهی بزرگ برای پرورش ماهی از آن جمله است. چون وقتی ماهی بصورت لارو (تخم ماهی در کیست) باشد تلفاتش در دریا زیاد است بطوریکه ممکن است از هر ۱۵۰ میلیون لارو ماهی فقط ۱۵ هزار لارو به ماهی تبدیل بشود. ولی هرگاه این لاروها را در استخرهای مخصوص پرورش دهند تا ماهی دو یاسه ماهه شده و سپس آنرا به دریا رها سازند از هر هزار لارو ۱۵ تا ۲۰ لارو بازده خواهد داشت.

وسعت کل کارگاه ۱۳۱ هکتار است و استخرهای پرورش ماهی آن در مساحتی حدود ۷۶ هکتار ساخته شده است آب این استخرها بوسیله پمپاژ از سفیدرود تأمین می شود.

کلیه تجهیزات کارگاه از قبیل ماشین

آلات و غیره از شوروی خریداری شده و نصب آنها در حال اتمام است. قسمتی از این استخرها در فروردین ماه سال ۱۳۴۹ قابل بهره‌برداری خواهد شد. استخر بزرگی نیز در کارگاه برای فراهم آوردن مواد غذایی بچه ماهی‌ها از قبیل خاکشیر و کرم‌ها در نظر گرفته شده است.

اغلب کارکنان کارگاه دوره‌های مختلف شیلات را در کشور اتحاد جماهیر شوروی دیده‌اند و با استفاده از تجربیاتشان در کارگاه بخدمت مشغول خواهند شد. دوازده نفر دانشجو نیز در رشته ماهی‌شناسی در شوروی به تحصیل اشتغال دارند که پس از پایان دوره تحصیلشان در آزمایشگاه کارگاه از وجود آنها استفاده خواهد شد.

این کارگاه از محل اعتبارات سازمان برنامه و براساس قرارداد همکاریهای فنی و اقتصادی ایران و شوروی با کمک کارشناسان شوروی در کنار سد سنگر بنا شده است و استعداد پرورش ۳۵ تا ۴۰ میلیون بچه ماهی استروژن را دارد.

بازده اقتصادی چنین طرحی سالیانه ۱۲۰ تن خاویار و ۱۲۰۰ تن گوشت ماهی خواهد بود.

ضمناً اداره شیلات در قراردادهای پنج ساله اخیر از راه بالا بردن قیمت خاویار و ماهی صادراتی در حدود ۲۵ میلیون تومان بدراآمد ملی کشور افزوده است و امید می‌رود با بالا بردن تدریجی آن در سالهای آتی

تاحدودی جبران رکود گذشته را بنماید. دشت گیلان در انحصار کشاورزی با امکانات وسیعی که دشت گیلان در زمینه کشاورزی، توسعه جنگل و صنایع چوب‌بری دارا می‌باشد ضرورت توجه بیشتری به این مسائل توجیه می‌شود خصوصاً که فعالیت اهالی این دشت حاصلخیز و پربرکت کاملاً تحت الشعاع کشاورزی است.

دشت گیلان از شرق بغرب بر حسب وابستگی به تأسیسات اصلی آبیاری به سه منطقه کشاورزی زیر تقسیم شده است.

۱ - فومنات با مساحت ۹۵۲۹۰ هکتار که کانال فومن بر آن مشرف می‌باشد.

۲ - ساحل چپ سفید رود با مساحت ۱۲۷۸۴۰ هکتار که کانال ساحل چپ سنگر بآن آبرسانی می‌کند.

۳ - ساحل راست سفید رود با مساحت ۸۴۶۰۰ هکتار که کانال ساحل راست سنگر آب مورد نیازش را تأمین می‌نماید.

در حال حاضر بامهار کردن سفید رود امکان تهیه 1600×10^6 متر مکعب آب در سال برای این محدوده فراهم است.

در حدود $\frac{2}{3}$ از ۲۴۰۰۰۰ هکتار

مساحت قابل استفاده برای کشاورزان دشت گیلان زیر کشت نباتات مختلف قرار دارد و بقیه از بیشه‌زارها، جنگلها، آب‌بندها و مراتع تشکیل شده است.

با اصلاحات فنی و تغییر نوع کشت که

در جریان ده سال اخیر بعمل آمده بطور متوسط بازدهی زمین در هر هکتار ۱۵٪ افزایش یافته است.

کاوشهای جامعه‌شناسی روشنگر این مطلب است که کشاورز گیلانی برای پیشرفت آمادگی فوق‌العاده دارد و نوآوریهای کشاورزی را، از قبیل بهبود نوع محصول، مصرف کود شیمیائی و مکانیزه کردن کشاورزی پذیرفته است.

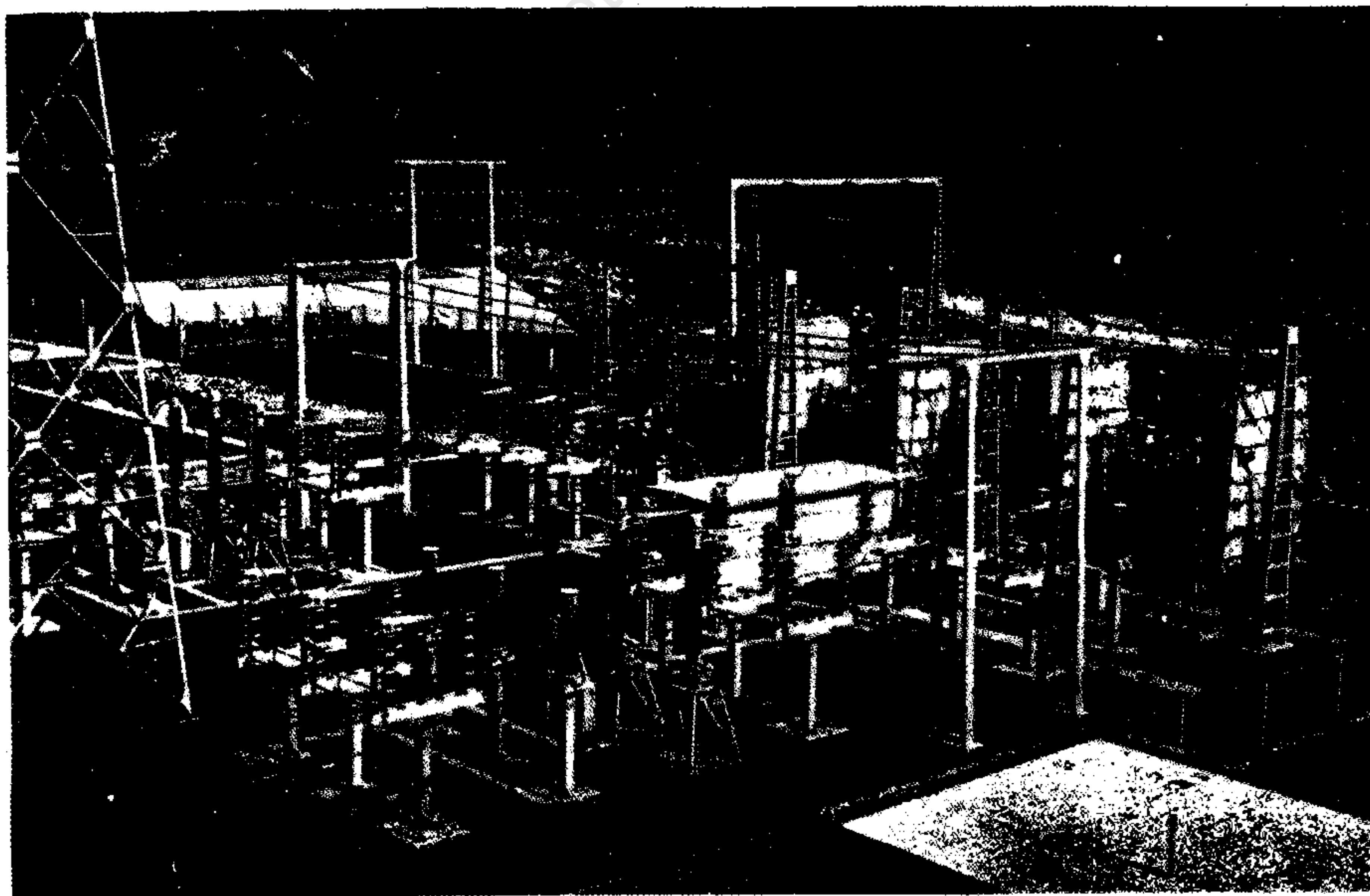
البته باید در نظر داشت که دشت گیلان بسبب داشتن شرایط خاص آب و هوائی و نیز رایج بودن آبیاری از قدیم نمی‌تواند جز از طریق ماشینی کردن کشاورزی (یعنی تقلیل مشاغل کشاورزی) امید به پیشرفتهای بزرگ در امر کشاورزی داشته باشد و بهمین دلیل است که باید مسئله صنعتی کردن دشت گیلان هرچه زودتر مورد توجه و بررسی بیشتر قرار بگیرد تا جمعیت فعالیکه بعزت مکانیزه شدن کشاورزی بیکار می‌شوند جذب صنعت گردند.

برنج حاکم است

جنبه بارز کشاورزی در دشت گیلان تفوق

برنج است که عملاً $\frac{2}{3}$ مساحت زیر کشت را پوشانیده است. هر هکتار مساحت زیر کشت برنج ۲ تن بازده دارد.

باز کشت ناپذیری کشت برنج بسایر کشتهای علاوه بر شیوه خاص آبیاری و نیز با صرفه بودنش، بخاطر بازار مطمئن آنست

پست فشار قوی سد سفید رود

که از گروههای مختلف خریدار تشکیل شده و آهنگ افزایش تقاضایش بسیار مناسب است و بالاخره بدین دلیل که در اغلب موارد، برنج ایفاگر نقش پولدرگرفتن وام و پرداخت آن می باشد.

یا آنکه دردشت گیلان انواع مختلف برنج کشت می شود فقط دو نوع آن از نظر اقتصادی قابل اهمیت است.

۱- برنج صدری که برای بازار داخلی تولید می شود.

علاقه مردم ایران به این نوع برنج باندازه ای زیاد است که انواع برنج خارجی با کیفیت مشابه، ولی باطعم و ظاهر مختلف با وجودیکه به قیمت خیلی ارزاتر عرضه می شود حتی در میان مردم طبقه متوسط خریدار ندارد.

۲- برنج چمپا که بیشتر جنبه خود مصرفی دارد و گاهی نیز برای صدور از آن استفاده می شود.

محل کشت این برنج بیشتر در فومنات است. پس از بهره برداری از کانال فومن بعلت رسیدن آب کافی به این منطقه علاوه بر اینکه سی درصد سوخت همه ساله محصول که بعلت بی آبی از بین می رفت جبران شد بازده واحد سطح نیز افزایش یافت. ولی متاسفانه گرچه تولید بالا رفت ولی بعلت نارسائی تقاضا، قیمت برنج چمپا ۱۴٪ تا ۳۲٪ کاهش یافت. علت آن عدم صدور برنج چمپا در سال ۱۳۴۸ بروسه شوروی و شیخ

نشین های عربی بود.

در گذشته با شوروی معامله پایاپای انجام می گرفت باین ترتیب که در مقابل صدور برنج چمپا، از آن کشور کود شیمیائی و اتومبیل پابدا وارد می شد ولی با تهیه کود شیمیائی و نیز اتومبیل در ایران، تمایل باین معامله پایاپای از بین رفت بعلت کاهش تقاضا، قیمت برنج در بازار از بهای تمام شده پایین تر آمد و کشاورزان بناچار از عرضه و فروش آن خودداری کردند.

در یکی از روستاها، کشاورزی که برای برداشت محصول مبالغی مقروض شده، محصولش نیز همانطور بروی دستش مانده بود، هنگامی که آخرین بار برنجش را برای فروش بی بازار برد و خریداری نیافت در نهری که از آن کنار می گذشت گونی های برنج را سرازیر کرد و بجریان آبی که محصولش را با خود می برد بخاطر زحمات از دست رفته و زندگی بر باد رفته اش، چونان دشمنی خشمگین و درمانده با حسرت و اندوه خیره ماند.

علل این قبیل اتفاقات را می توان چنین توجیه کرد که در رهگذر سیاست توجه کمتری به تولید کننده مبذول شده است. ولی اینک به موجب برنامه ای که چندی پیش از طرف سازمان مرکزی تعاون روستائی تهیه گردید ۳۰ شرکت تعاونی اقدام بخرید ده هزار تن برنج از کشاورزان کرده اند. سازمان مرکزی تعاون روستائی برنج خریداری شده را در اختیار سازمانهای دولتی

خواهد گذاشت تا در استانهای که برنج بعمل نمی آید بین روستائیان توزیع گردانند. علت دیگر تثبیت نبودن قیمت برنج است که باید هرچه زودتر راه حلی برای آن یافت. بنحویکه نه تولید کننده را متضرر سازد و نه فشاری به مصرف کننده وارد آورد.

مسئله مهمی که در اینجا باید متذکر گردید این است که متاسفانه هنوز نبض اقتصادی منطقه دردست زارع نیست. برنجکار گیلانی بعلت ناآشنائی به پدیده های اقتصادی و نقش سرمایه در تولید، از وام شرکتهای تعاونی روستائی و غیره برای زیارت و خرید اجناس لوکس استفاده می کند.

و چون برای تهیه هزینه کشت باز ناچار بقرض کردن می شود و میزان تولید برنج نیز تکافوی پرداخت قروضش را که گاهی بماند ۱۴۰ تومان به ۵۰ تومان است نمی دهد پابقرار می گذارد و یاروا نه زندان می گردد هم اکنون زندانهای گیلان را وجود این قبیل برنجکاران پر کرده است.

نکته دیگر اینکه سنت فعالیت های تولیدی ویژه برنجکاری در گیلان براساس استفاده از نیروی زنان استوار است و مرد نقش بی اهمیتی را ایفا می نماید. که باید بتدریج در محو این سنت «زن سالاری» و نیز از بین بردن کاهلی مردان کوشید.

در نتیجه می توان چنین گفت که برای استوار ماندن پایه های اقتصاد منطقه دشت

ابتدای کانال آب فومن

گیلان، باید کشاورزان و بخصوص برنجکاران را بقید يك نظم فنی كشید تا با مشکلاتی نظیر آنچه كه شرحش رفت روبرو نشویم . محصولی كه مصرفش روبافزایش است

در دشت گیلان بیش از ۵۷۵۰ هكتار اراضی تحت كشت چای موجود است كه هر هكتار آن در حدود ۳ تن بر ك سبز چای بازده دارد .

البته باید در نظر داشت كه بر مبنای آمار سازمان چای مساحت مزارع چای در استان گیلان از ۲۶ هزار هكتار متجاوز است .

برای حفظ این محصول كه مصرفش روز بروز در حال افزایش است باید قبل از هر چیز بماشینی كردن تدریجی كشت و بهره برداری صحیح آن پرداخت و در کلیه مراحل تولید ، سیاست مرغوب و یكنواخت كردن رامورد توجه قرار داد .

اقدامات سازمان چای در این زمینه كه وظیفه اش تا كنون فقط به تبدیل بر ك چای به چای محدود می شد قابل ذكر است :

این سازمان برای توسعه و بهبود كشت چای يك مركز آزمایش ایجاد نموده و تكنیک های جدیدی در مورد مصرف كود و چین بوته ها بكار برده است .

ضمناً آزمایشگاهی برای تجزیه خاك مجهز ساخته و طرح وسیعی نیز به منظور تعقیب عملیات واحدهای تولیدی تهیه نموده است .

سازمان چای امیدوار است با تغییراتی كه در باغهای چای می دهد آنها را برای كشت نیمه ماشینی آماده سازد و از این راه بیازدهی محصول بیفزاید . استعداد شگرف

دشت گیلان با بیش از ۶۲۰۰ هكتار اراضی زیر كشت توتون و بازدهی هر هكتار ۱۳۰۰ کیلو بر ك خشك توتون بهترین منطقه كشت توتون در سراسر خاك ایران است خصوصاً كه كشت توتون در این محدوده نیازی به آب ندارد .

نوع توتونی كه سابقاً در گیلان می كاشتند شرقی نام داشت ولی پس از آنكه در ده سال پیش توتون غربی یا ویرجینیا را از آمریکا بایران آوردند بعلت بازدهی بیشتر ، كاشت توتون شرقی روبكاهش نهاد . عجیب اینكه محصول توتون ویرجینیا در گیلان از حیث کیفیت ، برتری قابل ملاحظه ای نسبت به محصول این توتون در خود ویرجینیا دارد . باید یادآور شد كه در سراسر ایران تنها محصول توتونی كه بدون مخلوط شدن قابل مصرف می باشد توتون گیلان است .

توتون آذربایجان را با ۵۰ درصد و توتون مازندران را با ۲۵ درصد توتون گیلان باید مخلوط كرد تا قابل مصرف شود .

این نکته نیز قابل ذكر است كه چای و توتون در گیلان جزو محصولاتنی هستند

كه برای انحصارات دولتی تولید می شوند . كشت های متفرقه

علاوه بر آنچه گفته شد طبیعت دشت گیلان را برای دیگر كشتها نیز كاملاً مساعد ساخته است بطوریکه بیش از ۱۹۵۰۰ هكتار از اراضی این دشت به كشت های متفرقه اختصاص دارد .

این محدوده قابلیت فوق العاده ای برای كشت محصولاتی نظیر بادام زمینی ، سوزا ، یالوییایی چینی ، عدس ، دانه های روغنی ، كنف ، كتان ، و همچنین چغندر قند دارد .

البته در دشت پربركت گیلان چغندر قند با آنكه بازدهی محصولش در هكتار خیلی بیشتر از سایر مناطق ایران است هنوز كشت نمی شود و علتش این است كه به سبب رطوبت زیاد ، قند مطلوب بدست نمی آید ولی طرحهایی در دست مطالعه است كه هر چه زودتر كشت چغندر قند و در نتیجه صنایع قند را به گیلان آورند . لازمه اجرای این طرح اصلاح اراضی از نظر زهكشی و سالم سازی محیط است . برای حصول بازدهی عالی نیز باید بتأمین آبیاری تكمیلی و ماشینی كردن كامل كشت پرداخت .

در مورد دانه های روغنی و بادام زمینی باید گفت كه با در نظر گرفتن این موضوع كه مصرف روغن های نباتی بسرعت روبافزایش است و طبق پیش بینی سازمان برنامه تولید

ملی در این زمینه در سالهای آینده بطور قابل ملاحظه‌ای افزایش خواهد یافت ، سهم دشت گیلان در این افزایش تولید فوق‌العاده چشم گیر است .

خصوصاً که مرکز کشت آراشید (بادام زمینی) در سراسر گیلان فقط در آستانه واقع در دشت گیلان است و ضمناً کشت دیگر دانه های روغنی علاوه بر رفع احتیاج کارخانه های روغن نباتی يك خوراك كافی برای دامها محسوب می گردد .

جنگل ها ... بیشه زارها

دشت گیلان با ۷۵۰۰۰ هکتار اراضی شامل جنگل ها ، بیشه زارها ، مراتع و آب بندها دارای امکانات عمرانی فوق‌العاده‌ای است که هرگاه مورد بهره‌برداری صحیح قرار گیرد درآمد سرشاری حاصل خواهد شد . ۴۰٪ این اراضی در فومانات ، ۲۲٪ در ساحل راست و ۳۸٪ آن در ساحل چپ سفید رود واقع است .

دامداری

چون دشت گیلان بعلاوه دارابودن آب و هوای مرطوب زمینه کاملاً مساعدی برای تولید علف یاسلوز است ، دامداری در این محدوده نتایج درخشانی بهمراه دارد . تعداد دامهای محدوده دشت گیلان طبق آمار سرشماری ۱۳۴۵ بشرح زیر برآورد شده اند .

گاو ، گاومیش ، گاو نر (مخصوص کار) ۲۴۵۰۰۰ رأس
بز و گوسفند ۵۰۰۰ رأس
اسب ۳۰۰۰۰ رأس
طیور در حدود ۲۰۰۰۰۰۰ دانه
منظور از گاو داری در دشت گیلان قبل از هر چیز پرورش گاو برای کار است نه تهیه گوشت . چون وجود گاوها وابسته بزراعت برنج است و در واقع محصول ثانوی برنجزارها محسوب می شوند .

لازمه دامداری بشیوه مدرن و متمرکز با دامهای اصیل و انتخابی در دشت گیلان این است که انگلهای کنونی دامها را ریشه کن سازند و این امر میسر نیست جز آنکه در سراسر دشت گیلان اقدامات دامنه‌داری برای بهبود وضع دامداری انجام گیرد .

صنایع وابسته به کشاورزی

تقریباً $\frac{۲}{۳}$ کارخانه های دشت گیلان براساس فرآورده های کشاورزی و جنگل کار می کنند که می توان کارخانه های برنج کوبی ، چای ، چوب بری ، لبنیات سازی ، روغن کشی و نیز کشتارگاهها را نام برد . موارد زیر علت وجود این قبیل کارخانه ها در دشت گیلان است :

۱- ارزش اضافه شده سرمایه اولیه این کارخانه ها کم است و در حقیقت بیشتر از نوع تمرکز و ازدیاد کار هستند تا تمرکز سرمایه .

۲- کادر فنی این کارخانجات احتیاج

به تخصص زیاد ندارد .

۳- مسئله بازاریابی این کارخانه ها بسیار سهل و آسان است چون به احتیاجات اساسی و مسلم مردم مربوط می شود .
۴- بعلاوه مختلف احتمال خطر در استقرار این کارخانه ها کم است .

شاید علت اینکه هنوز صنایع بزرگ در دشت گیلان مستقر نشده عدم دسترسی این منطقه بانرژی و سوخت ارزان قیمت است که امید می رود شاه لوله ای که گاز نفت جنوب ایران را از طریق دشت گیلان عبور می دهد به عنوان سوخت و ماده اولیه مورد استفاده قرار گرفته موجب استقرار واحدهای بزرگ صنعتی گردد .

از صنایع مهمی که دشت گیلان خواهد توانست بوسیله آن رقم قابل توجهی از صادرات کشور را تشکیل دهد صنعت چوب است که اخیراً برای رواج بیشتر و بهبود آن گامهای مؤثری برداشته اند . نصب ماشین چوب خشک کنی در کارگاه و تعلیم افراد این حرفه از آن جمله است .

در گذشته علاوه بر آنکه افراد ماهری نبودند تاچوب را با ترکیب زیبایی در دسترس قرار دهند بعلاوه خشک نبودن چوب محصول ساخته شده نیز بزودی غیر قابل استفاده می گشت و شکل اصلی خود را از دست می داد . به طوریکه مردم بشوخی می گفتند خراطان رشت سگ لنک دراز می سازند و می گویند خر است . گردن خرا درازتر می کنند و نامشتر بر آن مینهند ..

اینك پیش بینی می شود که با وجود ماشین چوب خشک کنی و خراطان تعلیم یافته صدور این صنعت به خارج از کشور به بیش از بیست میلیون ریال بالغ گردد و ناگفته نماند که

از هم اکنون تغییرات کلی و اساسی در صنایع چوب بری دشت گیلان مشاهده می شود .

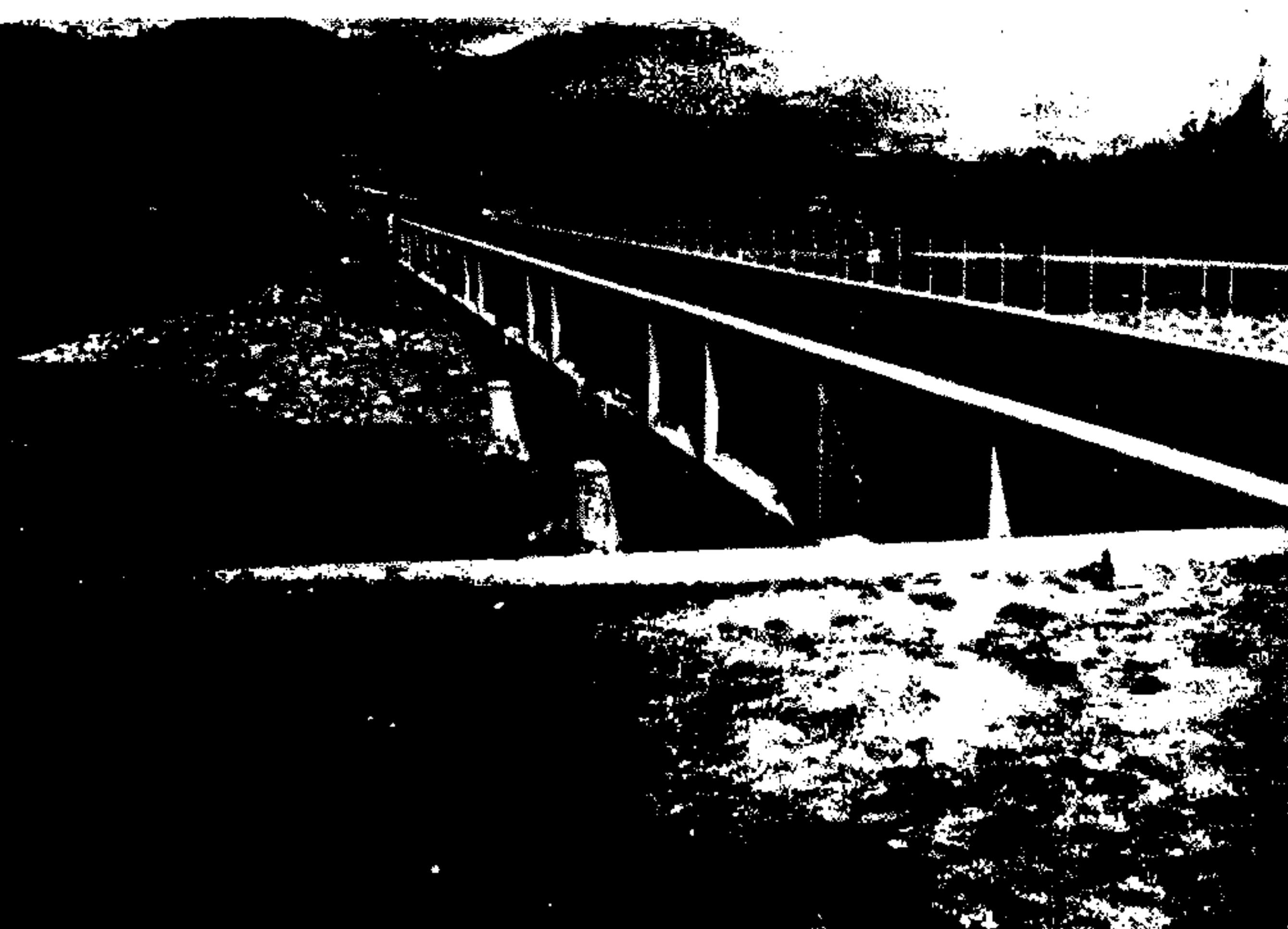
در مورد کارخانه های موجود در رشته کف و کتان باید گفت که ادامه فعالیت در این کارخانه ها فقط باتعویض وسایل کارگاههای آنها میسر است که باید هرچه زودتر مدرن و مطابق اصول فنی گردند .

ضمناً برنامه ای در دست اجراست که يك کارخانه روغن کشی با سرمایه ای در حدود ۳۵ میلیون ریال در دشت گیلان مستقر سازند که ماده اولیه آنرا سبوس کارخانه های بزرگ برنج کوبی در دشت گیلان تأمین می نماید . چون سبوس برنج ۱۴ تا ۱۷ درصد روغن دارد .

در پایان می خواهیم به صنعتی اشاره کنیم که سالیان دراز بدست فراموشی افتاده و کمترین توجهی بآن نشده است . صنعتی که کارخانه اش را تعطیل کردند باین عنوان که الیاف صنعتی نباید وارد نساجی شود و سپس ماده اولیه اش را بخارج از کشور صادر نمودند .

خوشبختانه اخیراً این صنعت در دشت گیلان دوباره نضج گرفته است و آینده ای فوق العاده روشن در انتظار دارد خصوصاً که مسئولان امر می خواهند بچهران سالهای از دست رفته بآن پروبال داده بیش از پیش به رونقش بپردازند .

البته نباید از نظر دور داشت که این توجه کاملاً شایسته صنعت ابریشم است چون دشت گیلان مهمترین مرکز پرورش نوغان (کرم ابریشم) در سرتاسر ایران می باشد و براحتی خواهد توانست تهیه کننده خوبی برای ابریشم مورد مصرف مردم کشور گردد .

نا و آب بر پایه دار

ماه روز پیشانی

از افسانه های کهگیویه و
بویر احمد
ضبط و نگارش از : منوچهر
لمعه

یکی بود یکی نبود غیر از
خدا هیچکی نبود . در زمان های
خیلی پیش زن چوپانی بود که
براش بچه نفی شد . خیلی دلش
میخواست بچه دار بشه . با خودش
گفت چکار کنم چکار نکنم رفت
پیش ملای ده و گفت :

— آملای ، تو رو خدا چکار
کنم بچه دار بشم ؟

ملای فکری کرد و بهش گفت :
— برو به استخوان بردار لای
پارچه های بیجش و توی گهواره
بگذار . هفت شبانه روز گهواره
رو بجنبون . اونوقت بجای استخوان
خدا دختر خوشگلی نصیب می کنه :
زن بر می گرده به خونه ی
خودش و گفته های ملارو موبمو
اجرا می کنه . در ضمن سعی می کنه
که شوهرش از این جریان بوئی
نبره . اما شوهرش قضیه رو فهمیده
بود و دلش میخواست از ته و توی
کار سر در بیاره . گله اش را
برمیداره و میره بلندی کوه ..
فکری بخاطرش میرسه میگه :
گله ی گوسفند و گله ی بره رو باید
قاطی کنم . همین کار را هم می کنه
اونوقت فریاد میزنه :

— ای زن ... های ...
های ... های ...

زن میگه :

— های ...

چوپان داد می کنه :

— بره هارو خوردند ..

بیا کمک کن .

زن برای کمک به شوهرش
از خونه بیرون میاد . چوپان
از راه دیگه خود شو بمنزل میرسونه
میره سراغ گهواره پارچه رو که
باز می کنه چشمش به استخوان می
افته . فکر می کنه زنش می خواد
جادو جنبل راه بندازه . استخوان
را تو جیش قایم می کنه و منتظر
می شینه تازنش بز گرده . زن که

برمی گرده شوهرش بهش میگه :

— بلن شو ، پنج دسته نو
برام بیار می خوام راه دوری برم .

مرد بلند میشه راه میافته .
دو شبانه روز راه میره تا میرسه
به قلعه ی یه کوه بلند . استخوان
را ته دره یی که مٹ مخمل سبز بود
میداره و برمی گرده .

از اون طرف لاشخوری سر
میرسه . استخوان را برمیداره و
مبیره خونه اش استخوان را می شکنه .
از تو استخوان دختری خوش برو
رو میاد بیرون اسمشو «ماه روز
پیشانی» میداره ... لاشخور از
دخترک مواظبت و پرستاری می کنه
تا بزرگ بشه ...

یه روزی «ماه روز پیشانی»
رفته بود سر چشمه آب بیاره ، تاری
از موهایش می افته تو آب . اتفاقا
آن روز پسر پادشاه از اون طرف
می رفت شکار . گذارش می افته به طرف
جوی آب . موی دخترک رو از آب
می گیره ، با وجودی که قبلا پدرش
بهش زن داده بود با خودش میگه :
— می خوام ، نمی خوام ،

صاحب این مورو می خوام .

زن پیری که از اون ورها
رد می شد به پسر پادشاه میگه :

— شیکممو با آش پرکن صاحب
این مورو بنو میرسونم :

پسر پادشاه به مرغ ، یه کارد ، یه مشت
برنج ، و یه دیک به پیر زن میده .
پیر زن به پسر پادشاه میگه :

— بعد از یه مدتی دودی بلن
میشه دود رو که دیدی بیا بطرف
دود .

پیر زن میره طرف چشمه
«ماه روز پیشانی» اونجا بود .
پیر زن به پشت دیک آب میریزه .
دخترک بهش میگه :

— نه چون آب بریز توی دیک .
پیر زن میگه :

— نمی تونم ، چون دلم .

«ماه روز پیشانی» خودش آب
تو دیک میریزه و دیک را رو آتش
میداره .

پیر زن با پشت کارد می خواد
مرغ را سر ببره . دختر میگه :

— با لب تیز کارد ببر .

پیر زن بهش میگه :

— نمی تونم ، چون دلم ، درد
بجونم ، اگه تو میتونی بیا .

«ماه روز پیشانی» میره مرغ
را سر ببره .
همین وقتا بود که دود از
آتش بلند میشه و شاهزاده سر

میرسه و «ماه روز پیشانی» رو
سوار اسب سفیدش میکه و میرسه
به قصر و شهر .

یه روز «ماه روز پیشانی»
تو قصر نشسته بود و برای سرگرمی
داشت نخ می‌ریسید . باد شدیدی
میوزده ، پشم‌ها رو با خودش میبره .
«ماه روز پیشانی» دنبال پشم‌ها
میره . میره و میره ... خیلی دور
میشه . یه دفعه خود شو تو منزل
دیوی بنام «آلازنگی» می‌بینی .
«آلازنگی» بهش میگه :

بیا سر مو بجور
دختر میگه :

— بچشم
«آلازنگی» میرسه :

— خمیر من بهتره یا خمیر
شما ؟

دخترک میگه :

— خمیر تو
«آلازنگی» میرسه :

— شیش تو بهتره یا شیش من ؟
«ماه روز پیشانی» میگه :

— شیش تو
«آلازنگی» میرسه :

— طناب مشک من بهتره یا
مال شما ؟

دخترک میگه :

— مال تو
«آلازنگی» میگه :

— ابر سیاهی میاد بیدارم
نکن ، ابر سفیدی میاد بیدارم
کن .

و خودش می‌خوابه . ابر
سیاهی سر میرسه «ماه‌روز پیشانی»
دیو و بیدار نمی‌کنه ، ابر سفید که
میاد «آلازنگی» رو صدا میزنه .
«آلازنگی» که از «ماه‌روز
پیشانی» خوشش اومده بودزیبایی
روز را میذاره رو پیشونی دخترک
و زیبایی ماه را به چونه‌اش می
بخشه .

«ماه روز پیشانی» به‌قصر
برمی‌گرده . زن دیگر پسرشاه‌اش
میرسه :

— چی کردی که ماه از
چونه‌ات سر در آورد و روز از
پیشونیت ؟

«ماه روز پیشانی» میگه :

— اینارو «آلازنگی» بمن
بخشید .

زن دیگر پسر شاه نشانی
«آلازنگی» را می‌پرسه و راه

می‌افته و میره پیش «آلازنگی» .

«آلازنگی» میگه :

— بیا پیشم ، بشین ، سرمو
بجور .

زن میگه :

— وا ، خاک عالم .
«آلازنگی» ازش میرسه :

— خمیر من بهتره یا خمیر
شما ؟

زن میگه :

— خمیر من ، خمیر تورو
خدا حروم کرده .
«آلازنگی» میرسه :

— شیش من بهتره یا شیش
تو ؟

زن میگه :

— شیش من ، شیش تو خیلی
گندمس
«آلازنگی» میرسه :

— بند مشک من بهتره یا مال
شما ؟

زن میگه :

— مال ما ، بند مشک تو که
مثل ماره
«آلازنگی» بهش میگه :

— می‌خواهم بخوابم . ابر
سیاهی میاد بیدارم کن .

ابر سیاه میاد و زنک
«آلازنگی» را بیدار نمی‌کنه تا
این که خود «آلازنگی» بیدار
میشه . با اوقات تلخ ، شاخ گاو
می‌چسبونه به پیشونی زنک و تاریکی
شبرو میذاره توی دلش .

روز ها میان و میرن . «ماه
روز پیشانی» و «شاخ گاو
پیشانی» هر کدوم صاحب پسری
میشن .

یه روز زنها با بچه هاشون
رفته بودن لب رودخونه هواخوری
«شاخ گاو پیشانی» به «ماه
روز پیشانی» میگه :

— بیابازی بکنیم ، یه بازی ...
مثلاً تاب بخوریم . موهامونو ببندیم
به یه درختی و تاب بخوریم .
موهای «شاخ گاو پیشانی»
کوتاه بود و موهای «ماه روز
پیشانی» بلند .

«شاخ گاو پیشانی» موهای
«ماه روز پیشانی» رو سفت و
سخت به درخت می‌بنده ، اما
موهای خودش که کوتاه بود
بسادگی باز میشه . «شاخ گاو

پیشانی» پسر خودشو که زشت بود
تو رودخونه میذاره و پسر «ماه
روز پیشانی» رو با خودش میبره .
شب میشه . «ماه روز پیشانی»
همانطور بدرخت بسته بود . ناگهان
هفت تا خرس گنده از راه میرسن .
خرس اولی میگه :

— هوم ...
«ماه روز پیشانی» میگه :

— ای خرس
منو نخور

من بچه‌ی لاشخورم
اهل دره‌ی سبز مخملی
«شاخ گاو پیشانی» پسر
مرا

دردانه — گل میخک مرا
باخودش برده
پسر خودشو
به آب سپرده
موی خودشو شل بست و رفت
موی منو سفت
موی منو سخت .

خرس بهش گفت :

— اگه من تورو نخورم خرس
عقب سری میخوردت
خرس دومی اومد و گفت :

— هوم ...

... ، همینطور پنج تا خرس
دیگه اومدند و «ماه روز پیشانی»
باهاشون گفت و گو کرد . اما
خرس هفتمی «ماه روز پیشانی»
بیچاره رو می‌خوره و دو قطره‌ی
خونش رو زمین چکه می‌کنه . از
دو قطره‌ی خون «ماه‌روز پیشانی»
دوتا نی سبز میشه ... چوپانی سر
میرسه یکی از نی‌ها را می‌چینه
و نی میزنه . «ماه روز پیشانی»
از داخل نی ناله سر میده :

بزنی ای نی زن
بزنی ای نی زن
چقد خوب میزنی نی زن
من بچه‌ی لاشخورم

اهل دره‌ی سبز مخملم
«شاخ گاو پیشانی» بچه‌ی مرا
دردانه — کل میخک مرا
باخودش برده
پسر خودشو
به آب سپرده

موی خودشو شل بست و رفت
موی منو سفت
موی منو سخت .
چوپان راه میافته میره طرفای
شهر حوالی قصر پسر پادشاه .
واسه‌ی «شاخ گاو پیشانی» اومدن

چوپانو خبر می‌برن . «شاخ گاو
پیشانی» دستور میده نی چوپانو
بزور ازش بکیرن و بسوراندن تا
خاکستر بشه . از خاکستر نی درخت
درخت اناری سبز میشه و باسمان
سر می‌کشه و دوتا میوه‌ی انار
میاره .

یه روز پسر پادشاه و «شاخ
گاو پیشانی» رفته بودند مهمونی .
پسر «ماه روز پیشانی» تو قصر
مونده بود . میره زیر درخت انار
بازی بکنه . درخت انار خم میشه .
پسرک اناری می‌چینه . می‌شکندش .
دون می‌کنه . شروع بخوردن می
کنه یه دونه‌ی انار می‌خوره .
کوزه‌ی کشمش .

پسر پادشاه از مهمونی که
برمی‌گرده هوس کشمش می‌کنه .
بزنش میگه :

— برو واسم یه خورده کشمش
بیار .

«شاخ گاو پیشانی» میره ،
تا دس می‌کنه داخل کوزه یه چیزی
دستشو گاز می‌گیره .
پسر «ماه روز پیشانی» میره
سراخ کوزه‌ی کشمش . تامی‌بینی
که یه چیزی می‌خواد گازش بگیره
ملفت میشه . میگه :

— گزو گزو ، بچه‌ی خودت
هم گزو گزو .

پسر پادشاه بلند میشه میره
سر کوزه «ماه روز پیشانی» را
توی کوزه می‌بینی .
«ماه روز پیشانی» میگه :

— من لختم یه دس لباس بهم
بدین تا بیرون بیام .
لباس میارن «ماه روز
پیشانی» از کوزه بیرون میاد
و پسرشو بغل می‌کنه و آتقد می
بوسنش تا سیر میشه .

پسر پادشاه جریان رومی‌فهمه .
دستور میده «شاخ گاو پیشانی» رو
بدمب قاطری ببندند و قاطر بطرف
کوه رم می‌کنه ... از اون پس
«ماه روز پیشانی» بچه‌اش و پسر
پادشاه که حالا دیگه خودش شاه
بود زندگی خوشی رو شروع می
کنند .

قصه‌ی ما قشنگ بود
دسته گلی روش بکشید

گفتگو با دکتر حسن زاهدی وزیر کشور

- افزایش تولید برنج در سال اول در واحد سطح زیر کشت از ۲۵ تن به ۴ تن رسید و حتی بعضی از کشاورزان موفق شدند افزایش تولید را به ۶ تن در هکتار برسانند
- کشاورزان موفق شدند محصول گندم را از یک تن در هکتار به ۳ تن و در بعضی نقاط فارس به ۶ تن افزایش دهند.
- اهم برنامه‌ها اجرای برنامه تربیت بخشدار و آموزش ضمن خدمت است
- درباره نیازمندیهای بودجه‌های استانها روش وزارت کشور این است که بودجه استانی تهیه شود و در اختیار استانداران قرار گیرد و تهران نیز مانند هر یک از استانها دارای بودجه خاص خود خواهد بود
- کاملاً بموقع است که اداره طرح‌ها و بررسیهای وزارت کشور مشکلات برنامه‌ها را برای ده سال و بیست سال و نیم قرن آینده مورد بررسی قرار دهد.
- وزارت کشور برای ایجاد هماهنگی در کارها و تبادل نظر استانداران بامرکز و ارائه راه حل مشکلاتی که در جریان کارها پیش می‌آید هر ساله کنفرانسی از استانداران تشکیل می‌دهد که آنجا خطمشی کلی استانداران در پیشرفت جامعه و نو کردن سازمانها و روابط اجتماعی و مسائلی که احتمالاً بین استانداران با سایر دستگاهها ممکن است وجود داشته باشد باحضور نمایندگان دستگاههای مختلف بررسی می‌شود

تلاش - تا آنجا که ما اطلاع داریم آغاز کار شما از کار در ایران آغاز شد و سپس در مأموریت‌های خارج از جمله ممالک متحده آمریکا و سازمان ملل مشغول کار شدید. آیا این اطلاعات درست است یا نه و اگر درست است بفرمائید که چگونه شد بوزارت دارائی رفتید و سپس مدیریت کل بانک کشاورزی را قبول کردید و بعد بسمت وزیر کشاورزی منصوب شدید و پس از آن هم کار وزارت کشور را قبول کردید؟

زاهدی - باید عرض کنم اطلاعات شما درباره سوابق کار و خدمت من کاملاً با واقع منطبق است. هنگامیکه تحصیلات

نکته‌یی است که آقای هویدا بآن توجه دائم داشته و در هر مورد بدقت مراقبت کرده‌اند)
۲- آشنائی به امور اداری و اوضاع اجتماعی و اقتصادی و عمرانی داخل کشور که بر تجربه‌های ممتد و سفرهای داخل کشور مبتنی باشد.

۳- آشنائی ببرنامه‌های عمرانی چهارم در سراسر کشور.

۴- برخورداری از اطلاعات کافی درباره تحولات اجتماعی و اداری. و آشنائی به فن جدید مدیریت چنانکه در کشورهای غربی بکار می‌رود و در پیشرفت امور نقش اساسی دارد

تلاش - آقای زاهدی چطور شد که شما در موقع ترمیم اخیر کابینه آقای هویدا برای همکاری با ایشان در پست وزارت کشور در نظر گرفته شدید؟

زاهدی - موقعی که کابینه ترمیم شد من بهیچوجه از جریان اطلاع نداشتم فقط هنگامی که افتخار شرفیابی به پیشگاه ملوکانه دست داد از تصمیم آقای هویدا نخست وزیر مطلع شدم و استنباط کردم ایشان برای انتخاب همکاری در پست وزارت کشور به چهار عامل اصلی نظر داشته‌اند که برای شما می‌گویم:

۱- بی‌نظری و بی‌غرضی کامل (و این

انشگاهی من در رشته حقوق قضائی و نیز رشته‌های سیاسی و اقتصادی دانشکده حقوق تهران پایان یافت. مدت هشت سال در وزارت دادگستری، وزارت دارائی و بانک کشاورزی خدمت کردم، و در سال ۱۳۲۳ بقصد تکمیل تحصیلات بآمریکا رفتم و آنجا با دعوت سازمان ملل متحد مواجه شدم. و این موقعی بود که اتفاقاً برای تأمین هزینه تحصیل بکار احتیاج داشتم. دعوت سازمان ملل را قبول کردم و توانستم در دانشگاه کلمبیا به تحصیل ادامه بدهم و در رشته مدیریت از دانشگاه کلمبیا درجه فوق لیسانس گرفتم. ولی باز به تحصیل ادامه دادم و در سازمان ملل متحد نیز در قسمتهای اقتصادی، مدیریت اداری، کمکهای فنی خدمت می‌کردم. و در دوران خدمت در سازمان ملل هر چند قرارداد اشتغال دائم داشتم (که یکنوع تأمین کامل محسوب می‌شد) ولی هرگز حاضر نشدم محل اقامت خود را در نیویورک قرار دهم و پیوسته سعی داشتم بخصوص در قسمت کمک‌های فنی از تجربه و نظر کارشناسانی که برای بهبود اوضاع اقتصادی و اداری به نقاط مختلف جهان ماموریت یافته بودند استفاده کنم و به موازات بررسی گزارشهای آنان مشکلات ایران را نیز با آنها در میان می‌گذاشتم و درباره راه حلها بحث می‌کردیم. هنگامی که شاهنشاه آریامهر ایرانیان مقیم خارج را در نیویورک بحضور پذیرفتند و تاکید فرمودند که برای خدمت بکشور، بایران مراجعت کنند. مصمم شدم بکشورم بازگردم. وزارت دارائی سال بعد با توجه بسوابق خدمت من از سازمان ملل خواست بعنوان مرخصی بی‌حقوق مدت ششماه بایران بیایم و در پست مدیر کلی درآمدها خدمت کنم. و از این پیشنهاد استقبال کردم و بی‌هیچ قید و شرط بایران آمدم. مدت مرخصی بی‌حقوق از دبیرخانه سازمان ملل دوباره تمدید شد و بعد از هجده ماه دولت ایران از سازمان ملل خواست استعفا مرا بپذیرد تا بطور دائم در کشورم خدمت کنم و سازمان قبول این درخواست را روی يك سلسله محاسبات خاص به اعلام استعفا از جانب شخص من موکول کرد. (چون تقاضای استعفا به منزله چشم پوشی از مزایائی بود که هنگام ترك خدمت بمن تعلق می‌گرفت) اما شوق خدمت بکشور در من باندازدیی بود که چشم پوشی از این قبیل مزایا امری عادی بود و چنانکه انتظار دارید بشنوید عمل کردم.

خدمات من در مقام مدیر کل وصول و درآمدها مورد نظر شاهنشاه قرار گرفت و بمعاونت وزارت دارائی منصوب شدم.

در سال ۱۳۴۰ بسمت رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل بانک کشاورزی منصوب شدم و این مصداق بادوران آغاز اجرای برنامه

اصلاحات ارضی بود. در این زمان بانک کشاورزی می‌بایست مسؤولیت خطیری را بعهده می‌گرفت وبصورت يك مسؤولیت فعال اقتصادی برای تقویت بنیه کشاورزان آزاد شده درمی‌آمد. مدت خدمت من در این پست هفت سال بود و در سال ۱۳۴۷ به وزارت کشاورزی منصوب شدم و چنانکه می‌بینید اکنون خدمت خود را در وزارت کشور ادامه می‌دهم. تلاش - اجازه بدهید قدری درباره وزارت کشاورزی صحبت کنیم با وجود این که اکنون شما دیگر در آنجا نیستید. ولی در آن مدتی که شما در وزارت کشاورزی بودید در چند جمله بمانگوئید که آنجا چه کارهایی انجام گرفت؟ و چه کارهایی نیمه تمام ماند؟

زاهدی - آغاز خدمت من در وزارت کشاورزی مصادف با تقسیم این وزارتخانه به چهار وزارتخانه اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - منابع طبیعی - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی وزارت کشاورزی شد و نخستین وظیفه من در وزارت کشاورزی بعنوان «وزارتخانه مادر» تقسیم تشکیلات - بودجه - کارمندان - اعتبارات و سایر وسائل اداری مانند وسائط نقلیه و احتیاجات اداری بین چهار وزارتخانه بوده بنحویکه هر وزارتخانه بتواند وظایف خود را جداگانه آغاز کند. این کار بخوبی و با همکاری کامل انجام گرفت و وزارت کشاورزی بلافاصله بعد از این تجزیه و تقسیم مشغول بررسی و اجرای برنامه‌های کشاورزی شد که می‌بایست افزایش تولیدات کشاورزی را تأمین کند. باید خاطر نشان کنم اوامر شاهانه درباره برنامه‌های کشاورزی بسیار صریح و روشن بود و براین اصل قرارداد داشت که وزارت کشاورزی با بکار بردن بذر اصلاح شده - کود مناسب - اعتبارات کافی و تکنیک نو کوشش خود را آغاز کند. واستحصال کشاورزی را در واحد کشت بالا ببرد و بسطح تولید واحد کشت در سایر ممالک پیشرفته برساند تا در آینده از يك طرف به موازات افزایش جمعیت، با کمبود مواد غذائی روبرو نشویم و از طرف دیگر با اجرای برنامه‌های سریع توسعه صنعتی؛ مواد خام صنایع در داخل کشور تهیه شود و از مواد خام صنعتی خارج بی‌نیاز باشیم. از نظر اجتماعی نیز اجرای این برنامه موجب می‌شد که تولید کشاورزی در شرایط صنعتی شدن اقتصاد کشور، خصلت صنعتی پیدا کند و بتناسب افزایش سریع درآمد در شهرها بی‌آنکه تحمیلی بر قیمت محصولات کشاورزی شود کشاورزان بدرآمد بیشتری دست یابند و از زندگی مرفه‌تر و هماهنگ با رفاه شهری برخوردار شوند.

در تدوین برنامه اجرایی این تعلیمات خردمندانه، موفق شدم با کمک عده‌ای از

مهندسان روشن بین وزارت کشاورزی طرحهای افزایش تولیدات کشاورزی را تهیه کنم که ضمن هماهنگی کامل از عوامل مختلف تولید مانند کود - بذر اصلاح شده - متخصص و اعتبار برای خرید محصولات کشاورزی به قیمت تضمین شده، برای هر يك از رشته‌های تولید کشاورزی يك برنامه پنج ساله تهیه کردیم. و برای هر يك از محصولات کشاورزی (غله - برنج - چغندر - پنبه - دانه‌های روغنی و علوفه) طرحهای خاص تهیه شد و برای هر يك از طرحها مسؤولی انتخاب شد که مسؤولیت اجرای طرح را در مدت پنجسال بطور دقیق عهده‌دار شود.

اجرای سیستم جدید طرحهای افزایش تولیدات کشاورزی ابتدا از برنج شروع شد سپس غله و پنبه و علوفه و چغندر قند و بالاخره دانه‌های روغنی را در بر گرفت. و هر يك از طرحها از سال اول اجرا با موفقیت مواجه گردید بطوریکه افزایش تولید برنج در سال اول در واحد سطح زیر کشت از ۲۵ تن به ۴ تن رسید و حتی بعضی از کشاورزان موفق شدند افزایش تولید را به ۶ تن در هکتار برسانند. در پیاده کردن طرح غله که بامر شاهنشاه بذر اصلاح شده «مکزی پاك» برای اولین بار در ایران پرورش یافت کشاورزان موفق شدند محصول گندم را از يك تن در هکتار به ۳ تن و در بعضی نقاط فارس به ۶ تن افزایش دهند. و نظیر همین افزایش در سایر محصولات از همان سال اول اجرای طرحها دیده شد. بنابراین اگر وزارت کشاورزی طرحهایی را که تهیه شده بنحویکه برنامه آن تدوین شده است تعقیب کند افزایش قابل ملاحظه‌ای در تولید کشاورزی حاصل خواهد شد.

از کارهای نیمه تمام یکی تشکیلات داخلی وزارت کشاورزی بود که بامر مبارک شاهنشاه در نظر داشتم از جوانترین و متخصص ترین کارشناسان کشاورزی در رشته تخصص آنها استفاده کنیم. و زیر بنای يك تشکیلات صحیح را با افراد جوان و با استعداد و مؤمن که آشنائی کامل با آخرین متدهای کشاورزی و مخصوصاً دفع آفات و دامپروری و دامپزشکی دارند بگذاریم.

تلاش - همان طوریکه اطلاع دارید در گذشته مهمترین وزارتخانه، وزارت داخله بود که همین وزارت کشور کنونی است و قسمت اعظم کارهایی که فعلاً بر عهده وزارتخانه های متعدد دیگر است وزارت کشور انجام می‌داد ممکن است بفرمائید که در وضع کنونی حدود و ثغور فعالیت های این وزارت خانه تا به کجا و نحوه عملیات آن چگونه است؟ بنظر می‌رسد که بسیاری از امور در حال حاضر مربوط به وزارتخانه های دیگر است ولی زیر نظر وزارت کشور اداره می‌شود. مثلاً اماکن عمومی که يك امر اجتماعی است و قسمتی

از امور اجتماعی است. حالا این قسمت را هم مربوط به وزارت کشور خواهید کرد؟ و مسائل دیگر که بیان آن روشن کننده بسیاری از پرسشها و معماهاست.

زاهدی - نظر شما کاملاً صحیح است. وظایف وزارت کشور در قانون تعیین شده است ولی نکته قابل توجه اینست که عامل اصلی مجری برنامه های وزارت کشور در سراسر کشور استانداران و فرمانداران کل و فرمانداران هر محل می باشد و در هر محل سایر دستگاههای دولتی وظایف قانونی خود را زیر نظر استاندار، فرماندار کل و فرماندار انجام میدهند. بنابراین لزومی برای انتقال قسمتی از وظایف اجتماعی سایر وزارتخانه ها یا سازمانهای دولتی بوزارت کشور نخواهد بود. در حقیقت سازمان وزارت کشور در سراسر نقاط ایران بر حسن اجرای برنامه های سایر دستگاهها نظارت خواهد داشت و این صحیح نیست که وزارت کشور رأساً اجرای قسمتی از برنامه های سایر دستگاهها را بعهده بگیرد.

تلاش - زیربنای وزارت کشور وقتی که شما تصدی آن را برعهده گرفتید چطور بود و چه موفقیتها و چه مسائلی به دست شما رسید و تا چه اندازه شما خود را آماده برای تصدی وزارت کشور دیدید و آیا احساس کمبودهایی در امر اجرایی مهمترین کارهای مملکت در خود نداشتید؟

زاهدی - از زمان تصدی وزارت کشور با مطالعاتی که انجام گرفته بر من مسلم شده است که هر یک از وزیران سابق در حدود امکانات خود سعی کرده اند برنامه های صحیح و اساسی برای بهبود تشکیلات و انجام وظایف وزارت کشور تهیه و اجرا کنند اهم این برنامه ها اجرای برنامه تربیت بخشدار و آموزش ضمن خدمت است که در گذشته شروع شده است و اینجانب هم سعی دارم برنامه آموزش ضمن خدمت را در کلیه سطوح وزارت کشور اجرا کنم.

و اینکه سؤال فرمودید «آیا احساس کمبودهایی در امر اجرایی مهمترین کارهای مملکت در خود نداشتید؟»

باید عرض کنم کلید موفقیت در انجام دادن هر کار برای مامور دولت ایمان و عقیده است و در طول دوران خدمت پیوسته ایمان پاک و عقیده راسخ باصالت برنامه های انقلابی در تمام دوران خدمت راهنمای من بسوده است که منتهای دقت و مطالعه را در اجرای برنامه های پیشرفته، چنانکه شاهنشاه آریامهر تعلیم داده اند اقدام کنم بنابراین تا امروز هیچگونه تردید و یا احساس کمبود در خود نداشتهم و مطمئن هستم در آینده نیز همین ایمان و اعتقاد راهنمای من خواهد بود.

تلاش - شما که در وزارت کشور از

رأس شروع به کار کردید چه اختلافی با نحوه کار در وزارت کشاورزی احساس می کنید و فکر می کنید که در چه مدتی بتوانید آن تسلطی را که در کلیه امور وزارت کشاورزی داشتید در وزارت کشور هم به دست آورید.

زاهدی - اصولاً کار وزارت کشاورزی که يك کار تخصصی و فنی است با کار وزارت کشور که يك کار نظارتی و سیاسی است قابل مقایسه نیست و امید توفیق خدمت در وزارت کشور برای اینجانب بیش از وزارت کشاورزی است بخصوص که نوع کار با تحصیلات من وفق می دهد و تجربیات لازم برای خدمت در وزارت کشور را هم در دستگاههای ایران بطوریکه باختصار در جواب سؤال دیگر شما شرح دادم در سازمان ملل متحد بدست آورده ام.

تلاش - سیاست عمومی شما از لحاظ افرادی که در وزارت کشور هستند چیست؟ با در نظر گرفتن این نکته که بیشتر کسانی که در وزارت کشاورزی بودند منتخب خودتان بودند یا منتخب خودتان شدند و آیا این نکته اخیر یعنی انتخاب اشخاص با نظر صاحب کار به نظر شما یکی از پایه های موفقیت يك مامور عالی رتبه اجرایی نیست؟

زاهدی - در وزارت کشور سیاست من همان است که در وزارت کشاورزی - بانک کشاورزی و وزارت دارائی بوده است و این درسی است که از اصل انقلاب اداری و آموزشی فراگرفتم.

در وزارت کشور هر کارمند که تحصیلات کافی برای قبول مسؤولیت داشته باشد و با استعداد و لیاقت خود ایمان لازم برای قبول مسؤولیت در اجرای برنامه دارا باشد و کار آگاه هم باشد می تواند داوطلب احراز مقامات عالی در وزارت کشور بشود بشرط آنکه برنامه کار خود را تهیه کند و در برنامه ای که ارائه می دهد مستنداً ثابت کند که باتکای اطلاعات بیشتر و تجربیات کافی می تواند بهتر از آنها که در حال حاضر شاغل مقامات هستند برنامه های انقلابی ملوکانه را اجرا کند و این درخواستها زیر نظر شورائی مورد بررسی قرار می گیرد همچنین در تعیین سمتها و مسؤولان صرف نظر از اینکه افراد در چه کشور تحصیل کرده اند و چگونه ارتباطی با مقامات وزارتخانه دارند، براساس شایستگی از قسمت ها معرفی می شوند و سپس از طرف من انتخاب آنان تایید می گردد.

اینجانب باصل شایستگی اعتقاد مطلق دارم و عقیده دارم موفقیت يك مامور عالیرتبه اجرایی این است که بکلیه افراد شانس دهد در مسابقه بروز استعداد های

نهائی و بهتر انجام دادن کار ها بنفع کشور شرکت کنند تا عدالت کامل در محیط اداری برقرار باشد و اجرای صحیح برنامه ها فدای ارتباط های شخصی افراد نگردد. تلاش - اگر ممکن است بما بگوئید که شما چه سیاست کوتاه مدت و دراز مدتی در قبال دو تقسیم بندی تهران و خارج از تهران در نظر دارید؟

در قبال مسئله تهران و مشکلات آن که از تامین خواربار آن آغاز می شود و به تقسیم بندی خیابان ها و کوچه ها و حومه های تهران گسترش می یابد چه سیاستی اتخاذ خواهید کرد؟ مسائلی مانند شهرسازی، مسئله عبور و مرور، مسئله انتظامات شهر، مسئله تراموای هوایی یا ترن زیرزمینی و مسئله اتوبوس، مسئله زیبائی شهر مسئله فضای سبز شهر مسئله ضرر گاز های متکاثف در شهر بوسیله وسایط نقلیه، مسئله آلودگی هوا و چاره اندیشی درباره آن، مسئله نفوس شهر تهران در سال های آینده، و اشتغال مردم تهران، مسئله امنیت مردم در داخل شهر و تعداد بیکاران و فاضل آب و هو. و مسئله مرکزیت تهران از همه حیث و از همه جهت که در سابق مرسوم بود و مسائل دیگری که ما نمی دانیم و باید برایمان بگوئید درباره اینها چه طرحهایی در نظر دارید؟

زاهدی - اگر منظور شما محدوده شهر تهران است که چون هنوز از مرحله بررسی و کسب نظر کارشناسان خارج نشده است نمی توان تصمیم قاطعی درباره آن اتخاذ کرد ولی آنچه مسلم است بیشتر رفتاری تهران جمعیت و مهاجرت افراد سایر شهر ها به تهران می باشد و در این باره وزارت کشور تعلیمات شاهنشاه آریامهر را بکار می بندد که حتی - الامکان:

الف - قطبهای صنعتی و عمرانی در سایر نقاط کشور بوجود آید و واحد های صنعتی در خارج از تهران و حومه آن ایجاد گردد.

ب - وزارت کشور سعی خواهد کرد برنامه نوسازی شهر های دیگر را هر چه زودتر شروع کند.

ج - سایر دستگاههای دولتی اختیارات خود را بنمایندگان خود در استانها واگذار کنند تا مردم ناچار نباشند برای انجام دادن کار های خویش بتهران بیایند.

تلاش - در مورد خارج از تهران، آیا تقسیم بندی استان ها را حفظ خواهید کرد و اگر چنین است چه برنامه ای در این مورد دارید؟

زاهدی - در این باره قراردادی با سازمان برنامه با مضا رسیده است که هیئتی را مامور کنند با اصول فنی و علمی

تقسیمات کشور را بطور دقیق بررسی کند و بر حسب ضوابط علمی و احتیاجات کشور تقسیمات جدیدی پیشنهاد کند با پی گیری که وزارت کشور دارد هم اکنون قسمت عمده کار در شرف اتمام است و سازمان برنامه تعهد کرده است منتهی تا پایان اسفند ۱۳۴۸ (سال جاری) گزارش نهائی بوزارت کشور بدهد.

البته پس از وصول گزارش نهائی وزارت کشور پیشنهاد های خود را درباره تقسیم بندی استانها بدولت تقدیم می کند.

تلاش - اطلاع یافتیم که شما طرحی را مورد مطالعه قرار دادید که تمرکز تهران برای کلیه امور مملکتی را به شکل قابل ملاحظه ای کاهش دهید و اختیارات بیشتری به استان های خارج از تهران بدهید که کار های خودشان را خودشان انجام دهند. در این باره توضیحات کافی بفرمائید. آیا اختیارات بیشتری به استاندار ها داده خواهد شد؟ آیا انجمن های محلی بیشتر تقویت خواهند شد؟ آیا مناطقی که نیاز به کمک برای پیشرفت و صنعتی شدن دارند، این کمک ها را از استان ها دیگر خواهند گرفت یا از مرکز، یا از هردو؟ نیازمندی ها و بودجه های آن ها و نیازمندی های تهران و بودجه تهران چه وضعی خواهند داشت؟

زاهدی - این طرحی که وزارت کشور در اجرای اوامر مطاع شاهنشاه آریامهر بکار بسته است، در آن چند اصل رعایت شده است اصل عدم تمرکز کار ها در تهران و واگذاری کار مردم ب مردم و مهمتر از آن اجرای اصل انقلاب اداری. هدف این طرح تامین پیشرفت سریع استانها و شرکت دادن مردم در کار هائی است که بآنها مربوط است و برای اجرای این برنامه وزارت کشور اختیارات خود را باستانداران واگذار کرده است و به موازات آن دقیقاً نظارت خواهد کرد که از اختیارات چگونه استفاده خواهند کرد و چه پیشرفتهائی حاصل کرده اند و به موازات آن اوامر مؤکد از طریق دفتر مخصوص شاهنشاهی بسایر وزارتخانه ها و دستگاههای دولتی صادر شده است که اختیارات لازم بهریک از ماموران مربوط در سطح استانها و فرمانداریه ها که زیر نظر استانداران کار می کنند داده شود تا برای انجام دادن کار مردم احتیاج مراجعه بمرکز نداشته باشند.

در باره تقویت انجمن های محلی ضمن ارشاد و هدایت و آشنائی اعضای انجمن های شهر ها به وظایف قانونی خود وزارت کشور سعی دارد آنقدر انجمن ها را تقویت کند تا محیط اجتماعی هریک از شهرستانها و استانها برای تشکیل شورا های شهرستان و شوراهای استانها از نمایندگان منتخب مردم آمادگی کامل پیدا کند و یکی دیگر از نیات ملوکانه

باجرا درآید. راجع به پیشرفت و صنعتی شدن استانها هراقدام جدی براساس برنامه های مصوبه دولت و از طریق سازمان برنامه و براساس اعتبارات مصوبه در هریک از استانها صورت خواهد گرفت. درباره نیازمندی های بودجه های استانها روش وزارت کشور این است که بودجه استانی تهیه شود و در اختیار استانداران قرار گیرد و تهران نیز مانند هریک از استانها دارای بودجه خاص خود خواهد بود.

تلاش - آیا سازمان های وزارت کشور در پنج سال، ده سال، بیست سال و نیم قرن آینده این مملکت از لحاظ نیروی انسانی حساب شده (در استان ها و در تهران) و توانائی های فنی و مادی لازم دولت را برای جواب گفتن به احتیاجات کمی و کیفی مردم را برآورده کرده اند؟ اگر آری چه دستگاهی و با کمک چه کسانی این حسابها را کرده اند و چه نتایجی بدست آورده اند؟ آیا می شود از برآورد ها اطلاعی به دست آورد؟ و آیا مردم می توانند آگاه شوند از این که مثلاً یک ربع قرن دیگر یا نیم قرن دیگر کشورشان چگونه خواهد بود؟ جهات فعالیتها در چه سمت هائی سیر خواهد کرد و مشکلات چه صورتی بخود خواهد گرفت؟ در این مدت چه مشکلاتی حل خواهد شد و چه مشکلاتی تازه بوجود خواهد آمد؟ زاهدی - باید بطور صریح عرض کنم این موضوع تاکنون نه مورد توجه بوده و نه درباره آن عملی شده است، ولی در برنامه ها تربیت کارمند که اساس نیروی انسانی است بصورت جدی مورد توجه است و هر سال از طریق مسابقه افرادی که دارای حداقل درجه لیسانس در امور اقتصادی سیاسی و اجتماعی باشند به تعداد کافی انتخاب می شوند و پس از طی ششماه دوره تخصصی به محل های مورد احتیاج اعزام می گردند و به عنوان مثال در دو ماهه اخیر وزارت کشور سعی کرده است ۱۷۰ کارمند جوان تازه برای این برنامه از طریق مسابقه انتخاب کند که در آینده از آنان استفاده خواهد شد.

تذکر شما کاملاً بموقع است که اداره طرح و بررسیهای وزارت کشور مشکلات برنامه ها را برای ده سال و بیست سال و نیم قرن آینده مورد بررسی قرار دهد.

تلاش - برنامه صنعتی شدن مملکت که قرار بود به هشتاد درصد برسد در چه وضعی است؟ روحیه روستائی مردم را چگونه می توان عوض کرد و آن را صنعتی کرد؟ شما در این باره چه اختیارهائی برای خودتان لازم می بینید و چه امید هائی دارید و از چه وسائل و تابلحال استفاده کرده اید و از چه وسائل می خواهید در آینده استفاده کنید و بالاخره از مجموع اینها تصور می کنید چه نتایجی می توانید به دست

آورید؟

زاهدی - در باره برنامه صنعتی شدن کشور چون اجرای این برنامه با وزارت کشور نیست از این لحاظ شاید مقامات مسؤول برنامه بهتر بتوانند به سؤال شما جواب بدهند. تلاش - بد نیست اگر ارقامی که مربوط به امکانات مادی و امکانات انسانی در اختیار دارید و باید در سال های آینده تا ۲۵ سال و پنجاه سال دیگر مثلاً بدستتان برسد تا در کار خود توفیق پیدا کنید بگوئید؟

زاهدی - چون هر سال برنامه ها براساس اعتبارات موجود پایه ریزی می گردد و در آن هر پنج سال را در نظر می گیرند و هر پنج سال یک برنامه قبلاً بتصویب هیئت دولت می رسد بنابراین اینجانب شخصاً خود را مسؤول اجرای برنامه هائی می دانم که در چهار چوب برنامه پنجساله مصوبه کشور مطرح شده است و اصولاً هریک از دستگاهها باید برنامه خود را هماهنگ با سایر برنامه های کشور پیاده و اجرا کنند تا موفقیت مطلوب نصیب دولت گردد و این روشی است که در حال حاضر اجرا می شود. تلاش - به نظر شما بهتر است کارها را انجمن های شهر بدون هیچ گونه دخالتی در دست گیرند یا باید آن ها را فعلاً هدایت کرد تا روزی که قدرت یابند و خودشان به تنهایی تصمیم بگیرند، و آن روز کی خواهد بود؟

زاهدی - اگر ماموران وزارت کشور در سراسر کشور اعضای انجمن های شهر را بدون غرض هدایت و ارشاد کنند انجمن های شهر منتخب مردم بخوبی خواهند توانست عهده دار مسؤولیتی که قبول کرده اند بشوند و خودشان تصمیم بگیرند و عمل کنند.

ولی در هر حال وزارت کشور قانوناً ناظر اعمال آنان خواهد بود و در هر صورت صحیح نیست بجای نظارت در کارها دخالت و یا تصدی بکند.

تلاش - آیا بنظر شما در امور مربوط به مردم، خود مردم اظهار علاقه آنچنان که باید می کنند؟ و اگر نمی کنند چرا؟ و چه باید کرد که این علاقه آن ها به خدمت طلب برسد؟ بنظر شما آیا کسانی که صاحب فکر و قدرت اداره کردن هستند باید یک اقلیت برگزیده باشند؟

زاهدی - بنظر اینجانب مردم علاقه بقبول مسؤولیت دارند منتهی انتظار دارند که ماموران دولتی آنها را کمک و ارشاد کنند و این بحث که افراد صاحب فکر و قدرت باید در اقلیت باشند یا اکثریت با روح انقلاب سفید شاه و مردم وفق نمی دهد. تلاش - بخوبی آگاهید که افلاطون عقیده داشت در «مدینه فاضله اش» باید گروهی کم و برگزیده صاحب تصمیم در امور

باشند، ولی گروه دیگری با عقیده او مخالفند. آیا شما با افلاطون در این امر موافقید؟ زاهدی بطوریکه می‌دانید فلسفه نظیر سایر معارف انسانی مولود شرایط اجتماعی و زمانی است و گذشت زمان خط بطلان بر تصور زیبایی افلاطون در «مدینه فاضله» او کشیده است اکنون دیگر فلسفه در دنیای معاصر روی پلکان ایستاده است که غیر از چهره برگزیدگان و نخبگان چهره واقعی و روشن باقی مردم اجتماع را هم می‌بیند، از طرفی جامعه‌شناسی و مدیریت قالب نظر و ایده را شکسته است و در شمار علوم درآمد یافته است و در این تکامل که نصیب امر حکومت و اداره مردم طی دو هزار و چهار صد سال شده است عقاید افلاطون درباره حکومت و اجتماع بمنزله زمینه‌ای است که ده‌ها طبقه روی آن بنا شده باشد و می‌بینید که در این حد اصلا مطرح نیست که کسی با عقیده افلاطون موافق باشد یا مخالف. چون گذشت زمان و تکوین تمدن و اجتماع بطلان عقیده افلاطون را بعنوان یک عقیده و نظر علمی ثابت کرده است و دموکراسی جدید یکباره مبانی اصلی و جدا از مبانی و اصول دوران افلاطون دارد، خاصه که جامعه‌شناسی بما مجال داده است بخوبی تماشا کنیم که افلاطون در دوران اصول دموکراسی یونان قدیم بسر می‌برده است و عقاید وی از عوامل اجتماعی متغیر در دوران برزخ زمانش سرچشمه گرفته است دانش امروز که فلسفه نیز در مجموعه آن جا گرفته است می‌گوید انسان انسان است و همه انسانها حق دارند که در پرتو تعلیم و تربیت استعداد های خود را ظاهر کنند و همه مردم استعداد دارند و باید بآنها مجال و امکان پرورش و نمایش استعدادهایشان داده شود. و این همان اصلی است که شاهنشاه آریامهر در کتاب انقلاب سفید پایه و اساس نو شدن جامعه ایران قرار داده‌اند و آنرا با افراد ملت خویش می‌آموزند. تصور می‌کنم باین توضیح حدود مشرب من درباره جامعه‌ای که بفرمان ملوکانه نسل حاضر در کار ساختن آن می‌باشد برای شما روشن شده باشد حکومت از نظر من فلسفه انقلاب سفید است و پس.

تلاش - در آن مسائل که بدین پایه از اهمیت هستند مانند «نظر درست» و «تصمیم صحیح» در امور کشور که گوناگون و مشکل بنظر می‌رسد آیا وزیر کشور قادر شناسایی در اختیار دارد که بتواند خط‌مشی آینده را مبتنی بر اصول صحیح تعیین کنند و با توجه به روحیه مردم عزیز کشور ما طرح های مثبت و سازنده‌ای به وزارت کشور عرضه نمایند؟

آیا می‌شود پرسید این طرح‌ها چگونه و بوسیله چه دستگاه‌هایی ارزیابی می‌شود و برای اخذ تصمیم به جناب عالی یا قوه مقننه

عرضه می‌گردد؟

زاهدی - در وضع فعلی سازمان‌هایی در وزارت کشور وجود دارد که طرح‌ها و برنامه ها و حتی لوایح در این سازمان‌ها زیر نظر کارشناسان مورد بررسی قرار می‌گیرد. و خط‌مشی وزارت‌خانه در هر مورد وسیله این سازمان‌ها بررسی و پیشنهاد می‌شود. ولی چون کارشناسان جوان هستند هنوز نمی‌توان انتظار داشت آنچنان خط‌مشی طولانی که مورد نظر شما می‌باشد برای یک برنامه طویل‌المدت تهیه کنند. لکن بطور قطع این جوانان تحصیل کرده پس از چند سال با اخذ تجربه بیشتر و آشنائی و آگاهی بیشتر به محیط اجتماعی ایران خواهند توانست برنامه های بهتر و موثرتر و شاید هم طویل‌المدت برای کارها عرضه کنند.

تلاش - وزارت کشور قطعا از اموری که در استان‌ها می‌گذرد آگاه است و بر آن نظارت دارد. و اما بسیاری از امور در استان‌ها باید انجام یابد که مطلقا ارتباطی با وزارت کشور ندارد و مربوط به وزارت‌خانه‌ها و سازمان های دیگر است. در این موارد وزارت کشور خود یک وزارت‌خانه است در سطح آن‌ها و در ردیف سایر وزارت‌خانه‌ها و معمولا چگونه عمل می‌کند و چه کمکی می‌تواند به استاندارها در اقداماتی که باید از طرف وزارت‌خانه و سازمان های دولتی و غیر دولتی بر آن‌ها بشود بکند آیا در این موارد یک نوع تناقض و دگرگونی به وجود نمی‌آید. از این جهت که استاندار از وزارت کشور باید حرف شنوی داشته باشد. ولی وزارت‌خانه های دیگر آیا باید از استاندار حرف شنوی داشته باشند، و در این موارد نقش وزارت کشور چیست اگر احيانا در امري اختلاف نظري خدای نکرده بین استاندار و وزارت‌خانه های دیگر که در آن استان اداره دارند پیش‌آمد کند، چه کسی باید در این اختلافات داورى کند و تصميم بگیرد و آیا مواردی پیش آمده است که این گونه مسائل در هیئت دولت مطرح شود و در آنجا چه کسی تصميم آخر را می‌گیرد؟

زاهدی - بطوریکه قبلا اشاره کردم وزارت کشور وظیفه نظارت بر حسن اجرای برنامه هائی دارد که برعهده استانداران گذارده شده است و نیز دستگاهی است که ضمن تهیه کادر آموزش دیده و وسایل کار در کارها با استانداران کمک و مساعدت می‌کند و برای ایجاد هماهنگی در کارها و تبادل نظر استانداران با مرکز و ارائه راه حل مشکلاتی که در جریان کارها پیش می‌آید هر ساله کنفرانسی از استانداران تشکیل می‌دهد که آنجا خط‌مشی کلی استانداران در پیشرفت جامعه نو کردن سازمانها و روابط اجتماعی و مسائلی که احتمالا بین استانداران

با سایر دستگاهها ممکن است وجود داشته باشد با حضور نمایندگان دستگاههای مختلف بررسی می‌شود.

هرگاه اختلافی بین استاندار و یکی از وزیران کابینه رخ دهد اصولا مطابق روش کلی شخص رئیس دولت تصمیم نهائی را می‌گیرد.

تلاش - متوسط سن درمیان استانداران، فرمانداران و معاونین و مدیران کل شما چیست؟

زاهدی - متوسط سن درمیان استانداران، فرمانداران، معاونین و مدیران کل ۴۵ سال است.

تلاش - شما وقتی که تصميم به اجرای طرحی می‌گیرید فکر می‌کنید که تا چه حد و چند درصد حق با شما باشد برای این که بتوانید از آن تصميم یا طرح پشتیبانی کنید، و فکر می‌کنید تا چه حد این فکر و پیاده کردن آن مورد قبول جمعیت ایران است؟ و این حد را چگونه و با کدام معیار به محك سنجش می‌گذارید؟

زاهدی - اصولا نوع کار و مسؤولیت وزیر کشور با سایر وزیران که با امور و طرحهای فنی سرو کار دارند بسیار متفاوت است. وزیر کشور قانونا مسؤول اجرای صحیح سیاست داخلی دولت است که طراح آن رئیس دولت است و در حقیقت وزیر کشور راسا نمی‌تواند طرحی بی‌نظر رئیس دولت بموقع اجرا بگذارد تا محتاج بکار بردن محك سنجش باشد در واقع وزیر کشور با اینکه عنوان وزیر کابینه را دارد عملا بعنوان معاون سیاسی نخست وزیر انجام وظیفه می‌کند و بنحوی باید برنامه‌های نخست وزیر را اجرا کند که نتیجه مطلوب و مورد نظر رئیس دولت حاصل گردد و آنچه اینجانب دیده‌ام در طرحهای سیاسی و اجتماعی داخلی کشور نخست وزیر وقتی اتخاذ تصمیم می‌کند که قبلا طرحها زیر نظر وزیران مشاور و متخصص در کار بررسی شده باشد و از طریق وزارت اطلاعات نیز محك سنجش افکار عمومی درباره طرحها بکار رفته باشد.

تلاش - اگر ممکن است یکی دو خاطره جالب از دوران کارمندی ساده در ایران در خارج از ایران و در سازمان ملل و وزارت خود را بفرمائید.

زاهدی خاطره‌ای که می‌توانم از آن نام ببرم و بکلی سرنوشت مرا عوض کرد در زمان خدمت سازمان ملل متحد است در سال ۱۹۴۹ هنگامی که شاهنشاه آریامهر بامریکا تشریف فرما شدند از طرف سازمان ملل متحد از معظم‌له دعوت گردید در جلسه مجمع عمومی سازمان ملل متحد نطقی ایراد بفرمایند در آن جلسه اینجانب شرکت داشتم و نطق شاهنشاه بی‌اندازه مورد توجه نمایندگان

کلیه کشور های جهان قرار گرفت و پس از پایان جلسه از طرف نمایندگان مطبوعات خارجی استدعا شد که شاهنشاه در يك کنفرانس مطبوعاتی که در اطاق مجاور مجمع عمومی است تشریف فرما شوند و به سؤالات خبرنگاران پاسخ فرمایند شاهنشاه آریامهر فوراً این استدعا را قبول فرمودند و با کمال متانت و پختگی به کلیه سؤالات خبرنگاران جهانی پاسخ فرمودند و باتسلط کاملی که بزبانهای فرانسه و انگلیسی داشتند با بیانی سلیس يك يك سؤالات طوری پاسخ دادند که بگواهی کارشناسان آن زمان سازمان ملل متحد برنامه های شاهنشاه برای پیشرفت کشور ایران نه فقط يك نوع افکار ابتکاری و نوین و سهل الاجرای منطق بامحیط اجتماعی کشور های نظیر ایران بود بلکه بیانات شاهنشاه را یکی از بهترین و عالترین بیانات روسای کشورهای عالم در سازمان ملل متحد ارزیابی و طبقه بندی کردند.

با ایجاد ایمان و عقیده ای که در هر شنونده از بیانات شاهنشاه ایجاد می شد در اینجانب علاوه بر ایمان يك حس غرور و افتخار بداشتن چنین رهبر عظیم الشانی بوجود آمد و چنان موثر شد که از همان لحظه آرزو داشتم مفتخر بانجام قسمتی از برنامه های معظم له در ایران بشوم و خوشبختانه طولی نکشید که دعوت دولت برای خدمت اینجانب بسازمان ملل متحد رسید و من هم بی هیچگونه شرط و قید بایران باز گشتم.

همچنین بهترین خاطره را در دوره کارمندی ساده خودم در وزارت دارائی و

زمان مدیریت کل مرحوم منوچهر منوچهریان که با وجود کبر سن دارای نیروی جوان و فکر روشن بود دارم در سال ۱۳۱۷ موقعی که بسمت کارمند ساده کارگزینی وزارت دارائی بعنوان لیسانسیه جدید استخدام شدم مرحوم منوچهریان مرا به بوتله آزمایش گذاشت و روز بروز بر میزان مسؤولیت من افزود تا پس از ششماه وقتی که مواجه با شکایت عده ای از کارمندان خارج از مرکز درباره عدم سرعت کار در کارگزینی وزارت دارائی شد مرا به دفتر کار خود خواست و اظهار داشت برای مدرن کردن کارگزینی و ایجاد سرعت در انجام دادن کارها، مسؤولیت یکی از دوائر مهم را بعنوان قدردانی و شناسائی لیاقت بمن می سپارد . جواب من این بود که پس از ششماه کارو باوجود نزدیکی با شما هنوز حکم استخدام من صادر نشده است و بی صدور حکم استخدام چگونه می توانم رئیس یکی از ادارات بشوم و اگر فردی که در مرکز این اندازه مورد توجه شماس پس از ششماه خدمت نه حقوق بگیرد و نه حکم داشته باشد نمی دانم سرنوشت کارمندان خارج از مرکز چیست مرحوم منوچهریان بی اندازه تعجب کرد و پرسید اگر کارگزینی در صدور حکم قصور کرده است چطور شما توانسته اید در این مدت ششماه حقوق نگیرید و هیچ تذکری هم در این باب بمن ندهید ؟

جواب دادم خدمت به کشور و اخذ حقوق دو پرونده جدا گانه دارد و هیچ يك از این دو را نباید باهم مخلوط کرد اگر مدتی

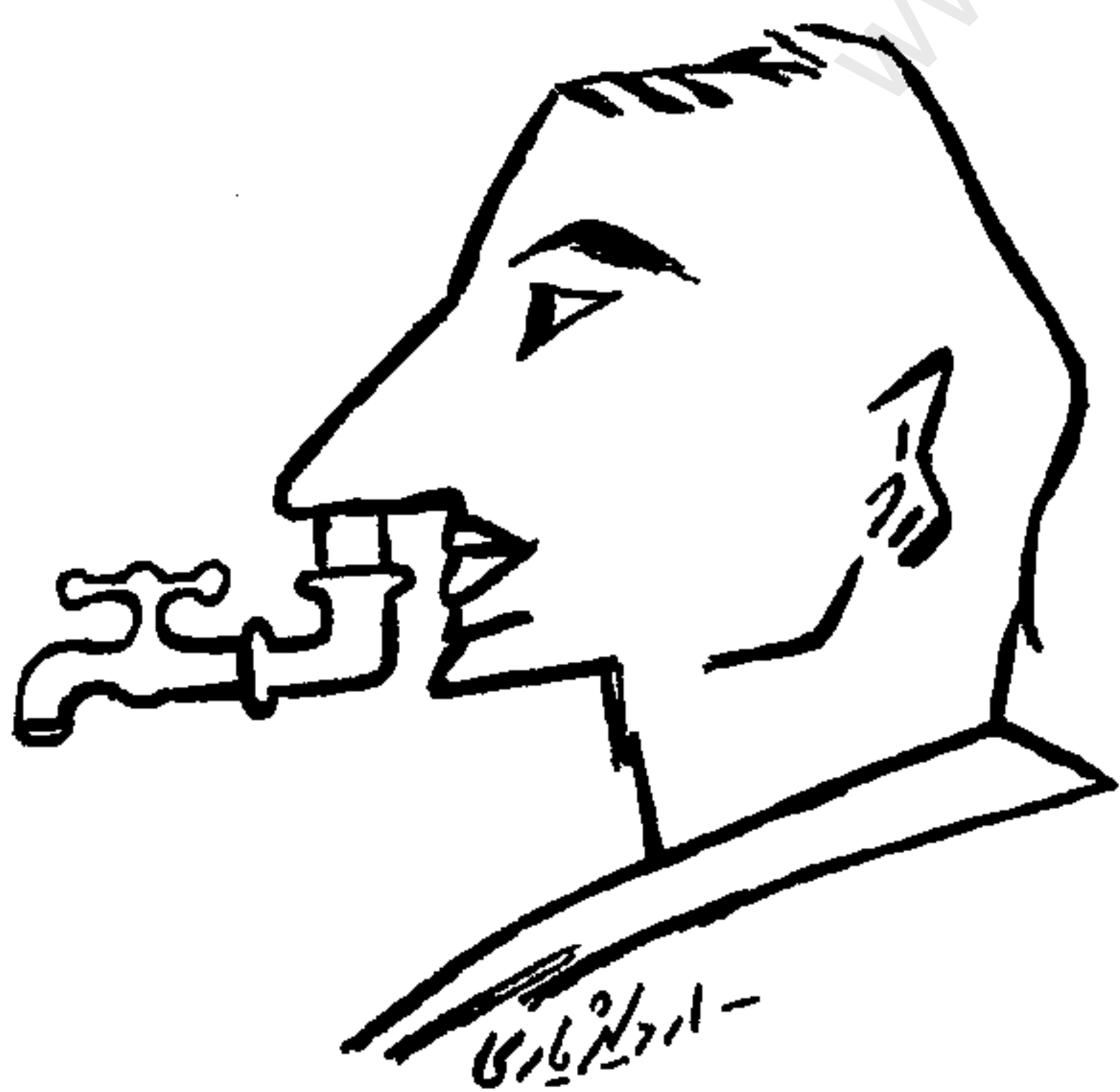
من تامل کردم و حقوق نگرفته ام از کار های انجام شده بیش از اخذ حقوق لذت روحی برده ام و از آن گذشته برای شما و من هر دو روشن شد که تا چه حد تحول باید در کارها بوجود آید. تا متصدیان امر صدور حکم را از وظایف خود بدانند و انتظار نداشته باشند که از آنها مطالبه شود .

مرحوم منوچهریان بلافاصله رئیس اداره مربوط را منتظر خدمت کرد و پس از چهارماه که در پست مهمتری انجام وظیفه کردم مدیر کل مرا بریاست کارگزینی بانک کشاورزی منصوب کرد و محیط تازه تری برای فعالیت من و ایجاد تشکیلات جدید فراهم ساخت .

تلاش - خوشحال خواهیم شد اگر اسامی دوستان دوران دبستان و دبیرستان و دانشگاه خود را بفرمائید و بگوئید آیا چند نفر از آنها را هنوز می بینید ؟

زاهدی - عده ای از دوستان دوران دبستان و دبیرستان و دانشگاه خود را مانند دکتر رحیم طباطبائی ، دکتر امیرامان پور ، دکتر ابوالملوکی ، جناب آقای موسی خطاطان ، آقای اکبر محلوچی ، جناب آقای دکتر باقر عاملی وزیر سابق دادگستری آقایان نراقی و جهانشاهی و کلای دادگستری و اشرف سمنانی .

تلاش - در میان وزرا با کدام يك سابقه آشنائی و دوستی بیشتر دارید ؟ زاهدی - باجناب آقای فتح الله ستوده وزیر پست و تلگراف آشنائی بیشتری دارم.

تنه راه درمان زکام

صنعت گاز

نقش آن

معمولا هنگامی که از صنعت گاز گفت و گو می‌شود منظور گاز طبیعی است، یعنی گازی که ساخته دست بشر نیست، و در مخازن زیر زمینی به صورت گاز، یا محلول در مایعات، یافت می‌شود. این مخازن، بطوری که می‌دانیم، غارها و گودال‌های عظیم زیر زمینی نیستند بلکه سنگ‌هایی هستند دارای سوراخ‌ها و خلل و فرج که گاز و مایعات در درون آنها رخنه کرده‌اند. گاه این مایعات، یا گازها، از لای درز سنگ‌ها به رویه زمین راه می‌یابند و چشمه‌های نفت یا گاز تشکیل می‌دهند. آتش‌های جاودان، که در تواریخ از آنها یاد شده، به احتمال زیاد چشمه‌های نفت و گاز بوده‌اند که در نتیجه صاعقه، یا علل دیگر، در طی هزاران سال گذشته مشتعل می‌شدند و

پیشینیان را دچار بهت و حیرت می‌کرده‌اند. شعله‌های پاک چشمه‌های گاز، که پلیدی‌ها را می‌سوزانید، و گاه باغرش تندراسا در دل انسان‌های پیشین ترس می‌انداخت، منبع نیروهای شگرف بود که انسان‌های پیشین را به پرستش وادار می‌کرد.

از کجا که بزرگداشت روشنائی و آتش در سر زمین ما، که دارای ذخایر نفت و گاز فراوان است، از همین روی نبوده؟

گاز طبیعی نیز، مانند ذغال سنگ و نفت، منشاء آلی دارد و احتمالا از تجزیه شیمیایی اندام‌های حیوانات و گیاهانی که در دوران‌های خیلی پیش در دریاها ته‌نشین شده‌اند تشکیل گردیده است. مشخصات گاز‌های میدان‌های مختلف یکسان

● وضع صنعت گاز ایران شاید فقط چند سال از کشورهای اروپای غربی عقب‌تر باشد

● نزدیک به ۱۴ سال است که گاز بوسیله چند شرکت خصوصی پخش می‌گردد. رشد مصرف گاز مایع در طی این مدت بسیار سریع بوده، زیرا با حمایتی که از مصنوعات داخلی شده و می‌شود، اکنون لوازم گازسوز ساخت کشور، به ویژه اجاق‌های غذاپزی، به قیمت‌های کمتری عرضه می‌شوند و گاز مایع را از حالت سوختی که منحصر به طبقه مرفه بود خارج ساخته و مصرف آن را در طبقات دیگر نیز رواج داده است.

● برنامه‌های شرکت ملی گاز ایران برای پخش گاز در حال حاضر شامل ایجاد شبکه‌های لوله‌کشی برای گاز رسانی به صنایع و خانه‌ها در شهرستان‌های شیراز، اهواز، کاشان، قم، تهران، قزوین، رشت و آستارا است.

● دیری نخواهد گذشت که روستائی ما خواستار آب لوله‌کشی و وسائل برقی خانگی خواهد شد.

● پس از سال‌های اولیه، هنگامی که میزان گذرش گاز شاه‌لوله به حد ظرفیت برسد، سالانه سودی برابر با ۱۲۵ میلیون دلار خرج در رفته بابت فروش گاز در داخله و صدور گاز به شوروی عاید ایران خواهد شد.

نیستند ، اما بطور کلی در همه آنها گاز متان یافت می شود که گاه ۹۹ درصد کل گاز را تشکیل می دهد .

بطوری که می دانیم متان ترکیبی است از یک اتم کربن و چهار اتم هیدروژن و فرمول شیمیائی آن CH_4 است که ساده ترین عضو خانواده پارافین هاست . معمولاً علاوه بر متان ، هیدروکربور های دیگر ، مانند اتان ، پروپان ، بوتان ، و پارافین های سنگین تر ، نیز در گاز طبیعی یافت می شود . گاه گاز های دیگر ، مانند اکسیژن ، ازت ، نیتروژن ، هلیوم ، انیدرید کربنیک و همچنین هیدروژن سولفور H_2S نیز در گاز طبیعی یافت می شود . ترکیبات گوگرد ، و بویژه هیدروژن سولفور ، باعث خوردگی فلزات و لوله ها می شود و گاز های H_2S دار را معمولاً گاز های « ترش » می نامند . برخلاف گاز های « شیرین » که هیدروژن سولفور ندارند ، یا به مقدار خیلی کمی دارند . مثلاً گاز میدان ژوراسیک مسجد سلیمان بیش از ۲۶ درصد H_2S دارد ، در صورتی که گاز میدان مارون نسبتاً شیرین است و هیدروژن سولفور آن بسیار ناچیز است .

تاریخچه گاز طبیعی

دانسته نیست که چه کسی نخستین بار گاز طبیعی را کشف کرده ، یا به خاصیت شعله ورشدنش پی برده . گفته می شود که غیبگویان (Oracle) معبد دلفی در یونان باستان ۳۰۰۰ سال پیش از خاصیت آتش زائی گاز طبیعی برای جلب توجه مشتریان خود استفاده می کردند . و بطوری که می دانیم ایرانیان نیز آذرنده های خود را در محل متصاعد شدن گاز ها می ساختند . در تواریخ ثبت است که چینی ها گاز طبیعی را با لوله های خیزران به فاصله های دورتر حمل و با سوزاندن آنها آب های شور را تبدیل به بخار می کردند و نمک می گرفتند . اگر این حقیقت داشته باشد باید گفت چینیان نخستین کسانی بوده اند که در حدود ۱۷۰۰ سال پیش از این استفاده صنعتی و تجارتي از گاز طبیعی می کرده اند .

در دوران معاصر امریکاییان برای اولین بار استفاده تجارتي از گاز طبیعی را آغاز کردند . در اینجا سخن از گاز طبیعی است ، نه گاز هایی که از ذغال سنگ گرفته می شود . در سال ۱۸۲۰ یعنی ۳۹ سال پیش از حفر اولین چاه نفت ، تفنگ سازی بنام ویلیام هارت در دهکده فردونیا (در ایالت نیویورک) در نزدیکی چشمه گازی ، برای دستیابی به مخزن گاز ، چاهی به عمق ۹ متر حفر کرد و گاز را با لوله به خانه های مجاور برای سوخت بیش از ۳۰ شعله انتقال داد و صنعت استفاده از گاز طبیعی را به وجود آورد . از آن سال به بعد چاه های دیگری برای استخراج گاز حفر شد ، و تولید گاز تدریجاً افزایش یافت ، اما پس از حفر نخستین چاه نفت بوسیله کنلن دریک در پنسیلوانی در سال ۱۸۵۹ صنعت گاز توانست همگام با صنعت نفت پیشرفت نسبتاً سریع خود را

آغاز کند و تاکنون ادامه دهد .

تولید گاز طبیعی

بطور کلی گاز طبیعی به دو گونه تولید می شود : یا به تنهایی از چاه های گاز ، و یا توأم با نفت از چاه های نفت - و به همین جهت در مواردی که گاز و نفت هر دو از چاه تولید شوند تعیین اینکه چاه گازی است یا نفتی گاه مشکل است ، و بسته به آن است که ارزش بازار کدام محصول بیشتر باشد . در مواردی که چاه دارای نفت نیز باشد ، گاز طبیعی زیر فشار های زیاد زیر زمینی در نفت محلول است و باعث بالا آوردن نفت می شود . اما به مجردی که به سطح زمین می رسد ، فشارش کاهش می یابد و مانند بطری آب معدنی گاز آن متصاعد می شود . میزان گاز حل شده در نفت را ، که بر حسب پای مکعب در هر بشکه اندازه می گیرند ، « نسبت گاز به نفت » می نامند . نسبت گاز به نفت میدان های جنوب ایران بطور متوسط در حدود ۷۵ است ، یعنی از هر بشکه نفت خامی که به رویه زمین می رسد ۷۵۰ پای مکعب (تقریباً ۲۰ متر مکعب) گاز طبیعی جدا می شود . با این ترتیب از تقریباً $31/2$ میلیون بشکه نفتی که هر روز از چاه های جنوب ایران استخراج می شود بطور متوسط روزانه ۲۶۰۰ میلیون پای مکعب (یا ۷۴ میلیون متر مکعب) گاز طبیعی بدست می آید .

مصارف گاز

گاز طبیعی را به دو گونه میتوان مصرف کرد - سوزاندن و تبدیل شیمیائی . البته سوزاندن خود گونه ای تبدیل شیمیائی است ، زیرا همان طور که می دانیم سوختن همان ترکیب با اکسیژن است ، و چون قسمت اصلی گاز طبیعی از کربن و هیدروژن تشکیل شده ، حاصل سوختن آن است که به جای ترکیب اولیه ملکول های آب و انیدرید کربنیک (و ، به مقادیر خیلی جزئی ، ترکیبات ازت ، گوگرد و غیره) بدست می آید . البته از آن نظر که آب و انیدرید کربنیک در طبیعت فراوانند ، و آسان بدست می آیند ، و ارزش چندانی ندارند ، عمل شیمیائی سوزاندن گاز طبیعی در واقع آن است که مواد مشکله با ارزشی را به موادی که ارزش اقتصادی زیادی ندارند تبدیل کند . تنها فرآورده مفیدی که در حال حاضر از سوزاندن گاز طبیعی می توان بدست آورد دوده است ، که از طریق احتراق ناقص حاصل می شود و در ساختن مرکب ، رنگ ، و به ویژه لاستیک اتومبیل ، بکار میرود (تقریباً نیمی از وزن لاستیک اتومبیل ها را دوده تشکیل می دهد) اما از آنجا که دوده را از مواد ارزان تر هم می توان ساخت ، امروزه در مواردی که امکان استفاده های بهتر از گاز طبیعی وجود داشته باشد آن را کمتر برای دوده سازی بکار می برند . با استفاده از فرایند هائی ، از قبیل تجزیه حرارتي یا کاتالیتیکی ، پلی مریزاسیون ، الکلاسیون ، هیدروژناسیون ، سولفوراسیون و غیره ، می توان گاز طبیعی را به مواد خام برای ساختن الیاف

مصنوعی ، لاستیک مصنوعی ، مواد پلاستیک ، رنگ های پلاستیکی ، کود های ازته ، دترجنت ها ، و بسیاری مواد شیمیائی دیگر ، تبدیل کرد . در واقع تکنولوژی امروز با جا به جا کردن اتم های اصلی کربن و هیدروژن ، و حذف و اضافه کردن عناصر دیگری از قبیل اکسیژن ، ازت ، هالوژن ها ، گوگرد و غیره قادر است هزاران گونه مواد شیمیائی ، که دارای خاصیت های فیزیکی و شیمیائی گوناگون باشند ، بسازد . صنعت نوظهور پتروشیمی با امکانات بی حدی که دارد در طی عمر کوتاه خود دگرگونی هائی شگرف در شیوه زندگی آدمیان ایجاد کرده است ، و می توان پیش بینی کرد که قسمت عمده نیاز های فراوان صنایع دیگر به مواد و مصالح در آینده از گاز طبیعی ، که پایه اصلی صنعت پتروشیمی است ، تامین خواهد شد . با اینهمه ، هنوز قسمت اعظم گاز طبیعی که در جهان تولید می شود به مصرف سوخت می رسد زیرا انرژی حرارتي می دهد ، و تنها در حدود ۵ درصد آن برای تبدیل شیمیائی بکار می رود . در ایران ، حتی هنگامی که شاه لوله گاز بکار افتد ، بیش از ۸ درصد گاز های تولیدی برای تبدیل شیمیائی مصرف نخواهد شد با اینهمه نباید تصور کرد که سوزاندن گاز بکلی بی فایده است زیرا از احتراق گاز مقادیر زیادی انرژی حرارتي بدست می آید که در صنعت برای سوخت و ایجاد حرارت برای تولید بخار و نیروی الکتریسته و انرژی بکار می رود ، و در خانه ها برای گرم کردن فضا ، پختن غذا و گرم کردن آب و همچنین ایجاد سرما مصرف میشود .

ارزش حرارتي گاز طبیعی

گاز طبیعی سوخت بسیار تمیز و راحتی است که چون خاکستر به جا نمی گذارد ، و بو و دود ندارد ، به عنوان « سوخت ممتاز » شناخته شده است . حرارت تولیدی گاز طبیعی بستگی به ترکیب شیمیائی آن دارد و معمولاً بسیار زیاد است . از آنجا که شعله گاز ، و مقدار گرمادهی آن را به سهولت می توان کنترل کرد ، سوخت گاز برای بسیاری از صنایع (از جمله صنعت شیشه و سرامیک) بهترین سوخت می باشد . پیشرفت سریع مصرف گاز برای اجاق های غذا پزی و آب گرم کن های خانگی (که در کپسول های فلزی ، به بهای بیش از سه برابر قیمت نفت سفید به شکل گاز مایع در ایران به فروش می رسد) از بهترین دلائل برتری های آن است نسبت به سوخت های دیگر .

مقایسه ارزش سوخت های مختلف بیشتر از راه مقایسه حرارتي است که در نتیجه احتراق کامل هر واحد از این سوخت ها ایجاد می شود . واحد حرارتي که در این موارد بکار برده می شود عبارت است از کیلو کالری بطوری که می دانیم ، مقدار حرارتي است که دمای یک کیلو آب را یک درجه سانتیگراد بالا می برد . در سیستم انگلوساکسن واحد حرارتي انگلیسی (British Thermal Unit) که بی تی یو مخفف آن است ، بکار

یکی از قطعات ۴۴ اینچی شاه لوله گاز

ایجاد تسهیلات گاز رسانی به صنایع کشور نیز اقداماتی انجام گیرد، تغییراتی در طرح اولیه داده شد که به موجب آنها مقادیر معتدلی گاز برای مصارف داخلی نیز در نظر گرفته شده است.

تشکیل شرکت ملی گاز ایران

اداره تاسیساتی چنین عظیم برای صدور گاز بدین مقیاس مستلزم ایجاد تشکیلاتی بود بسیار منظم که علاوه بر تامین سرویسهای عملیاتی و تعمیراتی بتواند برنامه‌های آتی را نیز طرح و اجرا کند. با در نظر گرفتن رشد بسیار سریعی که انتظار می‌رفت در صنعت جوان گاز ایران روی دهد، لازم بود دستگاه مجزائی برای اداره عملیات گاز تشکیل شود. بدین سان بود که شرکت ملی گاز ایران، به عنوان يك شرکت تابعه شرکت ملی نفت ایران، در اسفند ۱۳۴۴ تشکیل شد، که بطور مستقل گاز را از شرکت ملی نفت ایران خریداری کند و مسئول تصفیه، حمل، پخش و فروش آن گردد. هیئت مدیره شرکت ملی نفت ایران به عنوان صاحبان سهام شرکت ملی گاز ایران خط مشی کلی را تعیین می‌کند و با اختیاراتی که از لحاظ تصویب بودجه و نرخ گذاری دارد، سیاست کلی انرژی سوخت کشور را زیر نظر می‌گیرد و اقدامات لازم را در جهت گسترش صنعتی کشور، به موجب طرحهای از پیش اندیشیده، به عمل می‌آورد.

فعالیت‌های شرکت ملی گاز ایران

در حال حاضر، که مهم‌ترین افزار کار شرکت ملی گاز ایران، یعنی تاسیسات شاه‌لوله گاز، مراحل ساختمانی خود را می‌گذراند و هنوز وارد مرحله عملیاتی نشده است، شرکت ملی گاز ایران فرصت

جدا شدن مایعات، در حوالی آغاجاری جمع‌آوری و به پالایشگاه بید بلند فرستاده می‌شود تا بالوله آماده شود. در پالایشگاه بید بلند گازهای خورنده ئیدروژن سولفور، و همچنین گاز انیدرید کربنیک و مواد زاید، از گاز جدا می‌گردد. ضمناً برای آنکه بخار آب و ئیدروکربورهای زود مایع شونده دیگر را (که هنگام عبور از ارتفاعات مناطق کوهستانی در زمستان در نتیجه سرما ممکن است به صورت مایع در آیند و مانع جریان گاز شوند) بتوان از گاز جدا کرد، فرایند های دیگری را برای تجزیه و خشک کردن باید بکار برد. پالایشگاه بید بلند در حال حاضر دارای ۵ دستگاه است که هر يك به تنهایی می‌تواند روزانه ۲۴۰ میلیون پای مکعب (برابر با ۷ میلیون متر مکعب) گاز خام تصفیه کند. احتمال دارد بعداً ۳ دستگاه دیگر نیز بدان اضافه شود. این پالایشگاه، با مساحت تقریباً ۴۰ هکتار، از حیث ظرفیت تصفیه از بزرگترین تصفیه خانه های گاز جهان است.

گاز پس از تصفیه شدن بوسیله تلمبه های فشارنده بسیار نیرومند (هر يك با توان تقریباً ۱۰۰۰۰ اسب بخار) سفر يك هزار و يك صد کیلو متری خود را طی می‌کند تا در شهر آستارا در مرز ایران به تاسیسات شوروی تحویل گردد. بر طبق موافقت نامه امضاء شده میان دولت شاهنشاهی و دولت اتحاد جماهیر شوروی قرار است مقادیر گازی (که از ۶ میلیارد متر مکعب در سال اول بهره برداری شروع می‌شود، و در ظرف ۵ سال به ۱۰ میلیارد متر مکعب خواهد رسید) از طریق شاه لوله گاز به شوروی تحویل شود. اما از آنجا که همزمان با اجرای يك چنین طرح عظیمی برای صدور گاز لازم بود در مورد

می‌رود. این واحد بطور خلاصه عبارت است از حرارتی که دمای يك پوند (۴۵۳ گرم) آب را به میزان يك درجه فارنهایت (تقریباً نیم درجه سانتیگراد) بالا ببرد: مثلاً ارزش حرارتی يك متر مکعب گاز طبیعی که در شاه لوله گاز ایران جریان خواهد داشت تقریباً ۹۵۰۰ کیلو کالری خواهد بود، و این تقریباً برابر است با حرارتی که از احتراق يك لیتر نفت بدست می‌آید.

استفاده از گاز طبیعی

از آنجا که فقط مقدار بسیار کمی از گاز تولیدی کشور در حال حاضر برای خوراک صنایع پتروشیمی، یا به عنوان سوخت مفید، بکار می‌رود، و مصارف تجارتي گاز موكول است به لوله‌کشی و ایجاد تلمبه خانه های عظیم، که خود مستلزم سرمایه گذاری های کلان می‌باشد، گاز های تولیدی کشور در گذشته ناگزیر در نزدیکی چاه ها سوزانده می‌شد، زیرا در غیر این صورت فضای اطراف را آلوده می‌کرد و احتمال آتش سوزی را افزایش می‌داد. شعله های فروزان گاز های مشتعل، که به هنگام شب کوه ها و تپه های مناطق نفت‌خیز جنوب را روشن می‌سازد، همین گاز های طبیعی است که هنوز هم، از آن نظر که بازاری ندارد، سوزانده می‌شود و هدر می‌رود. برآورد شده است که مقدار گازی که از نخستین سال های کشف نفت در جنوب ایران تاکنون بدین سان سوزانده شده بالغ بر ۱۴۰ میلیارد متر مکعب بوده است. تصور چنین مقادیری برای ما مشکل است: شاید تصور مقدار مایعی که دارای همان ارزش حرارتی باشد آسانتر در گمان بگنجد، هم ارز حرارتی این گازها را به صورت نفت کوره در نظر بگیرید، فرض کنید کامیون های نفتکشی، که هر يك دارای ظرفیت ۲۰۰۰۰ لیتر باشند، مقدار نفت کوره‌ای را که از لحاظ حرارتی با این گاز ها برابر باشند حمل کنند. در این صورت ۷ میلیون نفتکش لازم خواهد بود، که اگر پشت سرهم قطار شوند تقریباً دو بار زمین را دور خواهند زد.

هدر دادن منابع طبیعی به چنین مقیاس طبعاً مایه آزرده گی خاطر شاهنشاه آریامهر بود و به همین جهت دستور های مؤکدی پیرامون لزوم یافتن راه حلی برای جلوگیری از اتلاف این منابع عظیم صادر فرمودند که سر انجام با امضای موافقت نامه فروش گاز به دولت کشور همسایه شمالی و طرح شاه لوله گاز سرتاسری منتهی شد.

طرح شاه‌لوله گاز ایران

بموجب این موافقت نامه شرکت ملی نفت ایران می‌بایستی خط لوله‌ای، که توانائی حمل سالانه ۱۰ میلیارد متر مکعب گاز را از میدانهای نفت جنوب به مرز شوروی داشته باشد، ایجاد کند. قطر چنین خط لوله‌ای بیش از يك متر و طول آن ۱۱۰۰ کیلو متر باید باشد و وزن فولادی که برای ساخت آن بکار می‌رود از ۴۵۰۰۰۰ تن بیشتر خواهد بود.

گاز های گرد آوری شده میدان های عملیات شرکت های عضو کنسرسیوم، پس از

یافته است مقدمات کار را ، از لحاظ سازمان دادن و گردآوری کادر پرسنلی متناسب ، و تهیه برنامه های آموزشی آنان ، فراهم کند .

باید توجه داشت که صنعت گاز ، گرچه بیش از ۱۰۰ سال است که در آمریکا و اروپای غربی سابقه دارد ، لیکن از لحاظ گسترش و بکار گرفتن روشهایی که آن را از محدوده محلی خارج سازد و در جهت کشوری و بین المللی توسعه دهد ، صنعتی است جوان که از سال های جنگ جهانی دوم جهش خود را آغاز کرده است ، و هنوز هم کمتر کشوری را می توان یافت که دارای کادر پرسنلی کاملاً آرموده و مجهزی باشد .

وضع صنعت گاز ایران شاید فقط چند سال از کشورهای اروپای غربی عقب تر باشد ، و بنابراین لازمه پیشرفت سریع آن است که میان شرکت ملی گاز ایران و موسسات گاز کشورهای پیشرفته تماس نسبتاً مداوم برقرار باشد ، بطوری که هم دوش با پیشرفت هایی که در صنعت گاز روی می دهد بتوان به جلو پیش رفت .

از اقدامات مفید شرکت ملی گاز ایران کوشش هایی است که در زمینه گسترش مصرف گاز مایع انجام می دهد . گاز مایع ، بطوری که می دانیم مخلوطی است از پروپان C_3H_8 و بوتان C_4H_{10} که برای سهولت حمل و نقل تحت فشار به صورت مایع درآمده و در سیلندره های فولادی ذخیره می شود . بطور کلی با کاهش درجه حرارت ، یا افزایش فشار (و یا هر دو) می توان گاز رابه مایع تبدیل کرد ، و چون حجم گازی که مایع شده باشد در حدود $\frac{1}{600}$ حجمی است که در حالت گاز

بودن دارد ، این روش مایع کردن گازهای پروپان و بوتان برای پخش در مناطقی که فاقد لوله کشی گاز باشند بسیار مناسب است . مدت ها است که گاز مایع در آبادان و نقاط دیگر مناطق نفت خیز جنوب مصرف میشود لیکن در سایر نقاط کشور نزدیک به ۱۴ سال است که گاز بوسیله چند شرکت خصوصی پخش می گردد . رشد مصرف گاز مایع در طی این مدت بسیار سریع بوده ، زیرا با حمایتی که از مصنوعات داخلی شده و می شود ، اکنون لوازم گاز سوز ساخت کشور ، به ویژه اجاق های غذایی ، به قیمت های کمتری عرضه می شوند و گاز مایع را از حالت سوختی که منحصر به طبقه مرفه بود خارج ساخته و مصرف آن را در طبقات دیگر نیز رواج داده است .

مصرف گاز مایع در ایران در ظرف ۱۴ سال اخیر به طرز بی سابقه ای رشد یافته (بطور متوسط سالانه ۶۶٪) . بدیهی است چنین رشدی ملازم است با سودآوری قابل توجهی در عملیات پخش ، و طبیعتاً باعث ورود تازه واردان به صنعت می شود . در میان این سوداگران ممکن است اشخاصی باشند که بدون توجه به اصول فنی و ایمنی ، و صرفاً برای تحصیل سودهای کلان و فوری ، بخواهند روش هایی ناایمن و نامطلوب در پیش گیرند و موجب مخاطرات مالی و جانی برای مصرف کنندگان شوند . نخستین اقدام مفید شرکت ملی گاز ایران ایجاد و استقرار یک نظام صحیح و قابل دوام در صنعت بود بدین معنی

که مقررات ایمنی آزمون شده ای را برای پخش گاز تدوین کرد ، و اجرای آن ها را از توزیع کنندگان خواستار شد . این نظارت در اجرای مقررات ایمنی از طرف توزیع کنندگان از وظایف اساسی شرکت ملی گاز ایران است که با آنکه در راه توسعه مصرف گاز کوشش فراوان به عمل می آورد از ادامه عملیات توزیع کنندگان بی بند و بار و لاقید نسبت به اصول ایمنی با جدیت جلوگیری می کند . از همین روی برای تعمیم روش های صحیح و استاندارد مطلوب شرکت ملی گاز ایران اخیراً خود مستقیماً وارد بازار پخش گاز مایع شده تا بدین وسیله توزیع کنندگان دیگر را وادار سازد سرویس بهتر و ایمن تری به مصرف کنندگان خود بدهند .

در زمینه گاز طبیعی ، در حال حاضر تنها شهرستان شیراز است که دارای لوله گاز می باشد . در این شهرستان شرکت ملی گاز ایران از یک رشته لوله ۱۰ اینچی (که چند سال پیش برای تغذیه کارخانه کود شیمیائی مرودشت از گچساران کشیده شده بود) برای مصارف صنعتی و خانگی گاز می گیرد . ظرفیت این خط لوله ، و دستگاه پالایش گاز گچساران ، محدود است ، بطوری که شرکت ملی گاز ایران هنوز نمی تواند در راه توسعه مصرف گاز در شیراز فعالیت های دامن داری بکند . در حال حاضر ، علاوه بر کارخانه کود شیمیائی مرودشت ، و صنایع عمده سیمان ، قند و برق ، به پاره ای از مصرف کنندگان خانگی و تجاری که در محوطه های شبکه لوله کشی شهری قرار دارند گاز می رسد . قرار است تا چند ماه دیگر عملیات لوله کشی ۱۶ اینچی جدید ، که از شاه لوله گاز منشعب می شود ، به اتمام رسد و شهرستان شیراز با ظرفیت متناسبی به شاه لوله متصل گردد .

در مورد شهرستان اهواز نیز طرحی هم اکنون در دست اجرا می باشد که به موجب آن گاز های حاصل از دستگاه تولید نفت خام میدان اهواز در محل تصفیه شوند و برای مصارف صنایع و خانه های آن شهرستان توزیع گردند . نزدیک بودن اهواز به رودخانه بزرگ کارون ، و همچنین به بندر شاهرور و خرمشهر ، و شبکه برق خوزستان ، این شهرستان را برای استقرار صنایع جدید بسیار مناسب گردانیده و وجود لوله گاز از عواملی است که در جلب صنایع بدان شهرستان یاری خواهد کرد .

تعرفه فروش گاز

برنامه گاز رسانی به شهرستان های ایران در وهله نخست بر مبنای تحویل گاز به صنایع است و سپس ، در مرحله بعد ، شبکه های خیابانی برای دادن انشعابات گاز به خانه ها و مصرف کنندگان تجاری احداث خواهد شد .

از آنجا که سرمایه گذاری های لازم برای ایجاد شبکه های لوله کشی بسیار هنگفت است باید انتظار داشت تعرفه فروش گاز طوری تعیین گردد که در ظرف مدت کوتاهی مصرف را به چنان میزانی برساند که استهلاك سرمایه های کلان تاسیسات را در مدت معقولی جبران کند . به همین دلیل نیز تعرفه تعیین شده شرکت ملی گاز ایران چنان است که در مواردی که گاز جانشین نفت کوره می شود (در

مصارف صنعتی) قیمت فروش گاز - با در نظر گرفتن ارزش حرارتی از قیمت فروش نفت کوره ارزان تر خواهد بود و در مواردی که جانشین نفت گاز (گازوئیل) یا نفت سفید می شود (در مصارف تجاری و خانگی) از قیمت فروش نفت گاز و نفت سفید ارزان تر تمام می شود . این سیاست قیمت گذاری از چند لحاظ فایده دارد :

اولاً : وسیله ای خواهد بود که مصرف کنندگان ، اعم از صنعتی یا خانگی و تجاری ، به جای استفاده از سوخت های مایع ، که مستلزم ذخیره سازی و خواباندن سرمایه می باشد ، از گاز طبیعی استفاده کنند . ثانیاً بدون آنکه دیناری در راه ساختن منبع یا ذخیره سوخت ، خرج کنند می توانند همیشه سوخت راحت و تمیز و ارزانی در اختیار داشته باشند . مثلاً یک خانه دار متوسط تهرانی را در نظر بگیرید که برای آب گرم کردن و غذا پختن و ایجاد گرما در زمستان از نفت سفید استفاده می کند و بطور متوسط هر ماه ۸۰ لیتر نفت ، به بهای کل ۲۰۰ ریال ، خریداری می کند . این خانه دار می تواند عیناً همان مقدار واحدهای حرارت را از ۷۶ متر مکعب گاز طبیعی ، به بهای تقریباً ۱۶۸ ریال ، بدست آورد که این مبین صرفه جوئی ۱۶٪ نسبت به نفت سفید است .

باید در نظر داشت که قیمت گاز طبیعی در شهرستان ها ، و به ویژه در منطقه خوزستان ، از قیمت گاز در تهران ارزان تر خواهد بود و بنابراین صرفه جوئی خانه دار شهرستانی از این هم زیاد تر خواهد بود .

ثالثاً علاوه بر این که سوخت گاز نیازی به داشتن منبع ذخیره ندارد ناراحتی های بوی نامطبوع و احتمال دود زدگی و ریخت و پاش و غیره را نیز در بر ندارد . نمودارهای ۱ تا ۴ میزان صرفه جوئی مصرف کنندگان خانگی و همچنین مصرف کنندگان صنعتی را نسبت به مصرف نفت سفید و نفت گاز و نفت کوره نمایان می سازد .

اقتصاد طرح شاه لوله گاز

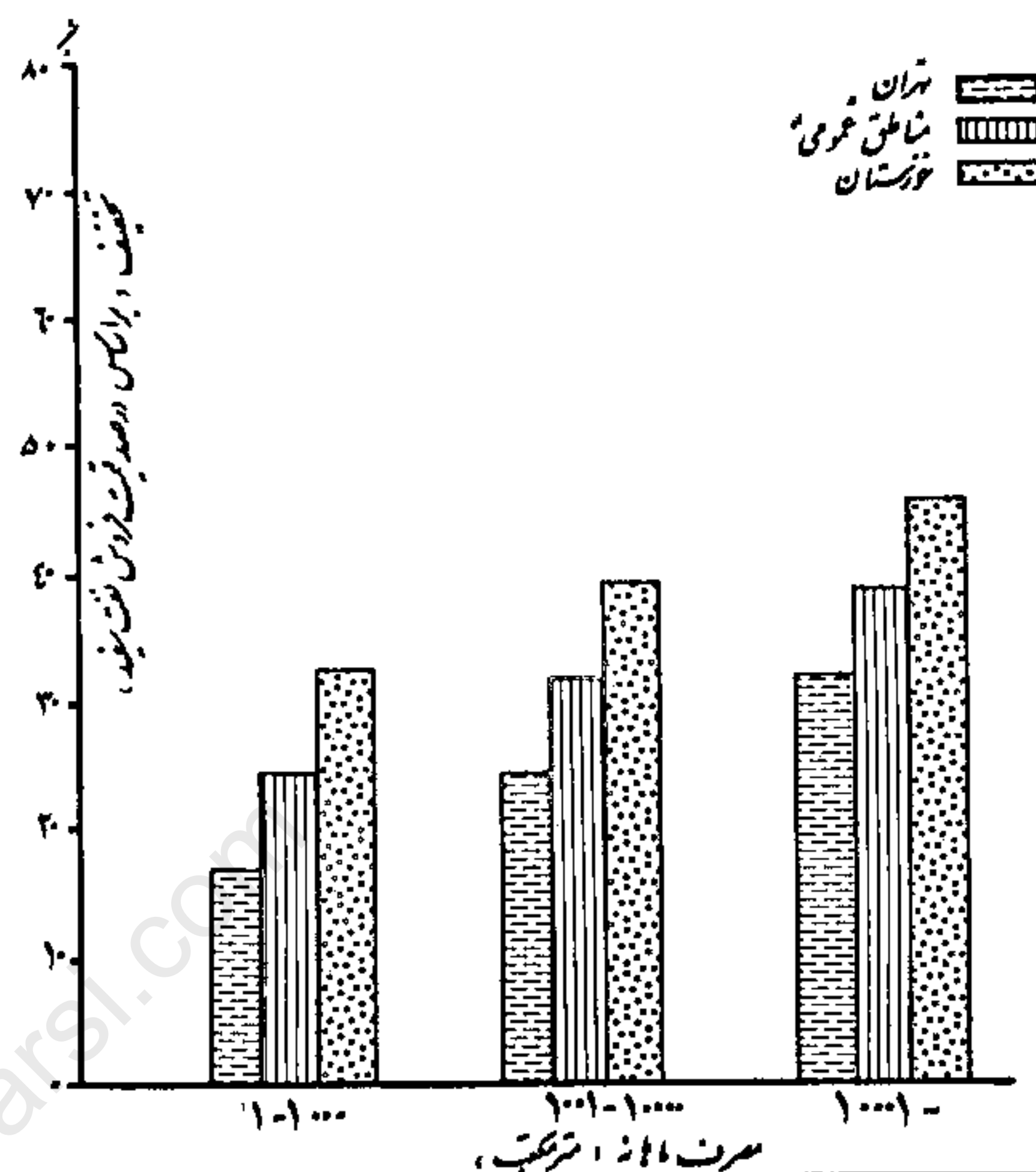
تا ۵ سال دیگر ، که شاه لوله گاز به حد اکثر بهره برداری خود می رسد ، پیش بینی می شود از فروش گاز در داخل کشور ، و همچنین صادرات ، سالانه متجاوز از ۱۴۸ میلیون دلار درآمد بدست آید . پس از وضع هزینه های عملیاتی (یعنی هزینه های جاری ای که مستقیماً برای گاز رسانی بدین میزان لازم است) درآمدی که می ماند چنان است که کل سرمایه گذاری را در مدتی تقریباً برابر با ۱۰ سال مستهلك کند . البته یک چنین مدت بازگشت سرمایه ای بسیار مطلوب است ، زیرا عمر مفید تاسیسات لوله کشی مسلماً از ۱۰ سال خیلی بیشتر است و بنابراین نتیجه آن خواهد شد که از سال یازدهم به بعد هر چه عاید شود سود ویژه خواهد بود .

اما نکته دیگری که در اقتصاد شاه لوله گاز شاید اهمیتش کمتر نباشد ، اثر تعدیل کننده ای است که گاز در موازنه تولید و مصرف فرآورده های نفتی کشور دارد . برای آن که واضح تر بیان شده باشد

تحقیقات تعرفه فروش گاز طبیعی نسبت به قیمت فروش نفت سفید

(برای مصارف تجاری و خانگی)

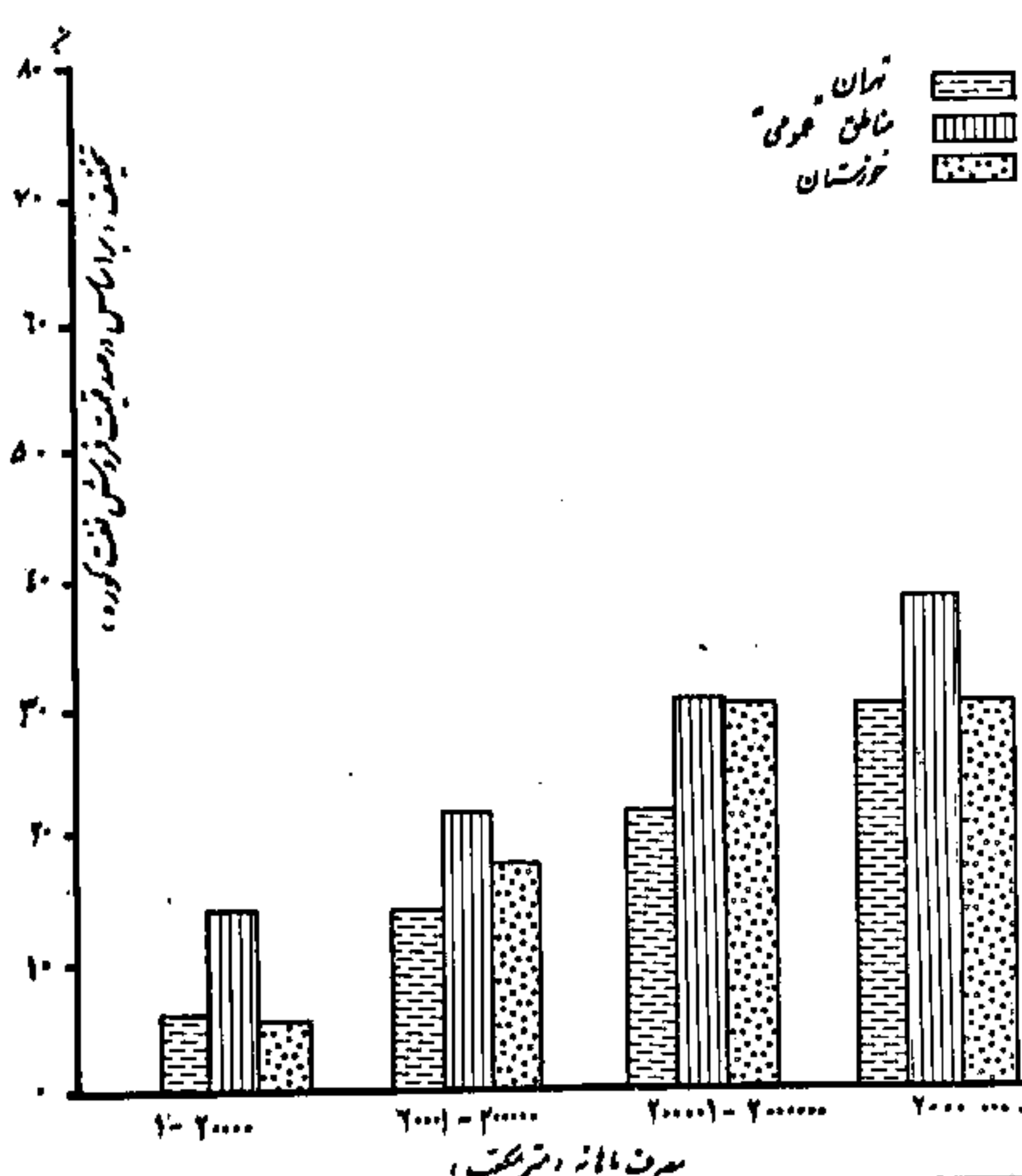
بر اساس ارزش حرارتی

تحقیقات تعرفه فروش گاز طبیعی نسبت به قیمت فروش نفت کوره

(برای مصارف صنعتی)

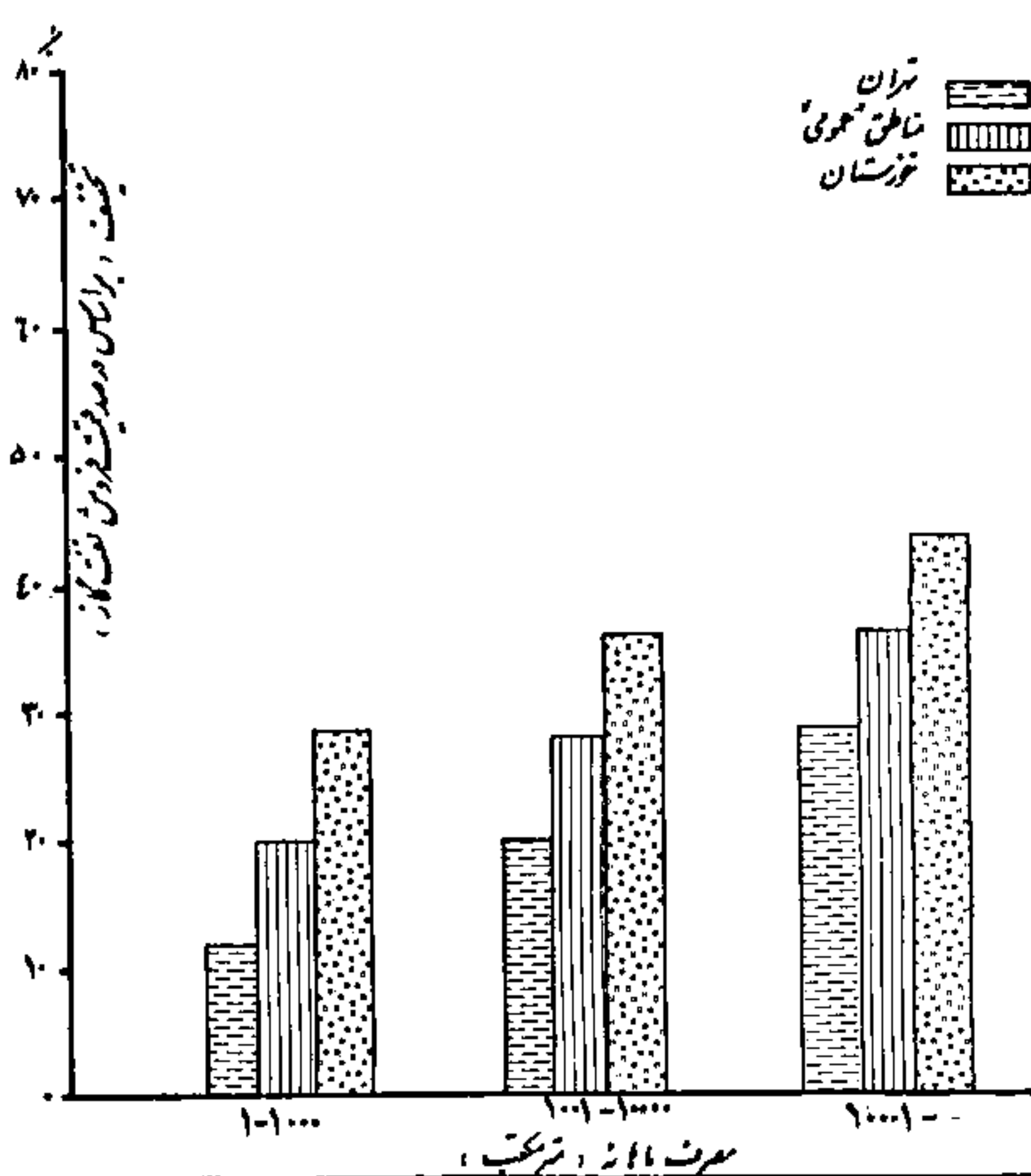
بر اساس ارزش حرارتی

تحقیقات تعرفه فروش گاز طبیعی نسبت به قیمت فروش نفت گاز برای

(مصرف تجاری و خانگی)

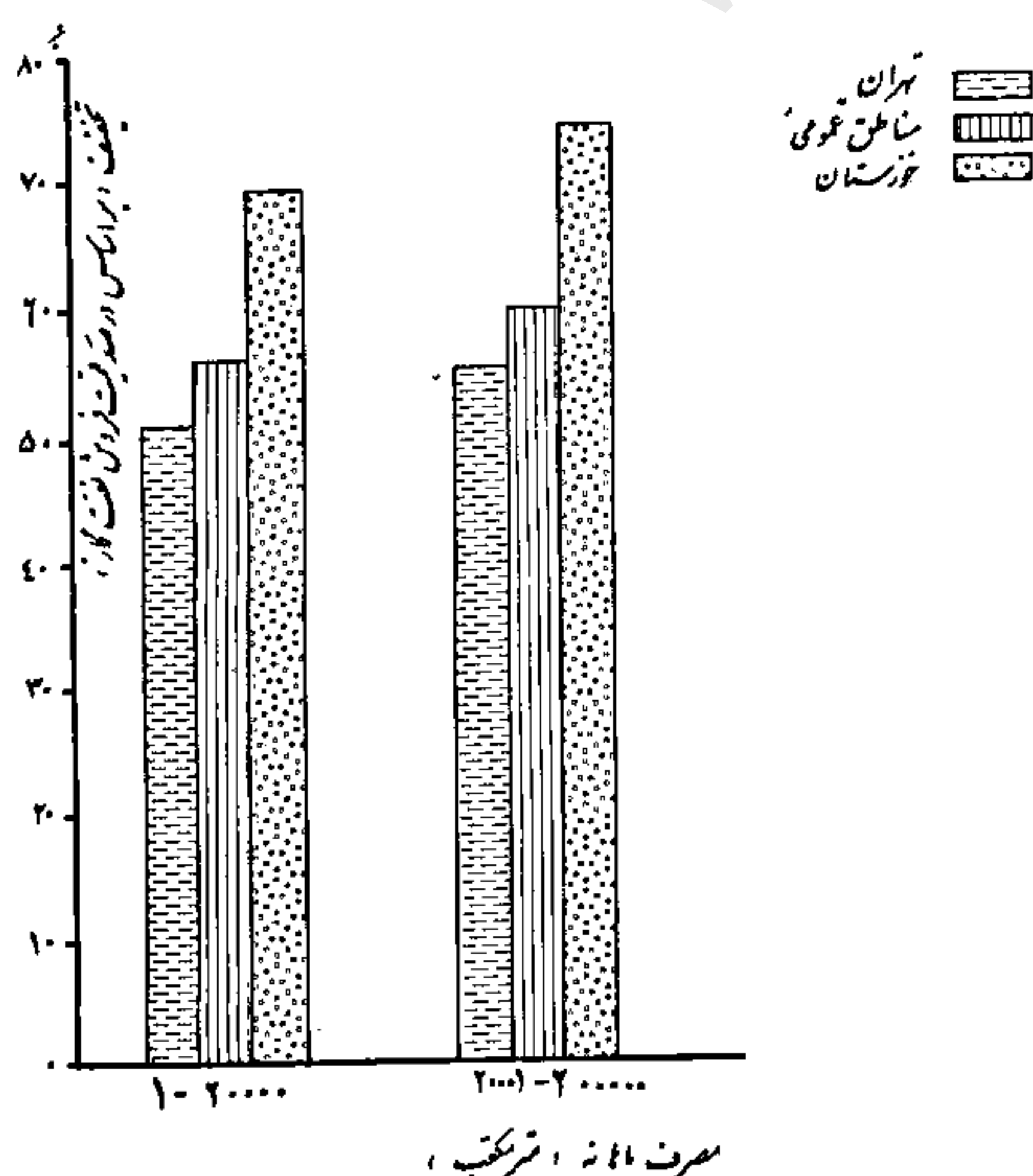
بر اساس ارزش حرارتی

تحقیقات تعرفه فروش گاز طبیعی نسبت به قیمت فروش نفت گاز

(برای مصارف صنعتی)

بر اساس ارزش حرارتی

توجه خواننده را به آمار مصرف چهار فرآورده نفتی عمده در ایران جلب می‌کنیم. بطوری که ملاحظه می‌شود نسبت مصرف فرآورده‌های نفتی به کل مصرف در سال ۱۹۶۸ در ایران به‌شرح زیر بوده :

بدین ترتیب اشکال تامین فرآورده های میان تقطیر ، که تا ۱۰ سال دیگر هنوز در حدود ۵۱٪ کل مصرف را تشکیل می دهد ، برطرف نخواهد شد . کمبود های نفت سفید و نفت گاز تا ۹ سال دیگر به ارقامی چنان بزرگ خواهد رسید که پالایشگاه آبادان ، حتی اگر همه محصول فرآورده های میان تقطیر خود را هم برای مصرف لوازم و کالاهای پرداخت حقوق ها و حق العمل داخلی کشور تخصیص دهد ، نخواهد توانست کسری نفت سفید و نفت گاز را تامین کند . (نمودار ۵)

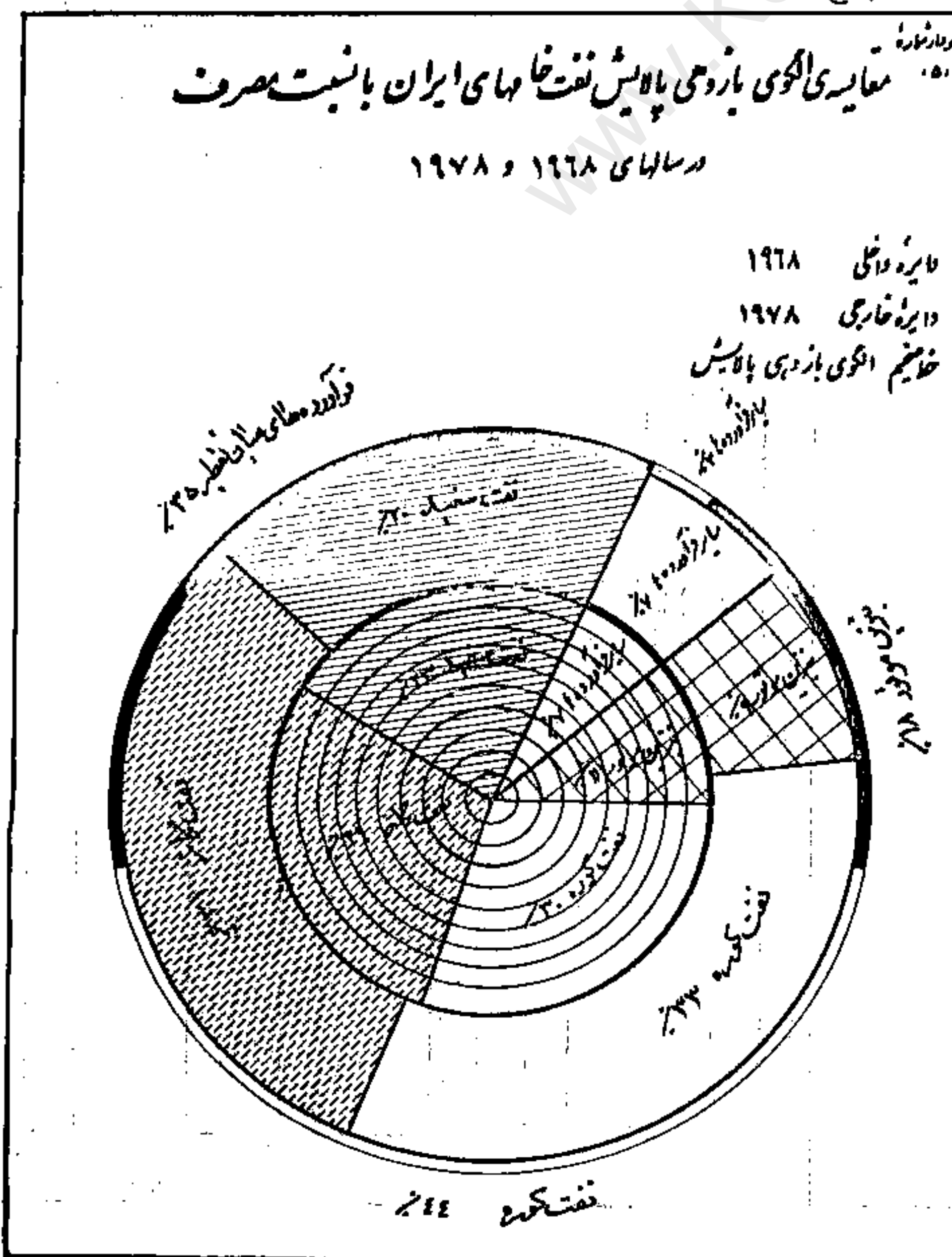
فرآورده	مصرف	درصد کل مصرف
بنزین موتور	۹۰۰ میلیون متر مکعب	۱۱٪
فرآورده های میان تقطیر	۴۵۰ " "	۵۲٪
نفت کوره	۲۶۰ " "	۳۰٪
فرآورده های دیگر	۶۰۰ " "	۷٪
جمع	۸۶۰ میلیون متر مکعب	۱۰۰٪

ملاحظه می‌شود که ۵۲٪ مصرف فرآورده‌های نفتی کشور را نفت سفید و نفت گاز تشکیل می‌دهد. از طرف دیگر باید توجه داشت که نسبت فرآورده هائی که از نفت خام ایران بافرایندهای مرسوم پالایش - یعنی فرایندهایی که مستلزم بکاربردن دستگاههای پیچیده ، و گران قیمت مانند فرایندهای پایه فیدروژنی نباشند - بدست می‌آید ، بااحتیاجات بازار مصرف ایران هماهنگی ندارد . الگوی بازدهی نفت خام ایران (بافرایندهای مرسوم) یعنی نسبت مقدار محصول هر فرآورده از نفت خام به شرح زیر است :

درصد کل مصرف	مصرف (میلیون متر مکعب)	فرآورده
۹٪	۲۲	بنزین موتور
۵۱٪	۱۲۷	فرآورده‌های میان نقط
۳۳٪	۸۴	نفت کوره
۷٪	۲۰	فرآورده‌های دیگر
۱۰۰٪	۲۵۳	جمع :

۱۸٪	بنزین موتور
۳۵٪	فرآورده‌های میان تقطیر
۴۴٪	نفت کوره
۳٪	فرآورده‌های دیگر
<u>۱۰۰٪</u>	جمع :

در سالهای ۱۹۶۸ و ۱۹۷۸

پس چاره کار چیست ؟ يك راه حل آن است که در سال ۱۹۷۸ در حدود ۳۹ میلیون متر مکعب نفت خام تصفیه کنیم تا بتوان این ۱۲۷۷ میلیون متر مکعب فرآورده های میان تقطیر را بدست آورد. اما در چنین وضعی ناگزیر مقادیر معتدلی فرآورده های سبک و نفت کوره نیز ساخته می شود. که چون در داخل کشور مصرفی ندارد. ناچار باید آنها را در بازار رقابتی خاورمیانه، که همه فروشنده نفت هستند، برای فروش عرضه کنیم، و به احتمال قوی ناگزیر به اعطای تخفیف های کلی شویم.

راه حل دیگر آن است که روش های پالایش بفرنیچ تر پایه ئیدروژنی بکار بریم که با در نظر گرفتن گرانی هزینه، و آگاهی از تجربیات تلخی که کوییتی ها در این مورد برده اند تصور نمی رود در شرایط حاضر قابل توصیه باشد.

خوشبختانه راه حل بسیار مناسبی در این حیص و بیص یافته و آن استفاده از سوخت گاز است برای جانشینی فرآورده های میان تقطیر. در شرایط عادی شاید طرح لوله کشی تنها برای فروش داخلی گاز تا چند سال از نظر اقتصادی مقرون بصرفه نباشد اما تلفیق طرح صادرات گاز به شوروی و فروش داخلی گاز، راه حل بسیار مناسبی برای سبک کردن مشکلات پخش فرآورده های نفتی، و در عین حال تحصیل منافع اضافی در قبال تحویل گازی که در هر حال سوزانده می شود، بدست داده است.

باید یادآور شد که در سال های نخست و احتمالا تادمات های متمادی، قسمت عمده مصرف داخلی گاز در مصارف صنعتی خواهد بود که در آنها گاز جانشین نفت کوره می شود. اما با توسعه شبکه های لوله کشی در شهر ها (و بعدا روستاهای اطراف مسیر خطوط لوله) مصرف گاز برای پخت و پز، و گرم کردن فضا و آب و همچنین برای ایجاد نیروی برق، تا حدود زیادیتری جانشین فرآورده های میان تقطیر خواهد شد و از مشکلات عدم تعادل نسبت فرآورده ها خواهد کاست. حتی در مواردی که گاز جانشین نفت کوره شود (مثلا در مصاف صنعتی) باز ورود گاز به صحنه انرژی کشور اثری سودمند خواهد داشت، زیرا با سیستم قیمت گذاری کنونی، توزیع نفت کوره در بیشتر نقاط کشور سودی عاید شرکت ملی نفت ایران نمی کند. چون بواسطه غلظت نفت کوره حمل آن بوسیله لوله به سادگی امکان پذیر نیست، و ناچار باید با ماشین های نفتکش و با صرف هزینه های گراف پخش شود. بدین سان کاهش میزان مصرف نفت کوره بوسیله تممیم لوله کشی گاز، از این لحاظ که از کمک مالی شرکت ملی نفت ایران برای تثبیت قیمت کوره می کاهد رویهمرفته سودمند است.

پخش گاز

بطوریکه گفته شد، برای آنکه طرح شاه لوله گاز اقتصادی تر شود باید علاوه بر مقادیر گازی که به موجب موافقت نامه به کشور شوروی صادر می شود مقادیر معتدلی نیز در داخله کشور پخش شود. جای تردید نیست که سود آوری فروش گاز به مشتریان صنعتی، از آن نظر که مصرف

خیلی زیاده تر و نسبت سرمایه گذاری کمتری دارند، به مراتب بیشتر از سود آوری فروش به مصرف کنندگان خانگی است. به همین جهت برنامه گاز رسانی شرکت ملی گاز ایران به شهر ها دارای مراحل مختلفی است:

در مرحله نخست پروژه لوله گذاری های اصلی در شهر های تهران و اصفهان برای مصرف کنندگان صنعتی مطرح است که از امسال شروع می شود و قرار است به بیش از ۶۰۰ مشتری صنعتی در تهران و اصفهان گاز رسانیده شود.

در مرحله بعد اقدامات لازم برای گازرسانی به خانه ها در شهر ها آغاز خواهد شد. البته پاره ای از شهرستانها، نظر به دوری از خطوط لوله، و داشتن جمعیت کم، چنان مصرفی ندارند که بتوانند هزینه های هنگفت ایجاد خط لوله را برای اتصال به شاه لوله مستهلک کنند و دارای لوله کشی گاز شوند، مگر اینکه در مجاورتشان میدان های نفت یا گاز قابل بهره برداری به میزان تجارتی کشف شود. مانند شهرستان مشهد که در فاصله کمی از میدان گاز خانگیران (سرخس) قرار گرفته است.

برنامه های شرکت ملی گاز ایران برای پخش گاز در حال حاضر شامل ایجاد شبکه های لوله کشی برای گاز رسانی به صنایع و خانه هادر شهرستان های شیراز، اهواز، کاشان، قم، تهران، قزوین، رشت و آستارا است - و پیش بینی می شود که در طی سال های آینده مصارف داخلی و صادراتی گاز به شرح زیر افزایش یابد:

جدول ۴ - برنامه صادرات و پخش داخلی گاز طبیعی شاه لوله گاز

(سال های ۱۹۷۰ تا ۱۹۷۸)

سال	صادرات به شوروی (میلیارد متر مکعب)	مصارف داخلی (میلیارد متر مکعب)
۱۹۷۰	۶۰	۲۰
۱۹۷۱	۷۰	۲۷
۱۹۷۲	۸۰	۳۵
۱۹۷۳	۹۰	۴۱
۱۹۷۴	۱۰۰	۴۵
۱۹۷۵	۱۰۰	۵۰
۱۹۷۶	۱۰۰	۵۴
۱۹۷۷	۱۰۰	۵۹
۱۹۷۸	۱۰۰	۶۴

برنامه های آینده شرکت ملی گاز ایران

واگذاری مسئولیت انجام عملیات گاز به شرکت ملی گاز ایران ایجاد می کند که این شرکت بطور مداوم طرح های گسترش شبکه های گاز رسانی و حمل و نقل گاز را بررسی کند. همان طور که گفته شد، از آن نظر که در حال حاضر گاز فراوان است و عرضه آن مشکلی ایجاد نمی کند، شرکت ملی

گاز ایران برای دست یابی به منابع گاز مستقیما عملیات اکتشافی ای انجام نمی دهد و هرگاه که شرکت ملی نفت ایران ضمن کاوش برای یافتن نفت به میدان های گاز برخورد می کند میدان های مزبور را برای توسعه احتمالی به شرکت ملی گاز واگذار می کند.

پیش بینی می شود که با پیشرفت های مداومی که در فعالیت های اکتشافی شرکت ملی نفت ایران، و شرکایش، روی می دهد در آینده نزدیک عرضه گاز به مراتب از آنچه که در خود کشور قابل جذب است، یا به وسیله خط شاه لوله کنونی قابل صدور است، فروتر خواهد شد و در آن صورت شرکت ملی گاز ایران باید راه هایی برای فروش آن بیندیشد. خوشبختانه در این زمینه بررسی های دامنه داری برای صدور و فروش گاز طبیعی به شکل مایع به طوری که با نفتکش های مخصوص به نقاط مصرف جهان قابل حمل باشد، در جریان است. پیش بینی می شود نحوه فروش بین المللی گاز طبیعی در آینده بطور معمول از راه مایع کردن آن صورت بگیرد.

نقش صنعت گاز در اقتصاد ایران

از آنجا که صنعت پیوندهایی ناگستنی با صنعت نفت دارد، نشان دادن اثر صنعت گاز، به تنهایی، در اقتصاد کشور آسان نیست. تا سال های متمادی قسمت اعظم گازی که در کشور به مصرف خواهد رسید، یا به شوروی صادر خواهد شد، گازی خواهد بود که توام با نفت خام تولید می شود و در واقع محصول فعالیت های صنعت نفت خواهد بود. هنوز در کشور ایران

چاه هایی صرفا برای اکتشاف گاز حفر نشده است. با اینهمه می توان پیش بینی کرد که گسترش صنعت گاز تأثیری همه جانبه در اوضاع اقتصادی و اجتماعی کشور خواهد داشت.

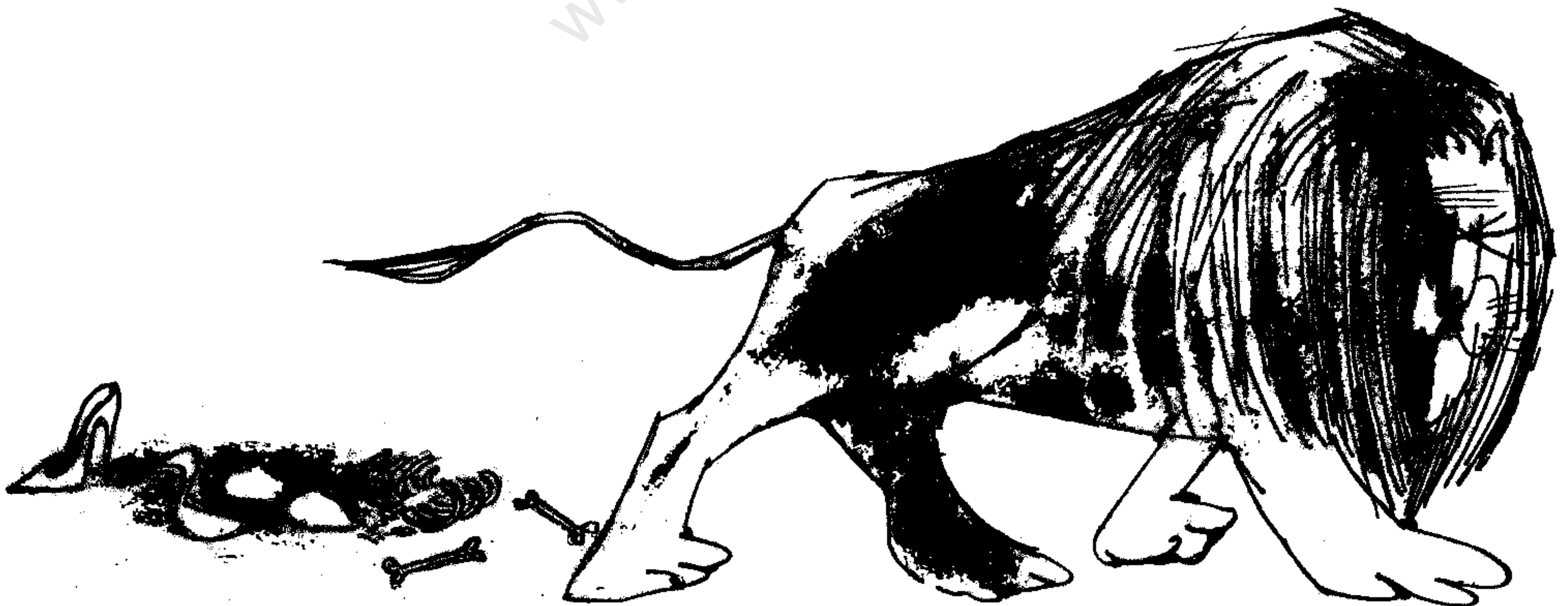
نخستین اثر ناشی از عملیات گاز رسانی، کشیدن خط لوله عظیمی است که برای ایجاد شاه لوله گاز از مناطق نفت خیز جنوب به مرز شوروی و

همچنین به شهر های عمده به طول بیش از جمعا ۱۶۰۰ کیلومتر انجام شده . عظمت این پروژه را ، که از پاره ای لحاظ در نوع خود در جهان بی همتا است ، با توجه به گروه های عملیاتی و شماره ماشین آلات کوه پیکر ساختمانی ، که برای تسطیح مسیر ، گود برداری ، لوله ریزی ، خمش لوله ، جوشکاری ، عایق بندی ، پوشش گذاری ، و خاک پرکنی لازم است ، می توان دریافت . لزوم ایجاد جاده هایی برای سرویس و تعمیرات در موازات خط ، و ساختن پل هایی بر روی رودخانه ها و شهرها ، بر پا کردن تلمبه خانه های غول پیکر و فراهم آوردن تسهیلات اجتماعی کارکنان ، از قبیل ساختن خانه های مسکونی و باشگاهها ، نیروگاههای برق و تاسیسات آب ، همه در دگرگون کردن وضع روستاهای سر راه شاه لوله تاثیر اجتماعی عمیقی خواهند داشت . در واقع با آنکه قسمت اصلی شاه لوله در زیر زمین مدفون خواهد بود . باز مظاهر دیگر آن باعث ایجاد تغییراتی در قیافه روستاها و طرز زندگی مردمان کشور خواهد شد برای روستا نشینی که با فعالیت های شتاب زده گروه های عملیاتی و ساختمانی خط لوله آشنائی یافته است دیگر شیوه های کهن کشاورزی ، که وقت شناسی و برنامه ریزی در آن مفهومی نداشت ، پذیرفتنی نخواهد بود . تماس او با مظاهر تکنولوژی جدید باعث شده است که برداشتی دگرگون شود و عملا از آستانه محیط قرون و سطائی خود پا فراتر گذارد و انسان قرن بیستمی شود .

همزمان با چنین دگرگونی های ژرف اجتماعی ، تغییراتی نیز در اثر گسترش عرضه انرژی ارزان ، و پس از آن ، ورود نیروی برق در خانه های روستائی ، ایجاد خواهد شد . آنچه که تاکنون فقط در شهر ها و دهات بزرگتر یافته می شد ، در محوطه روستائی کوچکتر نیز یافت می گردد . دیری نخواهد گذشت که روستائی ما خواستار آب لوله کشی و وسائل برقی خانگی خواهد شد خانه هایی بهتر و راحت تر و با اصول بهداشتی خواهد خواست . این خواست ها همه باعث سرمایه گذاری های جدید و افزایش تقاضای کالاهای مصرفی خواهند شد ، که به نوبه خود موجب ایجاد کار و فعالیت برای تولید کنندگان کالاهای و خدمات خواهد گردید . نقش صنعت گاز در این میان کم اهمیت نیست . با آنکه قسمت اعظم کل هزینه هایی که برای ایجاد شاه لوله صرف می شود برای خرید ماشین آلات و لوازم . و کالاهای پرداخت حقوق ها و حق العمل هایی بابت مهارت هایی خواهد بود که از خارج باید وارد شوند ، و مستقیما از لحاظ اشتغال در اقتصاد ایران تاثیر زیادی ندارند ، باز از آن لحاظ که اجرای پروژه ای بدین مقیاس مستلزم فعالیت در بخش های گوناگون است ، باعث کارگماری عده زیادی کارکنان و همچنین شتاب در آموزش و آماده کردن مهارت های ویژه آنها می شود . پس ملاحظه می شود که پروژه شاه لوله گاز و تاثیر اقتصادی و اجتماعی به سزائی در شؤون گوناگون دارد و راه را برای انجام پروژه های

مشابه آینده هموار می کند . از طرفی در هر حال مقداری از حقوق ها و دستمزدهای خارجیان ، و همچنین قسمتی از وجوه تخصیص داده شده پروژه ها برای خرید کالاهای داخلی بکار خواهد رفت . مثلا از آن نظر که بیش از ۱۵٪ لوله های مورد نیاز این طرح در کارخانجات داخلی ساخته می شود ملاحظه خواهد شد که صنعت گاز بطور مستقیم باعث پیشرفت و توسعه صنایع لوله سازی و مهندسی گردیده است . اما مهم ترین اثر اقتصادی يك چنین پروژه ای را باید در درآمدی که به خزانه دولت سرازیر می کند جست وجو کرد . پس از سال های اولیه ، هنگامی که میزان گذرش گاز شاه لوله به حد ظرفیت برسد ، سالانه سودی برابر با ۱۲۵ میلیون دلار خرج در رفته بابت فروش گاز در داخله و صدور گاز به شوروی عاید ایران خواهد شد که از محل آن هزینه های ایجاد شاه لوله مستهلك می گردد این درآمد تقریبا برابر است با درآمد نفت در سال ۱۹۵۶ ، یعنی درآمدی که صنعت نفت ایران پس از ۴۸ سال توانست عاید کشور سازد . بنابراین دیده میشود که رشد چشمگیر این فرزند برومند صنعت نفت در واقع چنان است که می توان گفت : این طفل یکشبهه صد ساله می رود .

از گفته های آقای منصور فروزان

شیر و رام کشته اش

پیشرفت و آبادانی

فهرست رویدادها	صفحه
انقلاب اجتماعی ایران	۸۰
نفت و گاز	۸۱
ذوب آهن	۸۱
مسائل شهری	۸۱
بازار	۸۲
آبادانی	۸۲
سپاهیان	۸۲
توریست	۸۲
عمران منطقه‌ای	۸۳
آموزش	۸۳
تعلیم و تربیت	۸۴
لژیون خدمتگزاران بشر	۸۴
انتصابات	۸۴
روابط خارجی	۸۵
سمینارها	۸۵
تولیدات	۸۵
منابع طبیعی	۸۵
کشاورزی	۸۵
در شهرستانها	۸۶
گوناگون	۸۶
ایران در مطبوعات جهان	۸۷
صنعت	۸۷
پست	۸۷
ایران و مجامع بین‌المللی	۸۷
آرتش	۸۸
ایرانیان خارج از کشور	۸۸
جشن‌ها	۸۸
گمرک	۸۸
بانک و پول	۸۸
دارائی	۸۸
کشور	۸۸
پیکار با بی‌سوادی	۸۹
آینده‌ها و برنامه‌ها	۹۰
پیک تلاش	۹۳
اصلاحات ارضی	۹۳
کار و کارگران	۹۳
دارو و درمان	۹۳
مصاحبه‌ها	۹۴
رویدادهای هنری :	
فرش	۹۶
معماری	۹۶
جشن هنر	۹۶
مطبوعات	۹۶
تئاتر	۹۶
ایران‌شناسی و باستان‌شناسی	۹۷
تلویزیون	۹۷
کتاب	۹۸
مجامع هنری و فرهنگی	۹۸
نویسندگان مطبوعات	۹۸
موسیقی	۹۸
نمایشگاه‌ها	۹۸
رادیو	۹۹
فیلم و سینما	۹۹
گفتگو با پربوش خواننده	۱۰۰

انقلاب اجتماعی ایران در عین آنکه جنبه کاملی داشت با هیچ تعصب و خود خواهی همراه نبود.

● بمناسبت سالروز ششم بهمن ۱۳۴۱، بار دیگر به ملت عزیز خود درود میفرستم و آرزو مندم که هر سال تازه‌ای که برانقلاب اجتماعی ایران میگذرد، پیروزیهای تازه‌ای برای ملت ایران در راه پیشرفت واقعی همراه داشته باشد.

تحول عظیمی که هشت سال پیش در چنین روزی با رای قاطع اکثریت قریب باتفاق مردم ایران آغاز شد، تحولی بنیامینی معنی اصیل بود که از یک طرف با تازه‌ترین نیازمندیها و شرایط اجتماعی بشریت مترقی امروز هماهنگ بود، و از طرف دیگر ماهیتی صد در صد ایرانی داشت که با خصائص ملی و مقتضیات اجتماعی و اقلیمی کشور و ملت ما منطبق بود.

این انقلاب اجتماعی، که اجرای کلیه اصول آن بدلیل همین اصالت آنها از روز اول با موفقیت کامل قرین گردید، در عین آنکه جنبه کامل ملی داشت با هیچ تعصب و خودخواهی همراه نبود. ما در راه اجرای اصول این انقلاب از بسیاری جهات از تجارب دیگران، بخصوص از دانش و تکنیک جوامع مترقی جهان استفاده کرده‌ایم و خواهیم کرد، ولی در هیچ صورت خود را زندانی اصول و مقرراتی انعطاف ناپذیر که با طرز فکر خود ما هماهنگ نباشد نساخته‌ایم و نخواهیم ساخت، ما میخواهیم انقلاب اجتماعی ایران را، براساس نتایجی که از آن در تمام شئون مادی و معنوی کشور خسویش گرفته‌ایم بصورت نمونه‌ای از ترقی اجتماعی و سازندگی ملی توانم باروح صلح و تفاهم و همکاری جهانی درآوریم، تا از این راه ملت ما نه فقط ترقی و سعادت خود را تأمین کند بلکه مأموریت تاریخی خویش را در کمک به پیشرفت تمدن جامعه بشری نیز ایفا کرده باشد.

توفیق در نیل بدین هدف مستلزم همکاری و کوشش صمیمانه فرد فرد افراد ایرانی در تحقق هرچه کاملتر اصول انقلاب ششم بهمن است، و من یقین دارم که ملت ایران در این تلاش مقدس در راه اجرای اصولی که خود در روز ششم بهمن ۱۳۴۱ بر آنها با قاطعیت صحنه نهاد، هرروز از روز پیش مصمم‌تر و کوشاتر خواهد بود.

«پیام شاهنشاه آریامهر بمناسبت سالروز ششم بهمن»

پیام آقای هویدا

● بمناسبت سالروز ششم بهمن خواهران و برادران عزیز. سالروز انقلاب ششم بهمن را که سرآغاز فصل جدیدی در تاریخ پرافتخار کشور ما است بهمه شما خواهران و برادران عزیز صمیمانه تبریک میگویم. هفت سال پیش در چنین روزی ملت ایران بنیادی رهایی بخش شاهنشاه بزرگ خود برای ایجاد دگرگونی عمیق در تمام شئون کشور و استقرار عدالت اجتماعی و

سفر شاهنشاه
آریامهر به اروپا
● شاهنشاه آریامهر طبق معمول هر ساله جهت انجام معاینات پزشکی و استراحت عازم اروپا گردیدند.

بنیانگذاری ایران نو پاسخ مثبت داد و اصول انقلاب شاه و ملت پایه‌گذاری شد. امروز هفت سال از آن روز تاریخی میگذرد و در این مدت کوتاه ملت ایران بسا اجرای اصول انقلاب ششم بهمن بمرحله‌ای از پیشرفت و ترقی رسیده است که مشاهده نتایج محسوس آن در تمام شئون اقتصادی و اجتماعی موجب غرور و افتخار هر فرد ایرانی است. در این مدت رژیم فرسوده ارباب و رعیتی ملغی شد جنگلها و آبها و منابع ملی کشور محفوظ گردید، کارگران در سود کارخانه‌ها شریک شدند، زنان از حقوق اجتماعی برخوردار گردیدند، سپاهیان انقلاب بیروستاها رفتند، خانه‌های انصاف و

آغاز سال ششم نخست‌وزیری هویدا

● آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر سال ششم زمامداری خود را آغاز کرد. «هویدا» اولین نخست‌وزیری است که در دوره جدید تاریخ ایران شش سال متوالی نخست‌وزیر بوده است. وی که به عنوان نخست‌وزیر دوره انقلاب شناخته شده در پاسخ یکی از خبرنگاران که خواسته بود بطور اختصار درباره اقدامات دولتش در پنجسال گذشته سخن بگوید، گفت: «گذشته‌ها گذشته، آنچه باقی مانده آینده است که ترجیح میدهم درباره آن سخن بگویم.»

نخست‌وزیر ایران ۵۱ سال دارد.

آقای هویدا در محفل بحث و گفتگو در دانشگاه ملی تشکیل

مخبرو

کفیات

نفت

فعالیت گروه تحقیقاتی لوت برای نمایندگان مطبوعات تشریح گردید

● سرپرست و مسئول طرحهای هیئت تحقیقاتی لوت و سرپرست های گروههای پژوهشی این هیئت در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیویی اطلاعاتی در زمینه اقدامات هیئت در اختیار نمایندگان مراکز خبری قرار دادند.

سرپرست و مسئول طرحهای تحقیقاتی لوت در این مصاحبه گفت:

این هیئت طرحهای تحقیقی را خارج از کادر آموزشی دانشگاه و بمنظور شناسائی علمی یک منطقه از ایران انجام میدهد. مدت اجرای این طرح پنجسال است و امسال دومین سال تحقیقات این هیئت است. در اجرای این طرح که بوسیله دانشگاه تهران و با کمک استادان و متخصصین این دانشگاه انجام میشود گروههای جغرافیائی دانشکده ادبیات زمین شناسی و بیولوژی دانشکده علوم و دانشکده بهداشت شرکت دارند و در صورت لزوم این هیئت از سازمانهای غیر دانشگاهی نظیر تحقیقات باستان شناسی وزارت فرهنگ و هنر نیز کمک میگیرد. از جمله طرحهای در دست اجرا مربوط به ناشناختهترین نواحی ایران یعنی دشت لوت است. در این ناحیه گروههای پژوهشی هیئت تحقیقاتی لوت شامل زمین شناسی، جغرافیای انسانی، کشاورزی و اقتصاد، بهداشت، باستان شناسی، بیولوژی و خاکشناسی در دو فصل از سال برحسب شرایط آب و هوا فعالیتهای تحقیقاتی دارند. سفر اخیر هیئت به دشت لوت یکماه بطول انجامید و در سه ناحیه لوت غربی، لوت مرکزی و لوت شرقی تحقیقاتی انجام شد. این مصاحبه در محل دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران تشکیل یافته بود.

یک گروه تحقیقی مسائل مختلف اجتماعی خوزستان را مورد بررسی قرار داد.

● یک گروه بیست نفره برای انجام تحقیقات و بررسیهایی در زمینه های مختلف اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی به خوزستان رفت.

سرپرستی این گروه را که از طرف موسسه عالی علوم ارتباطات اجتماعی عازم این استان شده بود، دکتر ناصر رحیمی استاد رشته روابط عمومی این موسسه بمعهد داشت.

گروه مذکور که از ۶ دختر و ۱۴ پسر دانشجوی این موسسه تشکیل شده بود، طرحها و تاسیسات اقتصادی، صنعتی، فرهنگی واجتماعی نقاط مختلف خوزستان را مورد بازدید و بررسی قرار داد.

اندیمشک، اهواز و آبادان از جمله شهرهایی بودند که در این سفر تحقیقی یک هفتهای مورد بازدید و بررسی دانشجویان موسسه عالی علوم ارتباطات اجتماعی قرار گرفتند.

اعضای گروه هریک جداگانه موظف به تحقیق توصیفی درباره فعالیتهای تمامی طرحها، تاسیسات و سازمانهایی که مورد بازدید آنها قرار گرفته بود، هستند و در نظر است تا پایان بهمن ماه نتایج برداشتهای تحقیقی و علمی این گروه بصورت نشریهای در دسترس علاقمندان قرار گیرد.

در این زمینه سه گروه دیگر نیز به استانهای اصفهان، فارس و کرمان اعزام شده بودند.

گروه موسسه عالی علوم ارتباطات اجتماعی

۲ هزار و ۳۹۲ واحد فروشندگی در انجمن های عمران دهات، تعاونی های شیلات، تعاونیهای بانک عمران، و خانه های انصاف فعالیت دارند.

یک میلیارد دلار درآمد نفتی ایران

● وزارت بازرگانی آمریکا در گزارش مربوط به سال ۱۹۶۹ خود پیش بینی اضافه درآمدی از نفت برای ایران کرده است. وزارت بازرگانی آمریکا در گزارش خود تصریح کرده است که ایران از هم اکنون میتواند روی یک میلیارد دلار درآمد نفتی خود در سال ۱۹۷۰ حساب کند.

گاز

ساختمان لوله گاز شیراز

● پیشرفت ساختمان لوله گاز فرعی «۱۶» اینچی شیراز منتهی به لوله اصلی ۲۴ اینچی ساه لوله گاز ایران تا پایان ساسمیر ۱۹۶۹ بقرار زیرخاکه میشود.

تسطیح مسیر بطول ۳۰۴ کیلومتر شهر شیراز تا تصفیه خانه بیدبلند خاتمه یافته است. ترانشه کنی بطول ۳۰۴ کیلومتر از شهر شیراز تا تصفیه خانه بیدبلند خاتمه یافته است.

لوله ریزی بموازات ترانشه کنی بطول ۳۰۴ کیلومتری پایان یافته است.

جوشکاری لوله بطول ۲۱۵ کیلومتر پایان یافته است.

لوله گذاری بطور کامل کنی بطول ۳۰۴ کیلومتری پایان یافته است.

نتیجه:

بطور کلی ۷۰٪ ساختمان لوله ۱۶ اینچی شیراز انجام شده و ساختمان لوله ۸ اینچی گاز رسانی به کارخانه بسرق شیراز به طول انجامیده است.

۱۰ کیلومتر و همچنین ساختمان لوله ۸ اینچی کارخانه کود شیمیائی بطول ۲۷۵ کیلومتر پایان یافته است.

لوله های فوق تماماً در کارخانجات لوله سازی اهواز ساخته شده است.

۴۰۰ کیلومتر لوله اصلی گاز کشیده شده است.

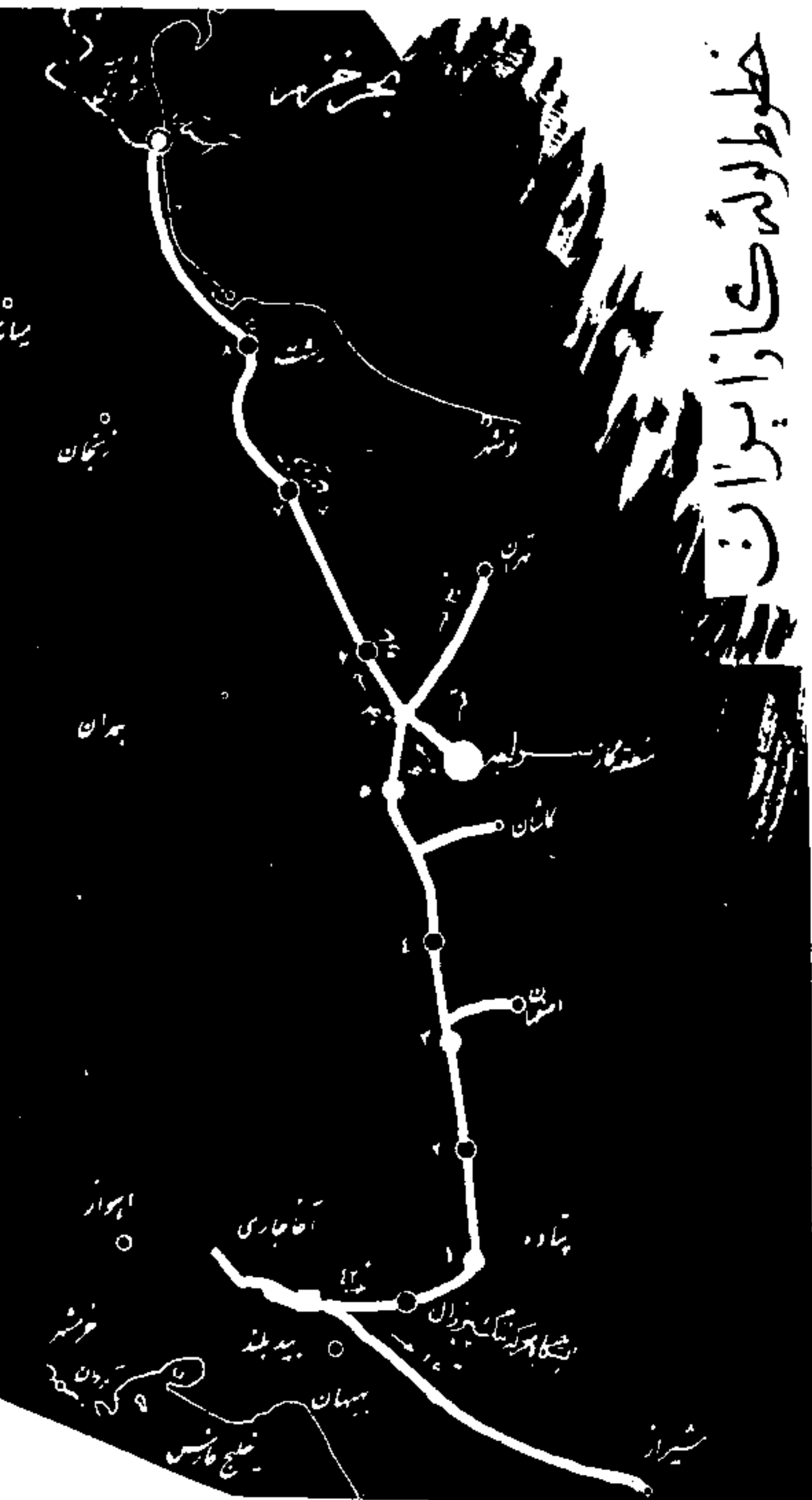
● تاکنون ۴۰۰ کیلومتر از لوله اصلی گاز کشیده شده و مطالعه برای احداث یک خط لوله فرعی گازرسانی به تهران آغاز شده است.

این خبر را «وادیم

گاز کشیده شده است»

گاز کشیده شده است»

گاز کشیده شده است»

حمل مستقیم کالا به کارخانه ذوب آهن

● محمولات کارخانه ذوب آهن از این پس مستقیماً از جلقا به محل کارخانه حمل خواهد شد. حمل مستقیم کالا ها پس از پایان ریل گذاری راه آهنی که به کارخانه ذوب آهن اصفهان می پیوندد انجام میگردد. بدین ترتیب سرعت بیشتری در تکمیل ساختمان ذوب آهن فراهم میشود.

شهر و مسائل شهری

تقسیم بندی و عرض خیابان ها در طرح جامع شهر تعیین شد

● در طرح جامع شهر پنج نوع خیابان در نظر گرفته شده است. براساس این طرح «که برای ۲۵ سال آینده در نظر گرفته شده» خیابانهای که از این پس ساخته میشود کمتر از ۱۲ متر عرض نخواهند داشت. متخصصان این خیابانها چنین است:

۱- خیابانهای طبقه یک یا خیابانهای سرویس. این نوع خیابانها بین ۱۲ تا ۱۵ متر عرض خواهند داشت و دارای دو خط عبور ۳ متری و یک پارکینگ ۲۷۵ متری در کنار خیابان خواهند بود.

صفحه شش و یکم

● نرخ ارز در روز چهارشنبه چهارم بهمن ماه بدین شرح بود.

نرخ فروش به ریال	نرخ خرید به ریال	نوع ارز
۷۶۵۰۰	۷۶۲۵۰	یک دلار آمریکا
۱۸۳۶۷۲	۱۸۳۰۷۲	یک لیره انگلیسی
۱۵۴۰۴۵	۱۵۳۵۴۲	یکصد فرانک بلژیک
۱۷۷۵۳	۱۷۶۹۵	یک فرانک سوئیس
۱۳۷۹۱	۱۳۷۴۶	یک فرانک فرانسه
۱۲۱۵۶	۱۲۱۱۶	یکصد لیر ایتالیا
۲۱۰۳۱	۲۰۹۶۲	یک فلورن هلند
۲۰۷۴۶	۲۰۶۷۸	یک مارک آلمان
۱۴۸۰۵	۱۴۷۵۷	یک کورن سوئد
۱۰۶۹۸	۱۰۶۶۳	یک کورن نروژ
۱۰۲۰۴	۱۰۱۷۱	یک کورن دانمارک
۲۹۵۸	۲۹۴۸	یک شلینگ اتریش

نرخ فروش غذای دام تعیین شد

● کارخانه جدیدالتاسیس تهیه غذای دام و طیور نرخ فروش فرآورده‌های خود را کیلوئی ۵ ریال تعیین کرد. بازار پنبه ساکت است

● قیمت پنبه کیلوئی چهار ریال تنزل کرد و بازار فروش آن تقریباً راکد است. امسال از اوایل فصل برداشت پنبه بهای آن نسبت به سال قبل حدود ۲ ریال نازل بود ولی در آذرماه چون کشور های اروپائی بطور غیر منتظره‌ای شروع به خرید از ایران کردند قیمت هر کیلو پنبه ۳ تا ۴ ریال افزایش یافت. اما باردیگر این فرونی قیمت کاسته شد. در آخرین روزهای دیماه پنبه باین قیمتها خرید و فروش میشد: پنبه درجه یک کیلوئی ۴۰ تا ۴۲ ریال

پنبه درجه یک پست کیلوئی ۳۸ ریال
پنبه درجه دو پست کیلوئی ۳۷ ریال
پنبه درجه سه پست کیلوئی ۳۴ تا ۳۶ ریال
پنبه درجه چهار پست کیلوئی ۲۷ الی ۳۲ ریال

جوجه ارزان شد

● موسسه جوجه کشی نارمک قیمت جوجه یکروزه «کاپ» را از ۱۸ ریال به ۱۵ ریال تقلیل داد. موسسه مذکور اعلام داشت که در اجرای تقلیل هزینه تولید گوشت ترتیبی خواهد داد که در آینده باز هم قیمت جوجه یکروزه را تنزل داده و با بهای کمتری در اختیار موسسات مرغداری قرار دهد.

آبادانی

اجرای ۱۱۶ طرح عمرانی در روستا های کشور ● در آذرماه سال جاری اجرای ۱۱۶ طرح عمران روستائی با هزینه‌ای معادل ۸۶ میلیون و ۷۰۰ هزار ریال پایان یافت. پیشرفت برنامه های آبادانی در این ماه بطور متوسط روزانه با ۲ میلیون و نهصد هزار ریال بوده است. طرح های اجرا شده عبارت بودند

تخریب یک ساختمان بدون پروانه در میدان ژاله

سالن پارکهای برای برگزاری مجالس جشن آماده است ● سخنگوی شهرداری پایتخت اعلام کرد که بمنظور تأمین رفاه و آسایش بیشتر اهالی تهران سالنهایی در پارکهای عمومی ونقاط مختلف شهر ساخته شده است که برای برگزاری مجالس جشن در اختیار مردم قرار خواهد گرفت. بدین ترتیب مردم شهر تهران خواهند توانست که با شرایط سهل و مناسب برای برپا داشتن مجالس جشن و عروسی از این سالن ها استفاده نمایند.

بازار

طلا ارزان شد ● بهای طلا در بازار آزاد پول تهران تنزل کرد. علت کاهش مجدد طلا، تنزل بهای آن در بورس های دنیا است. براساس این کاهش قیمت طلا از مثقالی ۴۸۷ ریال به ۴۷۵ ریال رسید.

بموقع در تجدید اسفالت نقاط حفر شده اقدام نمایند، از کار برکنار شده و محاکمه اداری میشوند.

شرکت واحد اتوبوسرانی ۴۰۰ دستگاه اتوبوس گرایه کرد ● شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه ۳۰۰ دستگاه اتوبوس برای حمل مسافرین تهران گرایه نمود. این تعداد اتوبوسها برای انجام وظائف شرکت در سراسر فصل زمستان مورد استفاده قرار خواهند گرفت.

تعمیر و نوسازی قسمتی از خیابانهای تهران پایان یافت ● لکه گیری، نوسازی و تعمیر اساسی ۳۷ هزار و ۷۵۰ متر مربع از اسفالت خیابان های پایتخت پایان یافت. براساس این عملیات در خیابان های ری، شاهپور، پامنار، لرزاده، شکوفه، صفای و شریفی لکه گیری و مرمت و در خیابانهای شمشاد، داودیه، ظهیرالدوله و شیوا عملیات نوسازی انجام شده است.

— خیابانهای درجه ۲ — عرض این نوع خیابانها ۱۸ متر است با در نظر گرفتن یک پارکینگ ۲۸۰ متری در کنار آن

— خیابانهای درجه سه — عرض این خیابانها که خطوط اتوبوس در آنها حرکت میکند بین ۳۰ تا ۳۵ متر است و از هر طرف آن ۴ تا ۶ اتومبیل میتواند عبور — جاده های درجه چهار — این جاده ها دارای ۴۵ متر عرض هستند.

— شاهراهها — عرض این شاهراهها ۷۰ متر خواهد بود.

در سه نوع خیابان اخیر اتومبیل ها حق توقف در کنار آنها را نخواهند داشت.

حفاظی خیابانها ممنوع شد ● در بخشنامه‌ای که از طرف آقای نخست وزیر صادر شد، رسماً حفاظی خیابانهای که اسفالت اساسی شده‌اند ممنوع گردید. در این بخشنامه همچنین صریحاً اعلام شده است در صورتیکه

آمریکا و رئیس اتحادیه مصرف کنندگان آمریکا در دانشگاه ملی ایران در باره « نقش اتحادیه های مصرف کننده در کشور های مختلف » سخنرانی کرد.

سخنرانی درباره تحولات تاریخی ایران در لندن ● وابسته مطبوعاتی سفارت شاهنشاهی در لندن در یک جلسه سخنرانی در انجمن جوانان محافظه کار انگلستان مطالبی بیان داشت. در این سخنرانی تحولات تاریخی ایران را از بدو تاسیس شاهنشاهی هخامنشی تا آغاز سلطنت پهلوی مورد بحث قرار گرفت و اثرات انقلاب سفید شاه و مردم را تشریح شد.

در پایان سخنرانی آقای شاپوریان، فیلم های «سون شکسته» و «شمال ایران» نیز نمایش داده شد.

توریست

سمینار مدیریت میهمانخانه های کشور ● سومین سمینار مدیریت میهمانخانه های کشور در مشهد گشایش یافت. در جلسات ۷ روزه این سمینار که با شرکت ۱۲۰ تن از مدیران میهمانخانه ها آغاز بکار کرده بود، مسائل مربوط به مدیریت میهمانخانه ها مطرح گردید.

حداکثر مدت اعتبار جواز عبور اتومبیلهای نمره خارجی تعیین شد ● ایرانیانی که از تهیلات جهانگردی و جواز عبور بین المللی استفاده میکنند باید هنگام برگشت حداقل شش ماه در خارج از کشور اقامت کرده باشند.

مدت استفاده از جواز عبور بین المللی برای اتومبیلهای سواری شخصی جهانگردان خارجی حداکثر سه ماه — ایرانیان مقیم خارج چهارماه و برای اتباع کبویت — عربستان سعودی و شیخ نشین های خلیج فارس و خانواده هایشان ۶ ماه تعیین شد.

سپاهیان

تاکنون ۲۴ هزار سپاهی به استخدام وزارت آموزش و پرورش درآمده‌اند ● تاکنون ۵۸ هزار جوان ایرانی بعنوان سپاهی دانش به روستا ها رفته‌اند. از این عده ۲۴ هزار نفر پس از پایان دوره سپاهیگری به استخدام وزارت آموزش و پرورش درآمده‌اند و هم اکنون در ۲۴ هزار روستا به خدمت آموزگاری اشتغال دارند. این ارقام را وزیر آموزش و پرورش ضمن گفتگو با نمایندگان مطبوعات در اختیار آنها قرار داد.

سخنرانی

سخنرانی پرفسور «وارد» در دانشگاه ملی ● پرفسور «وارد» استاد اقتصاد دانشگاه «امهرست»

عمران منطقه‌ای

برای کسب موفقیت در راه تحقق کامل اهداف و مقاصد خود لازمست از استفاده‌های زودگذر سیاسی و منافع جزئی ملی خویش چشم‌پوشیم و به افق وسیع‌تری که رفاه تمام منطقه را دربر میگیرد بنگریم

● در عصری که شگفتیهای علم و شهامت روح انسانی بشر را به‌طور سیاره‌ای ما کشانیده است جامعه جهانی هنوز با خطرترین مسائل اجتماعی و اقتصادی مواجهه است.

ترقی و پیشرفت تکنولوژی با امکانات فراوانی که برای تریع عمران اقتصادی دارد تاکنون نتوانسته فاصله‌ای را که بین يك اقلیت مرفه و اکثریتی که فقط به‌منظور بقا تلاش میکند از بین ببرد.

در حقیقت باید این موضوع را بگونه‌ای سرفاکنندگی برای قرن حاضر دانست که با وجود موفقیت‌های چشمگیر علمی و تکنیکی فزاینده دو سوم ساکنین کره زمین از منافع مرتبه بران محرومند.

فقر، بیسوادی، قطعیت و بیماری کماکان پدیده‌های بارز و اسف‌آور عصر ما را تشکیل میدهند. اولین دهه عمران که امیدها و آرزوهای بشر را در همه جابجائی‌ها بود چون نتوانست حتی به «کوچکترین هدفهای» خود جامه عمل بپوشاند منجر به یاس و حرمان و انلاف وقت و فرصتهای ذیقیمت بسیاری شد و در نتیجه جامعه جهانی برای اصلاح و جبران وضع بفرنج و بسیار تهدیدآمیز خود مجبور شد مبارزه سختی را به‌پوشد گیرد. ایران و پاکستان و ترکیه با وقوف باین عامل مهم و نیاز به اقدام فوری و سریع هر يك سهمی متناسب و منصفانه در قبال چنین مسئولیتی به‌پوشد گردانند. ما یکپارچه برنامه‌های منظم و منسجم عمران اقتصادی و اجتماعی را متقبل شده و با موفقیت باجمام رسانیده‌ایم منابع موجود خود را برای حداکثر استفاده و به‌منظور عملی ساختن و برآوردن آمل و آرزوهای ملت‌های خویش برای زندگی بهتر و جامعه‌تر تجهیز و آماده کرده‌ایم و مساعی مشترک خود را در همکاری عمران منطقه‌ای متحرک کرده‌ایم تا بتوانیم در راه عمران اقتصادی آینده خود گام‌های سریع‌تری برداریم. همکاری عمران منطقه‌ای ما را از فرصتهای نامحدودی برای عهده‌دار شدن طرح‌های مهم اقتصادی، اجتماعی که اجرای آنها در سطح ملی غیر اقتصادی و غیر عملی میبود برخوردار میسازد. منابع اساسی و منابع دقیق فنی با تمام پیچیدگیهای خود مستلزم منابع بیکران از لحاظ سرمایه و دانش فنی است و فقط موقعی صورت تحقق خواهد یافت که سه کشور ما از منابع و مساعی مشترک خویش بوجه دستجمعی استفاده کنند.

بنابراین لازم نمیبینم در مورد اهمیت کار شورای وزیران بیش از این تاکید کنم، شما برنامه کامل همکاری منطقه‌ای ما را بعنوان هدف و به‌منظور نقد آمیز در برابر خود دارید و برای من موجب نهایت خرسندی است که اقدامات مبذوله به‌کشور، ما را بمقاصد و هدفهایی که روز اول ژوئیه ۱۹۶۴ در کنفرانس تاریخی بران در استانبول تعیین گردید نزدیکتر میسازد.

در اینجا مایلیم باین نکته اشاره کنم که برای کسب موفقیت در راه تحقق کامل اهداف و مقاصد خود لازمست از استفاده‌های زودگذر سیاسی و منافع جزئی ملی خویش چشم‌پوشیم و به‌افق وسیع‌تری که رفاه تمام منطقه را دربر میگیرد بنگریم.

ما به‌هم خود محکم هستیم برای انجام موفقیت‌آمیز این هدفها کلیه مساعی ممکنه را بکار بندیم. ما برای مذاکرات و مشاورات شما آرزوی موفقیت داریم و به‌مردم نجیب و شجاع کشور های برادر خود پاکستان و ترکیه درود میفرستیم.

از پیام شاهنشاه آریامهر به یازدهمین اجلاس شورای وزیران سازمان همکاریهای عمران منطقه‌ای

یازدهمین اجلاس شورای وزیران سازمان همکاریهای عمران منطقه‌ای در تهران تشکیل شد

● یازدهمین اجلاس شورای وزیران سازمان همکاریهای عمران منطقه‌ای روز هفتم دیماه در تهران به کار خود خاتمه داد. این اجلاس به پیام شاهنشاه آریامهر گشایش یافت و در آن نمایندگان ایران، پاکستان و ترکیه شرکت داشتند.

تشکیل شورای برنامه ریزی

● یازدهمین اجلاس شورای برنامه ریزی سازمان همکاری های عمران منطقه‌ای در تهران تشکیل شد. نمایندگان سه کشور ترکیه، ایران و پاکستان در این اجلاس شرکت داشتند. شورا پیشنهاد های برنامه ریزی مشترک سه کشور را مورد بررسی قرار داده و پس از سه روز به کار خود پایان داد.

در مجلس

دکتر صالح ستائورانتصابی تهران شد

● دکتر «جهانشاه صالح» وزیر اسبق دانشگاه تهران ستائور انتصابی شهر تهران گردید.

دکتر جهانشاه صالح در کابینه های قبل چند بار وزیر بوده است. از جمله وزارتخانه هایی که دکتر صالح در راس آن کار کرده است «وزارت بهداری» می‌باشد که دکتر صالح آنرا «خانه دوم» خود میداند.

مذاکرات

مذاکرات درباره اجتناب از گرفتن مالیات مضاعف ● در باره اجتناب از گرفتن «مالیات مضاعف» مذاکراتی در تهران انجام شد. در این مذاکرات که با شرکت نمایندگان سه کشور ایران، پاکستان و ترکیه انجام یافت پیش‌نویس قرار داد اجتناب از گرفتن مالیات مضاعف بین سه کشور مورد بررسی قرار گرفت. این مذاکرات براساس تصمیمات شورای وزیران پیمان همکاری عمران منطقه‌ای صورت گرفت.

هواپیمائی

افتتاح خط هوائی تهران- یزد

● يك خط هوائی جدید بین تهران و یزد آغاز به کار کرد. براساس ارقام منتشره از طرف هواپیمائی کل کشور هزینه ساختمان فرودگاه یزد بالغ بر ۱۴۵ میلیون ریال گردیده است. در حال حاضر دو پرواز هفتگی بین تهران و یزد توسط هواپیمائی ملی ایران انجام میشود.

هواپیمائی ملی ایران صاحب جت بوئینگ ۷۰۷ شد

● هواپیمائی ملی ایران نخستین هواپیمای جت بوئینگ ۷۰۷ خود را تحویل گرفت. مراسم تحویل این هواپیما در شهر «سیاتل» آمریکا انجام شد. این هواپیما گنجایش ۲۱۵ مسافر را دارد. «هواپیمائی ملی» در نظر دارد از این هواپیما در آغاز کار برای بردن زائران ایرانی به خانه خدا استفاده کند.

آموزش عالی

ترمیم و توسعه بیمارستان پهلوی

● قرارداد توسعه و تکمیل بیمارستان پهلوی با پیمانکار منعقد شد. هزینه اجرای این طرح ۳۲ میلیون ریال خواهد بود. این طرح شامل ایجاد ساختمانهای پلی تکنیک، تونل ارتباطی نگهبانی، استراحتگاه پزشکان و پرستارهای نگهبان و محوطه سازی است که طی ۱۲ ماه اجرا خواهد شد. این بیمارستان وابسته به دانشکده پزشکی دانشگاه تهران می‌باشد.

● اداره کارگزینی دانشگاه تهران تطبیق وضع استخدامی کادر آموزشی دانشگاه را شروع کرد.

● در سال تحصیلی ۴۹-۵۰ دانشکده کشاورزی رشتیه برای رشته دامپروری دانشجو قبول میکند. این طرح به تأیید هیئت امناء دانشکده مذکور رسیده است.

رشته دامپروری دانشکده کشاورزی رضائیه

● در سال تحصیلی ۴۹-۵۰ دانشکده کشاورزی رشتیه برای رشته دامپروری دانشجو قبول میکند. این طرح به تأیید هیئت امناء دانشکده مذکور رسیده است.

آموزش و پرورش

در زمینه تخصص‌های مدیریت پیشرفته کلاس تشکیل شد

● يك کلاس کارآموزی کارگزینی در زمینه تخصص

های مدیریت پیشرفته در تهران گشایش یافت. جلسات این کلاس مدت دو هفته طول کشید و ۶۵ تن از کارمندان اداره کل کارگزینی وزارت آموزش و پرورش در آن شرکت داشتند.

برنامه تدریس در دوره تربیت دبیر اعلام شد

● برنامه تفصیلی تربیت دبیر دوره راهنمایی سه ساله اعلام گردید. در این برنامه مواد درسی دوره راهنمایی کردن چهارگروه که در رشته های ادبیات و علوم انسانی، علوم، زبان خارجه و مقدمات حرفه و فن تدریس میکنند پیشبینی شده است. این دوره به دو بخش عمومی و اقتصادی تقسیم گردیده است.

کشتیرانی

ایران، ناظم کشتیرانان بین‌المللی درخلیج فارس شد.

● تعیین برنامه حرکت کشتی‌های متعلق به کشتیرانان عضو اتحادیه قاره‌ای خلیج فارس - اروپا به ایران واگذار شد. برای انجام این مأموریت سازمان کشتیرانی «آریا» شعبات جدیدی در کرانه های خلیج فارس دائر خواهد کرد.

این نخستین باری است که نظامت کشتیرانی اتحادیه مذکور به يك شرکت کشتیرانی «شرقی» واگذار میشود.

کشتی ناهید دچار توفان دریائی شد

● کشتی کوچک ناهید در خلیج فارس دچار توفان شد و مدت سه روز در مه غلیظ سرگردان ماند. پس از قطع ارتباط کشتی مذکور اکیب

های اکتشافی برای پیدا کردن و نجات سرنشینان آن بسا هواپیما و هلیکوپتر به تجسس پرداختند. يك هلیکوپتر ژاندارمری در عملیات اکتشافی خود توانست کشتی مذکور را که در مه زیاد گم شده بود پیدا کرده و آنرا به اسکله خارک راهنمایی کند. به سرنشینان کشتی صدمه‌ای وارد نیامده بود.

کشتی ایرانی «آریافر» با يك کشتی نروژی تصادف کرد ● کشتی عظیم ایرانی «آریافر» که برای بارگیری و تخلیه کالا وارد آلمان شده بود در راه بندر «هامبورگ» با يك کشتی نروژی تصادف کرد و آسیب دید.

بعد از این حادثه کشتی آریافر به بندر هامبورگ انتقال یافت و پس از تعمیر مجدداً راهی ایران شد.

علی‌احضرت برنامه های سال بین‌المللی تعلیم و تربیت را سرپرستی میفرمایند.

● اعلام شد که علی‌احضرت شهبانو سرپرستی کلیه برنامه های مربوط به سال بین‌المللی تعلیم و تربیت را در کشور به‌عهده گرفته‌اند.

اجرای برنامه‌های گوناگون مربوط به سال «تعلیم و تربیت» در تمام طول سال ادامه خواهد داشت. این سال از جانب سازمان فرهنگی و علمی ملل متحد «یونسکو» سال تعلیم و تربیت تعیین شده است.

تعلیم و تربیت

نیازهای دیرینه اجتماع ما جای خود را به نیازهای جدیدی داده است که فقط از راه آموزش و پرورش صحیح میتوان نسل آینده را جوابگوی آنها آفرید

● موجب کمال خوشوقتی ما است که سازمان ملل متحد و سعه فرهنگی و علمی و تربیتی آن در سال جاری توجه خود را بیک مسئله اساسی که در سربوس کشورها تاثیر قطعی دارد معطوف داشته و علاقه مردم جهان را به تعلیم و تربیت کودکان و جوانان جلب کرده اند. مسئله تعلیم و تربیت بخصوص در دورانهای کودکی و هنگامی که هنوز اطفال به رشد کامل نرسیده و امکان مدرّش هرگونه آموزش و پرورشی را دارند از مسائل بسیار مهم و اساسی است که لازمست مورد بررسی دقیق قرار گیرد و بخصوص بایستی به پرورش قوای جسمی و روحی کودکان و ایجاد نظم و انضباط فکری در آنان برای آنکه زمینه آموزش بهتری را در توجوانی و جوانی داشته باشند توجه و علاقه بیشتری مبذول شود.

از طرف دیگر همه میدانیم که امروزه نیازهای دیرینه اجتماع ما جای خود را به نیازهای جدیدی داده است که فقط از راه آموزش و پرورش صحیح میتوان نسل آینده را جوابگوی آنها آفرید.

باید عمیقاً اعتقاد داشته باشیم که آموزش و پرورش یک امر ملی است و در نتیجه کلیه افراد میباید اهمیت مسئولیت خود را در این مورد احساس کنند و در پرورش اسعادهای نهفته کودکان و هدایت آن در جهت پاسخگویی به احتیاجات روحی و فکری نسلهای آینده با توجه به میراثهای فرهنگی و سنن و آداب و رسوم و هنر ملی کوشا باشند.

در اجتماع امروز ما آموزش دائمی یعنی آموزشی که از راه مطبوعات - رادیو - تلویزیون و دیگر عواملی از این قبیل انجام میگردد بنوبه خود اهمیت فراوان یافته است و مسئولین اجرایی این عوامل بایستی از نظر قدرت درك واقعیات کنونی و مسئولیت بزرگی که در این راه به عهده دارند کاملاً مجهز و آرموده باشند.

موجب خوشوقتی است که موسسات متعدد دولتی و غیردولتی در کشور ما با همکاری یکدیگر برنامه های وسیعی را برای سال جهانی تعلیم و تربیت طرح ریزی و آماده اجرا کرده اند.

ما از نظر علاقه کاملی که به پیشرفت این برنامه ها داریم کلیه فعالیتهای مربوط بدانها را در تمام مدت سال سرپرستی خواهیم کرد و امیدواریم که اجرای برنامه های تنظیم شده از طرف این موسسات توأم با کوششهایی که از طرف افراد علاقمند در این راه بعمل خواهد آمد موجب گردد که این سال طلیمه پیشرفتهای ملی ارزنده ای در زمینه تعلیم و تربیت در کلیه سطوح باشد و زیربنائی محکم برای اجرای برنامه های جدیدی قرار گیرد که سعادت نسل آینده را تأمین کند.

در عین حال آرزو داریم که این برنامه انسانی در سراسر جهان بتواند صلح و آرامش و اخلاق و تمدن را حائزین جنگ ها و خونریزها ساخته و نسل آینده را با آرامش بیشتری فرین سازد. «از پیام علیاحضرت شهبانو بمناسبت سال تعلیم و تربیت»

والاحضرت شاهدخت اشرف در اصفهان

● فعالیتهای اجرای طرح بین المللی مبارزه با بی سوادی و کمیته ملی بیکار بایسوادی استان اصفهان مورد بازدید والاحضرت شاهدخت اشرف بهاوی واقع شد. همچنین فعالیتهای فرهنگی و تربیتی در این استان نیز مورد بازدید قرار گرفت.

بازدید شاهنشاه آریامهر از دفتر مرکزی لژیون خدمتگزاران بزر در تهران

رسیدگی کرده است. درخواستههای تکمیل شده شامل تقاضای ۴۸ سناتور و نماینده مجلس شورای ملی - ۴۳ استاد دانشگاه - ۵۵۳ پزشک و پزشکیار - ۲۱۶۰ کارمند - ۱۳۹ کارگر - ۱۹۲ کشاورز ۱۸۴ حقوقدان - ۲۷۹ مهندس - ۱۰۶۶ دبیر و آموزگار - ۱۶۶ نماینده از بین سباهیان انقلاب - ۹۱۹ دانش آموز و دانشجوی - ۴۳۳ بازرگان و پیشه ور - ۷۱۳ امدادگر اجتماعی - رسیدگی کرده است. درخواستههای تکمیل شده شامل تقاضای ۴۸ سناتور و نماینده مجلس شورای ملی - ۴۳ استاد دانشگاه - ۵۵۳ پزشک و پزشکیار - ۲۱۶۰ کارمند - ۱۳۹ کارگر - ۱۹۲ کشاورز ۱۸۴ حقوقدان - ۲۷۹ مهندس - ۱۰۶۶ دبیر و آموزگار - ۱۶۶ نماینده از بین سباهیان انقلاب - ۹۱۹ دانش آموز و دانشجوی - ۴۳۳ بازرگان و پیشه ور - ۷۱۳ امدادگر اجتماعی -

تقاضای عضویت در لژیون خدمتگزاران بشر نموده اند. شاهنشاه آریامهر از دفتر مرکزی لژیون خدمتگزاران بزر در تهران بازدید فرمودند. دفتر مذکور در ۲۸ آذر ماه ۱۳۴۷ تأسیس شد و در ۱۳ اسفند ماه همان سال گشایش یافت. تاکنون ۴۵ هزار نفر از مردم کشور برای شرکت در لژیون خدمتگزاران بشر تقاضای عضویت کرده اند که دفتر مرکزی تاکنون به ۱۰ هزار و هشتصد درخواست

لژیون

خدمتگزاران بشر

تاکنون ۴۵ هزار نفر

شریفایی خود به حضور شاهنشاه آریامهر قائم مقام وزیر امور خارجه و معاون سیاسی وزارت خانه مذکور را به پیشگاه شاهانه معرفی نمود.

ازین پس آقای عباس خلعتبری سمت قائم مقام وزیر امور خارجه و آقای منوچهر ظلی بعنوان معاون سیاسی در وزارت خارجه خدمت خواهند کرد.

سرکنسول ایران در میلان تعیین گردید. «علی نوری اسفندیاری» به سمت سرکنسول شاهساهی در میلان منصوب گردید.

مدیر عامل سازمان علی رفاه خانم ستاره فرمانفرمایان به سمت مدیر عامل سازمان ملی آباد خانواده تعیین شد.

نکاری تدوین و تالیف کرده است. «مهرداد» مجموعه داستانی از این نویسنده در شمیمه کتاب نوزدهمین شماره تلاش مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته بود.

معاون دادرسی تهران ● منوچهر نورائی به معاونت دادرسی تهران برگزیده شد. وی قبلاً سرپرست ناحیه ۳ دادرسی تهران بود و اکنون با حفظ سمت در پست معاونت دادرسی تهران نیز انجام وظیفه میکند.

قائم مقام و معاون تازه وزارت امور خارجه معرفی شد ● وزیر خارجه ایران ضمن

«عطاءاله تدین»

«همکاریهای مطبوعاتی» را در اداره کل مطبوعات وزارت اطلاعات بعهده گرفت. «عظیم ذوالریاستین» «ایرج ارینپور» و «عطاءاله» تدین» هر سه از نویسندگان قدیم مطبوعات هستند و مقالات این سه در کارنامه مطبوعات رده ای بخصوصی را حائز است. نام «ذوالریاستین» یادآور مقالات انتقادی است که با امضاء «لر فرنگی» خوانندگانی برای خود یافته بود و «تدین» نیز بجز خدمت مطبوعاتی تاکنون چند اثر در زمینه قلم و تاریخ

انتصاب

تغییرات در وزارت اطلاعات ● در دیماه تغییرات حندی در وزارت اطلاعات صورت گرفت. براساس این تغییرات «خطابخی» به مدیریت کل اطلاعات -

عظیم ذوالریاستین

عظیم ذوالریاستین» به معاونت اداره کل اطلاعات - «ایرج آریین پور» به مدیریت کل اداره کل روابط عمومی وزارتخانه ها و «عطاءاله تدین» به معاونت اداره کل مطبوعات منصوب شدند.

همچنین «وکیل» نیز بجای «تدین» امور اداره

ظلی معاون سیاسی

خلعتبری قائم مقام

روابط خارجی

روابط دیپلماسی ایران و عراق قطع گردید

● دولت شاهنشاهی ایران بعنوان يك عمل متقابل سفیر و چهار دیپلمات عراقی را از خاک ایران اخراج کرد و دستور داد همه کنسولگری های عراق در ایران فوراً بسته شوند و همه کارمندان آن بشور خود باز گردند. متن یادداشتی که ساعت ۱۱:۵۰ روز پنجشنبه دوم بهمن ماه از طرف وزارت امور خارجه به دبیر سفارت عراق در تهران داده شد چنین بود:

وزارت امور خارجه شاهنشاهی با اظهار تعارفات خود بشفارت جمهوری عراق احتراماً اشعار میدارد: طبق گزارش سفارت شاهنشاهی در بغداد وزارت امور خارجه جمهوری عراق ساعت سه بامداد امروز یادداشتی به آن سفارت تسلیم داشته که در آن اتهامات ناروایی به سفیر شاهنشاه آریامهر و وابسته نظامی و معاون وابسته نظامی و دبیر سوم و وابسته مطبوعاتی آن سفارت نسبت داده شده و مدعی شده اند که آنها در امور داخلی عراق دخالت داشته اند و مسافرت مشارالیه را از خاک عراق در ظرف بیست و چهار ساعت خواسته اند و همچنین اعلام داشته اند که کنسولگریهای ایران در بغداد و کربلا و بصره نیز بسته شود و همه کارمندان آن ظرف بیست و چهار ساعت خاک عراق را ترک گویند.

وزارت امور خارجه شاهنشاهی تاسف خود را از این

اقدام غیر منتظره دولت جمهوری عراق ابراز میدارد و کلیه اتهامات ناروایی را که به مامورین سفارت شاهنشاهی نسبت داده اند (وصرفاً بمنظور پوشانیدن حقیقت وضع کنونی عراق بحربه تهمت وافترا متوسل شده اند) قویاً تکذیب میکند و آنرا مغایر اصول روابط معموله بین المللی دانسته و نسبت به آن شدیداً اعتراض میکند.

ضمناً با اطلاع میرساند که دولت شاهنشاهی ناگزیر مقرر میدارد که متقابلاً جناب آقای دکتر محمد حسین آل یاسین (سفیر)، سرکار سرهنگ محمد الجبوری (وابسته نظامی)، سرکار ستوان یکم علی العبدی (معاون وابسته نظامی)، سرکار ستوان یکم سلمان شهاب (معاون وابسته نظامی) و سرکار ستوان یکم چهار ساعت از تاریخ دریافت این یادداشت خاک ایران را ترک گویند و همچنین کلیه نمایندگان کنسولی عراق در ایران بسته شود و تمام کارمندان آن خاک ایران را ترک کنند.

موقع را برای تجدید احترامات فائده مغتنم میشمارد. متن یادداشت رسمی وزارت امور خارجه عراق به این شرح بود:

بعدها عنوان:

متاسفانه با اطلاع میرساند نزد مقامات مربوطه عراقی ثابت شده است که آقای دکتر عزت الله عاملی سفیر و وابسته نظامی سرهنگ علانی و وابسته مطبوعاتی گل شریفی و سرگرد علی اکبر صادقیان معاون وابسته نظامی و داود طاهر دبیر سوم سفارت اقدام به عملیاتی که با طبیعت وظیفه سیاسی آنان مغایرت دارد از طریق دخالت در امور

داخلی جمهوری عراق بطوریکه امنیت و سلامت کشور را بخطر انداخته است دست زده اند وزارت خارجه جمهوری عراق ضمن اعتراض شدید باین اقدامات مغایر رویه دیپلماسی و عهد نامه و موافقتنامه های بین المللی اشخاص مزبور را عنصر نامطلوب تشخیص داده و خواهان میافرت آنان در ظرف بیست و چهار ساعت میباشد همچنین دولت جمهوری عراق مقرر نموده همه کنسولگریهای ایران در بغداد، کربلا و بصره رابسته و همه کارکنان این کنسولگریها باید در ظرف بیست و چهار ساعت خاک عراق را ترک گویند.

اقدام حکومت عراق در مورد خروج سفیر و چهار دیپلمات ایرانی از عراق، ادامه بحران خونینی بود که اخیراً سراسر عراق را فرا گرفته و تاکنون به تیرباران شدن و بدار آویخته شدن تعداد زیادی از سیاستمداران و شخصیتهای نظامی عراق منجر شده است.

*** مقامات عراقی در توجیه کشتار اخیر عراق مدعی کشف يك کودتا شده و ادعا کردند که ایران و آمریکا در این کودتا دست داشته اند ...

«عزت الله عاملی» سفیر شاهنشاه آریامهر در عراق و دیگر اعضای سفارت بدنبال قطع روابط با ایران بازگشتند. هم چنین بدنبال تهدید سربازان عراقی و مزاحمتی که برای دبیر سفارت شاهنشاهی ایران در عراق ایجاد کرده بودند ایران اعتراضی به مقامات این کشور تسلیم داشت.

اولین سفیر مالزی در دربار شاهنشاهی ● در تهران و کوالالامپور اعلام شد که دولت شاهنشاهی ایران با پذیرش آقای احمد

در این مذاکرات مسالسه جلوگیری از قحطی تریاک بین دو کشور مورد بررسی قرار گرفت.

ساعات روزنامه داران شاهنشاهی در محل نشستن

زین العابدین بن محمد یوسف، اولین سفیر مالزی در دربار شاهنشاهی موافقت کرده است.

گشایش سر کنسولگری شاهنشاهی در شیکاگو ● در شهر شیکاگو ایالات متحده آمریکا یک سر کنسولگری دائر گردید. در شهر شیکاگو تعداد زیادی از دانشجویان ایرانی زندگی میکنند.

اعلام آمادگی ایران برای کمک به آسیب دیدگان نیجریه ● دولت شاهنشاهی ایران ضمن ابراز خوشوقتی از پایان جنگ نیجریه، آمادگی خود را برای کمک به آسیب دیدگان این جنگ اعلام داشت. آمادگی دولت ایران طی بیانیه ای که از طرف وزارت امور خارجه انتشار یافت اعلام گردید.

از قحطی تریاک جلوگیری میشود ● هیئت های نمایندگی مرزی ایران و ترکیه در آنکارا مذاکراتی انجام دادند.

سمینارها لزوم توسعه کشت دانه های روغنی توصیه گردید ● سمینار تحقیقات دانه های روغنی پس از پنجروز بکار خود خاتمه داد. این سمینار جهت بررسی توسعه کشت دانه های روغنی و تعمیم زراعت آن در سراسر کشور در شیراز تشکیل گردیده بود. در آخرین جلسه سمینار که در تالار تاجگذاری دانشگاه پهلوی تشکیل شده بود، رئیس دانشگاه مذکور جنبه های اقتصادی کشت دانه های روغنی را تشریح کرد. در قطعنامه سمینار لزوم توسعه کشت دانه های روغنی و تعمیم این زراعت در کلیه نقاط کشور توصیه گردیده است. يك سمینار مسائل روستائی در ساری تشکیل شد ● در شهر ساری سمیناری برای تشریح قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعان مستاجر تشکیل شد. در این سمینار نحوه هماهنگی و ایجاد تسهیلات بصرای پیشرفت امور اجرائی قانون

مذکور با حضور مسئولان ادارات اصلاحات ارضی و ثبت اسناد و املاک مازندران مورد بررسی قرار گرفت. سفارت شاهنشاهی ایران در هند سمیناری تشکیل داد ● قسمت فرهنگی سفارت شاهنشاهی ایران در دهلی نو سمیناری ترتیب داد. این سمینار اختصاص به بررسی وضع کتابهای فارسی که در دانشگاههای هندوستان تدریس میشود و طرح هماهنگی و یکنواخت کردن آنها داشت.

در سمینار مذکور استادان کرسی تدریس زبان و ادبیات فارسی در دانشگاههای هند شرکت داشتند. آقای «رائو» وزیر فرهنگ هند این سمینار را افتتاح کردند.

تشکیل سمینار بهداشت و تنظیم خانواده کشور ● روسای ادارات بهداشت و تنظیم خانواده در سراسر کشور، در تهران بدور هم جمع گردیدند. در سمینار مذکور تصمیم گرفته شد که برای پیشبرد برنامه های بهداشت و تنظیم خانواده از وجود سپاهیان انقلاب - مددکاران اجتماعی - کلنیکها و موسسات بهداشتی کشور نیز استفاده شود. جلسات سمینار ۴ روز بطول انجامید.

تولیدات نرخ رسمی فروش گندم تنی صد تومان کاهش یافت ● نرخ رسمی فروش گندم دولتی به ناواتیهای سراسر کشور - بجز تهران - هرتن یکمصد تومان کاهش یافت. وزارت تولیدات کشاورزی در اجرای تصویب نامه هیئت

وزیران به سازمان غله کشور دستور داد که گندم دولتی را بجای تنی ۷۵۰ تومان از قرار تنی ۶۵۰ تومان در اختیار ناوایان شهرستانی قرار دهد.

۹۳ هزار تن گوشت طی ۶ ماه اول در مناطق شهری مصرف شده است ● طی شش ماهه اول سال ۴۸ تعداد يك میلیون و ۴۶۷ هزار راس گوسفند و يك میلیون و ۷۸ هزار راس بز و نیز ۱۳۴ هزار گاو - گوساله و گاو میش در کشتارگاههای شهر های ایران ذبح گردیده است.

از ۵۷۴۳۹ تن گوشت عرضه شده ۲۶۴۵۵ تن یا ۴۶ درصد آن در تهران و ۲۴۰۰۴ تن یعنی ۴۱٫۸ درصد آن در ۱۲ شهر بزرگ و بقیه در شهر های کوچک عرضه و مصرف شده است.

بیش از نه هزار تن گندم و جو خریداری شده است ● از آغاز فصل خرید محصول غله سال جاری تا آخر آذر ماه نه هزار و ۸۵۲ تن گندم و جو از شرکتهای تعاونی روستائی و کشاورزان و خرده مالکان سراسر کشور خریداری شده است. خرید این مقدار محصول بوسیله سازمان غله کشور انجام شده است.

چایکاران مساعده نقدی و جسی دریافت میدارند ● پرداخت مساعده نقدی و جسی بوسیله شرکت سهامی چای ایران به چایکاران آغاز شد. برای هر هکتار مزرعه چای مبلغ پنج هزار ریال مساعده نقدی و کود شیمیائی با قیمت ارزان در اختیار چایکاران قرار داده میشود. این مساعده برای انجام کار

های زراعی زمستانی در باغ های چای پرداخت میگردد.

ظرف یکماه بیش از ۹۰۶ میلیون سیگار تولید شده است ● در هشتمین ماه سال جاری ۹۰۶ میلیون و ۸۴۲ هزار سیگار با فیلتر، بدون فیلتر و برگ تهیه شده است. شرکت دخانیات در همین مدت ۵۰۶ هزار کیلو توتون و تنباکو نیز تهیه کرده است. درآمد غیر خالص شرکت دخانیات ایران در این ماه ۵۹۰ میلیون و ۳۴۱ هزار ریال بوده است.

مصرف ۲۷ هزار تن گوشت مرغ! ● در سال گذشته ۳۷ هزار تن گوشت مرغ مصرف گردیده است. مصرف گوشت در سال ۱۳۴۷ نسبت به سال قبل ۱۵۰۵ درصد افزایش داشته است.

منابع طبیعی با کشت بذر «سج» از پیشروی شزارها جلوگیری میشود ● ۳۰۰ تن بذر «تاغ» برای کشت در ایستگاههای تثبیت شن روان و مناطق شزار استان های جنوب غربی کشور تهیه شد.

در حال حاضر کشت نهال «تاغ» در ۲۰ هزار هکتار از مناطق شزار سبزوار و گناباد آغاز شده است.

از این بذرها درختانی به عمل می آیند که در شرائط جوی کویر رشد قابل ملاحظه ای کرده و از حرکت شهای روان جلوگیری میکنند.

یکصد هکتار جنگل کاری در اطراف کارخانه ماشین سازی

● ساختمان سی دستگاه آپارتمان مسکونی جهت کارشناسان شوروی در اراک در حال انجام است. همچنین ساختمان ۷۲ دستگاه آپارتمان و خانه برای کارمندان و طرح یکصد هکتار جنگل - کاری زمین های اطراف محل کارخانه ماشین سازی اراک نیز در دست اقدام می باشد. ساختمان اصلی کارخانه ماشین سازی اراک شامل اداره مرکزی - آموزشگاه حرفه ای - خوابگاه شبانه روزی برای آموزشگاه - مرکز بهداشتی - کارگاهها - ناهار خوری - انبار ها - آزمایشگاه و مراکز فنی دیگر است.

کشاورزی

وام شش ساله پرداخت میشود ● به شرکتهای خصوصی دفع آفات تا میزان سرمایه آنان وام پرداخت میشود. سازمان برنامه اعتبار لازم را برای پرداخت به این شرکتهای تقبل نمود.

مدت این وام ۶ سال و بهره آن ۳ درصد خواهد بود.

دومین دوره کلاس آموزش جوانان روستائی پایان یافت ● این کلاس برای تأمین کادر فنی شرکتهای سهامی زراعی در محل کانون کار آموزی کرج تشکیل گردیده بود. کلاس مذکور پس از ۲ ماه و نیم که از تاریخ تشکیل آن میگذشت بکار خود خاتمه داد و طی این مدت کار آموزان تحت نظر مهندسين و کارشناسان دروس نظری و علمی را فرا گرفتند.

شهرستانها

در گیلان

از تجهیزات تازه مرکز انتقال خون بهره برداری شد. مرکز انتقال خون شیر و خورشید سرخ گیلان دارای تجهیزات جدیدی گردید. مرکز مذکور که از سال ۱۳۳۹ تأسیس شده از این پس با همکاری مراکز آموزشی - پایگاه دریائی رشت و هنگ مستقل ژاندارمری گیلان، خون مورد نیاز این استان را تأمین خواهد کرد.

کشایش نخستین دهرای ایران

نخستین دهرای ایران واقع در دهکده «بازکیا گوراب» از توابع شهرستان لاهیجان کشایش یافت. ساختمان این دهرها در زمینی به مساحت سیصد متر مربع انجام و هزینه آن بالغ بر ۷۹۹ هزار ریال گردیده است. این دهرها دارای کتابخانه، سالن اجتماعات و پذیرائی - خانه انصاف و دفتر کار انجمن ده می باشد.

در آذربایجان

شرقی

تشکیل سمینار ورزشی ● سمیناری با شرکت مدیران فنی تربیت بدنی استان آذربایجان شرقی در تبریز تشکیل شد. در جلسات سه روزه این سمینار، مسائل مالی - تأمین کادر مربیان ورزشی - ارزیابی فعالیت مربیان - گسترش ورزش در سطح استان - تشکیل کلاس های کارآموزی و بررسیهای پیرامون وضع ورزش در آذربایجان مورد رسیدگی قرار گرفت.

در آذربایجان غربی

تشکیل شرکت سهامی زراعی آذربایجان غربی در شهرستان مهاباد کار خود را آغاز کرد.

این شرکت که در ۱۵ کیلو متری شهرستان مهاباد تأسیس شده از بهم پیوستن پنج قریه و دو مزرعه با ۴۱۵ خانوار زارع سهامدار بوجود آمده است.

در حدود دو هزار و پانصد نفر از روستائیان این منطقه در زمینهای مزرعوی شرکت به کشت غلات - چغندر قند - دانه های روغنی و دیگر محصولات کشاورزی خواهند پرداخت.

در کردستان

۲۰۰ تن بذركندم توزیع شد ● در اجرای طرح افزایش تولیدکندم در استان کردستان ۲۰۰ تن بذركندم «نبروستایا»

بین کشاورزان این منطقه توزیع شد.

این بذرها زیر نظر ماموران فنی و کارشناسان اداره کل کشاورزی استان کردستان کشت شده است. ۷۱۷ کلاس پیکار با بیوادی در کردستان دائر است

● ۱۹ هزار و ۸۴۰ نفر نوآمو زن و مرد در ۷۱۷ کلاس پیکار با بیوادی در کردستان سرگرم تحصیل هستند. این ارقام مربوط به آذرماه می باشد. در این مدت ۴۸۵ آموزگار - ۲۱ مدیر و ۳۷ راهنما در این کلاس ها تدریس کرده اند.

در خوزستان

بك باشگاه مجهز کارگری در اهواز کشایش یافت.

● باشگاه کارگران صنعت نفت در منطقه کارون اهواز کشایش یافت.

این باشگاه که با ۱۴ میلیون و ۶۷۰ هزار ریال در سه هزار متر مربع زمین ایجاد شده یک هزار و دویست متر مربع زیر بنا دارد و مجهز به رستوران، کتابخانه، سالن های بازی و تفریحات سالم و استخر شنا است.

در فارس

۱۶ طرح بهداشتی روستائی آماده بهره برداری شد

● اجرای شانزده طرح آبادانی و بهداشتی در شانزده روستای استان فارس پایان یافت. این طرحها که شامل لوله کشی آب آشامیدنی - ساختمان دبستان و اجرای چند طرح بهداشتی است ۶ میلیون و ۷۱۳ هزار ریال هزینه برداشته است.

در کرمان

هزینه اجرای ۱۴ طرح آبادانی ۴۰ میلیون و ۶۱۹ هزار ریال شد

● اجرای ۱۲ طرح آبادانی و بهداشتی در ۱۲ روستای کرمان خاتمه پذیرفت.

این طرحها شامل ساختمان نیروگاه برق، دبستان، ایجاد راه های روستائی و چند طرح بهداشتی بود.

۴ میلیون و ۶۱۹ هزار ریال هزینه اجرای این طرحها گردیده است.

● کشاورزان وام داده شد. ۲۴ میلیون ریال به

کشاورزان وام داده شد. ● در ماه دوم پائیز سال جاری ۸۱۷ وام کشاورزی ب مبلغ ۲۴ میلیون ریال وام به کشاورزان و خرده مالکان استان کرمان پرداخت گردید. در همین مدت ۲۷ میلیون ریال از وامهای پرداختی بانک کشاورزی به کشاورزان این منطقه توسط باجه های بانک مذکور دریافت گردیده است.

در خراسان

اجرای ۲۷ طرح بهداشتی وزارت بهداشتی اطلاع داد که در ماه گذشته ۲۷ طرح بهداشتی بوسیله پایگاه های سپاه بهداشت شهرستان

های شیروان، مشهد و گناباد اجرا شده است.

در خوزستان

«دهکده حقوق بشر»

● در ۱۸ کیلو متری جنوب شهر اهواز دهکده تازه سازی بنام «دهکده حقوق بشر» ایجاد گردیده است. تاکنون در این دهکده ۲۲ دستگاه منزل دو اطاقه در زمینی به مساحت ۹۰ هزار متر مربع ساخته شده است. سطح زیر بنای این ساختمان ها ۴ هزار و ۳۲۰ متر مربع و دارای کلیه تاسیسات بهداشتی است.

دهسرا، دبستان، حمام و فروشگاه عمومی از جمله تاسیساتی است که در این دهکده ایجاد شده است.

در اصفهان

بك مركز درمانی در زرین شهر کشایش یافت

● مرکز اداری و درمانی جمعیت شیر و خورشید سرخ در «زرین شهر» کشایش یافت.

زرین شهر در ۴۰ کیلو متری اصفهان و در کنار تاسیسات کارخانه ذوب آهن آریامهر قرار دارد.

این مرکز در زمینی به مساحت ۷ هزار متر مربع بنا شده و هزینه احداث آن بالغ بر ۲ میلیون و ۲۵۰ هزار ریال گردیده است.

شرکت ۶۰ رئیس اداره در يك سمینار

● سمینار روسای ادارات ریشه کنی مالاریا در جنوب کشور در اصفهان تشکیل شد. در این سمینار که مدت هفت روز طول کشید ۶۰ نفر از روسای ادارات ریشه کنی مالاریا در مناطق جنوبی کشور در باره طرق ریشه کن کردن این بیماری بررسی هائی بعمل آوردند.

غبار روی ضریح حضرت امام رضا

● مراسم غبارروبی ضریح حضرت امام رضا علیه السلام در شهر مشهد انجام شد. این مراسم با حضور استاندار خراسان و شخصیت های برجسته کشوری و لشکری استان خراسان صورت پذیرفت.

در بلوچستان و سیستان

توزیع نهال و بذركندم

● در سال جاری ۷۳ هزار نهال - ۴۷ هزار کیلو بذركندم اصلاح شده ۵۶۷ کیلو انواع بذركندم اصلاح شده بزرگچاغ بین کشاورزان استان بلوچستان و سیستان توزیع شده است. نهال و بذركندم مذکور به کشاورزان مراکز کشاورزی زابل، خاش، ایرانشهر و چاه بهار داده شده است.

در استان ساحلی

بك سمینار بهداشتی و درمانی در بندر عباس تشکیل

شد. ● پزشکان استان ساحلی بنادر و جزائر خلیج فارس در يك سمینار منطقه ای شرکت کردند.

سمینار پزشکان این منطقه دو روز ادامه داشت و در آن پیرامون مسائل بهداشتی، قرنطینه، بهداشت و تنظیم خانواده، بهداشت مادر و کودک و بهسازی محیط گفتگو و تبادل نظر بعمل آمد.

يك كتابخانه مخصوص کودکان در بندر عباس

● کتابخانه کودک بندر عباس وابسته به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان کشایش یافت.

کتابخانه کودک در حال حاضر در این کتابخانه وجود دارد. کتابخانه مذکور با يك میلیون و چهارصد هزار ریال هزینه که نیمی از آن عطیه علیاحضرت شهبانو می باشد ساخته شده است.

اقتصاد

کارآموزان آسیائی و آفریقائی در ایران

● گروهی از کارکنان موسسات استاندارد یازده کشور آسیائی و آفریقائی يك دوره کارآموزی را در موسسه استاندارد ایران آغاز کردند. این کارآموزان بنابه پیشنهاد دفتر کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور «اکاف» به ایران اعزام شده اند. کارآموزان مذکور از کشورهای افغانستان و بنگام جنوبی - هند - تایلند - زلاندنو - مالزی - فیلیپین و چهار کشور آفریقائی هستند.

وزارت بازرگانی آمریکا وضع اقتصادی ایران را درخشان دانست

● وزارت بازرگانی آمریکا گزارشی در باره اوضاع اقتصادی کشور های مختلف جهان در سال ۱۹۶۹ منتشر کرد. در این گزارش وضع اقتصادی ایران «درخشان» خوانده شده است. وزارت مذکور در گزارش خود متذکر شده است که ایران درآمد قابل توجهی خود را صرف اجرای برنامه های عمرانی میکند.

شاخص تولید صنایع ۱۳۸ در صد افزایش یافت

● شاخص تولید صنایع و اشتغال و نیز حقوق برای صنایع منتخب افزایش یافت. این افزایش بترتیب نسبت به مدت مشابه در سال قبل ۱۲۸ درصد - ۳۲ درصد و ۳۸ درصد می باشد. این آمار از بررسی وضع ۲۳ رشته اصنایع و ۵۰۰ کارگاه نتیجه گیری شده است.

گوناگون

سالروز شهادت حسنعلی منصور

● بمناسبت سالروز شهادت «حسنعلی منصور» نخست وزیر فقید ایران مراسمی برگزار شد. حسنعلی منصور پس از دو ماه و پانزده روز زمامداری در جلوی در بزرگ مجلس شورای ملی بضرط گلوله مجروح و شش روز بعد درگذشت. این مراسم از طرف دولت، حزب ایران نوین و خانواده مرحوم منصور برگزار آن شادروان در محوطه آرامگاه رضاشاه کبیر ترتیب یافته بود.

تقی زاده درگذشت

● سید حسن تقی زاده آخرین بازمانده رهبران مشروطیت بود و در هنگام مرگ ۹۴ سال داشت. بناسبت درگذشت تقی زاده از طرف آقای هویدا نخست وزیر و مجلس سنا و خانواده آن مرحوم مجلس ترجمینی در مجلس سیهالار منعقد گردید.

تشییع جنازه مرحوم تقی زاده با مراسم رسمی انجام شد. مرحوم تقی زاده از خود فرزندی بجا نگذاشت. وی که تبریزی الاصل بود باهمسر سالخورده آلمانی خود و خدمه اش در تهران زندگی میکرد.

درگذشت قوام الملک

شیرازی

● ابراهیم قوام شیرازی «قوام الملک» در بیمارستانی در شهر لندن درگذشت. وی هنگام مرگ ۸۳ سال از عمرش میگذشت و در طول این مدت چندبار بنیاندگی از طرف اهالی شیراز به مجلس شورای ملی رفته و نیز یکبار سناتور شده بود.

سلاحهای ارسالی بختیاره ایران کشف و ضبط شدند ● ماموران انتظامی مقادیر قابل ملاحظه ای سلاحهای مختلف را که بوسیله «تیمور بختیار» به ایران ارسال شده بود کشف و ضبط کردند. عاملین این ماجرا که همراه با سلاحهای توقیف شده اند عبارتند از: عبدالحسین امیر احتشامی - علی شاه داودیان و قدرت اله داودیان که از مالکان وفودالهای سابق غرب و ابل کلهر هستند.

سفیر پاکستان نشان هایونی دریافت کرد

● آقای «افضل اقبال» سفیر پاکستان در سویی به پاس خدمات فرهنگی به دریافت يك قلمه نشان درجه ۲ همایون مفتخر شد.

اهداء نشان به سفیر ایران

● سفیر شاهنامه آریامهر در اندونزی بسبب خدماتی که در گسترش مناسبات دوستانه و نزدیک میان دو کشور انجام داده است بدریافت نشان درجه اول «شایستگی ها» بایل شد.

آقای «آدام مالیک» وزیر خارجه اندونزی طی مراسمی در جاکارتا این سان را به آقای «کامران دولتتاهی» سفیر ایران اهداء کرد.

گزارش بانک مرکزی ایران

● آهنگ رشد تولید ناخالص ملی در نیمه اول سال جاری حدود ۱۶ درصد بوده است. در شش ماهه اول امسال تولیدات صنعتی در توسعه فعالیتهای اقتصادی نقش عمده ای داشته و افزایش تولیدات نفتی نیز قابل توجه بوده است.

در این شش ماهه فعالیت های ساختمانی در بخش دولتی افزایش چندانی نداشت لیکن در بخش خصوصی رونق نسبی برقرار بوده است.

گزارش بانک مرکزی ایران حاکی از اینست که مدت مذکور، توسعه فعالیت های اقتصادی با بهبود وضع ارزی همراه بود و نیز مالیاتهای مستقیم رشد کم نظیری داشته است. طبق برآورد های مقدماتی در ماه های نیمه اول امسال تولید محصولات کشاورزی زیادتیر شده است.

در این دوره پرداختهای سازمان برنامه برای بخش کشاورزی و دامپروری و بخش آب به چهار میلیارد و شصت میلیون ریال رسید.

گزارش بانک مرکزی همچنین حاکی از اینست که در مدت مذکور بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران يك میلیارد ریال و بانک رهنی ایران حدود يك میلیارد و دویست میلیون ریال وام در اختیار متقاضیان خود گذاشتند.

پست

انتشار تمبر یادبود یکصدمین سال تولد گاندی
● یک قطعه تمبر یادگاری به ارزش ۱۴ ریال انتشار یافت. این سری تمبر که بمدت ششماه تا پایان روز هفتم تیر ماه سال ۱۳۴۹ اعتبار پستی دارد بمناسبت یکصدمین سال تولد گاندی رهبر فقید هندوستان منتشر گردید.
تمبر یادگاری پنجاهمین سالگرد انجمنهای صلیب سرخ منتشر شد
● وزارت پست و تلگراف بمناسبت پنجاهمین سالگرد تاسیس اتحادیه جمعیتهای شیر و خورشید سرخ ایران و صلیب سرخ و هلال احمر یک دوره تمبر یادگاری در دو قطعه انتشار داد.
این تمبرها به ارزش ۲ و ۶ ریال است و تا روز دهم تیر ماه سال آینده ارزش پستی خواهد داشت.

صنعت

یکهزار و پنجاه و هفت میلیون ریال سرمایه گذاری در طرحهای صنعتی
● بمنظور خرید ماشین آلات و توسعه کارگاهها و نیز ایجاد تاسیسات جدید در صنایع منتخب مبلغ ۱۰۵۷ میلیون ریال سرمایه گذاری جدید به عمل آمد. این مبلغ مربوط به ششماه اول سال جاری می باشد.
۶۶۵ میلیون ریال از مبلغ مذکور در سه ماهه اول و ۳۹۲ میلیون ریال بقیه در سه ماهه دوم سرمایه گذاری شده است. این ارقام در آخرین گزارش بانک مرکزی منعکس گردیده است.
۵۵۰ قرارداد جدید با تک بافان فرش بسته شد
● براساس طرح مربوط به بهبود وضع قالی بافان کشور اختصاص ۸۰ درصد سود قالی به این دسته از صنعتگران مملکت، طی آذر ماه سال جاری ۵۵۰ قرارداد جدید با تک بافان در نقاط مختلف کشور امضاء شد.
وزارت اقتصاد اعلام داشت که طی همین مدت برای تعمیر و بهداشتی کردن ۴۲۳ کارگاه قالی بافی نیز اقداماتی صورت گرفته است.
یک کارخانه قند تازه در اصفهان شروع به کار کرد
● در مراسم کشایش کارخانه جدید قند اصفهان که «نقش جهان» نام دارد گفته شد که بانک توسعه صنعتی و معدنی سازمان برنامه و بخش خصوصی برای تاسیس این کارخانه سرمایه گذاری کرده اند.
میزان سرمایه گذاری ۴۷۰ میلیون ریال و ظرفیت روزانه کارخانه ۱۵۰۰ تن می باشد.
تشکیل ۹ واحد جدید صنعتی
● پروانه تاسیس ۹ واحد جدید صنعتی صادر شد.
سرمایه ای که برای تاسیس این واحدها بکار خواهد رفت معادل ۲۰۵ میلیون ریال خواهد بود. واحد های صنعتی مذکور در تهران، حومه تهران و جاده های قم - ساوه و کرج تاسیس میشود.
نیروگاه بزرگ برق تبریز
● ساختمان نیروگاه بزرگ برق تبریز که در آذر ۱۳۴۵ شروع شده بود پایان یافت. این نیروگاه ۱۱۰ هزار متر مربع مساحت و ۵ هزار و ۱۷۶ متر مربع زیربنادارد، قدرت تولیدی آن ۴۲ هزار کیلووات در ساعت است.
کارشناسان کارخانه ماشین سازی اراک
● هیئتی از کارشناسان کارخانه ماشین سازی اراک، برای بررسی نحوه ساخت ماشین های مورد نیاز این کارخانه به شوروی رفت. اعضای این هیئت در مدت اقامت در شوروی در زمینه کارهای ساختمانی کارخانه مذاکراتی با مقامات شوروی انجام داد.

نیمه دوم قرن بیستم باشد که ستم قحودالها از سر بسیاری از افراد بشر کوتاه شده و زنجیرها گسسته گشته است.
در وطن سعدی و حافظ که از دریای خزر و فراز البرز تادریای فارس است نیز چنین شده و از آغاز سال ۱۹۶۰ بویژه از ۱۹۶۲ انقلاب ارضی در ایران دگرگونی و اصلاحات شگرفی پدید آورده که ما پدیده های آنرا در فارس و اصفهان و تهران با ستایش مشاهده کردیم.
از شیراز بوی اصفهان پرواز کردیم. شهری که بامساجد و بناهای زیبا و کارهای بدیع روی مس و نقره و طلا و هنرهای دستی دیبا که تصاویری از اشعار عمر خیام را مجسم مینماید و زیباتر از همه زر و فیروزه که بهم پیوسته و دیدگان سیاحان را خیره ساخته همه و همه اصفهان را شهری پرشکوه گردانیده است.
علاوه بر آنچه در اصفهان دیدیم دیدار از تاسیسات ذوب آهن برای ایرانیان و توریست ها جالب و دیدنی است... در تهران برای آگاهی بیشتر از انقلاب ارضی ایران بوزارت اصلاحات ارضی رفتیم و در ملاقاتی که باوزیر اصلاحات ارضی رویداد نحوه اصلاحات را جویا شدیم و وزیر اصلاحات ارضی با گشاده روئی به پرسش ما پاسخ گفت و این تحول را بسادگی برای ماتریش کرد و چنین افزود که:
در ایران جمعا پنجاه و سه هزار ده و نوزده هزار دهکده وجود دارد. اصلاحات ارضی در سه مرحله بمورد اجرا گذاشته شد. در مرحله اول هر مالک که دارای سه ده بود یک ده برای او باقیمانده و دهات دیگرش بکشاورزان فروخته شد.
ولی جطور قیمت اراضی را تعیین نمودیم؟ بدین نحو که از روی یک سنت قدیمی قیمت هر ده را بر مبنای درآمد دهسال آن تعیین کردیم بر مبنای این تقویم کشاورزان زمین ها را با قسط پانزده ساله خریداری نمودند.
در مرحله دوم با آنها پیشنهاد شد یکی از این دو راه را انتخاب کنند یا دهات خود را بمدت سی سال بکشاورزان اجاره دهند و یا اینکه از جمع در آمد ۱۲۵ سهم برای آنان و ۵۵ سهم باقیمانده نصیب کشاورزان شود، و این امر موجب شد که خیلی از ملاکین املاک خود را واگذار نمایند و بدین ترتیب سهمیلیون خانوار کشاورز صاحب زمین شدند.
در همین حال ظرف این مدت تاکنون ۸۶۰۰ شرکت تعاون روستائی بوجود آمده که یک میلیون و سیصد هزار خانوار کشاورز در آن سهم و شریک میباشند. وزیر اصلاحات ارضی اضافه کرد که با اجرای مرحله سوم اصلاحات ارضی، تعداد بیشتری شرکت های تعاونی روستائی بوجود خواهد آمد.
همچنین شرکتهای سهامی زراعی که هر یک از آنها حداقل هزار هکتار زمین در اختیار خواهند داشت و دولت کمکهای برای ساختمان خانه ها، انبارها و خرید ماشین های کشاورزی در اختیار این شرکتهای خواهد گذاشت. تردیدی نیست که این اصلاحات بکلی قیافه روستاهای ایران را تغییر خواهد داد و آینده ای زیباتر خواهند داشت.
«نیروییوم پرس سرویس»:
ایران در سال ۱۹۶۹ مقام اول را در تولید نفت خاورمیانه احراز کرد.
تولید نفت ایران در سال ۱۹۶۹ بالغ بر ۱۶۷٫۶ میلیون تن گردید.
● میزان تولید نفت خاورمیانه در سال ۱۹۶۹ به ۶۳۳ میلیون تن رسید.
ایران در حوزه قرار داد با کسرسیوم و در خارج این حوزه مقام سابق خود را در تجارت جهانی نفت بدست آورد و حجم تولید نفت ایران در سال ۱۹۶۹ به ۱۶۷٫۶ میلیون تن رسید.
میزان تولید نفت ایران در سال ۱۹۶۸ بالغ بر ۱۴۱٫۷۹ میلیون تن بود.
میزان تولید نفت لیبی در سال ۱۹۶۹ بالغ بر ۱۵۰ میلیون تن گردید که سال قبل از آن ۱۲۴٫۵ میلیون تن تولید نفت داشت. تولید نفت عربستان سعودی که در سال ۱۹۶۸ بالغ بر ۱۴۴٫۹۰ میلیون تن بود در سال ۱۹۶۹ به ۱۴۸٫۳ میلیون تن رسید. و کویت که در سال ۱۹۶۸ معادل ۱۲۲٫۰۸ میلیون تولید نفت داشت، تولید نفت آن در سال ۱۹۶۹ به ۱۴۴٫۰۹ میلیون رسید.
تولید نفت آمریکا در سال ۱۹۶۹ معادل ۵۱۰ میلیون تن بالغ گردید و تولید سال ۱۹۶۸ آمریکا ۵۰۲٫۷۷ میلیون تن بود. شوروی که در سال ۱۹۶۸ معادل ۳۰۹ میلیون تن تولید نفت داشت در سال ۱۹۶۹ حجم تولید نفت آن به ۳۱۸٫۸۸ میلیون تن رسید.
ونزوئلا با ۱۸۷٫۱۴ میلیون تن تولید نفت در سال ۱۹۶۸ در سال ۱۹۶۹ حجم تولید نفتش به ۱۸۷ میلیون تن رسید.

ایران در مطبوعات جهان

از پراودا «ارگان حزب کمونیست شوروی»

از البرز تا شیراز

دریائی از گندم و گل و آهن

گروهی از نویسندگان و روزنامه نگاران شوروی اخیرا از ایران دیدن کردند و در بازگشت آنها مقاله ای که ترجمه آنرا در زیر میخوانید تحت عنوان «دریای البرز و گندم و گل و آهن» در پراودا، روزنامه ارگان حزب کمونیست شوروی چاپ شد.

... اکنون از شیراز سخن میگوئیم نباید از کوچکی یا بزرگی شهر یاد کنیم بلکه کیفیت شیراز هر تازه واردی را مجذوب میکند، شهری که شهر شراب، شهر گل، شهر شعر و شهر بلبل است.
از فرودگاه شیراز تا مینار دو شاعر بزرگ جهانی که با شعر و سخن خود آدمی را مسحور میکنند و آرامگاهشان برای بسیاری از مردم مشرق زمین مکانی مقدس است بوته های گل سرخ که انبوه و منظم از دل خاک سر درآورده چشمها را خیره میکنند.
از نسلی که سعدی و حافظ در آن پدید آمدند قرون و اعصاری که بدست فراموشی سپرده شده بسیار میگذرد ولی هنوز آهنگ روح نواز این دو شاعری که سخنان از اعماق قلب حساس و از عشق و محبت آمیخته با نثر لطیف تراوش کرده است به گوش میرسد و بادی جانی تازه میدهد....

گرداگرد بوستان آرامگاه حافظ را گلهای لاله پوتانیده و مزار مرمرین او که گذشت سالیانی دراز را نشان میدهد خود بگونه گلی بزرگ میدرخشد... حافظ با گفته های نغز امروز هم زنده است و اوست که میگوید: کوه های طلا، انبار سکه ها و ذخائر سنگهای گران بها جاودانی نیست و توای توانگر، ناتوان را دریاب...

«توانگر! دل درویش خود بدست آور که مخزن زر و گنج و درم نخواهد ماند»
و نیز گوید: بر آن رواق درخشان نوشته اند همه چیز سرانجامش نیستی است مگر نیکی!
«بر این رواق زبرجد نوشته اند بزرگ جز نکوئی اهل کرم نخواهد ماند»

از آنجا که شعر حافظ اندیشه ای نو بخواننده میدهد و او را به آینده امیدوار میسازد، هر روز گروهها گروه زن و مرد به پای تربتش می نشینند و بدیوان اشعارش تفال میزنند و از او سخن میخواهند و او هم برای آنها از عشق، از سعادت، از محبت، از شراب و گل پاسخ میگوید.

دنیا یک بار دیگر باید ساخته شود تا آن آدمی که انسان آرزو میکند پدیدار گردد و زندگی انسانی آسایش پذیرد.
«آدمی در عالم خاکی نمی آید بدست عالمی دیگر بیاید ساخت و آنکه آدمی»
شاید آن عالم دیگری را که حافظ آرزوی آنرا داشته

سالموز رحلت پیشوای شیعیان

● چهاردهم دیماه معارف با بیست و پنجم شوال و سالموز رحلت حضرت امام جعفر صادق علیه السلام پیشوای بزرگ شیعیان جهان بود. به همین مناسبت از طرف طبقات مختلف مردم در سراسر کشور مجالس سوگواری ترتیب یافت.

ایران و مجامع بین المللی

بررسی پروتکل مربوط به داروهای روانی
● کمیون بین المللی مواد مخدر اجلاسیه فوق العاده خود را در «ژنو» تشکیل داد.
از ایران يك هیئت نمایندگی بریاست یکی از مسئولین وزارت بهداشتی در این اجلاسیه شرکت داشت. در اجلاسیه مذکور، طبق توصیه مجمع عمومی سازمان ملل، پروتکل مربوط به داروهای روانی مورد بررسی قرار گرفت.

آرتش

گشایش يك بیمارستان نظامی با ۳۷۴ تخت

● يك بیمارستان بزرگ و مدرن ارتش در پیشگاه شاهنشاه آریامهر گشایش یافت. این بیمارستان در عشرت آباد در زمینی به مساحت ۹۰ هزار متر مربع و با صرف هزینه‌ای برابر ۲۵۰ میلیون ریال ساخته شده است. بیمارستان مذکور فعلاً دارای ۳۷۴ تخت است که به گروه‌های جراحی، بیماریهای داخلی، کودکان، عفونی، سوانح و حوادث اختصاص دارد.

در بنای بیمارستان ۵ هزار و هشتصد متر مربع و سطح کل بنا بیش از هزار متر مربع است.

در این بیمارستان پنج اتاق کاملاً مدرن و مجهز عمل برای عملیات جراحی بزرگ و يك اتاق عمل فوری و نیز قسمتهای دیگر مانند آزمایشگاه‌های آسیب شناسی، میکروب شناسی، قسمت (فیزیك - پریكی)، پرتو شناسی، فیزیوتراپی، درماتنگاه، بیمارستان سرپایی، درمانگاه بهداشت و تنظیم خانواده، اتاق گشایش، دو اتاق راپیمان و يك اتاق (آندوسکوپي) ساخته شده و تعداد پزشکان و کارکنان آن ۵۳۰ نفر است. از این عدد ۱۵ درصد نظامی و ۸۵ درصد غیر نظامی هستند.

اعطای سر دوشی به دانشجویان نیروی هوایی ایران در پاکستان

● کار آموزی عالی خدانی ۳۹ دانشجوی نیروی هوایی ایران - پاکستان و عراق در آکادمی نیروی هوایی پاکستان پایان یافت. مراسم اعطای سر دوشی به این کار آموزان با حضور و توسط حضرت ژنرال محمد یحیی خان رئیس جمهوری پاکستان انجام شد.

دانشجوی ایرانی که حائز رتبه ممتاز شده بود از دست رئیس جمهور پاکستان به دریافت « شمشیر افتخار » نائل شد.

ایرانیان خارج از کشور

جشن عروسی دانشجوی ایرانی در خانه فرهنگ ایران ● سفارت شاهنشاهی ایران در آنکارا تشریفاتی داده است که دانشجویان ایرانی مقیم ترکیه بتوانند کلیه جشنهای خود را در خانه فرهنگ ایران برگزار کنند.

تخصیص جشنی که در خانه فرهنگ ایران در آنکارا ترتیب یافت جشن عقد و عروسی یکی از دانشجویان ایرانی بود. در این جشن سمیر شاهنشاه در آنکارا و عده‌ای از اعضای سفارت حضور داشتند.

گمرک

خرید و فروش اتومبیلهای ترازیت غیرقانونی است

● خرید و فروش رسمی و یا غیر رسمی اتومبیلهای ترازیت و یا تیره موقت قبل از انجام تشریفات گمرکی غیرقانونی اعلام گردید. اداره کل گمرک اعلام داشت که دارندگان اینگونه اتومبیلها در صورتیکه شخصاً وسیله نقلیه خود را برای انجام تشریفات لازم گمرکی به ادارات گمرک تحویل ندهند مورد تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت.

بانک و پول

۱۵ واحد جدید بانکی تأسیس شد

● بانک ملی ایران ۱۵ واحد جدید بانکی تأسیس نمود. این واحدها ملی ما، امل، زمستان، در تهران و

شهرستانها ایجاد گردید. بانک عمران به صاحبان

صنایع دستی وام داد

● در آذر ماه ۱۴ واحد صنعتی مبلغ ۸ میلیون و ۱۳۰ هزار ریال از صندوق ضمانت صنعتی بانک عمران وام گرفتند. این وامها در تهران، تبریز، همدان، فرند، اصفهان، گنبد قابوس، سردشت و اشنویه پرداخت شد. صاحبان منابع دستی و کوچک گیرندگان این وامها در یکماه آذر سال جاری بودند.

● موجودی حسابهای پس - انداز بانک ملی افزایش یافت

● موجودی حسابهای پس انداز بانک ملی ایران، موجودی حسابهای پس انداز تا پایان آبانماه ۱۹ میلیارد و ۹۰۵ میلیون و ۳۶۶ هزار

ریال بوده و نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۳ میلیارد و ۴۴ میلیون و ۲۳ هزار ریال فرونی داشته است.

● موجودی حسابهای سیرده ثابت بانک نیز در همین مدت نسبت به مدت مشابه سال پیش ۶ میلیارد و ۴۰۵ میلیون و ۱۰۳ هزار ریال افزایش داشته است.

دارائی

بینه و فرشی دستباف مهمترین رقم صادرات ایران در ۳ ماه گذشته بوده است

● صادرات کشور بدون احتساب مواد نفتی طی نه ماه اول سال جاری بالغ بر ۶۱۳ هزار و ۱۷۹ تن کالا بوده است. ارزش این کالا ها ۱۳ میلیارد و ۱۵ میلیون ریال می باشد.

این رقم از لحاظ ارزش بزرگترین رقم صادرات ایران در مدت مشابه از سال ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۷ بوده است.

مهمترین رقم صادراتی در این مدت از لحاظ ارزش، «بند» و «فرش دست باف» بوده است.

● واردات کشور نسبت به سال گذشته کاهش یافت

● واردات کشور نسبت به مدت مشابه در سال گذشته در ۹ ماه اول سال جاری از حیث وزن ۴۶۳ هزار تن کالا کاهش یافته است.

● رقم کسر موازنه بازرگانی خارجی بسبب کاهش میزان واردات در این مدت نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۴ میلیارد و ۹۰۰ میلیون ریال تقلیل داشته است.

● دوره آموزشی کمک میزین مالیاتی تشکیل شد

● دومین دوره آموزش ضمن خدمت کمک میزین مالیاتی استان مرکز گشایش یافت. در این دوره که بمدت ۱۰ هفته طول خواهد کشید کارآموزان آموزشهای لازم را برای احراز سمت میزین مالیاتی فرا میگیرند.

جشن کارکنان وزارت کار در روز ششم بهمن

شرکت مستقیم دولتی اندونزی در جشن دو هزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران

● دفتر اطلاعات و انتشارات شورای مرکزی جشنهای شاهنشاهی ایران اعلام کرد که دولت اندونزی تصمیم گرفته است با تشکیل « کمیته کورش » در آن کشور درجس دو هزار و پانصدمین سال بنیادگذاری شاهنشاهی ایران شرکت کند. آقای «آدام مالیک» وزیر خارجه اندونزی به اطلاع سفیر شاهنشاه آریامهر رسانیده است که حضرت ژنرال سوهارتو رئیس جمهوری اندونزی شخصاً ریاست این کمیته را برعهده خواهند گرفت.

در همین جلسه بازرگانان معتبر سوئیس آمادگی خود را برای تشکیل غرفه‌هایی از محصولات و آثار ایرانی در شهرهای مختلف سوئیس اعلام داشتند.

تشکیل سمینار برگزاری جشن

● برای فراهم ساختن خدمات جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیادشاهنشاهی ایران سمیناری تشکیل شد. فرمانداران، روسا و دبیران شورا های جشن در شهرستان های استان خراسان و جمعی از مقامات مسئول در این سمینار شرکت داشتند. جلسات این سمینار چهار روز ادامه یافت.

غرفه‌هایی از محصولات ایرانی در شهرهای سوئیس

● کمیته برگزاری جشن بیست و پنجمین سده بنیادگذاری شاهنشاهی ایران در سوئیس تشکیل شد. این کمیته با نام اختصاری « کمیته کورش » در سوئیس به کار خود ادامه خواهد داد.

● در اولین جلسه کمیته مذکور که با حضور چند تن از مقامات کشور سوئیس تشکیل گردید، تصمیم گرفته شد که هنگام برگزاری جشن شاهنشاهی، نمایشگاه بسیاری از آثار و اشیاء هنری و باستانی ایران در شهرهای بزرگ سوئیس ترتیب یابد.

پیکار با بیسوادی

برای ملت ما که وارث يك فرهنگ کهنسال و جهانی است طبعاً قابل قبول نمیتواند بود که صدها میلیون نفر از افراد جامعه بشری تنها به علت عدم امکان برخورداری از شرایط مساعد و صحیح تعلیم و تربیت با بکلی از آموزش و پرورش محروم باشند و یا فقط به حدود محدودی از آن دسترسی داشته باشند.

● شاهنشاه آریامهر بمناسبت آغاز سال جهانی تعلیم و تربیت پیامی باین شرح فرستادند:

بمناسبت آغاز سال جهانی تعلیم و تربیت، مراتب پشتیبانی کامل دولت و ملت ایران را از برنامه های سازمان جهانی یونسکو در امر تعمیم و توسعه آموزش و پرورش در سطح بین المللی و آمادگی کشور ایران را برای شرکت همه جانبه در تحقق این برنامه ها اعلام میداریم.

تأیید این مساعی از جانب ما تأییدی قاطع و صریح است، زیرا عقیده راسخ ما این است که برای جامعه بشری در عصر کنونی هیچ احتیاجی مهمتر و حیاتی تر از تعلیم و تربیت صحیح آنها در سطح جهانی، نیست، و هر قدر هم که دنیای ما با سرعتی شگفت آور در راه ترقیات علمی و صنعتی پیش رود و هر روز پیروزیهای تازه ای در امر بهره برداری از عوامل طبیعت بنفع انسان تحویل کند، باز تا وقتی که توده های عظیمی از مردم جهان از آموزش و پرورش کافی محروم باشند و تا زمانی که چهل و بیسوادی حاکم بر سرنوشت صدها میلیون نفر از افراد انسانی باشد، نمیتوان جامعه را در تلاش برای ترقی واقعی جامعه ای پیروز دانست. قطعاً با توجه به همین واقعیت است که سازمان یونسکو در توصیه های خود درباره سال جهانی تعلیم و تربیت، به آموزش سواد به بیسوادان جهان اکتفا نکرده، بلکه پیشرفت آموزش و پرورش را در همه سطح ها و مظاهر آن توأم با تجهیز نیروی انسانی از راه استفاده از آموزش در پیشرفتهای حرفه ای خواستار شده است.

برای تحقق چنین پیشرفتی، میباید گذشته از مبارزه با بیسوادی، انواع تعلیمات اعم از ابتدایی و متوسطه و عالی و تعلیمات حرفه ای و فنی توسعه یابند، و در عین این توسعه کمیته ای از لحاظ کیفیت نیز از يك طرف با کادربهای کاملاً تعلیم دیده و ورزیده و مجهز گردند و از طرف دیگر نوع این تعلیمات با نیازمندیهای خاص هر اجتماع تطبیق داده شود. میباید در امر تعلیم و تربیت پیوسته روشهای نوینی بر اساس مطالعات دقیق علمی اتخاذ گردد و بطور منظم از تازه ترین وسایل فنی و تکنیکی استفاده بعمل آید. میباید در تلفیق سنن و موارث فرهنگی هر اجتماع با اصول و مقتضیات عصر نوکوشش شود و دائماً راه هایی برای جوابگویی احتیاجات روحی و فکری نسلهای جدید جستجو گردد.

میباید کادربهایی که امر آموزش و پرورش توده های عظیم ملل در حال توسعه را به عهده دارند یا در آینده دار خواهند شد عمیقاً اهمیت مسئولیت خود را دریابند و از نظر صلاحیت علمی و فکری و قدرت درک واقعیات و پاسخگویی بدانها بطور واقعا شایسته ای مجهز گردند. زیرا فقط از راه آموزش و پرورش این توده های وسیع است که میتوان شکاف نامیمونی را که در حال حاضر از این بابت میان مردم جهان وجود دارد، و تمام آینده بشریت را تهدید میکند از میان برداشت.

برای ملت ما که وارث يك فرهنگ کهنسال و جهانی است طبعاً قابل قبول نمیتواند بود که صدها میلیون نفر از افراد جامعه بشری تنها به علت عدم امکان برخورداری از شرایط مساعد و صحیح تعلیم و تربیت با بکلی از آموزش و پرورش محروم باشند و یا فقط به حد محدودی از آن دسترسی داشته باشند، و از این راه بی آنکه گناهی متوجه خود ایشان باشد در ارزیابی ارزشهای بشری مقام انسان های درجه دومی را داشته باشند. از نظر مآل آنها اصول و موازین اخلاقی بلکه مصالح مادی و اقتصادی جامعه بشری نیز ایجاب میکند که به استعداد های نهفته این توده های عظیم و محروم امکان لازم داده شود تا با برخورداری از شرایط مساعد در راد اعتلای مادی و معنوی این اجتماع بکار افتند. در تأمین این هدف همکاری صادقانه و همه جانبه و قاطع همه ملل ضروری است و این وظیفه ای است که تاریخ و بشریت به عهده تمام کشورها و همه مردم نیک اندیش جهان نهاده است. ما اعتقاد داریم که این وظیفه بعنوان يك مسؤولیت بشری مافوق مصالح ملی و خصوصی است، و با توجه به همین واقعیت بود که کشور ما بنیانگذاری يك نهضت جهانی پیکار با بیسوادی و ابتکار پیشنهاد تشکیل يك لژیون جهانی خدمتگزاران بشر را

بعهده گرفت تا همکاری هر چه بیشتر بین المللی را در این زمینه تقویت کند، و باز با توجه به همین حقیقت، ما به کشورهای جهان پیشنهاد کردیم که لااقل قسمت بسیار محدودی از اعتبارات نظامی خود را به توسعه آموزش و پرورش جهانی تخصیص دهند. و طبعاً خود همواره آماده بوده ایم و هستیم که با سایر ملل جهان در این زمینه همکاری کنیم.

بطوریکه همه میدانند کشور ما در راه توسعه آموزش عمومی - گذشته از گسترش روزافزون برنامه های آموزش و پرورش - اقدام به تشکیل سپاه دانش کرد که عملاً بصورت یکی از موفق ترین سازمان های ایران امروز درآمد. همچنین اقدام به تشکیل سپاه خدمات اجتماعی زنان گردید که به بانوان و دختران ما امکان داده است تا دوشادوش برادران خود پیکار مقدس با جهل و نادانی را بشمار برسانند.

برای ما تذکر این نکته مایه خوشوقتی است که امروزه در ایران هیچگونه تبعیضی در امر آموزش و پرورش وجود ندارد و همه افراد کشور از هر جنس و هر طبقه در هر شرایط اقتصادی و اجتماعی به یکسان از حق تعلیم و تربیت برخوردارند و حتی کودکان و دانش آموزان استثنایی نیز مشمول این اصل کلی هستند. خوشوقتیم که بمناسبت سال جهانی تعلیم و تربیت، از طرف سازمان های مختلف آموزشی و فرهنگی و علمی ایران برنامه های وسیعی تنظیم شده است که در تمام این سال تدریجاً انجام خواهد شد. بدیهی است اجرای کامل این برنامه ها مستلزم همکاری نزدیک و صمیمانه ای میان همه این مراکز چه دولتی و چه خصوصی، و در عین حال شرکت عموم افراد کشور در این مسئولیت ملی است. زیرا بخصوم مسئله آموزش و پرورش امری است که پیشرفت واقعی آن به همکاری و اشتراك مساعی عمومی نیازمند است و تا وقتی که یکایک افراد مملکت کاملاً به وظیفه خود در این مورد توجه نداشته باشند و سهم خویش را از مسئولیت برعهده نگیرند، نتیجه مطلوب حاصل نخواهد شد.

انتظار داریم که در این مورد کلیه سازمانهایی که هر يك سهمی در این برنامه عمومی دارند و کلیه افراد مملکت با توجه به اهمیت خاصی که مابرای امر آموزش و پرورش قائل هستیم و با توجه به مأموریت معنوی و دیرینه ملت ما در زمینه دانش و فرهنگ، تمام امکانات خویش را در تحقق این برنامه ها بکار برند و مخصوصاً فعالیتهای خویش را در این راه کاملاً هماهنگ سازند تا نتیجه حاصله نه تنها بهترین استفاده را از لحاظ ملی برای خود ما دربر داشته باشد، بلکه تجارب ما در این زمینه بتواند مانند بسیار موارد دیگر راهنمایی برای سایر جوامع قرار گیرد.

توفیق کلیه سازمانها و افرادی را که در اجرای این برنامه وسیع ملی و انسانی شرکت دارند خواستاریم.

۳۵ هزار محصل در کلاس های پیکار با بیسوادی

● تا پایان آذر ماه سال جاری ۳۸ هزار و ۸۰۲ نفر کلاس ابتدائی پیکار با بیسوادی را به پایان رسانیده اند. در همین مدت ۱۴ هزار و ۱۹۷ نفر از کلاس های دوم پیکار با بیسوادی اصفهان در هفته دوم دی ماه ۳۵ هزار و ۷۵۷ نفر بود که در یک هزار و ۱۲۳ کلاس مشغول فرا گرفتن خواندن و نوشتن بودند.

در هیچ گوشه ای از کشور نباید کودکی وجود داشته باشد که چراغ دانش روشنگر ترقی آینده او نباشد

● جای کمال خوشوقتی است که در آغاز سال جدید بین المللی تعلیم و تربیت در کشور ما نیز کنفرانس پیکار با بیسوادی شروع بکار میکند. این اجتماع که با شرکت کلیه مسئولین امور و صاحب نظران تشکیل گردیده برای آنست که نتایج فعالیتهایی که تاکنون بعمل آمده مورد بررسی و ارزشیابی قرار دهد و با اتخاذ تدابیر بهتر برای نیل هر چه زودتر بمقصود، خط مشی تازه ای تعیین و راه های کوتاهتری انتخاب کند زیرا در طی چند سالی که از پیدایش نهضت مبارزه با بیسوادی در کشور ما میگذرد تجارب ذیقیمتی بنست آمده که بدون شک میتواند برای آینده خود ما و حتی بسیاری از کشورهای دیگر مفید واقع شود و سرمشق ارزنده ای باشد. گرچه پیشرفت علوم و فنون امروز بشر را تا تسخیر کرات آسمانی به پیش برده است ولی تازمانی که هنوز جمع کثیری از انباء بشر در ظلمت جهل و بیسوادی بسر میبرند انسانیت نمیتواند سرافراز باشد و خود را پیروز بداند. خوشبختانه کشور ما که به شهادت تاریخ در گذشته

از بنیان گذاران تمدن و پیشروان دانش و فرهنگ بشری بوده است اکنون نیز اولین کشوری است که با ابتکار و تشکیل سپاه دانش در راه مبارزه با جهل و بیسوادی صمیمانه قیام کرده است و شاهنشاه آریامهر پرچم این نهضت مقدس را شخصاً با افکار بلند خود برافراشته و همه کشورها را در راه این جهاد عظیم انسانی دعوت بهمکاری و اشتراك مساعی کرده اند. آنچه در این کنفرانس از تجارب حاصله بیشتر باید مورد توجه قرار گیرد اینست که در درجه اول باید موجداتی فراهم گردد که کلیه اطفال لازم التعلیم در سراسر کشور بدون استثناء خواندن و نوشتن را فرا گیرند و سپس بتدریج تعمیم سواد در بین گروه های سنی بالاتر گسترش یابد و بخصوص در مناطق کشاورزی و مراکز صنعتی بمنظور تجهیز نیروی انسانی در اجرای برنامه های عمرانی کشور آموزش خواندن و نوشتن باید توأم با تعلیماتی باشد که زمینه ایجاد مهارتهای صنعتی و کشاورزی را فراهم سازد و سبب بروز و شکفتن استعداد های نهفته صنعتگران و کشاورزان در حرفه های آنان گردد و نیروی عظیم و خلاقه ای که از خدمات باارزش سپاهیان اعم از مرد و زن بوجود آمده باید طوری توسعه و گسترش یابد که دور افتاده ترین روستاهای کشور را در برگیرد و در هیچ گوشه ای از کشور کودکی باقی نماند که چراغ دانش روشنگر راه ترقی آینده او نباشد. نباید فراموش کرد که خدمت در راه پیکار با بیسوادی وظیفه طبقه محدود و خاصی نیست بلکه این يك نهضت ملی و جهاد مقدس عمومی است و هر کس در هر طبقه و هر موقعیتی که هست باید در این جنبش سهمیم و شریک باشد. زیرا همانطور که برادر تاجدارم فرموده اند «تا وقتی که یکایک افراد مملکت کاملاً به وظیفه خود توجه نداشته باشند و سهم خود را از این مسئولیت به عهده نگیرند نتیجه مطلوب حاصل نخواهد شد» البته وظیفه مهم این کنفرانس است که در جلب انواع این کمکها چاره اندیشی کند و آنها را آنچنان هم آهنگ ساخته و در طریق منظور بحرکت درآورد که کوچکترین نیروئی بی نتیجه بهدر نرود و طرح برنامه های صحیح و احتراز از دوباره کاری از مجموع این نیروها در راه نیل به هدف نهائی حداکثر استفاده بعمل آید زیرا همانطور که ما در این راه پیشقدم بوده ایم حق اینست که حتماً زودتر از دیگران هم بمقصد برسیم. بنابراین از همه سازمانهای دولتی و ملی و از عموم افراد علاقمند به ترقی و پیشرفت مملکت انتظار دارم که در این امر خطیر از هیچ نوع همکاری و همگامی دریغ نورزند و همانطور که هر انسان از گرسنگی و بیماری همنوع خود رنج میبرد و بفکر نیکوکاری و کمک برمیآید از بیسوادی هم نوعان خود نیز باید متأثر شویم و در صدد مساعدت برآئیم که با ریشه کن ساختن جهل و بیسوادی بمرور ریشه فقر و بیماری هم کنده خواهد شد. از خداوند متعال توفیق همگی را در انجام این وظیفه مهمی که بر عهده داریم خواهانم.

از سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام افتتاح کنفرانس پیکار با بیسوادی

سفر شاهنشاه آریامهر به آقا محمد یحیی خان رئیس پاکستان

● دربار شاهنشاهی اعلام اعلیحضرت همایون شاهنشاه کرد که شاهنشاه آریامهر به آریامهر دعوت فرموده اند که دعوت حضرت ژنرال آقامحمد یحیی خان رئیس جمهوری پاکستان مسافرت فرمایند. پاکستان در اسفند ماه امسال این دعوت باخترسندی مورد بطور رسمی از آن کشور دیدن قبول اعلیحضرت همایون خواهند کرد. شاهنشاه آریامهر قرار گرفته متن اعلامیه دربار و از تاریخ پنجمین ۱۴ تا شاهنشاهی از این قرار است: سه شنبه ۱۹ اسفند ماه ۱۳۴۸ نظر بعوالم دوستی و برابر با ۵ تا ۱۰ مارس ۱۹۷۰ برادری بین کشور شاهنشاهی ایران و کشور جمهوری اسلامی پاکستان حضرت ژنرال وزیر دربار شاهنشاهی - اسداله عالم

نفت

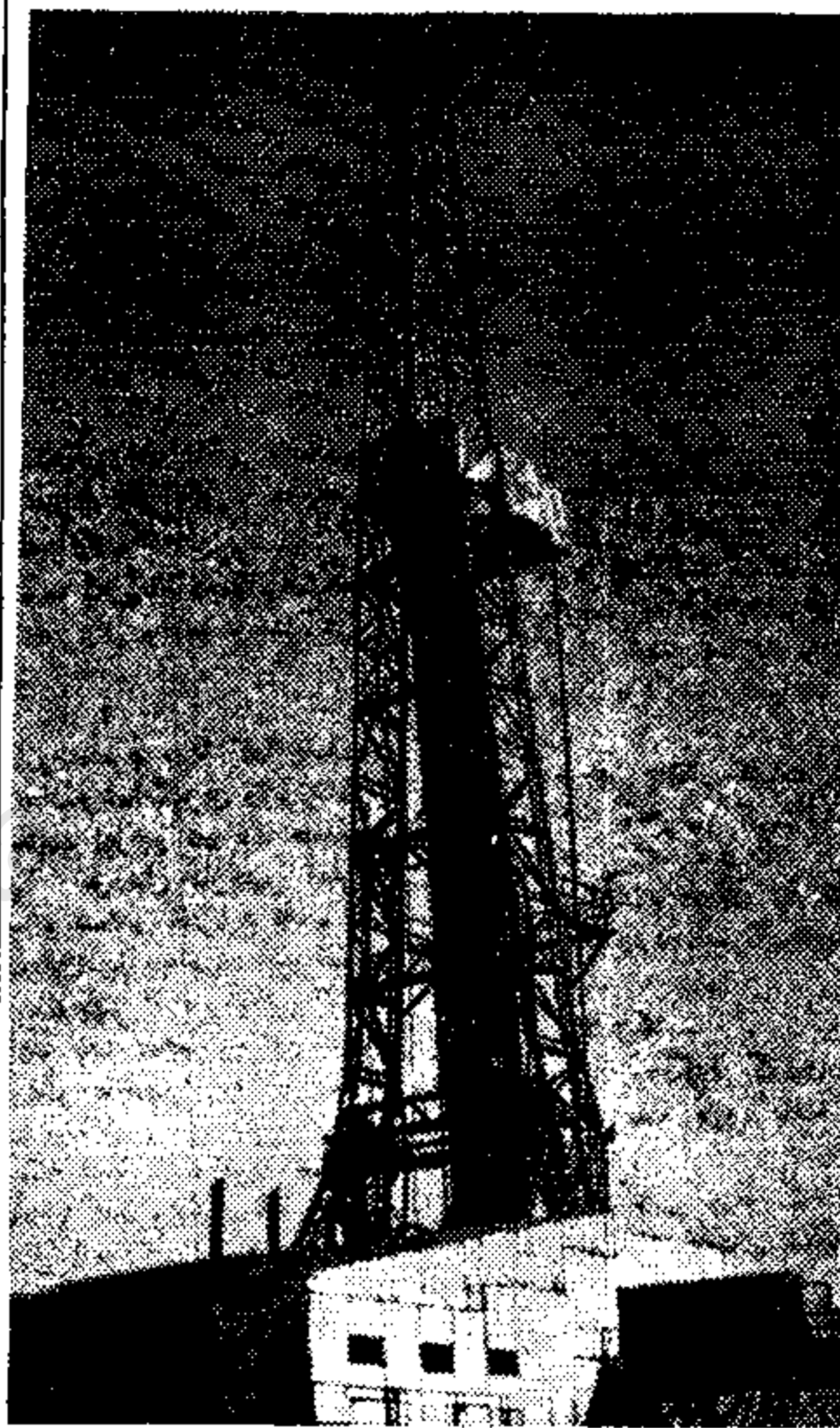
ایجاد چهارمین پالایشگاه نفت ایران در شیراز
● بزودی يك پالایشگاه نفت در « فارس » ایجاد خواهد شد .
هزینه ساختن این پالایشگاه که چهارمین پالایشگاه نفت ایران است و در ۲۴ کیلومتر متری شیراز ساخته میشود در حدود پنجاه و پنج میلیون دلار برابر با چهار میلیارد و دویست میلیون ریال برآورد شده است .

پالایشگاه فارس که فرآورده های نفتی مورد نیاز فارس و جنوب شرقی کشور را تامین خواهد کرد مجهز بکلیه تاسیسات پالایشی از جمله دستگاه هیدروکراکینگ و واحد تهیه هیدروژن برای تولید حداکثر نفت سفید و نفت گاز است و با دویست میلیون تن تولید در سال از نظر ظرفیت بعد از آبادان و تهران سومین پالایشگاه کشور خواهد بود .

شرکت ایتالیائی به موجب این قرار داد طی دو سال آینده طراحی ، مهندسی و ساختمان کلیه قسمت های پالایشگاه نفت فارس را انجام خواهد داد .

نفت خام پالایشگاه فارس از ناحیه گچساران بوسیله يك خط لوله ده اینچی که فعلا گاز شیراز را تسامین میکند حمل میشود و برای تامین گاز مصرفی شیراز نیز خط لوله شانزده اینچی دیگری ساخته خواهد شد در پالایشگاه فارس سایر فرآورده های نفتی از قبیل بنزین مرغوب ، نفت کوره و گاز مایع نیز تهیه خواهد شد .

حفاری چاه نفت در گنبد کاوس

نمایشگاه

نمایش سگهای ماه در تهران

● شش قطعه از سنگهایی که توسط فضا نوردان آپولو ۱۱ ماه زمین آورده شده است بزودی در تهران بمعرض نمایش عموم گذاشته خواهد شد . سنگهای ماه در يك محوطه پلاستیکی سه پایه دار قرار خواهد داشت که انباشته از گاز نیتروژن بوده و شیشه محیط عاری از اکسیژن کره ماه می باشد تا از تغییرات ناشی از فرسایش در اثر اکسید شدن مصون باشد . این نمایشگاه در انجمن ایران و آمریکا ترتیب می یابد .

تحقیقات

يك مركز تحقیقات فضائی

در شیراز تشکیل شد
● يك مركز تحقیقات فضائی وابسته به دانشکده مهندسی ، در دانشگاه پهلوی تشکیل شد . وظیفه این مرکز جمع آوری تمام مدارك ، اسناد ، کتب و مقالات مربوط به تحقیقات فضائی و ایجاد يك مرکز مطالعه در این زمینه و نیز همکاری با صاحبان صنایع کشور در مورد استفاده از نتایج تحقیقات فضائی می باشد . مرکز مذکور با استفاده از دستگاههای گیرنده و دریافت عکسهای مربوط به اوضاع جوی ایران که بوسیله اقمار هواشناسی برداشته میشود ، به پیش بینی بهتر وضع هوای کشور کمک خواهد کرد .

برق

برای تامین برق ساختمان های بزرگ و جدید باید طرح زیری دقیق بعمل آید .

● شرکت برق منطقه ای تهران اعلام داشت که به ساختمانهای بزرگ که برای تاسیسات برق در آنها طرح ریزی درستی انجام نشده برق نخواهد داد . شرکت مذکور اعلام داشت که چون میزان مصرف برق این ساختمانها که در شهر تهران غالبا در کنار ساختمانهای کوچک و معمولی قرار گرفته يك مصرف غیر عادی میباشد صاحبان این اماکن باید بمسوازمات تهیه نقشه ساختمانی طرح تاسیسات برق و ترانسفورماتور ساختمان را نیز پیش بینی کنند و نیز برای تامین احتیاجات ساختمان از نظر برق با شرکت منطقه ای برق تهران مشورت نمایند . شرکت مذکور همچنین آمادگی خود را برای همکاری در زمینه ارائه طرح داخلی این ساختمان ها را اعلام داشته است .

بهره برداری از برق سد محمد رضا شاه

● در پائیز سال آینده چهار واحد مولد برق سد محمد رضا شاه پهلوی مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت .

برای ساختمان ایمن سد ۸۰۰ میلیون اعتبار پیش بینی شده است .

تولیدات

سیگار جدیدی تولید می شود

● بزودی يك نوع سیگار تازه با استفاده از مخلوط توتون های ایران و بلغارستان تولید خواهد شد . موسسه دخانیات در حال حاضر سرگرم بررسی امکانات تهیه این سیگار است .

سخنرانی

در کره ماه آب و هوا ایجاد میگردد

● دکتر اعتماد کارشناس ایرانی سازمان فضائی آمریکا گفت که : با پیشرفت های تکنولوژی انتظار میرود که طی ۱۰ تا ۱۵ سال دیگر در کره ماه آب و هوا ایجاد شود . وی که در باشگاه مصلحان تهران سخن میگفت اظهار داشت با تحقیقاتی که

دکتر اعتماد ، حلقه ازدواج را بدست همسر آینده خود میکند

صنعت

۴ میلیون تن در سال فولاد تهیه میشود

● ظرفیت تولیدی کارخانه فولاد آریامهر تا سال ۱۹۸۰ به ۴ میلیون تن در سال خواهد رسید . ایران در حال حاضر سالیانه يك میلیون تن فولاد از خارج وارد میکند در حالی که نیازمندی های هر ساله در این زمینه ۲۵ درصد افزایش می یابد . کارخانه آریامهر که سال آینده شروع به کار خواهد کرد ابتدا سالیانه نیمه از مصرف داخلی را تامین میکند و در ۱۹۸۲ تمامی فولاد مورد نیاز کشور را عرضه خواهد داشت .

کارخانه سیمان با ظرفیت سیصد تن در روز

● يك کارخانه سیمان به زودی در کرمانشاه تاسیس خواهد شد .

برای تاسیس این کارخانه یکصد میلیون ریال سرمایه گذاری میشود . بیست میلیون این مبلغ از طرف هیئت موسس و بقیه بوسیله بخش خصوصی سرمایه گذاری می گردد .

بیمه

استفاده از خدمات پزشکان آزاد

● کلیه امور بیمه درمانی مربوط به بخش خصوصی و کارمندان دولت در يك واحد مستقل متمرکز خواهد شد . برای اجرای این هدف در نظر است از وجود پزشکان آزاد استفاده شود . بدین ترتیب و با توجه به اینکه درمانگاههای بیمه های اجتماعی جوانگوی نیاز مراجعه کنندگان نیست ، بیمارستانها و پزشکان آزاد قراردادهایی برای خرید خدمت آنان منعقد خواهند شد .

همانک با اجرای ایس برنامه درمانگاههای فعلی سازمان نیز بصورت دوسره آغاز بکار مینماید .

قانون بیمه های اجتماعی

تغییر میکند
● براساس تغییرات جدید در قانون بیمه های اجتماعی کلیه کارگران و گروه کثیری از کارمندان بخش های خصوصی بیمه میشوند .

ساختمان

ایجاد يك هتل ۱۰ میلیون دلاری

● بزودی يك هتل مجهز با سرمایه گذاری ۱۰ میلیون دلار در تهران احداث خواهد شد . این هتل یا کمک سازمان جلب سیاحان ، شرکت اینتر - کنتیننتال ویرس صدرالدین غنوی کریم آقاخان رهبر فرقه اسمعیه ایجاد میگردد . هتل مذکور دارای ۲۵ طبقه و ۴۱۸ اتاق می باشد .

اقتصاد

حجم معاملات بین ایران و لهستان پنج برابر میشود
● ایران و لهستان با امنای دو موافقت نامه

بازرگانی و پرداخت ، حجم مبادلات بازرگانی خود را در حدود چهار برابر افزایش دادند . هر دو موافقت نامه برای مدت پنجسال امضاء شده است و در نخستین سال اجرای آن ایران و لهستان مبادلات شش میلیون دلاری بازرگانی فعلی خود را به ۲۲ میلیون دلار افزایش میدهند . این رقم در سال دوم به ۲۶ میلیون و ۵۰۰ هزار دلار خواهد رسید . آنچه که ایران بر اساس این قرارداد به لهستان عرضه خواهد کرد علاوه بر کالاهائی که قبلا به لهستان فروخته میشد ، عبارتست از لوازم صنعتی خانگی - کالاهای پلاستیکی ، فرآورده های پتروشیمی و پودر رختشویی .

برنامه همکاریهای علمی و فنی با لهستان
 ● يك موافقت نامه همکاریهای علمی و فنی بین ایران و لهستان منعقد شد. براساس این موافقت نامه که مدت آن سه سال است. همکاریهای علمی و فنی ایران در سطح مبادله کارشناسان و استادان، اعطای بورسیه برای تعلیمات عالی و حرفه‌ای و ایجاد دوره‌های تجربی در زمینه‌های صنعتی، فنی و علمی در موسسات آموزش دو کشور گسترش خواهد یافت.

آموزش

۲۵۰۰ دبستان جدید احداث خواهد شد
 ● در جریان جشنهای دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران دو هزار پانصد دبستان نو بنیاد در روستاهای کشور ساخته خواهد شد. مدیر کل سیاه دانش این خبر را در اختیار نمایندگان مطبوعات قرار داد.

کارگران

بیمه کارگران ساختمانی و بناها
 ● حدود ۴۰۰ هزار کارگر غیر ثابت ساختمانی (عمله و بنا) در سراسر کشور بموجب آئین نامه ایمنی وزارت کار در برابر حوادث ناشی از کارهای ساختمانی بیمه خواهند شد. در صورت انجام این برنامه برای هر طبقه ساختمان از صاحب بنا تا ۵۰۰ تومان حق بیمه کارگری گرفته می شود.

آبادانی

ایجاد يك اسکله و موج شکن در جزیره «سیری»
 ● قرارداد ساختمانی اسکله موج شکن جزیره سیری با پیمانکار منعقد شد. هزینه ایجاد اسکله و موج شکن جزیره «سیری» چهل میلیون ریال پیش بینی شده است.
 طول این اسکله فولادی ۶۲ و عرض آن ۴ متر خواهد بود. مساحت موج شکن ۲۵ هزار متر مربع با چهل و پنج هزار متر مکعب سنگ ریزی است.

گاز

استفاده از گاز در برنامه های صنعتی

● نخستین قرارداد فروش گاز طبیعی به مصرف کنندگان صنعتی به امضاء رسید. این قرارداد بین شرکت ملی گاز ایران و شرکت کاغذ سازی «کهریزک» امضاء شد. این کارخانه از نخستین واحدهای صنعتی کشور است که پس از آغاز بهره برداری طرح شاه لوله گاز ایران گاز طبیعی استفاده خواهد کرد.

شریفایی شهرداران و روسای انجمنهای شهر

پاسان های دیلمه عبور و مرور را کنترل میکنند.
 ● ۷۰ نفر از پاسان های دیلمه و کلاس دیلمه در امور راهنمایی و رانندگی کار کنترل عبور و مرور تهران را به عهده گرفتند. پاسان های دیلمه مدت دو ماه در دانشگاه پلیس تحت تعلیم مخصوص برای آشنا شدن.

قرار داد خرید يك دستگاه سردخانه با اتحاد جماهیر شوروی امضاء شد. هزینه ساختمان و تجهیزات این سردخانه که ظرفیتش تا ۱۶ هزار تن قابل افزایش است ۳۰۰ میلیون ریال برآورد شده و ساختمان آن تا دو سال دیگر آماده بهره برداری خواهد شد.

میشود. این درختها برای اجرای برنامه درختکاری در سال آینده خریداری میگردد. اجرای این برنامه علاوه بر طرحهای پارک سازی است که از طرف واحد برنامه ریزی شهرداری تهران در حال اتمام می باشد.
 ایجاد سردخانه بزرگ ۱۶ هزار تنی در تهران

شهر و مسائل شهری

۵۹ هزار درخت برای عرس در پارکهای شهر تهران
 ● برای ایجاد فضای سبز بیشتر در سراسر تهران ۵۹ هزار درخت توسط سازمان پارکهای شهرداری خریداری

راه آهن

راه آهن برقی جلفا - تبریز
 ● برای برقی کردن راه آهن تبریز - جلفا يك هیئت فنی از شوروی وارد ایران شدند. این گروه که تعدادی از مهندسين و تکنسین های عالی رتبه شوروی عضو آن هستند در زمینه برقی کردن راه آهن مذکور در طول این خط مطالعات خود را آغاز نمودند.

کارهای مطالعاتی در این زمینه تا نوروز سال آینده ادامه خواهد داشت و پس از انجام مطالعات لازم گروه های فنی شوروی به کشور خود باز میگردند. براساس طرح پیش بینی شده عملیات برقی کردن راه آهن جلفا - تبریز در اوائل سال آینده آغاز میگردد و در انجام آن دستگاههای فنی جدیدی نصب میشود و نیز ریلهای این خط تعویض خواهد شد.

در حال حاضر گروهی از مهندسين و مقامات ایرانی راه آهن ناحیه آذربایجان با هیئت شوروی همکاری می نمایند.

خطوط آهن به ۴ هزار کیلومتر میرسد
 ● هدف ها، وظائف و برنامه های آینده راه آهن دولتی ایران در يك جلسه سخنرانی تشریح شد. آقای

تلویزیون

«با اجازه» برنامه ای به کارگردانی «سیروس افهمی»
 ● «با اجازه» نام برنامه ایست که بزودی در تلویزیون ملی ایران نمایش آن آغاز خواهد شد. ضبط این برنامه

که از طرف گروه هنری «تماشا» عرضه شده است آغاز شده و هر برنامه حاوی سه قسمت است: يك تابلو در طنز، يك پيس انتقادی و يك فانتزی. کارگردان با اجازه، «سیروس افهمی» بازیگر، کارگردان و دکورساز شناخته شده تئاتر می باشد.

بزرگترین آنتن تلویزیونی در گیلان نصب میشود
 ● کلیه شهر های گیلان و مازندران از برنامه های تلویزیونی ایستگاهی که در گیلان ساخته میشود استفاده خواهند کرد. تلویزیون گیلان از فروردین ماه سال آینده شروع به پخش برنامه ای بمدت ۴ ساعت در روز خواهد کرد که بتدریج بر ساعات پخش آن افزوده میشود.

نوسازی

اجرای قانون نوسازی در ۳۱ شهر
 ● اجرای ماده ۲ قانون نوسازی و عمران شهری از اول فروردین ماه ۱۳۴۹ در ۳۱ شهر آغاز خواهد شد. این شهر ها عبارتند از: شیراز، تبریز، رضائیه، کرمانشاه، سنندج، اهواز، کرمان، بندر عباس، زاهدان، مشهد، ساری، رشت، بندر بهلوی، رامسر، بابلسر، چالوس، نوشهر، گرگان، بابل، اصفهان، یزد، قم، زنجان، همدان، بندر بوشهر، آبادان، خرمشهر، قرین، اراك، دماوند و کرج.

بموجب این ماده عوارض سالانه ای به مآخذ پنج در هزار بهای اراضی، ساختمانها و مستحقات واقع در محدوده قانونی شهر ها دریافت خواهد شد. شهرداریها براساس مقررات این قانون، عوارض مذکور را وصول کرده و منحصر بمصرف نوسازی و عمران شهری میسرانند.

طول آنتن فرستنده این ایستگاه ۲۳۵ متر است و نسبت به سطح دریا بلندترین آنتن تلویزیونی ایران محسوب میگردد. این فرستنده در کنار شهر رشت ایجاد شده است.

شبکه تلویزیونی «گیلان-مازندران» مانند فرستنده مرکز در تهران دارای سه اطاق ضبط است که در آنها برنامه های تلویزیونی ضبط و پس از آماده شدن در روی کانال ۱۱ پخش میگردد.

موزه ها

موزه تاریخ طبیعی تشکیل میشود
 ● بزرگترین موزه تاریخ طبیعی بزودی در تهران تأسیس خواهد شد. این موزه با مشارکت و همکاری موزه تاریخ طبیعی نیویورک ایجاد میگردد.

اولین موزه فرش بزودی تأسیس میشود

● ساختمان اولین موزه فرش ایران در ضلع شمالی پارک فرح تهران در دست ساختمان است. عملیات ساختمانی موزه تا آخر سال جاری و تزیینات آن تا پایان سال ۱۳۴۹ خاتمه خواهد یافت و موزه از اول سال ۱۳۵۰ گشایش می یابد.

در این موزه فرشهای نفیس و قدیمی کشور جمع آوری و به نمایش گذاشته خواهد شد.

آموزش عالی

کلاس آموزشی برای مسؤولان دانشگاه تهران
 ● در تابستان سال آینده يك دوره آموزشی برای مسؤولین دانشگاه تهران ترتیب خواهد یافت. کلیه روسای دانشکده ها و موسسات تابع و دیگر مسؤولین اداری و آموزشی دانشگاه در این کلاسها شرکت خواهند داشت. تشکیل دوره های مذکور جهت آشنا ساختن بیشتر مسؤولان دانشگاه با طرح های آینده و نیز هماهنگی اجرای مقررات دانشگاهی می باشد.

تعاون

در تهران محله «تحصیل» کرده های اروپا بوجود می آید.
 ● محله «تحصیل کرده های اروپا» با ایجاد يك شرکت تعاونی ساختمانی بوجود خواهد آمد. شرکت بیمه ایران نیز در ایجاد ساختمان های مذکور اعلام آمادگی کرده است.

بچه های مملکت بعضی پوست عوض
ده اند .
محلۀ تلاش

نهایت ادب : من رضا رسالتی بهایی داشی و به همت که واسه درس خواندن آمدم آمریکا آن موقع دهات خدمتی کردیم و حالا کلی مطالعه هست و اولاً من يك آدم معمولی اجتماع ایران هستم و می توانم

و اما اینک که در مقابل این فرنگها کسی نمی آید اما اینجا

کار با او یک مشت کتاب و آدم حرفی هست بچه های صفت

میلی ندارد و این خوشی که بیست است و ده و بیست و ده
می تواند این خلاء روح را پر کند خواندن
و هنری و ادبی یک مجله خوب مثل تلاش

اگر لطیفی کنید و بفرستید متشکر می‌شوم و شاید دوستان هم بخوانند و آگاه شوند که رویداد های ملت چه هست و فردا که آمدیم وطن «راء شاء عبدالمعظم»

ببینم با چنانار و پامتار را بفروشی سپرده باشیم و در

[illegible]

معایب این غذا پس عکسهای
ما از حیوانات سرمندان و شرع
پسندگان و عکس نپاهیان فعال است.

پس از درود و سلام فراوان ، حقوقی را که بعد از آن
 به مجله تلاش درباره آن اظهار نظر شود ،
 باشد این هم نظر مستقل باشد ،
 تلاش که شماره هفدهم است به منضم می گردد نظر بنده
 به مجله است ،

رو شدم بطوریکه آنرا بر بوی یک بار بلکه سه بار
قهرار دادم و باز ملاحظه کردم آنچه کردم و آن
لا بر خوردار شدم .
کسانی که مجله تلاشی را مطالعه می کنند با کمال حسرت و تأسف

مطالب آموزنده و در یک نگاه قابل استیلا و نقش سازنده و تنها معایب این مجله نداشتن عکسهای تزیینی و اشعار و هنرمندان و شرح و تفصیل نویسندگان و موضوعات که در این عکسها جایگاه ویژه دارد.

از نامه آقای ابوالحسن رشیدی
مجله تابان
با کمال احترام در نظر داشتیم جناب عالی درخصوص
که بین من و دوستان در مجله دوستان شرح نیز

قطعه شمری را در حال قرائت بودم ، دوستی خود
کسری کبیر از گوش دادن سرگرم کرده بود . خطاب
گفتم : « منتهی فهمیدی توضیح بخواه . که گفت :

جمله «چنانچه نفهمیدی توضیح بخواه» بی ادبانه و
از تراکت احترامانه است و اضافه نمودن کلمه بطور
بکار برکن کلمه «کهنه» ناهنجار و بی ادبانه است.
بی ادبانه و جایز نیست.

و جملات بکار بندید و اینها را که در کتاب خود نوشته
او کرده است بنویسید و اگر کسی از شما پرسد که چرا
نمی نویسید بگویید که من می نویسم اما نمی توانم
چون من یک بیمار هستم و نمیتوانم بنویسم.

[illegible]

آقای ابوالفضل
مزم به عامل محلی

NASA
بر اساس پرونده شماره ...
...
آقای ابوالفضل ...
زم به عامل مالی است و این که در سند روشن بگوید
آنکه شونده با توجه به ...
بدن در شونده باشد با این ...
بوده و با توجه به آنکه ...

Rand Riggall
D. H. Riggall

مدرس رسیده اند و سرانجام در از خط سبک کمال
و ایضا شد و محضر آتشه زمرت سرزنی بپای را

راستی کی لذت اسے دھندلے حال میں بہ اپنے سچے دوستوں کے پاس

رضی بر اسم نبوی در صورتی که اسم او محمد بن عبد الله است

فوائد

حور
کاملاً

۲۲۰۱

عجب
از

در این کتاب، به بررسی و تحلیل آثار و اندیشه‌های علامه شریعتی پرداخته شده است. این کتاب به عنوان یک منبع معتبر در زمینه شناخت اندیشه‌های این بزرگوار محسوب می‌گردد.

دوسری طرف سے (1947ء) کے بعد

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

[illegible][illegible]

بیدارم - بند و حسرت حسنی شفا نشاوند
شکر کم چون دوست ایرافیم مایل است که مجلاتش را
جمع نویسی نباید روی این اصل مایل نیست که در
مراحمش بشوم و میخانه ملائمت را از تو بهیچ وجه
از نامه آقای ک - د - م از یالغان
تقدیر که به میوه

مستند دآوری

اصلاحات ارضی

برای بهبود امور مختلف روستائی باید پژوهش ها و تحقیقات لازم علمی و فنی انجام گیرد

● هشتمین سالگرد تصویب قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی در شرایطی برگزار میشود که اجرای برنامه تقسیم عادلانه ارضی مزروعی میان میلیون ها خانوار کشاورز بویژه با تصویب و اجرای تدریجی قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستاجر که موجبات مالکیت بیش از يك میلیون و دویست هزار خانوار زارع را فراهم میسازد و باختمام گذاشته است و اینك اجرای قاطع مرحله بعدی یعنی سازندگی و كوشش در راه رسیدن به سایر مقاصد و هدفهای اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی برنامه اصلاحات ارضی که یکی از مهمترین ارکان انقلاب اجتماعی ایران است آغاز میشود .

وظایف اساسی وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی در این مورد متشکل ساختن زارعین کشور در شرکها اتحادیه های تعاونی روستائی و شرکتهای سهامی زراعی مجهز و تعلیم یافته ای که فعالیتهای مختلف اقتصادی واجتماعی خود را با کمک و راهنمایی دستگاههای مسئول در جهت افزایش رشد اقتصادی کشور انجام دهند و توسعه کمی و کیفی خانه های فرهنگ روستائی و اجرای قانون بیمه های اجتماعی روستائیان و ترویج صنایع دستی روستائی و ایجاد شرایط لازم برای پرورش استعداد های روحی و جسمی دهقانان و انجام سایر اقداماتی است که بطور منظم موجبات بالا رفتن شرایط مادی و معنوی زندگی روستائیان را فراهم نماید . مایه خرسندی است که پیشرفت بسوی هدفها و مقاصد مذکور بصورت رضایت بخشی ادامه دارد .

کار و کارگران

تدریس زبان آلمانی به
کارگران

● کلاس‌های زبان آلمانی
برای کارگران اعزامی به
آلمان تشکیل شد.
در این کلاسها که دوهفته
بطول می‌گردد، یکصد و
هفتاد و پنج تن از کارگران
شرکت دارند که ۱۵۰ نفر
آنها پس از موفقیت در
امتحان زبان به آلمان فدرال
اعزام خواهند شد.
تشریح قوانین کار برای
۶۰۰ کارگر

● نخستین دوره آموزش کارگران پایان یافت و شرکت کنندگان گواهینامه های خود را دریافت داشتند. در این دوره ۶۰۰ تن از نمایندگان کارگران واحد های صنعتی تهران و اعضای هیئت مدیره سندیکا های کارگری شرکت داشتند و مسائل مربوط به کارگران و قوانین کار، بیمه های اجتماعی شرکتهای تعاونی، سهام کردن کارگران در سود کارخانه های صنعتی و تولیدی، بهداشت کار و مددکاری اجتماعی در کلاس های این دوره آموزشی مورد بحث و بررسی قرار گرفت. تعبیر کاران اتومبیل نجفعلیم قرار میگیرند

پزشکان

سالروز تاسیس جامعه
دندانپزشکی
● جامعه دندانپزشکی

دارو و درمان

● دانشگاه تبریز اعلام داشت که حال بیماری که در بخش قلب این دانشگاه مورد عمل جراحی قلب باز قرار گرفته کاملاً رضایت بخش است. بیمار مذکور سومین فردی است که در دانشگاه تبریز مورد عمل جراحی قلب قرار گرفته است. این بیمار دچار گشادی دریچه میترال بود و دریك عمل جراحی شش ساخته يك دریچه میترال مصنوعی در قلب او کار گذاشته شد.

واگذاری شایزار به

انجام این برنامه تاکنون ۱۲ هزار و ۵۵۵ هکتار شالیزار در کیلان و پنجهاز و ۳۸۱ هکتار شالیزار در استان مازندران توسط وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی خریداری و به کشاورزان واگذار شده است.

● در آذر ماه سال جاری
هکتار شالیزار مازاد
ی هکتار در استان گیلان
۷۵ هکتار شالیزار مازاد
رقم مذکور در استان
ندران به زارعان صاحب
واگذار شد. در آغاز

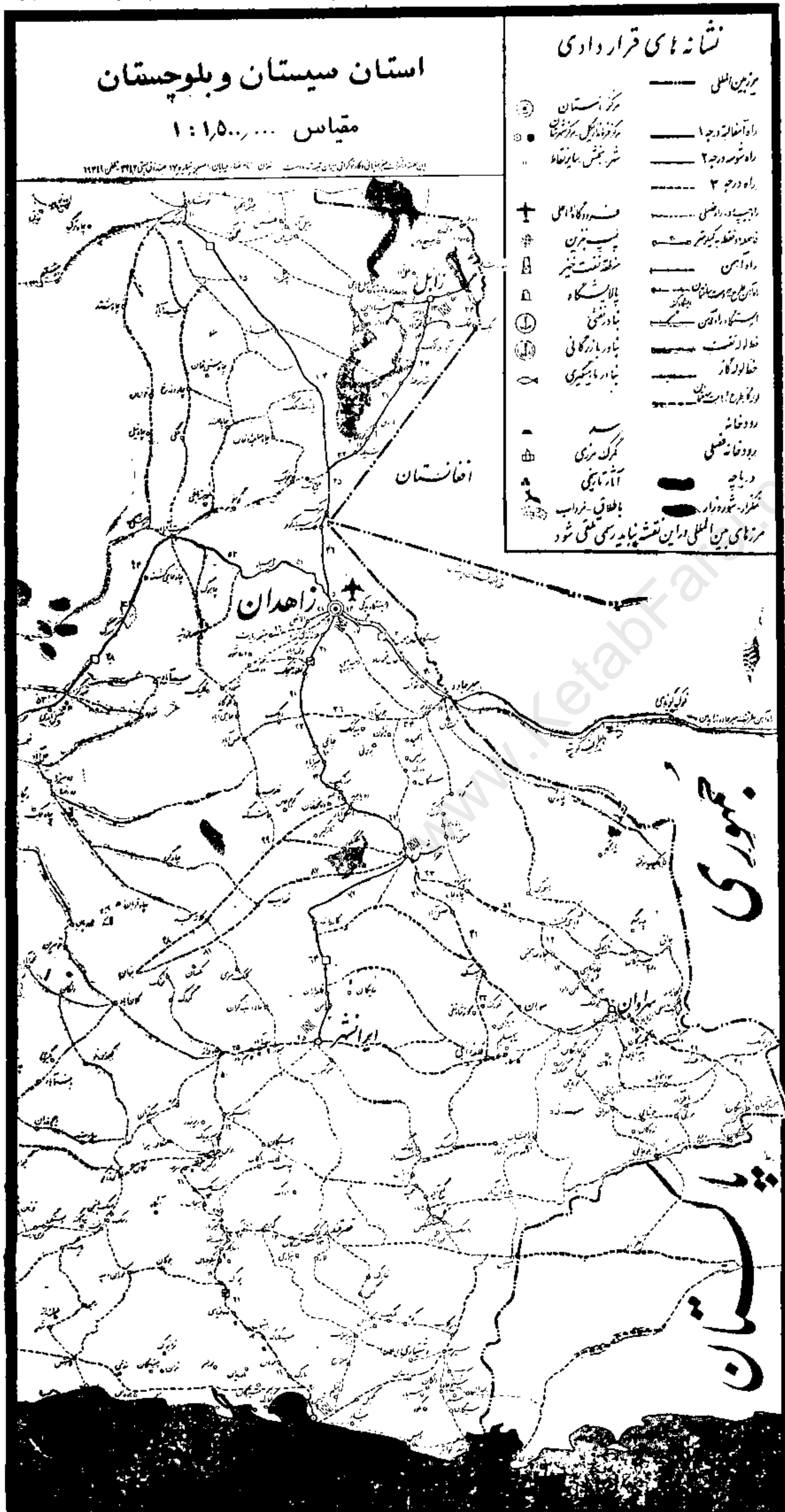
کاهش میزان آلودگی مناطق به بیماری مالاریا ● با اجرای طرح مبارزه با مالاریا در مناطق جنوبی کشور، میزان آلودگی این نواحی ۴۰ درصد نسبت به سال گذشته کاهش یافته است. سازمان ریشه کنی مالاریا ضمن اعلام این خبر هم چنین اطلاع داد که بمنظور بررسی عملیات اجرایی ریشه کنی مالاریا در ایران و برنامه های مالاریا در کشور های همجوار يك سمینار مشترک با شرکت مسئولین ریشه کنی مالاریا و متخصصین الستیوت تحقیقات بهداشتی در تهران تشکیل خواهد شد.

وزارت بهداشتی از این پس مسائل بهداشتی را مورد رسیدگی و عمل قرار میگیرد ● ۱۵۰ بیمارستان و درمانگاه وزارت بهداشتی بزودی سازمان شیر و خورشید سرخ واکسین خواهد شد. مدیران کل و روسای ادارات بهداشتی های استانها و شهرستانها طی سمیناری که در تهران تشکیل شد مسائل مربوط به واکسین را مرکز مذکور را مورد بررسی قرار دادند. در این سمینار هم چنین مقرر شد که کلیه مسئولین بهداشتی ها در سراسر کشور امکانات و زمینه های گسترش خدمات بهداشتی را مورد بررسی و مطالعه قرار دهند.

در سیستان و بلوچستان شهرها بطرز رضایت بخشی پیش رفته‌اند و بهمین لحاظ فشار دولت از این پس روی روستا ها خواهد بود تا سطح زندگی عمومی و اقتصاد و بهداشت و فرهنگ آنها را بالا ببرد. در این استان سالی هشتاد تا یکمصد هزار تن گندم تولید میشود و این برای تامین درآمد کشاورزان کافی نیست. دولت عقیده دارد که باید فعالیتهای زراعتی بر درآمد برای مردم ایجاد کرد. و از این روحی

در سیستان و بلوچستان باید به کشاورزی و صنایع وابسته به آن متکی بود و برای اینکار به تاسیس قطبهای کشاورزی در این استان خواهیم پرداخت در این سفر بیش از هر چیز روحیه عالی و غرور انگیز هموطنان بلوچ و سیستانی همه ما را تحت تاثیر قرار داد

ما منتظر طراحی و مطالعه این برنامه ها نخواهیم شد و دولت مصمم است از هم اکنون دست بکار اجرای مصوبات خود نمود. بعنوان مثال بلافاصله هیئت هایی مرکب از نمایندگان وزارت کشاورزی، بانک کشاورزی و موسسه دامپروری عازم پنج مرکز قطبهای کشاورزی خواهند شد تا در درجه اول بدرخواست کنندگان وام های کشاورزی بدهند و در درجه دوم بررسیهای همه جانبه ای برای اجرای برنامه های دراز مدت آینده بعمل آورند. دولت تصمیم دارد تنها بدادن وام اکتفا نکند بلکه چگونگی استفاده از وامها را نیز که باالما بآینده اقتصادی منطقه بستگی دارد مورد بررسی قرار دهد و آموزش لازم را به

ایجاد شود.

در مورد بهداشت و آموزش پرورش آقای نخست وزیر اعلام داشتند که اقدامات انجام شده در این زمینه ها بسیار جالب و امید بخش است. در صد افزایش تعداد بیمارستانها، درمانگاهها، مراکز بهداشت، مدارس و موسسات عالم المنفعه دیگر نشان میدهد که ظرف سانهای اخیر در سیستان و بلوچستان واقعا کارهای مؤثر و بسیار مثبتی صورت گرفته است اما پراکندگی روستاها و درای مسافتات در راه ادامه این موفقیتها مانع بزرگی است و بهمین لحاظ دولت تصمیم گرفت در مرکز هر یک از قطبهای کشاورزی یک مرکز شبانه روزی آموزش و پرورش ایجاد کند. دولت بهر یک از روستا زادگانی که در جریان تحصیل در این مراکز شبانه روزی از خود استعداد کافی برای تحصیلات عالیه نشان دهند بورس خواهد داد.

تعداد بورسیهها کاملاً برابر تعداد افراد مستعد خواهد بود و بعبارت دیگر هر کس که استعداد داشته باشد خواهد توانست تحصیل عالیه بپردازد. اما در این زمینه هم دولت منتظر پیاده شدن طرح نخواهد شد بلکه از هم اکنون به جوانان مستعد استان بورسیه های دبیرستانی و دانشگاهی میدهد از لحاظ بهداشت تعداد سپاهیان بهداشت و شبکه بهداشت روستائی افزایش و گسترش خواهد یافت و از نظر برق دولت راساً و بی آنکه به بنیه مالی شهرداریها متکی باشد در نه نقطه اقدامات اساسی خواهد کرد.

آقای نخست وزیر در پاسخ این پرسش که اعتبارات لازم برای این طرح عظیم چگونه تامین خواهد شد گفتند: موضوع اعتبار در درجه دوم اهمیت است و آنچه اهمیت دارد این است که ما بخواهیم و اراده کنیم. موضوع اساسی این است که شما برنامه داشته باشید هدف داشته باشید دادن چند میلیون تومان وام به کشاورزان یک منطقه کار آسانی است مسئله این است که شما مراقب باشید این وامها بفع خود کشاورز و بسود رشد عمومی منطقه زندگی او بکار افتد در این سفر هیئت دولت تصمیم گرفت تعداد قابل ملاحظه ای طرح کوتاه مدت آبادانی و بهداشتی و فرهنگی در سیستان و بلوچستان به مرحله اجراء در آورد و این کار خواهد شد. در همین سفر دو سه مشکل اساسی استان بررسی شد که اولین آن موضوع ثبت املات است. بسیاری از املات هنوز به ثبت نرسیده و برای صاحبانش اشکالاتی تولید کرده است. دولت تصمیم گرفت ده میلیون ریال در اختیار ثبت کل قرار دهد تا سریعاً و قبل از پایان سال جاری کار ثبت املات ثبت نشده آغاز شود. مشکل دوم موضوع اراضی شهری است که بیشتر خلصه است و بمرم فروخته نمیشود. برای اینکار به نقشه های (های شهرها) نیاز است فوراً دستور داده شد هیئت اعزام زاهدان شود و موضوع را بررسی کند. این هیئت هم اکنون در زاهدان حاضر و مشغول کار شده و ترتیبی خواهد داد که اراضی مورد بحث بقبضت عادلانه و تحت ضوابط حساب شده ای در اختیار مردم قرار گیرد. در مورد وضع کارمندان دولت نیز علاوه بر اینکه دستور داده شد برای آغاز ساختمان خانه های سازمانی بیشتر فعالیت شود، تصمیم به برقراری طریقه ای گرفته شد که براساس آن چگونگی خدمت هر کارمند دولت که برای خدمت به نقطه ای از کشور می رود کاملاً روشن باشد در این طریقه یکی از شرایط حتمی ارتقاء کارمندان خدمت در نقاطی است که آب و هوای مساعد ندارند تا همه نقاط کشور یکسان از خدمات عمومی بهره گیرند. آقای نخست وزیر در پایان مصاحبه خود گفتند در این سفر ملاحظه شد که بسیاری از مراکز عالم المنفعه نوین سیستان و بلوچستان از آثار سفر علیاحضرت شهبانو باستان مذکور است و آنچه ما افتتاح کردیم همان طرحهایی بود که سه سال پیش اجرای آنها را بدستور شهبانو در استان مذکور آغاز کرده بودند. سفر هیئت دولت به سیستان و بلوچستان که به اشاره و دستور شاهنشاه صورت گرفت بسیار سودمند بود و من اینک که بتهران باز میگردم حامل عالترین احساسات واقعی و صمیمی مردم این استان برای شاهنشاه هستم.

«براون» برای حل اختلافات اعراب و اسرائیل اظهار خوشبینی کرد

● «جرج براون» معاون رهبر حزب کارگر و وزیر امور خارجه پیشین انگلستان در پایان اقامت سه روزه خود در ایران مصاحبه کوتاهی با خبرنگاران انجام داد.

وی در پاسخ سئوالی در زمینه بحران خاورمیانه عربی تاکید کرد که راه حلهای رفع سریع این بحران در مذاکرات تهران مورد بحث قرار گرفت. وی یاد آور

«جاکوب جاونشیر»

ایران طرفدار صلح در خاورمیانه

● سناتور آمریکائی «جاکوب جاونشیر» که به ایران آمده بود در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد.

جاونشیر در این مصاحبه اظهار داشت که شدت تحت تاثیر پیشرفت های سریع اقتصادی و آبادانی ایران قرار گرفته است. وی اضافه کرد که روابط آمریکا و ایران بسیار خوب است و امروز در آمریکا میدانیم که در ایران همه چیز برای پیشرفت و بهره برداری از تکنولوژی جدید و تحکیم وزیربسنای اقتصادی موجود است و بهمین مناسبت سرمایه گذاران خارجی با اطمینان و اعتماد و رغبت کامل در ایران سرمایه گذاری میکنند. ایران میتواند یک کشور نمونه در زمینه جذب سرمایه های بخش خصوصی برای پیشرفت اقتصادی هرچه بیشتر درآید.

وی اضافه کرد که ایران استعداد شرائط جذب و استفاده از برنامه های بخش خصوصی خارجی را دارد. مساله ایجاد یک سازمان اقتصادی منطقه ای را که در آن از سرمایه های بخش خصوصی کشور های پیشرفته تر کمک گرفته میشود نیز با مقامات ایرانی در میان گذاشته شده است. نمونه ای از این نوع سازمان تاکنون یکی برای آمریکای جنوبی و نیز دیگری برای جنوب شرقی آسیا بوجود آمده که در کار خود موفق بوده اند.

در سازمان اقتصادی منطقه ای کلیه کشورهای شمال آفریقا و خاورمیانه تاسرحداث هند میتوانند شرکت داشته باشند.

در مورد بحران خاورمیانه جاونشیر گفت: باین نتیجه رسیده است که ایران خواهان برقراری صلح در این منطقه است و در این راه با سایر کشورهای صلحجو همکاری میکند. وی همچنین اظهار عقیده کرد که فروش سلاح مدرن فرانسوی به لیبی بحران روابط اعراب و اسرائیل را پیچیده تر میکند بخصوص که موازنه قدرت را در این منطقه برهم میزند. جاونشیر افزود که به نظر وی سیاست آمریکا نسبت به خاورمیانه عربی تغییر اساسی نکرده است و اظهار عقیده کرد که چهار دولت نمیتوانند بحران را از بین ببرند و این اختلافی است که باید در منطقه و به دست طرفین حل شود.

وزیر کار و کشاورزی پاکستان در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد

● آقای «محمود هارون» وزیر کشاورزی و کار پاکستان که برای شرکت در یازمین اجلاس هیئت شورای وزیران سازمان همکاری عمران منطقه ای به تهران آمده بود در موقع عزیمت به کشور خود در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد. وی در این مصاحبه گفت:

«... از اینکه توانستم برای اولین بار در شورای وزیران سازمان همکاری عمران منطقه ای شرکت کنم بسیار خوشحالم و اینک با بهترین خاطرات دوران زندگی خود بکشورم باز میگردم. من اطمینان دارم که پیشرفت زمان شاهد پیروزی های باز هم بیشتر سازمان همکاری عمران منطقه ای خواهد بود زیرا همانطور که قبلاً گفتم سازمان ما از همان آغاز تاسیس با رهبری

شد که انگلستان نیز مانند آمریکا و شوروی به حل مساله خاورمیانه علاقمند است و تاکید کرد که مساله بحران خاورمیانه عربی مساله ای است که بهمه مردم دنیا مربوط میشود.

جرج براون نسبت به حل این مساله اظهار خوشبینی کرد و گفت در جریان سفر خود به کشورهای عربی با رهبران این کشورها گفتگو کردم و احساس میکنم که میزان واقع بینی مقامات کشورهای عربی افزایش محسوسی یافته است.

مصاحبه رئیس دانشگاه تهران درباره، اجرای آئین نامه جدید استخدامی دانشگاه

● آئین نامه جدید استخدام دانشگاه برای اجرا بدانشگاه تهران ابلاغ شد.

بهمین مناسبت آقای عالیخانی رئیس دانشگاه تهران ضمن مصاحبه ای با خبرنگاران مطبوعات در این باره اطلاعاتی داد. وی در این مصاحبه اظهار داشت که دانشگاه تهران از این پس وضع استخدامی خود را با مقررات این آئین نامه جدید تطبیق میدهد. رئیس دانشگاه تهران در این مصاحبه گفت:

براساس این آئین نامه کادر علمی دانشگاه تهران بدو صورت تمام وقت و پیمانی کار میکند. افرادی که بطور تمام وقت در خدمت دانشگاه هستند میتوانند از بازنستگی استفاده کنند و بدین ترتیب دانشگاه در آینده کارمندی بطور غیر تمام وقت نخواهد داشت و آنها که فعلاً غیر تمام وقت هستند استثنائاً بصورت کنونی بکار خود ادامه خواهند داد مگر آنکه ده سال سابقه خدمت و تمایل به ادامه خدمت بصورت تمام وقت داشته باشند.

رئیس دانشگاه تهران اضافه کرد که آئین نامه جدید استخدامی آن دانشگاه امکان میدهد که هرگاه یک استاد با ارزش دانشگاه های معتبر خارجی بخواهد در دانشگاه تهران سرگرم تدریس شود بتوان همه سوابق کار علمی او را بحساب آورد و در عین حال به کادر آموزشی دانشگاه تهران نیز امکان داد که در خارج از دانشگاه و البته با اجازه دانشگاه در رشته تخصصی خود فعالیت کند.

دانشگاه تهران خواهد کوشید با شرکت دادن اعضای کادر علمی خود در کنفرانسها و مجامع معتبر علمی دانش آنها را بیشتر کند اما اگر کسی از اعضای کادر علمی دانشگاه مشاغل سیاسی قبول کند در مدتی که به آن کار اشتغال دارد هیچگونه مسئولیت و سمتی در کادر علمی دانشگاه تهران نخواهد داشت.

هیئت دولت به سیستان و بلوچستان رفت

● آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر و اعضای هیئت دولت جهت یک بازدید رسمی در آخرین روزهای ماه دی عازم استان بلوچستان و سیستان شدند.

هیئتی که در سفر به استان سیستان و بلوچستان، آقای نخست وزیر را همراهی کردند عبارت بودند از: ۱۷ نفر وزیر، ۶ نفر معاون نخست وزیر و معاون وزیر، ۶ نماینده مجلس شورای ملی، ۸ نفر رئیس بانک و مقام اقتصادی، ۱۶ نفر هیئت مطبوعاتی و قیلسردار و عکاس علاوه مشاور مطبوعاتی نخست وزیر و ۶ تن از اعضای نخست وزیری.

عضویت هریک از این افراد در هیئت براساس نیاز های استان بلوچستان و سیستان بود. در این سفر پتروزه هیئت دولت، پنجهزار و شصت و پنجاه و شش کیلومتر راه پیمود که تماماً با هواپیما انجام شد. غیر از مسافرت از زاهدان، به بابل و بازگشت که با اتوبوس انجام گردید. در این سفر همچنین اعضای هیئت دولت دو جلسه تشکیل دادند که اولی بلافاصله پس از ورود به زاهدان بود و دومی شب قبل از مراجعت به تهران و پس از پایان بازدیدها. در جلسه اول هیئت دولت گزارش مشروح استاندار قرائت گردید و پیرامون آن بحث شد. در جلسه دوم تصمیمات لازم پس از انجام بررسیها اتخاذ گردید.

برنامه فشرده این سفر کوتاه و در عین حال ثمر بخش را بیشتر بازدید از کارهای عمرانی بازدید از نقاط مختلف شهرها و تناس با مردم شامل بود.

بازگشت آقای نخست وزیر از سفر جنوب

روزنامه‌های هنر

فیلم و سینما

«رضاموتوری» فیلم تازه‌ای از کیمیائی

● «موسود کیمیائی» قرارداد جدیدی برای تهیه یک فیلم با استودیو مولن‌روز منعقد کرد. در خلال انجام این تمهد وی هم‌چنین فیلم

مشغول تهیه فیلمی است بنام «سوگند بزرگ» در این فیلم فروزان و فخرالدین بازی میکنند. این موسسه که قبلاً فیلم «دختر شاه پریان» را ساخته بود در نظر دارد فیلم دیگری بنام «رقاصه» را نیز فیلمبرداری کند. در فیلم اخیر ناصر ملک مطیعی و

انتظامی و نصیریان در «هالو»

دیگری نیز برای موسسه پیام کارگردانی خواهد کرد. نام این فیلم «رضاموتوری» می‌باشد.

نمایشنامه «هالو» فیلم شد! ● فیلم «هالو» که از نمایشنامه‌ای به‌همین نام اقتباس شده بزودی در سینماها نمایش داده خواهد شد. این فیلم را استودیو کاسپین تهیه کرده است. کارگردانی این فیلم را «داریوش مهر-جویی» به‌عهده‌دارد و بازیگران آن عزت‌الله انتظامی، علی نصیریان و جمیله هستند.

● «آس فیلم» فیلم دیگری می‌سازد

● موسسه «آس فیلم» فرش خانه خدا هم با فرشهای ایرانی مفروش میشود ● مفروش نمودن مسجد النبی و حرم مطهر پیامبر بزرگ اسلام در مدینه باقالی دست باف ایران باعث شد که وزارت اوقاف و امور حج عربستان سعودی مصمم شود مسجد و خانه خدا را نیز باقالی ایرانی مفروش نماید. برای انجام این برنامه تهیه و بافت ۵۰ هزار متر قالی به ایران سفارش داده خواهد شد.

معماری

تشکیل کنگره معماران در چهل‌ستون اصفهان ● کنگره بین‌المللی برجسته‌ترین معماران جهان روز دهم شهریور ماه سال آینده در تالار چهل‌ستون اصفهان تشکیل خواهد شد. در جلسات این کنگره که

تا بیست و پنجم شهریور به طول خواهد انجامید ۲۵ نفر از معماران مشهور کشورهای آمریکا، انگلستان، فرانسه، ژاپن، هلند، اسپانیا و ایتالیا شرکت خواهند داشت. قرار است یکی از جلسات کنگره در تهران تشکیل شود.

چشم‌پوش

انتشار نشریه دوهفتگی

سازمان جشن هنر سازمان جشن هنر شیراز تا بحال دو شماره نشریه دوهفتگی منتشر کرده و از این پس هرپانزده روز یکبار یک نشریه اختصاصی منتشر خواهد کرد.

در اولین شماره نشریه مذکور مطالب و خبرهایی در باره جشنهایی که تاکنون

ترتیب یافته و نیز مقالاتی با عنوان «ریشه‌های آئینی تراژدی» از «هربرت . ج. مولر» - «تئاتر و فرهنگ» نوشته آنتوان آرتو. ترجمه مقاله‌ای از تایم درباره «اجرای همیشه شاهزاده در ایالات متحده» - گزارش از فستیوال های جهانی فیلم و نظریه «آندره پورتر» درباره «جشن هنر شیراز - تخت جمشید ۱۳۴۸» درج گردیده است. نشریه دوهفتگی «جشن هنر» را «ایرج گرگین» تدوین و سرپرستی می‌کند.

مطبوعات

آبندگان يك فصلنامه سینمایی منتشر میکند ● از طرف شرکت سهامی انتشارات آبندگان يك فصلنامه سینمایی منتشر خواهد شد. این مجله اختصاص به درج مطالب سینمایی خواهد داشت و با نام «پرویز نوری» کارگردانی منتشر میگردد.

● فیلمی با نام «سه‌تا جامل» به کارگردانی «پرویز نوری» جلو دوربین رفت سهرنیا - گرشا و متوسلانی عهده‌دار ایفای نقشهای این فیلم هستند. ایران، فیلم وسترن می‌سازد ● داود ملاپور و محمد کریم ارباب که باتفاق فیلم «باباکوهی» را ساخته بودند قرار دارند با هم گذاشتند که با همکاری کمپانی‌های ایتالیایی فیلمهای وسترن بسازند.

● روزنامه کوشش سی‌امین سال انتشار خود را با چاپ شماره ویژه‌ای اعلام داشت. مقالات متنوع این شماره که از دوره انتشار «کوشش» برگزیده شده بود یاد آور

زویاد های نیم قرن اخیر ایران بود از جمله این مقالات گزارش «نجفی» مخبر آن زمان و سردبیر فعلی کوشش - در ۶ آذر ماه سال ۱۳۲۵ از وضع پشت جبهه دمکراتها بود. «نجفی» در قسمتی از این گزارش چنین نقل کرده است:

«تهران - روزنامه کوشش - در سر راه فروین يك قسمت از آبادیها بدست دمکراتهای مسلح آذربایجان طوری غارت و چپاول شده که ساکنین آن برای قوت لایبوت معطل هستند. در این دهات حتی يك مشت گاه هم یافت نمیشود و روستائیان انتظار دارند دولت توجیهی نسبت به بدبختی و پریشانی آنها بنماید ...»

روزنامه کوشش به همت آقای شکرالله صفوی صاحب امتیاز و مدیر آن در این مدت سی سال هر صبح مرتب در تهران منتشر گردیده است.

دو هزارمین شماره «مرد مبارز» انتشار یافت ● روزنامه «مرد مبارز» دو هزارمین شماره خود را منتشر کرد. به‌همین مناسبت شماره مخصوصی از طرف نشریه مذکور انتشار یافت. این روزنامه به مدیریت و صاحب امتیازی «خلیل اسعدوزم‌آرا» در تهران منتشر میگردد. کانون سپاهیان انقلاب نشریه‌ای منتشر کرد ● اولین نشریه کانون سپاهیان انقلاب منتشر شد. این نشریه بصورت هفتگی انتشار می‌یابد و حاوی اطلاعات و اخبار فعالیت‌ها و اقدامات سپاهیان انقلاب اعم از بهداشت و ترویج و آبادانی و دانش می‌باشد.

دوره جدید «اخبار هفتگی»

● «اخبار هفتگی» دوره جدید انتشار خود را آغاز کرد در اولین شماره دوره جدید این نشریه مقاله‌ای از «علی اکبر کسائی» بنام «سفیران حسن نیت - یادداشتی تحت عنوان «۱۷ دی» - رپرتاژ و خبرهایی از مراسم

علی اکبر کسائی

و پروازهای «هما» - سیری در سرگذشت آزادی زن با يك بیوگرافی جالب از شهر یزد دیده میشود. این نشریه به‌همت علی اکبر کسائی انتشار می‌یابد.

افتتاح يك موسسه مطبوعاتی

تازه ● «پرس آجت» موسسه مطبوعاتی جدیدی است که با شرکت چندتن از روزنامه نگاران تشکیل شده است. در این موسسه غلامحسین صالحیار - سردبیر آبندگان - هوشنگ پورشریعتی، یدالله ذبیحیان، حمید اوجی و منصور رهبانی شرکت دارند.

دومین سال مجله «فیلم» ● مجله «فیلم» وارد دومین سال زندگی مطبوعاتی خود شد. فیلم از انتشارات «ماه‌نو» می‌باشد که سردبیری آنرا «تقی مختار» به‌عهده‌دارد.

تار

يك صحنه از نمایش دکتر استولمان

بازیگران این نمایشنامه اجرای دکتر «استولمان» ● نمایشنامه «دکتر استولك» اثر هنریك ایبسن به کارگردانی سعید سلطانپور در انجمن ایران و آمریکابروی، حسن عسکری و منیژه رحمانی تاراد.

اجرای «لونه شغال» در تالار ۲۵ شهریور ● گروه تئاتر مردم نمایشنامه «لونه شغال» را در تالار ۲۵ شهریور بروی صحنه آورد. این نمایشنامه به کارگردانی عزت‌الله انتظامی و با شرکت مهین شهابی، عصمت صفوی، لاله تقیان، اسمعیل مجرایی، داود آریا، هرمز هدایت و ناصر نجفی اجرا شد.

عزت‌الله انتظامی و مهین شهابی در صحنه‌ای از نمایشنامه لونه شغال

دومین اجرای طولانی «شهرقصه» ● «شهرقصه» نمایشنامه موفق سال ۱۳۴۷ باردیگر در انجمن دوشیزگان و بانوان بروی صحنه آمد. استقبال شدید از این نمایشنامه سبب شد که مدت نمایش دوباره این نمایشنامه در تالار انجمن مذکور نیز طولانی شود. بلیط‌های این نمایشنامه در اول بهمن ماه برای یکماه بعد رزرو شده بود. این نمایشنامه را بیژن مفید نوشته و خود او آنرا کارگردانی میکند.

تلوزیون

سفر اعضای يك ارکستر به هندو پاکستان

● ارکستر مجلسی تلویزیون ملی ایران به پاکستان و هندوستان سفر کرد. این نخستین بار است که از ایران چنین گروهی در کشور های خارجی به اجرای کنسرت پرداخته است.

پرویز کاردان

ارکستر مجلسی تلویزیون ملی ایران کنسرتی ترتیب داد

● ارکستر مجلسی تلویزیون ملی ایران به رهبری توماس کریستین داوید و تکنوازی پری برکشلی «پیانو» کنسرتی از آثار باخ و دورژاک را اجرا کرد. «توماس کریستین داوید» رهبر دائمی ارکستر مجلسی مذکور که اطریشی الاصل است از سال ۱۹۵۸ در آکادمی موسیقی وین به شغل استادی اشتغال یافت و از چهار سال پیش به ایران آمد و هم اکنون در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران تدریس میکند. تکنواز این ارکستر - پری برکشلی - سابقه تعلیم نزد دکتر «مهدی برکشلی» و «گیتی خسروی» و نیز آموزش در آکادمی «مارگريت لونگ»، «کنسرواتوار امین» و «کنسرواتوار عالی موسیقی پاریس» دارد. وی در حال حاضر استادیار موسیقی دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه می باشد.

● برنامه های تئاتری که در دیماه از تلویزیون پخش شد این برنامه ها در ماه دی توسط گروه تئاتر تلویزیون ملی ایران ضبط و اجرا گردید.

● برنامه های تئاتری که در دیماه ضبط شده است این برنامه ها برای پخش در سری برنامه های تئاتر تلویزیون ملی ایران - برنامه دوم تلویزیون ملی - توسط گروه تئاتر این تلویزیون ضبط گردیده است:

- نمایشنامه «زندان» نوشته: محمود شاه حسینی به کارگردانی «رضا کشانی» و شرکت:

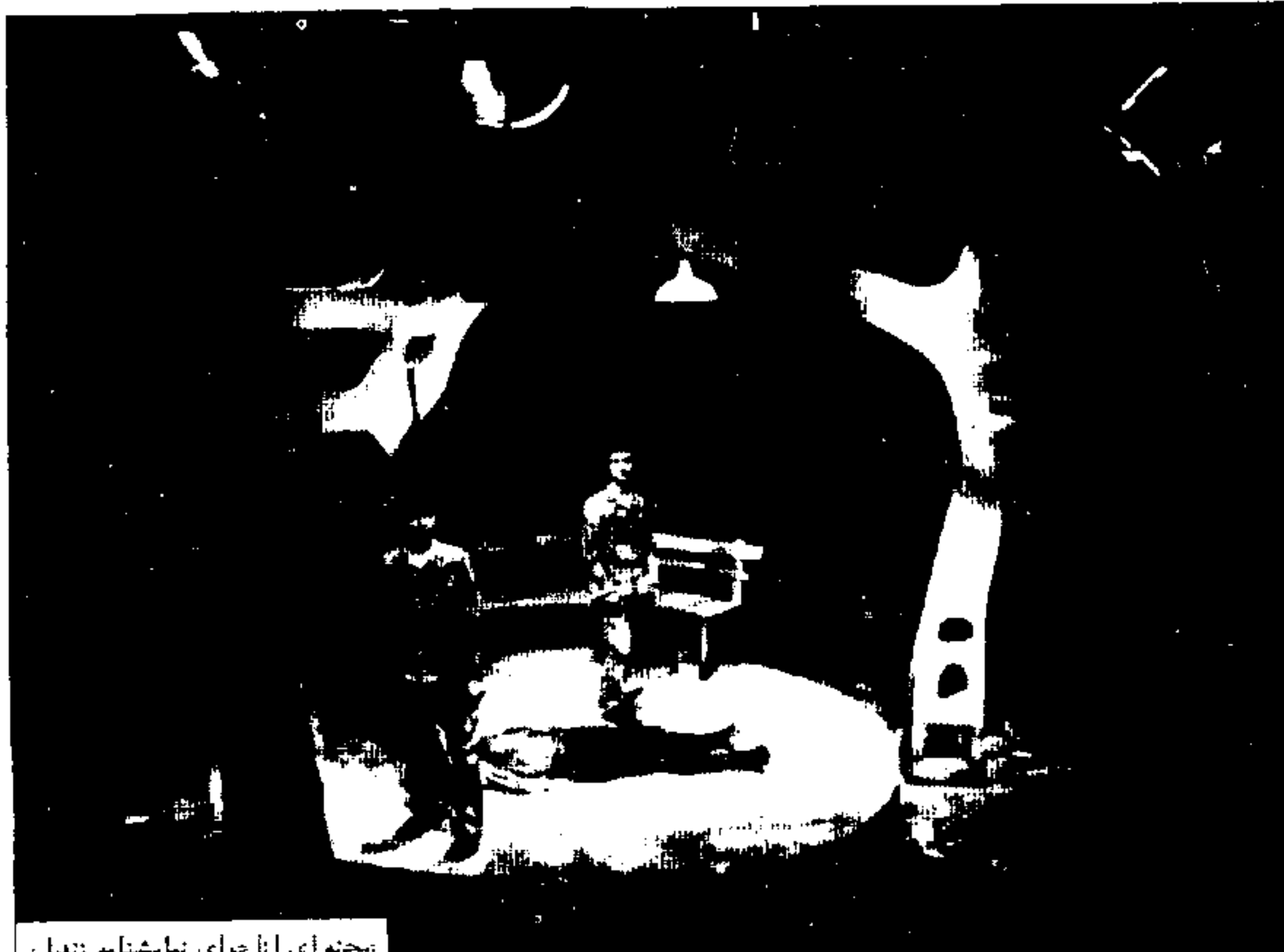
محمود شاه حسینی، فریده دبیردانش و عبداله دبیر دانش به مدت ۳۰ دقیقه.
- گفتگوئی درباره «زنان» به مدت ۱۷ دقیقه با اجرای هوشنگ لطیف پور.
- نمایشنامه «زیر گذر لوطی صالح» بانوشته و کارگردانی هادی اسلامی.
- گفتگو درباره مترجمین نمایشنامه ها با شرکت: زهری، خضرائی، فرخی، سعیدی، مصطفی رحیمی، عبدالرحمن صدریه و ابوالحسن وندهور.
● «شو» و تلویزیون ملی ایران
● برنامه های «شو» دوستدار و علاقمند فراوانی یافته است و به همین جهت گروه های چندی در حال حاضر مشغول تهیه وضط این برنامه ها هستند. این برنامه ها عبارتند از:
● «جمعه شو»: تهیه کننده: «پرویز کاردان» - اجرا کنندگان: کاردان، بهادر و تیلان.

پرویز کاردان

بحث و گفتگو درباره فراتس کافکا با شرکت مهستی افشار - کریم مجتهدی - زهری و هوشنگ لطیف پور
- گفتگوئی درباره «اسلاومیر مروژک» با شرکت هوشنگ لطیف پور، زهری، شنگه و محمدعلی کشاورز
- نمایش فیلم «خانه مولیر» درباره مولیر و آثار او، برگردان فریدون رهنا.
- گفتگو درباره کارگردانان تئاتر ایران با شرکت عباس جوانمرد - داود رشیدی - علی نصیریان - پرویز خضرائی محمدعلی کشاورز و رکن الدین خسروی

● شبحره: تهیه کننده: موسسه تماشا اجرا کنندگان محسن هرندي، فریده رحمانی و عبداله عبدالوهابی.
● شهر فرنگ: تهیه کننده: سعودی - مجری: حسن خیاطباشی.
● بلی شو: تهیه کننده و مجری: حسن خیاطباشی.
● میخک نقره ای: تهیه کننده و مجری: فریدون فرخزاد
● کلیه کارکنان دائم تلویزیون ملی ایران بیمه شدند
● بموجب قراردادی که سازمان تلویزیون ملی ایران با شرکت سهامی بیمه ایران منعقد کرد تمام کارکنان دائم این سازمان و سازمانهای وابسته در تهران و شهرستانها در مقابل خطرات ناشی از کار و مأموریت بیمه شدند. میزان بیمه کارکنان تلویزیون مبلغی معادل ۳۳ برابر حقوق آنان خواهد بود.

صحنه ای از اجرای نمایشنامه زندان

● دو نمایشنامه در «تالار موزه»
● تالار جدید موزه ایران باستان دو نمایشنامه را بروی صحنه آورد. این دو نمایشنامه را عباس جوانمرد کارگردانی کرده بود.
نمایشنامه تک پرده ای اول «آنکه میگوید آری، آنکه میگوید نه» اثر برتولت برشت و نمایشنامه دوم انری از علی حاتمی بنام «قصه طلسم حریر و ماهیگیر» بود.
اجرای «نگاهی از پل» در تالار دانشکده هنرهای زیبا

● «حمید سمندریان» کارگردان شناخته شده تئاتر نمایشنامه نگاهی از پل را بروی صحنه آورد این نمایشنامه با همکاری و بازیگری دانشجویان دانشگاه در تالار دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران اجرا شد. در این نمایشنامه عبدالحمید فہیم، اسمعیل داوودفر، منوچهر داوودآبادی، محمد گودرزی، اکبر زنجانیپور، سوسن تسلیمی، پروین دولتشاهی، خسرو فرخزادی، اسمعیل محرابی، مهدی فخریزاده، علی اکبر راهبریان، مهدی تهامی و بهمن اسدالزاده شرکت داشته و ایفای نقش مینمودند.

● آخرین اثر «گوهر مراد» بنام پرواز بندگان با کارگردانی «محمدعلی جعفری» بروی صحنه آمد. در این نمایشنامه که در تالار ۲۵ شهریور اجرا شد یداله شیراندازی، فہیمه راستکار، محمدعلی جعفری، پرویز فنی زاده، داریوش فرهنگ، حمید طاعتی، داود رشیدی، اصغر سمسارزاده و منوچهر فرید ایفای نقش میکردند.

● اولین نمایشنامه ای که «کشاورز» کارگردانی کرد

● از «اسلاومیر مروژک» نویسنده لهستانی دو نمایشنامه کارول و استریپ تیز بروی صحنه آمد. این دو نمایشنامه را که «محمدعلی کشاورز» بازیگر سرشناس تئاتر بروی صحنه آورد در حقیقت نخستین اثر و نمونه کارگردانی این هنرمند محسوب میشود که اجرای آن با موفقیت بسیار روبرو گشت.

● در نمایشنامه «کشاورز» سعیدپور صمیمی، پرویزپور حسینی و شجاع الدین مصطفی زاده شرکت داشتند.

تالار

نیز در تلویزیون ملی ایران ضبط شده و بزودی در برنامه تئاتر تلویزیون بنمایش گذاشته خواهد شد.

● «جمیله شیخی» و برنامه تازه او

● «جمیله شیخی» بازیگر ورزیده تئاتر که مدتیست در هیچیک از برنامه های تئاتری شرکت نکرده است بزودی در شرکت «سیروس افهمی» کارگردانی میکند. «در پشت شیشه ها» هنر «گرو» و «یک تار مو» نام دارد.

● نمایشنامه «گرو» در اردیبهشت ماه بروی صحنه خواهد آمد و «یک تار مو» است.

ایران شناسک و پستان شناسی

کنگره هنر و باستانشناسی ایران در مسکو تشکیل شد
● تشکیل این کنگره قسمت اول از برنامه وسیعی است که اتحاد جماهیر شوروی بمنظور شرکت در تجلیل بین المللی دوهزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران فراهم دیده است.
● قسمتهای مختلف این برنامه تا پایان سال ۱۹۷۸ مسیحی یعنی تا دو سال دیگر تدریجا اجرا خواهد شد.

● درگذشت پرفسور کای بار
● مراتب تاسف شاهنشاه آریامهر از درگذشت پرفسور کای بار ایران شناس برجسته

دانشمارکی طی تلگرامهایی به همسر دانشمند فقید و به دانشگاه کپنهاگ ابلاغ شد و خدمات پنجاه ساله این استاد به فرهنگ ایران مورد تقدیر قرار گرفت.
● پرفسور کای بار دوست و همکار نزدیک کریستن سن ایران شناس معروف دانمارک، بیش از بیست سال ریاست انستیتوی زبان شناسی ایرانی دانشگاه کپنهاگ را که یکی از مهمترین مراکز تدریس زبانهای باستانی ایران در اروپا است برعهده داشت و شخصا یکی از بزرگترین متخصصین بین المللی زبانهای ایرانی بود.

کتاب

کتابی از عطاءاله تدین

● رویدادهای مهم تاریخ نام کتاب تازه‌ایست از «عطاءاله تدین»

در این کتاب وقایع مهم تاریخ که موجب تغییر مسیر زندگی اقوام شده‌اند و نیز گوشه‌های شیرین و عبرت‌انگیز آن بازگوی و مورد نقل قرار گرفته است.

سیاق مخصوص «تدین» در تدوین و تألیف و انتخاب و نگارش، جلوه ویژه‌ای به این تألیف داده است.

«قدر يك لبخند» «کره سیاه» و «نی هفت ترجمه‌ای از طنز امروز بند» دو اثر از ابوالقاسم فقیری

● اولین کتاب از سلسله کتابهای معرفی «طنز امروز جهان» منتشر شد. این کتاب «قدر يك لبخند» نام دارد و تألیف «ناثوم لایکو فسکی» سردبیر معروفترین مجله فکاهی شوروی «کورکودیل» است که «منوچهر محجوبی» آنرا به فارسی برگردانده است. این کتاب از طرف موسسه مطبوعاتی امیر کبیر عرضه شد.

انتشار سفر نامه «پهلوان» ● «عباس پهلوان» سردبیر فردوسی در نظر دارد مجموعه جدیدی از نوشته‌های خود را منتشر سازد. این کتاب شامل پنج سفر نامه عباس پهلوان در این سفر نامه مشاهدات خود را در سفر به مشهد، اصفهان، آبادان، یزد و زیرآب باسیاق ویژه‌ای که در نوشتن دارد تعریف کرده است. به سفر نامه اول قبلا از مجله «فردوسی» چاپ شده است.

اهدای کتابخانه شادروان

«رهی» به کتابخانه مجلس

شورایملی

● کتابخانه شخصی طرف آقای مهندس ریاضی شادروان «رهی معیری» غزل رئیس مجلس شورای ملی در سرای معروف به کتابخانه کتابخانه مجلس بعمل آمد مجلس شورایملی واگذار شد. که گروهی از شخصیت های تعداد کتابهای کتابخانه مملکتی با بانوانشان در آن شادروان «معیری» حدودیک حضور یافتند زحمات خانم هزار و هفتصد جلد کتاب از راستکار در کتابخانه مجلس جمله چند نسخه خطی گرانها مورد توجه مدعوی قرار بود. بدین مناسبت دعوتی از گرفت.

در مجامع هنری و فرهنگی

سخنرانی دکتر «محسن هشرودی»

● دکتر «محسن هشرودی» رئیس سابق دانشکده علوم دانشگاه تهران در مرکز اطلاعات و نشریات فرانسه سخنرانی کرد. وی در این سخنرانی درباره پیشرفتهای فناوریهای سخنرانی ایران داشت.

برگزاری شب مخصوص کشور زاین

● کاخ مرکزی جوانان برنامه مخصوصی تحت عنوان «شب کشور زاین» ترتیب داد تشکیل نمایشگاه عروسک، اجرای رقص، نمایش، نقاشی، آفیش، پوستر و نمایش فیلمی از «هنرهای زیبای امروز زاین» و نیز فیلم رنگی «نقاشی و کارهای دستی» از جمله قسمتهای مختلف این برنامه بود.

اولین نگاه مطبوعی

بازگشت «بیژن خرسند» ● «بیژن خرسند» که چندی قبل برای طی یک دوره تخصصی کارگردانی به اروپا رفته بود به ایران بازگشت. وی در مدت اقامت خود در فرانسه دوره کوتاه مدت کارگردانی فیلم را در مدرسه «ای. اف. ت»

«بیژن خرسند»

طی نموده است. ممکن است که او در تهیه برنامه های تلویزیونی کار خود را آغاز نماید.

همکاری «عبدالعلی دستغیب» با مجله «فردوسی» ● «عبدالعلی دستغیب» شاعر و نویسنده پرکار، مدتی است که در فردوسی با عباس «پهلوان» همکاری میکند. صفحات هنر و شعر مجله فردوسی با مدد و نظارت عبدالعلی دستغیب تنظیم میشود.

طنز نویس دیگری ازدواج کرد

● «احمد الوند» طنز نویس، نویسنده و شاعر فکاهی سرا ازدواج کرد.

همسر او دوشیزه اقبال نیا بود و دو تن از سر دبیران مجلات هفتگی تهران شهود عقد ازدواج آنان بودند.

خبری از زندگی يك کاریکاتوریست ● «لطیفی» کاریکاتوریستی که با تلاش همکاری دارد صاحب فرزندی شد. فرزند تازه این کاریکاتوریست دختر است و نام او را «لیلی» نهاده‌اند.

سردبیر روشنفکر بستری شد

● «الهامی» سردبیر مجله روشنفکر بسبب عارضه چشمی بستری شد. دعوت وزارت درباره شاهنشاهی از نویسندگان مطبوعات

● معاون امور اجتماعی درباره شاهنشاهی از کارکنان مطبوعات برای شرکت در مجلس جشن دعوت کرد. این جشن در کاخ شهری وزارت درباره شاهنشاهی ترتیب یافته بود.

حادثه‌ای که برای دو مطبوعاتی رخ داد

● دو تن از نویسندگان روزنامه کیهان در حال انجام وظیفه دچار حادثه شدند «فریدون گیلانی» و «سعید خلخالی» که برای تهیه رپرتاژی به شیران رفته بودند در بازگشت دچار حادثه اتومبیل شدند. در این حادثه خلخالی آسیبی ندید لیکن گیلانی از ناحیه پا و صورت سخت مجروح شد.

«حسین مهری» بایک هفته نامه انگلیسی همکاری میکند

● «نیوز آو وورلد» هفته نامه جنجالی انگلیس برای تهیه مطالب با «حسین مهری» مترجم و مفسرانندگان قراردادی منعقد نمود. حسین مهری در زمینه تهیه «حماسه های قدیمی» باین هفته نامه همکاری خواهد کرد.

«مرعشی» به مطبوعات بازگشت ● ابوالفضل مرعشی مدیر کل دانشگاه تهران و سرپرست سابق رشته روزنامه نگاری دانشکده ادبیات و علوم انسانی بازگشته شد. وی مجددا فعالیت روزنامه نگاری خود را آغاز خواهد کرد.

نوشته‌های

«هادی خرسندی»

«هادی خرسندی» طنز نویس به جمع نویسندگان تلویزیون پیوست. از جمله فعالیت های خرسندی بجز کار در مجله «کاریکاتور» نوشته هائی است تحت عنوان

«هادی خرسندی»

«پارازیتیچی» در مجله تهران مصور و نیز همکاری در تهیه مطالب «سوغات ولایات» در روزنامه اطلاعات. او هم چنین عضویت هیئت مدیره سندیکای نویسندگان مطبوعات را نیز دارد.

برزگر برای معالجه به آمریکا رفت

● فرامرز برزگر مفسر و نویسنده مطبوعات برای معالجه راهی ایالات متحده آمریکا

عماد رام

سبب بستری شدن طولانی او گردید.

زبان پارسی در پاکستان احیاء میشود

● آقای «نواب مظفرعلی قزلباش» وزیر دارائی پاکستان و سرپرست انجمن روابط فرهنگی ایران و پاکستان گفت که زبان پارسی در پاکستان باید احیاء شود. وی یادآور شد که برای ترویج زبان «عماد رام» پس از ابتلای به این بیماری دچار سیندهلوی وزارت فرهنگ این کشور را سختی نیز گردید و همین امر جلب خواهد کرد.

نمایشگاه‌ها

نمایشگاه تازه کاکاوندی

● «احداله کاکاوندی» در نظر دارد نمایشگاهی از آثار تازه خود را ترتیب دهد. کاکاوندی تاکنون در چند نمایشگاه دستجمعی شرکت داشته و نیز چند نمایشگاه

نمایشگاه «احداله کاکاوندی»

انفرادی از کارهای خود ترتیب داده است. بیشتر کار های او را «آثار فقه‌خانه‌ای» شامل میشود.

نمایشگاه هائی که در دیماه ترتیب یافت

● این نمایشگاهها در دیماه در تهران ترتیب یافته بود.

— نمایشگاه آثار نقاشی نقاشان معاصر: فرامرز پیل‌آرام، عربشاهی، محجوبی، بهرآب سیهری، و صادق تبریزی در گالری بورگر.

— نمایشگاهی از طرح های چاپ سنگی کتاب هزار و یکشب که در سال ۱۳۷۵ بچاپ رسیده است در گالری مس سیمیا بینا، قاسم حاجی‌زاده، سودابه شرفشاهی، اسداله شریعت پناهی، ایرج میربابائی و مینو واتقی در گالری نقش.

— نمایشگاهی از نشریات بین‌المللی ورزشی در تالار جدید موزه ایران باستان.

— نمایشگاهی از آثار نقاشان ایرانی و خارجی شامل

فیلم سینما

گشایش يك سینما در شهر قم

● در شهر قم يك سینمای مدرن و مجهز گشایش یافت. بیش از یک هزار نفر از مردم قم هنگام افتتاح نخستین سینمای شهر خود حضور داشتند.

این سینما با صرف ۲۵ میلیون ریال بوسیله یکی از اهالی قم بنا شده است و ۱۵۰۰ متر مربع مساحت و ۱۲۰۰ صندلی دارد.

نخستین فیلمی که در این سینما به نمایش درآمد «خانه خدا» نام داشت.

فستیوال فیلمهای فرانسوی تشکیل شد

● يك فستیوال از فیلم های فرانسوی در تهران برپا گردید. در این فستیوال که از ۸ تا ۱۶ دی ماه در تالار تاجگذاری دانشگاه تشکیل

عمر شریف

آلن دلون

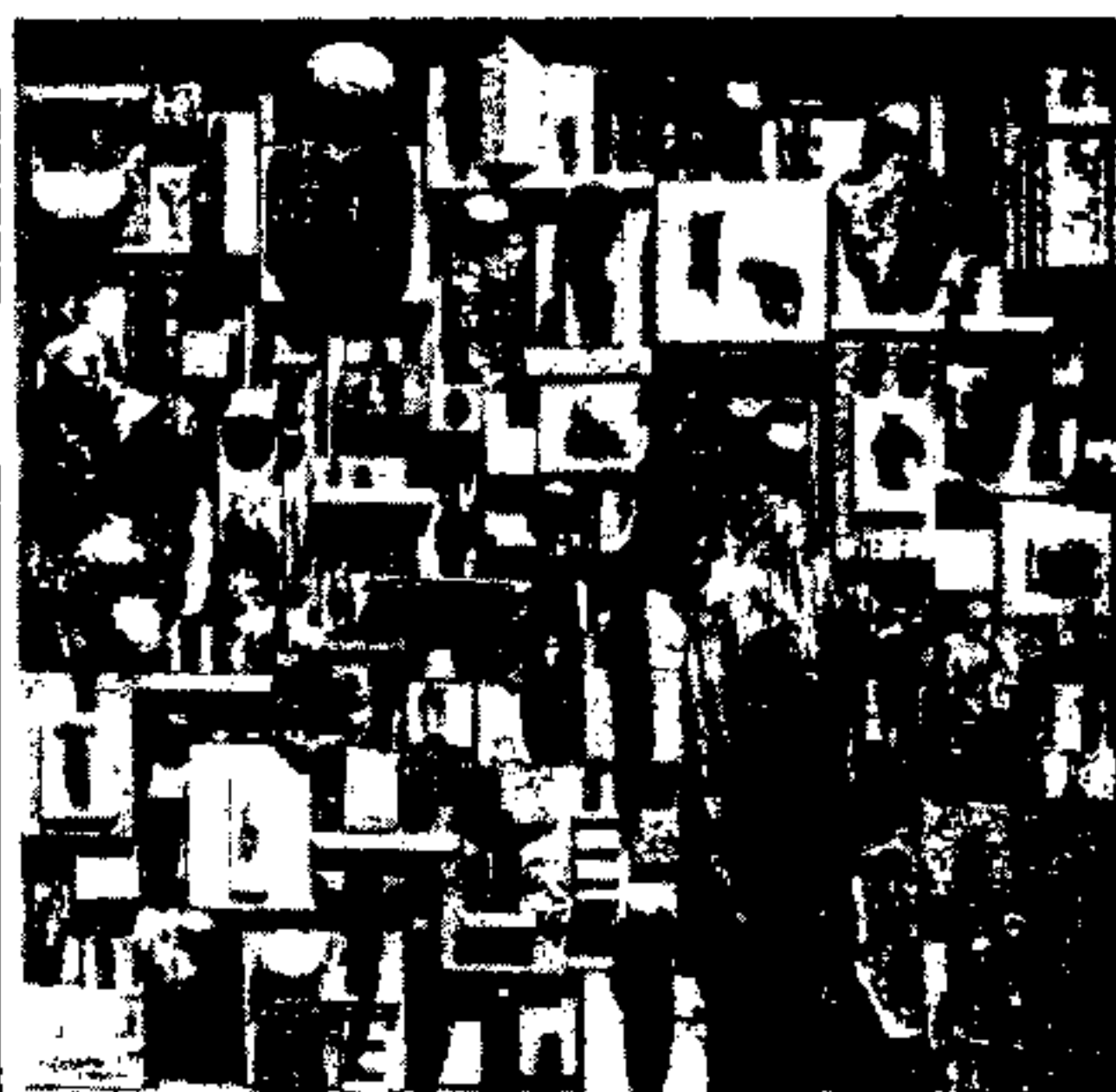
شده بود فیلم های : سرژینا - پیروی دیوانه - فنا ناپذیر - ادوارد و کارولین و نفرین - شدگان بنمایش درآمد. انجمن فیلم دانشگاه و سفارت فرانسه در تدارك فستیوال مذکور همکاری داشتند.

چند تن از هنرپیشگان مشهور از جمله «آلن دلون» در مراسم نمایش فیلم مربوط به خود در فستیوال حضور یافتند.

فیلمهای فارسی و سینمای های تهران
● این فیلمها در ماه دی در سینماهای تهران بروی کران آمد:

«قیصر» : با شرکت : بهروز وثوقی و پوری بنائی .
«زمین تلخ» : با شرکت : فردین و گرشا .
«دنیای آبی» : با شرکت : بهروز وثوقی و پوری بنائی .
«گره پرو دم حجله میکش» : با شرکت : کتابون .
«باباکوهی» : با شرکت : لاله جزایری و خسرو فرزین .
«ساحل انتظار» : با شرکت : فردین و فروزان .
«زن وحشی وحشی» : با شرکت : جمیله و فاضلی .
«ضرب شست» : با شرکت : فاضلی و سهیلا .
«معجزه قلعه» : با شرکت : فروزان و ظهوری .
«سرسخت» : با شرکت : فریبا خاتمی و بوتیمار .

فیلمهای خارجی
● فیلمهای خارجی که در سینماهای تهران بنمایش درآمدند عبارت بودند از :
شرق جاوه (سیندراما) : رنگی) با شرکت دایان بیکر .
گراجونت (رنگی) : با شرکت آن بنکرافت .

تابلوی از «قیور» FIEVRE نقاش فرانسوی از نمایشگاه جمعی آثار نقاشان خارجی در «گالری نگار»

سیاه قلم ، جواهر و عروسک های ایرانی تحت عنوان «هدیه کریسمس در سال نو مسیحی» در «گالری نگار» - نمایشگاه «هنر معاصر چکسلواکی» شامل : مجسمه ، شیشه کاری ، قالیبافی ، سرامیک و حکاکی در موزه نوبنیاد ایران .

- نمایشگاهی از آثار نقاشی خانم گیزلا وارگانیاثی در «گالری هنر جدید»

رادیو

یکصدمین برنامه هنر برای مردم اجرا شد

● یکصدمین برنامه هنر برای مردم بطور فوق العاده بمدت سه ساعت در محل مدرسه عالی دختران پخش گردید. در این برنامه دلکش - رویا - گوگوش - ویگن - ساروف - گلایگانی - پرتو - بهشته و رسانی هنرنمایی کردند . اولین برنامه هنر برای مردم در هشتم تیر ماه سال ۱۳۴۶ در محل کوی نهم آبان اجرا گردید . این برنامه به ابتکار و پیشنهاد مرحوم «مهندس عاطفی» مدیر کل وقت وزارت اطلاعات آغاز شده بود .

جشن سالروز تاسیس رادیو رضائیه

● سالروز تاسیس رادیو رضائیه در اداره کل اطلاعات آذربایجان غربی جشن گرفته شد .

در حال حاضر روزانه ۱۸ ساعت برنامه از رادیو رضائیه پخش میشود .

برگمن اظهار امیدواری کرد که زمان برگزاری جشن های بیست و پنجمین قرن شاهنشاهی به ایران خواهد آمد.

اینگرید برگمن هنرپیشه معروف سوئی

بهروز وثوقی در صحنه ای از فیلم دنیای آبی

این گروه خشن (رنگی - ۷۰ میلیمتری) با شرکت ویلیام هولدن .
توپهای سن سیاستین (رنگی) با شرکت آنتونی کوئین دختر مسخره (رنگی - ۷۰ میلیمتری) با شرکت باربرا استرایسند .
زندگی برای زندگی (رنگی) با شرکت کندیس برگز سفر خطرناک (رنگی) با شرکت ساندرا اسکات .
شب بخیر خانم کمپل (رنگی) با شرکت جینالولو بریجیدا .
شرق جاوه (رنگی - سیندراما) با شرکت ماکریمیلین شل .

لحظات التهاب (رنگی) با شرکت راکل وولش .
نبرد برای پیروزی (رنگی) با شرکت برت لانکستر .
بازیچه يك زن (رنگی) با شرکت راکل هودسن .
سوء تفاهم (رنگی) با شرکت آنتونی کوایل .
پندلوم (رنگی) با شرکت جرج پیارد .
شکافی در کره زمین (رنگی) با شرکت دانا اندروز .
شیب سخت در جریکو (رنگی) با شرکت دین مارتین .
کاملوت با شرکت ریچارد هریس .
روبه با شرکت سندی دنیس وان هیوارد .
آخرین پناهگاه با شرکت ژن ماره .
شهرت طلب با شرکت ویتوریو گاسمن .
پرده پاره با شرکت پل نیومن .
تقدیم با عشق با شرکت سیدنی پوانیه .
بولت با شرکت استیو مک کوئین .
دردس از دواج ژاندارم با شرکت لوئی دوفونس .
این گروه خشن با شرکت ویلیام هولدن .

تاکنون هرگز عاشق نشده‌ام

گفتگویی با پریوش خواننده

- طبیعی است که عمر هنرمندان بخصوص آوازه خوان‌ها دوام زیادی ندارد. من از حالا خود را آماده می‌کنم و مطمئن هستم قبل از اینکه به من بگویند خودم را کنار می‌کشم.
- مردی را که من بدرستی نمی‌شناسم چگونه می‌توانم بتولش اعتماد کنم. ولی اگر روزی ایمان به صداقت مردی بیاورم هر طور که او خواست زندگی می‌کنم.
- تاکنون هرگز عاشق نشده‌ام. من هنوز تحت‌تاثیر حرف‌ها و بند و اندرزهای مادرم هستم.
- بهترین خاطره خوب و فراموش نشدنی من تشویق مردم است. بی‌اغراق بهترین لحظه زندگی من آن دمی است که روی سن ایستاده‌ام و در برابر تشویق‌های مردم سر ، خم می‌کنم. در آن لحظه بخوبی احساس می‌کنم که ارتباطی بین من و مردم است و این تشویق‌ها بخاطر این ارتباط است.

اهل کرمانشاه است و بزرگ شده همانجا بقول خودش ۹۰، ۹۲ سال قبل که برای دیدار دوستان به تهران آمد ، بنا به تشویق‌دانش آقای فریدون حافظی که وی نیز از هنرمندان معروف است ، در هنرستان موسیقی ثبت نام کرد و مدت یکسال تحت نظر آقای بنان به تعلیم آواز پرداخت . اما از آنجا که می‌دانست هرگز خانواده‌اش باو اجازه نخواهند داد آواز بخواند دوباره به کرمانشاه بازگشت در حالی که در دل آرزوئی جز خواندن نداشت او حاضر بود همه چیز خود را فدای آوازش کند و در این راه بخت با او یاری کرد. و در دومین مسافرتش به تهران که حدود اولین سال‌های تأسیس تلویزیون بود بدیدار دوستان قدیمش رفت دوستانی که در هنرستان تعلیم موسیقی می‌دیدند و حالا خود ارکستری تشکیل داده بودند. در این موقع بود که خانم «سیمین» رهبر ارکستر از او خواست تا صدایش را امتحان کند. نواری ضبط شد و به گوش آقای پهلبد رساندند و مورد قبول واقع شد. این پذیرش آتش اشتیاق و شوق او را شعله‌ورتر کرد. اما از آنجا که امیدی به موافقت خانواده‌اش نداشت می‌خواست از رفتن به نزد وزیر فرهنگ و هنر خودداری کند. اما در این میان اقوام و دوستان به فریادش رسیدند و خانواده‌اش را حاضر به موافقت نمودند. صدای او در اطاقهای مختلف امتحان گردید و اکنون او جزو خوانندگان رسمی وزارت فرهنگ و هنر است.

تلاش — خانم پریوش چرا شما با داشتن صدایی این چنین، دامنه فعالیت خود را تا این اندازه محدود کرده‌اید؟

پریوش — (درحالی‌که هنوز شرم و حیای يك دختر شهرستانی در چشمانش می‌جوشد) : چون دلم نمی‌خواهد در کاباره‌ها ویا مجالس عروسی بخوانم. البته بدم نمی‌آید فعالیت بیشتری داشته باشم اما هرگز نخواستم يك هنرمند آنچنانی باشم . من عاشق آوازم و با اینکه این فعالیت محدود مرا اقناع نمی‌کند اما بازهم حاضر نیستم آنرا به قیمت خیلی زیادی بدست آورم من هنوز پند و اندرز های پیران قوم را در گوش دارم و شاید تعجب کنید که حتی نخواستم بدتنهایی به سینما بروم چون نخواستم و این امر باعث شده بزرگترین ورق برنده را در دست داشته باشم بدین معنی که تاکنون هیچ شایعه منفی درمورد من برسر زبان‌ها نیفتاده است.

تلاش — آیا ذوق و استعدادی را که در نهاد شما بود کشف کردید یا از آغاز پی بآن برده بودید اما بخاطر قیود خانوادگی از آن چشم پوشی می‌کردید؟
پریوش — اصولاً من در خانواده هنر دوستی متولد شدم ، از کودکی علاقه وافری به این کار داشتم و همه آوازهایی را که از رادیو می‌شنیدم بلافاصله بخاطر می‌سیردم ولی با تعصبی که خانواده‌ام داشت هیچوقت فکر نمی‌کردم به این راه کشیده شوم. و این موفقیت را مرهون تشویق های آقای فریدون حافظی می‌دانم و تا اندازه‌ای پشتکار خودم.
تلاش — تاکنون چه کنسرت‌هایی از طرف وزارت فرهنگ و هنر برای شما در خارج از ایران ترتیب

داده شده است ؟

پریوش — من هیچگاه به تنهایی عهده‌دار اجرای يك کنسرت در کشورهای خارجی نبوده‌ام اما همیشه بصورت دسته جمعی به کشور هایی که قرار اجرای برنامه‌ای در آن را داریم می‌رویم و تاکنون به کشورهای افغانستان ، ترکیه، پاکستان، شوروی، یوگسلاوی ، چکسلواکی ، مجارستان ، رومانی و لهستان مسافرت کرده‌ام.

مسئله‌ای که برای من عجیب و باور نکردنی بود استقبال شایان توجه مردم نسبت به ما بود ، حتی در بعضی از کشورها اقتدر ما را تشویق می کردند و بر ایمان کف می‌زدند و ما را بخواندن دعوت می‌نمودند که تمام آنک ها ئی که بلد بودیم اجراء می‌کردیم.

تلاش — چگونه بدون این که زبان ما را بفهمند واز موسیقی ما اطلاعی داشته باشند شما را مورد تشویق قرار می‌دادند ؟

پریوش — اتفاقاً همین سؤال در سفرهای اول برای ما پیش آمد و وقتی با چند نفر از شرکت کنندگان موضوع را مطرح کردیم گفتند همه ساله از کشور های مختلف برای اجرای کنسرت به اینجا می آیند. اما لباس، موسیقی و آواز شما کاملاً تازگی دارد چون تاکنون نظیر آنرا ندیده‌ایم و یکی از دلایل تشویق های آنها همین لذت تازگی و تنوع و امالت موسیقی ایرانی است.

تلاش — اولین وجدیدترین آوازی که اجراء کرده‌اید چه نام دارد.

پریوش — اولین آوازم را در تلویزیون اجراء کردم که غزلی از سعدی بود و با آنکه خواننده تازه کاری بودم بسیار خوب درخشید (البته به گفته اطرافیانم). و شاید آن لحظات را بتوانم جزء بهترین لحظات و خاطرات زندگیم بشمارم. و آخرین آوازم که از رادیو پخش شد بنام «آرزوی دیدار» است که شعرش را خانم لعبت والا و آهنگش از ساخته های آقای حیدری است .

تلاش — برنامه کار شما چگونه است و در کجا برنامه‌هایتان را اجرا می‌کنید .

پریوش — مدتی است که در تلویزیون ایران کار می‌کنم بعلاوه در «برنامه گلها» که هر چهارشنبه در رادیو ایران از طرف وزارت فرهنگ و هنر تنظیم می‌شود، که تقریباً با وجود خواننده‌های دیگر، ماهی تکبار نوبت به من می‌رسد . و همین‌طور در کنسرت هایی در تالار رودکی و برنامه هائی که در حضور شخصیت های خارجی و داخلی اجراء می شود .

تلاش — با این حساب آیا شما برای اجرای هر برنامه دستمزد می‌گیرید یا اجرای این برنامه‌ها در قبال حقوقی است که ماهیانه بشما می‌پردازند .

پریوش — حقوق ماهیانه ما در ازای برنامه‌هایی است که در تلویزیون اجراء می‌کنیم اما برای اجرای برنامه‌های دیگر پاداش‌هایی هم بر ایمان در نظر می‌گیرند .

تلاش — با این حساب فکر نمی‌کنم شما موظف باشید در تمام ساعات اداری در وزارتخانه حاضر باشید .

پریوش — درست است . گاهی اتفاق می‌افتد چند هفته بعلت کثرت برنامه ها تمام وقت در اداره کار می‌کنیم ولی ساعات بیکاری آزادیم که به اداره نرویم و هروقت احتیاجی به ما داشته باشند بوسیله تلفن خبرمان می‌کنند . فعلاً کارمان آسان‌تر است چون برنامه های تلویزیونی بصورت زنده نیست و روی نوار (ویدئو تپ) ضبط می‌شود .

تلاش — شاید این سؤال کمی خصوصی باشد ولی اجازه بدهید مطرح کنم که آیا حقوق و پاداشی که بشما می‌دهند به آن اندازه است که لباس های متنوع و مختلف را که در برنامه‌هایتان از آنها استفاده می‌کنید تهیه نمائید ؟

پریوش — والد پول لباس های ما جداگانه پرداخت می‌شود به این صورت که ماهیانه مبالغی برای تهیه لباس از طرف وزارت فرهنگ و هنر دریافت می‌داریم . البته وزارتخانه هیچگونه دخالتی در خرید پارچه یا دوخت لباس ندارد .

تلاش — با توجه به این که شما فعالیت محدودی دارید و مثل خواننده های دیگر قادر نیستید با توسعه فعالیت خود اندوخته‌ای برای دوران بازنشستگی خود فراهم آورید وزارتخانه شما چه می‌گوید ؟

پریوش — اتفاقاً آقای پهلبد وزیر فرهنگ و هنر همیشه در این مورد ما را دلداری داده‌اند و تقریباً به همه ما قول داده‌اند که در آن زمان هم از طرف وزارتخانه مذکور حقوقی برای ما تأمین شود . حتی فعلاً هم خوانندگانی هستند که در رادیو کار می‌کردند و چون اکنون قادر به اجرای برنامه نیستند وزارت فرهنگ و هنر ماهیانه‌ای برایشان در نظر گرفته است .

تلاش — در حال حاضر چند خانم آوازخوان در وزارت فرهنگ و هنر کار می‌کنند .

پریوش — خانم خاطره پروانه ، افسانه و من البته عده‌ای هم ترانه می‌خوانند که تعدادشان زیاده‌تر است .

تلاش — آیا علت این کمبود را میدانید ؟

پریوش — سختگیری که از طرف وزارت فرهنگ و هنر می‌شود باعث می‌گردد که هنرمندان کمتری به ما به پیوندند .

تلاش — آیا هیچوقت فکر کرده‌اید که امکان دارد روزی برسید که شما قادر به خواندن نباشید و یا اگر مرد آینده زندگیتان بشما بگوید باید خوانندگی را کنار بگذارید چکار می‌کنید ؟

پریوش — شاید این ، سختترین لحظه زندگی من باشد، اما طبیعی است که عمر هنرمندان بخصوص آوازخوان ها دوام زیادی ندارد . من از حالا خود را آماده می‌کنم و مطمئن هستم قبل از اینکه به من بگویند خودم را کنار می‌کشم. در مورد قسمت دوم سؤال شما باید بگویم که این امر بستگی به درجه علاقه من و میزان گذشت او دارد . مردی را که من بدرستی نمی‌شناسم چگونه می‌توانم بقول اعتماد کنم . ولی اگر روزی ایمان به صداقت مردی بیاورم هر طور که او خواست زندگی می‌کنم .

تلاش — آیا در حال حاضر تنها زندگی می‌کنید ؟

پریوش — خیر با پدر و مادرم هستم. در مورد شوهر کردن هم باید بگویم اقتدر در میان محبت‌های بی‌دریغ پدر و مادرم غرق هستم که هیچگاه در زندگی احساس تنهایی نکردم و شاید باور نکنید اگر بگویم تاکنون هرگز عاشق نشده‌ام . من هنوز تحت تاثیر حرف‌ها و پند و اندرز های مادرم هستم . و بخاطر تلقین های آنهاست که با وجود این که يك خواننده هستم هنوز قادر نیستم به تنهایی به سینما بروم و یا در خلوت با مردی حرف بزنم ، بهمین جهت هیچگاه بخاطر ندارم که بدنبال شوهر رفته باشم . این آرایش من هم بخاطر شغل است و اگر بخاطر شغل نبود شاید هرگز تابعم از ازدواج آرایش نمی‌کردم .

تلاش — بهترین خاطره دوران هنری شما چیست ؟

پریوش — بهترین خاطره خوب و فراموش نشدنی من تشویق مردم است . بی اغراق بهترین لحظه زندگی من آن دمی است که روی سن ایستاده‌ام و در برابر تشویق های مردم سر ، خم می‌کنم در آن لحظه بخوبی احساس می‌کنم که ارتباطی بین من و مردم وجود دارد و این تشویق‌ها بخاطر این ارتباط است .

تلاش — بد نیست بدترین خاطره خود را هم بگوئید .

پریوش — هرگز بدترینی وجود نداشته است چرا که به عقیده من این خود ما هستیم که با سخت گرفتن زندگی بد ها را متولد می‌کنیم و به آن ها اجازه زندگی می‌دهیم، اندکی بردباری و گذشت و فدا کاری می‌تواند زندگی ما فوق عالی را برای ما بی‌ریزی کند . من با این دو حربه یعنی : مبر و گذشت توانستم بروی تمام لحظاتی که می‌توانست لحظه تولد يك بد باشد خط بطلان بکشم .

تلاش — فکر می‌کنم بخصوص این فداکاری و گذشت باید در وجود يك هنرمند بیشتر از مردم دیگر باشد . پریوش خواننده •

